

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

16'ncı Toplantı

18 Kasım 2019 Pazartesi

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve trnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ve Sayıştay tezkereleri

- Dışişleri Bakanlığı
- Avrupa Birliği Başkanlığı
- Avrupa Birliği Bakanlığı
- Türk Akreditasyon Kurumu

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun, Bakanlığın kesin hesabı ve (E) cetvelindeki harcamalarla ilgili olarak Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'ndan bilgi rica ettiğine ilişkin açıklaması

2.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, bütçe görüşmelerinin canlı yayınlanması için 3 siyasi parti grubunun daha önce TBMM Başkanlığına yaptıkları başvuruya ilişkin açıklaması

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUSMALARI

1.- Komisyon Başkanı Lütü Elvan'ın, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

V.-SUNUMLAR

1.-Dışışleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) hakkında sunumu

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

16'ncı Toplantı
18 Kasım 2019 Pazartesi

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 11.09'da açılarak üç oturum yaptı.

Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu, Bakanlığın kesin hesabı ve (E) cetvelindeki harcamalarla ilgili olarak Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'ndan bilgi rica ettiğine,

Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan, bütçe görüşmelerinin canlı yayınlanması için 3 siyasi parti grubunun daha önce TBMM Başkanlığına yaptıkları başvuruya,

Komisyon Başkanı Lütfi Elvan, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu tarafından, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) hakkında sunum yapıldı.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ve Sayıştay tezkerelerinin görüşülmesine devam edilerek;

Dışişleri Bakanlığının,

Türk Akreditasyon Kurumunun,

2020 yılı bütçeleri ile 2018 yılı kesin hesapları;

Avrupa Birliği Başkanlığının, 2020 yılı bütçesi,

Avrupa Birliği Bakanlığının 2018 yılı kesin hesabı,

Kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 20.11'de toplantıya son verildi.

18 Kasım 2019 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.09

BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Bakan, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 16'ncı Birleşimini açıyorum.

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ve Sayıştay tezkereleri (x)

a)Dışişleri Bakanlığı

b)Avrupa Birliği Başkanlığı

c)Avrupa Birliği Bakanlığı

ç)Türk Akreditasyon Kurumu

BAŞKAN – Gündemimizde, Dışişleri Bakanlığının bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporu, Avrupa Birliği Başkanlığının bütçesi ve Sayıştay raporu, Avrupa Birliği Bakanlığının kesin hesabı, Türk Akreditasyon Kurumunun bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporu bulunmaktadır.

Şimdi, sunumunu yapmak Sayın Dışişleri Bakanımız Mevlüt Çavuşoğlu'na söz vereceğim ancak söz vermeden önce bazı hususları dile getirmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, lütfen kimse ayakta olmasın, Komisyon salonunda kimseyi ayakta görmek istemiyorum. Eğer yer bulamayan bürokrat arkadaşlarımız varsa koridorun orta kısmından buradaki görüşmeleri, müzakereleri rahat bir şekilde izleyebilirler. Bunu özellikle vurgulamak istiyorum.

Bir de kapı giriş çıkışlarında bir yoğunluk oluyor. Lütfen, kimsenin o bölümde, kapı giriş ve çıkışlarında hiçbir arkadaşımızın da bulunmasını istemiyorum.

Sayın Kuşoğlu, usulle ilgili söz talebiniz var.

Bir dakika süre veriyorum, buyurun lütfen.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun, Bakanlığın kesin hesabı ve (E) cetvelindeki harcamalarla ilgili olarak Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'ndan bilgi rica ettiğine ilişkin açıklaması

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, hoş geldiniz öncelikle.*

(*) (1/278) ve (1/277) esas numaralı Kanun Teklifleri ile Sayıştay tezkereleri 24 Ekim 2019 tarihli 4'üncü Toplantı tutanağına ektir.

Geçmiş dönemlerde kesin hesapla ilgili hiç bilgi vermediniz. Özellikle bu dönem kesin hesapla ilgili ve E cetvelindeki harcamalarınızla ilgili bilgi de rica ediyoruz sunumunuz sırasında.

Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, siz de ona dikkat ederseniz, hakikaten, memnun oluruz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Bakanın sunum notları var mı?

BAŞKAN – Çoğaltılıyor efendim.

Sayın Paylan, sizin usule ilişkin mi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Evet.

BAŞKAN – Buyurun, size bir dakika süre veriyorum.

2.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın, bütçe görüşmelerinin canlı yayınlanması için 3 siyasi parti grubunun daha önce TBMM Başkanlığına yaptıkları başvuruya ilişkin açıklaması

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basınım değerli emekçileri, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum, iyi bir gün olsun diye diliyorum.

Sayın Başkan, milletin bütçesinin milletin hakemliğinde görüşülmesini talep etmiştik ve bu konuda da bir canlı yayın düzenlemesi olmasını talep etmiştik.

Sayın Bakan -bilmiyorum sizden mi acaba- en çok kamera sayısına bugün sahibiz, en çok ilgi herhâlde size var. Sayın Bakan, Sayın Başkan ama bu kameralar Sayın Bakan konuştuktan hemen sonra buradan çıkarılacak –Sayın Bakan siz de bilin- ve bizim tartışmalarımız millete ulaşamayacak yani Bakan konuşacak, sonra gidecek kameralar, milletvekilleri konuşurken bu tartışma millete ulaşamayacak.

Sayın Başkan, bu konuda Halkların Demokratik Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi ve İYİ PARTİ Meclis Başkanlığına on gün kadar önce başvuruda bulundular ve bu bütçe görüşmelerinin canlı yayınlanmasını talep ettiler, milletin hakemliğine sunulmasını talep ettiler. Bu konuda siz geçen hafta bir görüş belirtmiştiniz ancak Meclis Başkanımızla bu konuda görüştünüz mü?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayın.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tabii.

Meclis Başkanımızın bu konudaki görüşü nedir? Meclis Başkanına 3 siyasi partinin yaptığı başvuruyla ilgili ne tip bir karar almayı düşünüyorsunuz? Bu yeni haftaya başlarken en azından yeni bakanlıklarımızın bütçesinin milletin hakemliğinde tartışılması için gerekli tedbirleri Komisyonumuzun ve sizin almanız gerektiğini düşünüyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Lütfi Elvan'ın, Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, birincisi, tam tutanak tutulmaktadır.

İkincisi: Burada basın mensubu arkadaşlarımız gün boyu bizimle birlikteler. Buradaki tüm gelişmeleri takip edebiliyorlar. İsteyen arkadaşlarımız da kendileri internet üzerinden bu konuşmalarını da aktarabiliyorlar. Bununla ilgili herhangi bir kısıtlamamız söz konusu değil ama konuyla ilgili görüşümde herhangi bir değişiklik yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım, Meclis Başkanıyla görüştünüz mü?

BAŞKAN – Hayır, görüşmedim, Meclis Başkanımızla görüşmeyeceğim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, başvurular ne olacak? 3 siyasi parti başvuru yaptı bu konuda.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, biliyorsunuz, bu konuda yönetmelik açık. Şu anda canlı yayına yönelik normalde karar verecek olan, basınla ilgili hususlara karar verecek olan Komisyon Başkanıdır. Bu konuda da ben kararımı sizlere açıkladım, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan, buyurun lütfen.

V.-SUNUMLAR

1.-Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) hakkında sunumu

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Çok teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok kıymetli üyelerini ve Başkanlık Divanını şahsım ve Bakanlığım adına saygıyla selamlıyorum.

2020 bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Günümüz dünyasında diplomasinin sahası ve masası çok geniş ve çok katmanlı. Diplomasinin alanına giren meseleler çeşitlenmiş, iç içe geçmiş durumda. Çok boyutlu ve ciddi sınamalarla dolu bir coğrafyada yaşıyoruz. Zorlu bir konjonktürün içinden geçiyoruz. Böylesi bir ortamda geleneksel araçlarla sonuç alabilmek kolay değil; vizyonu geniş, ön alıcı ve manevra yeteneği yüksek bir dış politika izlememiz gerekiyor. Bu amaçla girişimci ve insani dış politikamızı geliştirdik. Dış politikamızın esin kaynağı millî değerlerimiz, dayanağı ise milletimizdir, insanımızdır. Dış politikamızı tasarlayıp uygularken dayandığımız temel ilkeler, millî çıkarlarımızın korunması, milletimizin huzur, güvenlik ve refahının sağlanmasıdır. Girişimci ve insani dış politikamızın bir diğer temel dayanağı ise şüphesiz, cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün “Yurtta barış, dünyada barış.” anlayışıdır. Bu temel ilkeler her tartışmanın üzerindedir. Sayın Cumhurbaşkanımızın öncülüğünde oluşturulan bu politikamız, millî ve yerli unsurlarımızı, girişimci ruhumuzu, insani ve vicdani kültürümüzü yansıtmaktadır. Uluslararası sistem yalpalarken biz sağlam basıyor, kararlı adımlarla ilerliyoruz.

Saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım, Türkiye tek havza ülkesi değildir, hiçbir zaman olmamıştır, gelecekte de olmayacaktır. Dış politikamızı belirleyen bu gerçeği dikkate alıyoruz. Bugün birden fazla havzada dinamikleri olumlu yönde etkileyebilecek şekilde sahada ve masada güçlüyüz. Bu gücümüzün en çarpıcı örneklerinden birini Suriye'nin kuzeydoğusunda yürüttüğümüz Barış Pınarı Harekâtı ve hemen sonrasında ABD ve Rusya'yla beş gün arayla müzakere ettiğimiz 2 ayrı mutabakat teşkil etmiştir. Bu yaklaşım, Barış Pınarı Harekâtı'ndan önce de devreye sokmaktan çekinmeyeceğimizi gösterdiğimiz üzere barışın yolunu açmak için gerektiği takdirde sert gücümüzü kullanabilmeyi içermektedir. Bunun ayrıntılarına birazdan değineceğim.

Öte yandan, küresel sorunların çözümüne yönelik sonuç odaklı tezler ortaya koymak suretiyle uluslararası sistemin adalet ve hakkaniyet ekseninde şekillenmesi için çaba sarf ediyoruz. Öz güvenli ve gerçekçi bir yaklaşımla dünyadaki ve yakın çevremizdeki değişim süreçlerini olumlu istikamette

yönlendirme kararlılığına sahibiz. Dış siyasetimizin insani yaklaşımını ortaya koyacak şekilde mazlum ve mağdurlar yanında. Güçlünün değil, haklının yanında yer alacak bir sistemin oluşmasını destekliyoruz. Barışı koruma, ara buluculuk, medeniyetler ittifakı, kalkınma ve insani yardımlar gibi öncelikli alanlarda artık lider rol üstleniyoruz. 31 Ekimde BM Genel Sekreterinin katılımıyla düzenlediğimiz 6'ncı İstanbul Arabuluculuk Konferansı bu bağlamdaki liderlik ve katkılarımızı yansıtan güzel bir örnek oldu. Artık dünyanın farklı bölgelerinden gelen geleceğin ara bulucularını da İstanbul'da, Türkiye'de, ülkemizde eğitiyoruz.

BM ve NATO gibi geleneksel üyeliklerimizin yanı sıra bölgesel ve tematik çalışmalarıyla öne çıkan İslami İşbirliği Teşkilatı, AGİT, OECD, G20, Dünya Ticaret Örgütü, Karadeniz Ekonomik İşbirliği, Asya İşbirliği Diyalogu, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı, MIKTA ve D8 gibi uluslararası kuruluş ve süreçlerdeki etkin çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Bu yıl D8 Dönem Başkanlığımızın sonuna geldik. D8'in reformu, genişlemesi ve mümkünse D20 hâline gelmesi için çalışmalarımız sürüyor. Ekonomik İşbirliği Teşkilatı ve Asya İşbirliği Diyalogu Dönem Başkanlıklarını ise yeni devraldık. Geçen hafta devraldığımız Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Dönem Başkanlığımız süresinde özellikle ticaretin artırılması ve bağlantılı konularına öncelik vereceğiz. Gelecek yıl ise Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci Dönem Başkanlığını üstleneceğiz.

Dış siyasetteki bu aktif yaklaşımlarımızın uluslararası kurumlardaki olumlu yansımalarını da görmeye devam ediyoruz. Ukrayna AGİT Gözlem Misyonunun Başkanlığı, AGİT Dönem Başkanlığının Müslümanlara Karşı Ayrımcılık ve Hoşgörüsüzlükle Mücadele Özel Temsilciliği, BM İşkenceye Karşı Komite üyeliği ve UNESCO Genel Konferansı Başkanlığı gibi kritik görevlere aday gösterdiğimiz Türk büyükelçileri, çalışma arkadaşlarımız seçildi. Keza Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi yargıçlığına ve Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetle Mücadele Uzmanlar Grubu (GREVIO) üyeliğine yetkin 2 Türk kadını seçildi. Bunlar, faal dış politikamızın ve Türk diplomasisine olan güvenin tezahürüdür. Türkiye Büyük Millet Meclisi Dışişleri Komisyonu Başkanımız Büyükelçi Volkan Bozkır'ın BM 75'inci Genel Kurul Başkanlığına adaylığını da ahiren duyurduk. Bu amaçla faaliyetlerimize başladık. Deneyimli diplomat ve siyaset adamı Büyükelçi Bozkır'ın bu görevi başarıyla yürüteceğine ve ülkemizin BM'deki temsiline önemli katkıda bulunacağına inancımız tamdır.

Sayın Başkan, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; dış siyasetimizin yürütülmesinde aziz milletimizin takdiri sonucu geçiş yaptığımız Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi bize güç verdi. Bu yeni dönemde gücümüzü artıran yeni imkânlara kavuştuk ve bunlardan en önemlisi karar alma süreçlerindeki hızlanmadır. Sayın Cumhurbaşkanlığımızın liderliğinde dış politika alanında etkin ve hızlı biçimde hareket ediyoruz. Bu kararlı tutumumuz takdir topladığı kadar oyununu bozduğumuz çevrelerin tepkisini de çekiyor tabiiyle. Özellikle Barış Pınarı Harekâtı'ndan sonraki Türkiye aleyhtarı yoğun karalama kampanyasının sebebi de budur. Bu kampanyaya karşı birlik ve bütünlük içinde mukavemet etmemiz, her platformda örgütlü ve sürekli bir çaba ortaya koymamız lazımdır. Böyle bir zamanda Gazi Meclisimizin siz kıymetli üyelerinin yabancı muhataplarıyla temaslarının artarak sürdürülmesi de elbette büyük önem taşıyor. Yaşamsal önemde gördüğümüz alanlarda ve millî meselelerdeki yaklaşımlarımız hakkındaki parlamenter diplomamızın tüm olanaklarıyla devrede olması kuşkusuz dış politikamıza ayrı bir güç katmaktadır. Bu yönde çalışmalar yürüten tüm milletvekillerimize şükranlarımı sunarım. Bakanlığım, bu çalışmalarınızda her zaman gerekli desteği sağlamaya hazırdır.

Kıymetli milletvekilleri, bu yılki Büyükelçiler Konferansı'mızın temasını "Sahada ve Masada Güçlü Diplomasi" olarak belirlemiştik. Sahada ve masada etkin, girişimci ve insani dış politikamızın gerekleri doğrultusunda Bakanlığımızın kurumsal kapasitesini de sürekli güçlendiriyoruz ve dış teşkilatımızın genişleme süreci devam ediyor. Daha önceki yıllarda sizlerle rakamları paylaşmıştık.

2002 yılında 163 olan dış temsilcilik sayımız bugün itibarıyla 142 büyükelçilik, 13 daimî temsilcilik, 89 başkonsolosluk, 1 konsolosluk ajanlığı ve 1 ticaret ofisi olmak üzere toplam 246'ya ulaşmıştır. Bu sayıyı artırmak için çalışmalarımız devam ediyor. Sadece temsilcilik sayımızı artırmakla kalmıyoruz. Teknolojideki baş döndürücü gelişmelerden azami istifade etmeyi ve diplomatlarımızı çağın gereklerine uygun araçlarla donatmayı da amaçlıyoruz. Bu doğrultuda geliştirdiğimiz dijital diploması girişimimizi son Büyükelçiler Konferansı'mız vesilesiyle kamuoyumuzla paylaştık.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; komşumuz Suriye'yi 2011 yılından bu yana rehin alan ihtilaf kuşkusuz geride bırakmakta olduğumuz 2019'da da en büyük sınamalarımızdan birini teşkil etti. Ülkedeki yıkımın devam ettiği bu yıl boyunca da ihtilafın kalıcı bir siyasi çözümle sona erdirilmesine ve ülkedeki otorite boşluğundan beslenen terör tehdidinin tamamen bertaraf edilmesine öncelik verdik. Ülkemizin bekasına ve vatandaşlarımızın hayatına kasteden PYD/YPG terör örgütüne karşı 9 Ekimde başlattığımız Barış Pınarı Harekâtı Fırat'ın doğusunda bir terör devleti oluşturmaya yönelik girişimleri akim bıraktı. Suriye topraklarında göğüs göğüse savaştığımız DEAŞ'a da PYD/YPG'ye de karşı olduğumuzu, bu terör örgütleriyle kararlılıkla mücadele edeceğimizi ortaya koymuş bulunuyoruz. Türkiye'ye karşı kurulan her oyunu, bu meyanda Suriye'nin toprak bütünlüğü ve birliğini tehdit eden tezgâhları bozacağımızı da gösterdik. Asılsız suçlamalara ve yaptırım tehditlerine rağmen sahada ve masada yürüttüğümüz kararlı mücadele neticesinde ABD ve Rusya Federasyonu meşru güvenlik kaygılarımızı, harekâtımızın meşruiyetini ve sahada attığımız adımlarla oluşturduğumuz yeni statükoyu kabul etti. Kurmakta olduğumuz barış koridoruyla Suriyeli mültecilerin gönüllü, onurlu, güvenli ve düzenli geri dönüşleri için müsait bir ortam yaratılmasına da öncülük ediyoruz. Nitekim, harekâtın başlangıcından bu yana yerinden edilmiş kişilerin yüzde 50'sinden fazlası bu topraklara, evlerine geri döndü.

Ancak özellikle Batı'da YPG romantizmini yücelten büyük bir algı yönetimi ve kara propaganda kampanyasıyla karşı karşıyayız. Asılsız söylemlere karşı harekâtın gerekçe, hedef ve sonuçlarının en doğru şekilde aktarılması için stratejik iletişim faaliyetlerini yürüttük ve yürütüyoruz. Büyükelçiliklerimiz dünyanın farklı ülkelerinde kara propagandaya karşı yoğun çaba sarf ediyorlar. Merkezde de ben ve arkadaşlarım hep birlikte hem arkadaşlarımıza destek veriyoruz hem de bizler de bu çalışmalarını bizzat yürütüyoruz.

Öte yandan, Suriye'de barış ve istikrarı yeniden tesis etmek için en fazla çabalayan ülkelerden biriyiz. Siyasi sürecin canlandırılması amacıyla yürüttüğümüz girişimler, Sayın Cumhurbaşkanımızın ev sahipliğinde 16 Eylülde Ankara'da düzenlenen Türkiye-İran-Rusya Üçlü Zirvesi'nde meyvesini verdi. Suriye'de kapsamlı siyasi değişimin kapısını aralayacak Anayasa Komitesinin üyeleri üzerinde mutabakata varıldı. Böylece, yaklaşık iki yıldır devam eden süreci başarıyla tamamlayarak komitenin 30 Ekimde Cenevre'de çalışmalarına başlamasını sağladık ve şu ana kadar, beklenenden daha iyi bir şekilde çalışmaların sürdürüldüğünü söylemek isterim.

Çok kıymetli milletvekili arkadaşlarım, Suriye'nin yanı sıra diğer önemli komşumuz Irak'ın güvenlik ve istikrarı da tüm bölgeyi etkilemektedir. Irak'ın yeniden imarını desteklemek suretiyle bu ülkenin kalkınmasına yardımcı olmaya kararlıyız. Keza, Irak'ın tüm kesimlerine ulaşma hedefimiz doğrultusunda Musul ve Basra Başkonsolosluklarımızı yeniden faaliyete geçiriyoruz. Necef ve Kerkük'te ilk kez başkonsolosluk açılmasına yönelik çalışmalarımız da devam ediyor.

Irak'taki PKK varlığına karşı çabalarımızı da aralıksız sürdürüyoruz. Pençe Harekâtı'mız neticesinde ülkemize terörist sızmalar önemli ölçüde azaltıldı. Tabiatıyla, Irak Türkmenlerinin güven ve huzur içinde yaşamaları ve her alanda adil temsilcilerinin sağlanması yönündeki çabalarımız aralıksız devam ediyor. Bu kapsamda Kerkük'ün statüsünün belirlenmesine yönelik süreçleri de yakından takip

ediyor ve destek veriyoruz. IKBY'yle ilişkilerimizde de 2019 yılı içerisinde olumlu adımlar atıldı. Irak'ın siyasi birliği ve toprak bütünlüğüyle ilgili ilkesel yaklaşımımız temelinde bu ilişkilerimizi daha da geliştirmeyi arzu ediyoruz. Ülkede ekim ayı başından bu yana gösterilerde yaşanan can kayıplarını da endişeyle izliyoruz. Irak'ın dış güçlerin rekabet alanı hâline gelmemesini, enerjisini mezhep veya etnik temelli ayrışmalarla harcamamasını istiyoruz.

İran'la iyi komşuluk ilişkilerimizi ortak menfaatlerimiz temelinde geliştirmeye devam ediyoruz. Başta Suriye olmak üzere bölgesel konular hakkında İran'la istişareleri sürdürüyoruz. Son harekâtımıza yönelik olarak İran'dan gelen eleştirilere de tabiatıyla her seviyede gereken cevabı verdik, tepkiyi gösterdik. İran halkına zarar veren ve bölgesel ticareti olumsuz etkileyen yaptırımlara karşı olduğumuzu da başından beri söyledik. Son günlerde İran'da yaşanan olayların da bir an önce bitmesi ve İran'ın da istikrara ve huzura kavuşmasını diliyoruz.

Filistin davası bizim için her zaman öncelikli konumunu koruyor. İsrail'in yasa dışı işgaline ve Filistin topraklarındaki uluslararası hukuka aykırı gayriinsani uygulamalarına karşı sesimizi her zaman yükselttik, yükseltiyoruz. Bu amaçla, özellikle İslam İşbirliği Teşkilatının kurumsal imkânlarını etkin biçimde kullandık. İstanbul'da gerçekleştirdiğimiz olağanüstü İslam zirveleri, BM'de bu konuda attığımız adımlar ve kabul ettirdiğimiz kararlar bu yaklaşımımızın somut örnekleridir. Ayrıca, Filistin iç uzlaşmasının sağlanmasına yönelik de önem verdiğimiz bu uzlaşmaya da gerekli desteği veriyoruz.

Üç yıl süren ve mayıs ayında sona eren İslam İşbirliği Teşkilatı Zirve Dönem Başkanlığımızı en verimli şekilde değerlendirdik, İslam karışıklığı konusunda üye ülkelerin ortak bir tutum benimsemesi için yoğun çaba sarfettik. Yeni Zelanda'daki terör saldırısının akabinde İstanbul'da düzenlediğimiz acil İİT İcra Komitesi toplantısı bu bakımdan önemlidir. Dönem Başkanlığımız sırasında İslam Kalkınma Fonu, Polis İşbirliği Merkezi, Arabuluculuk Dostları Temas Grubu, İstişari Kadın Konseyi, İstanbul Tahkim Merkezi, Avrupa'daki Müslümanlar Temas Grubu, Ulusal Dernekler Ağı, Ermenistan'ın Azerbaycan'a Karşı Saldırganlığı Temas Grubu kurulması somut kazanımlarımızdan birkaçı.

Zengin etnik ve dinî yapısıyla Orta Doğu'nun küçük bir modeli niteliğindeki Lübnan'ın içinde bulunduğu süreçten istikrarını ve toplumsal bütünlüğünü güçlendirerek çıkmasını temenni ediyoruz.

Yemen'de BM öncülüğünde sürdürülen siyasi çözüm çabalarını ülkenin toprak bütünlüğünün ve birliğinin korunması temelinde destekliyoruz.

Libya'da kalıcı ateşkesin sağlanmasını ve BM himayesinde siyasi çözüm çabalarına devam edilmesini öncelikli konu olarak görüyoruz ve Türkiye olarak destekliyoruz.

Saygıdeğer milletvekilleri, devletimizin ve milletimizin terörle verdiği mücadeleye, bu mücadelede mensuplarını şehit vermiş bir kurum olmanın da manevi sorumluluğuyla, uluslararası tüm mekanizmaları kullanarak katkı sağlıyoruz. Dış teşkilatlarımızın imkân ve kabiliyetlerini bu yönde güçlendiriyoruz. PKK'nın yurt dışı yapılanmasının baskı altına alınmasına ve faaliyetlerinin engellenmesine yönelik çabalarımız sürüyor. Almanya ve İngiltere'deki PKK sembolleri kullanan şahıslar hakkında çıkan mahkûmiyet kararları kayda değerdir ama yetersiz buluyoruz. PYD-YPG sözde komutanı PKK'lı terörist Ferhat Abdi Şahin'in ABD ve Almanya'ya seyahat edeceği yönünde çıkan haberler üzerine adı geçenin tutuklanarak ülkemize iadesi talebimizi -INTERPOL bülteni dâhil, Kırmızı Bülten dâhil- süratle anılan bu ülkelere ilettik ve taleplerimizi kendilerine sözlü olarak da ilettik, bu taleplerimizi ısrarla takip ediyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımızın geçen hafta yaptığı ABD ziyareti sırasında da bu hususa özellikle eğildik.

DEAŞ'le Mücadele Uluslararası Koalisyonu içinde etkin rolümüz sürüyor. Koalisyon bünyesindeki en önemli çalışma gruplarından biri durumundaki Yabancı Terörist Savaşçılar Çalışma Grubu'nun eş başkanlığını yürütüyoruz. Yabancı terörist savaşçılar konusunda kaynak ülkelerin üzerlerine düşen sorumlulukları yerine getirmelerini teminen gereken tüm adımları atıyoruz. Nitekim YTS'ler ülkelere gönderilmeye başlandı. Geçen hafta Washington'da koalisyon toplantısına katılarak bu konulardaki öncelik ve beklentilerimizi muhataplarımıza bizzat ilettim.

FETÖ'nün yurt dışı yapılanmasına yönelik çalışmalarımız da sürüyor. Bugüne kadar girişimlerimiz neticesinde 110'dan fazla FETÖ mensubu ülkemizde sınır dışı edildi. 38 ülkede FETÖ iltisaklı okul ve kursların faaliyetleri kısmen ya da tamamen sonlandırıldı, 19 ülkede ise okullar Maarif Vakfına devredildi.

Saygıdeğer milletvekilleri, ABD'yle ilişkilerimiz zor bir dönemden geçiyor. ABD'nin FETÖ ve PKK/YPG'ye ilişkin tutumu bunun temel nedeni. ABD'nin S-400 tedarikimizi bağlamından koparıp alakasız konularla ilişkilendirmesi de elbette sorunlar yarattı. ABD iç siyasetindeki kışımların da bu süreçte aleyhimize sonuçlar doğurduğunu hep birlikte görüyoruz.

Meselelerin diyalog ve karşılıklı anlayış çerçevesinde çözülmesi için gayret ettik. Sayın Cumhurbaşkanımızın son ziyaretinde bu hususları kapsamlı şekilde ele aldık ve de dosyaları muhataplarımıza ilettik. Bizzat Sayın Cumhurbaşkanımız Trump'a bu dosyaları iletti.

Barış Pınarı Harekâtı'mızla PKK/YPG'nin oyununu bozduk. Bilahare, 17 Ekim ortak açıklamasıyla ABD harekâtımızın meşruiyetini ve arazideki mevcudiyetimizi kabul etti. Alınan yaptırım kararları da bildiğiniz gibi kaldırıldı. Operasyonumuz nedeniyle bizi baskı altında tutmak için ABD Kongresinde ülkemiz aleyhinde girişimler başlatıldı. Cumhuriyetimizin 96'ncı yılını kutladığımız gün temelsiz iddialarla dolu 2 tasarı ABD Temsilciler Meclisinde kabul edildi. Bunlardan sözde Ermeni soykırımı kararına yüce Meclisimiz yaptığı ortak açıklamayla en güzel cevabı verdi. Ülkemize yönelik yaptırımlar uygulanmasını öngören yasa tasarısı da keza aynı yaklaşımın bir ürünüdür. Bu hususları geçen hafta Sayın Cumhurbaşkanımızın ABD ziyareti vesilesiyle Amerikan tarafıyla etraflıca ele aldık ve yönetimin 2 tasarı konusunda da bizim tezlerimizle aynı noktada durması tabii ki önem taşıyor. Sayın Cumhurbaşkanımızın Beyaz Saray'daki görüşmesine bazı senatörler de davet edildi. Kongrenin daha iyi bilgilendirilmesi ve Türkiye-ABD ilişkilerinin önemine dair bilincin pekiştirilmesi hususunda, önümüzdeki dönemde TBMM heyetlerimizin Washington ziyaretlerini de içeren kamu diplomasisi faaliyetlerimizi yoğunlaştırmamız önem arz ediyor.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; savunma ve güvenlik politikamızın temel unsuru olan NATO aracılığıyla da bölgemiz ve ötesinde barış, güvenlik ve istikrarın tesisine ciddi katkılar yapıyoruz. Önde gelen üyelerinden olduğumuz NATO'yu millî çıkarlarımız doğrultusunda temel bir platform olarak kullanmayı sürdüreceğiz.

AB üyeliği, tüm sorunlara rağmen stratejik hedefimiz. Bildiğiniz gibi reform gündemine de hız verdik. Burada özellikle yüce Meclisimizin, Gazi Meclisimizin rolü de önemlidir. Ancak bugün Avrupa Birliğinin ülkemize karşı izlediği tutum haksız ve kabul edilemez bir nitelik taşıyor. AB, 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında aramızda oluşan güven bunalımını aşacak adımlar atmamıştır. İlaveten, terör örgütü ve yandaşlarının ortaya attığı asılsız iddialara itibar ederek, Barış Pınarı Harekâtı bağlamında olumsuz bir hava yaratılmıştır.

Avrupa Birliği bölgesel ve küresel alandaki önemli gelişmeleri gerektiği şekilde takip edememekte, bunların neden ve sonuçlarını nesnel ve bütüncül bir şekilde değerlendirememektedir. Bunun son örneği, Balkanlarda Arnavutluk ve Kuzey Makedonya'ya yönelik atılan adımlardır. Yine aynı şekilde

Karadağ müzakerelere başladığı hâlde son zamanlarda siyasi sebeplerle, açılış ve kapanış kriterlerini yerine getirdiği hâlde, tüm fasılları kastediyorum, bu müzakere sürecini Avrupa Birliği tek tarafı olarak yavaşılatmaktadır, bu da hayal kırıklığına neden olmuştur.

Avrupa Birliğinin yaptığı hataları anlaması ve Türkiye'nin üyeliğinin Birliğe katacağı değeri görmesi durumunda, her iki taraf için de faydalı ilişkiler kurulabileceğine ve güvenin yeniden tesis edilebileceğine dair inancımızı hâlen koruyoruz. Bu çerçevede özellikle gümrük birliğinin güncellenmesi ve vize serbestisi konularına önem veriyoruz.

Yunanistan'la diyalog kanallarını açık tutuyoruz. Son seçimlerde iktidara gelen, Miçotakis başkanlığındaki Yeni Demokrasi Partisi Hükümetiyle sorunlu meseleleri ele almamızı kolaylaştıracak olumlu gündem başlıklarına odaklanmayı hedefliyoruz

Millî davamız Kıbrıs konusunda, sırf müzakere etmek için tekrar masaya oturmayacağımızı sizler huzurunda bir kere daha vurgulamak isterim. Yeni bir süreç başlayacaksa, iki tarafın siyasi eşitliğine ilişkin tüm muğlaklıkların önceden ortadan kaldırılması gerektiğini muhataplarımızın dikkatine getiriyoruz. En son, BM Genel Sekreteriyle yaptığımız görüşmede de bizzat Sayın Cumhurbaşkanımızı bu konuyu gündeme getirmiştir.

Doğu Akdeniz'de en uzun kıyı şeridine sahip olan Türkiye'nin, Kıbrıs Adası'nın batısında ve kuzeyindeki deniz alanlarında meşru hak ve çıkarları bulunmaktadır. Ülkemiz bunları korumak için gerekli tedbirleri almıştır, almaya devam edecektir. Hem kendi kıta sahanlığımızda kendi haklarımızı hem de garantör olarak da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin haklarını korumak için gerekli adımları atmaya devam edeceğiz.

Çok değerli milletvekilleri, Rusya'yla ilişkilerimiz olumlu bir zeminde gelişmeye devam ediyor. İş birliğinin ilerletilmesi için güçlü bir siyasi irade ve liderlerimiz arasında yakın diyalog var. Bu diyalog bölgesel bakımdan da önemli ve fark yaratıyor. Suriye'den Kırım'a, yine Kafkasya'dan Balkanlara pek çok konuda Rusya'yla fikir alışverişinde bulunuyoruz. Başta Kırım olmak üzere anlaşamadığımız hususlar elbette var. Bu konularda diyalog yoluyla ortak payda bulmaya çalışıyor, iş birliğini hedefliyoruz. Bu yapıcı yaklaşımın meyvelerini de toplamaya başladık. En son, Barış Pınarı Harekâtı özelinde aldığımız sonuçlar en somut örnek. Rusya'ya yönelik bu stratejik bakışımızı sürdürüceğiz.

Ukrayna'nın toprak bütünlüğünü ve egemenliğini, ülkenin doğusundaki duruma bu temelde bir çözüm bulunmasını destekliyoruz. Kırım'ın yasa dışı ilhakını tanımıyoruz, tanımayacağız. Kırım Tatarlarının durumunu iyileştirmeye yönelik desteğimizi de elbette sürdürüyoruz ve sürdürüceğiz.

Parçası olduğumuz Balkanlarda kırılgan olan barış ve istikrar ortamının korunması için elimizden gelen katkıyı vermeye, soydaşlarımızın refah ve esenliği için gayretlerimizi sürdürmeye devam edeceğiz. Bölgede birleştirici ve istikrar sağlayan etkimizi üçlü işişare mekanizmalarımızı da kullanarak devam ettiriyoruz. Avrupa-Atlantik kurumlarıyla bütünleşme hedeflerini desteklediğimiz bölge ülkeleriyle de ikili ilişkilerimizi karşılıklı yarar temelinde geliştiriyoruz.

Kardeş Azerbaycan'la ilişkilerimizin önemi malumunuz. Bunu, Bakü'de düzenlenen Türk Konseyi Zirvesi, Karma Ekonomik Komisyon toplantısı ve diğer vesilelerle 2019 yılında da sürdürdük. Azerbaycan'ın Karabağ problemi ve işgal edilmiş toprakları dâhil tüm haklı davasını da sonuna kadar savunmaya devam edeceğiz. Bakü-Tiflis-Ceyhan, Bakü-Tiflis-Erzurum boru hatları, TANAP ve Bakü-Tiflis-Kars demir yolu Gürcistan'la dostluk bağlarımızı daha da pekiştirdi.

Abhazya ve Güney Osetya ihtilafının barışçı yollarla Gürcistan'ın toprak bütünlüğü içinde çözüme kavuşturulmasına yönelik desteğimiz sürüyor. Ahıska Türklerinin özellikle maruz kaldıkları sürgünün 75'inci yılında Ahıskalı kardeşlerimiz acısını paylaşıyor ve onlara desteğimizi sürdürüyoruz.

Güney Kafkasya’da barış ve istikrarı görmek istiyoruz ve bunun için Ermenistan’ın yapıcı bir tutum içerisine girmesi ve Yukarı Karabağ sorununun çözümü için somut gayret göstermesi gerekiyor, ne yazık ki bu iradeyi Ermenistan’da göremiyoruz.

Orta Asya cumhuriyetleriyle ortak tarih ve kültürümüze dayalı ilişkilerimizi daha da geliştiriyoruz. Bu yıl, Türk Konseyinin kuruluşunun 10’uncu yıl dönümünü idrak ettik. 15 Ekim’de Bakü’de düzenlenen 7’nci Türk Konseyi Zirvesi’nde Özbekistan’ın Konseye tam üye olarak katılmasını hep birlikte kutladık. Zirvede kabul edilen bildiride Barış Pınarı Harekatı’mıza destek verilmesinden memnuniyet duyduk. Eylül ayında Budapeşte’de açılışını yaptığımız Türk Konseyi Avrupa Ofisi ise Avrupa ile Türk dünyası arasındaki ilişkilere olumlu katkı yapacaktır. Bildiğiniz gibi, Macaristan da Türk Konseyinin artık gözlemci üyesi.

Afganistan’a ikili düzeyde ve çok taraflı platformlarda her alanda verdiğimiz desteği sürdürüyoruz. Bu çerçevede, Kararlı Destek Misyonu bünyesinde çerçeve ülke görevimizi başarıyla yerine getiriyoruz. Diğer taraftan, öncülüğünü yaptığımız ve 2011 yılında hayata geçen Asya’nın Kalbi İstanbul Süreci’yle de Afganistan’ın komşularıyla ve bölgesindeki ülkelerle iş birliğinin güçlendirilmesine yönelik, geliştirilmesine yönelik yardımcı oluyoruz. Sürecin bir sonraki toplantısını 9 Aralıkta İstanbul’da gerçekleştireceğiz.

Saygıdeğer milletvekilleri, Asya ve Pasifik bölgesinin küresel siyaset ve ekonomide yükselen konumuna paralel olarak dış politikamızdaki önemi ve ağırlığı da artmaktadır. Son Büyükelçiler Konferansı’mız vesilesiyle “Yeniden Asya” açılımımızı başlattık. Bu açılımla, kıtanın dinamizminden daha iyi ve verimli biçimde yararlanmak amacıyla uzun vadeli bir yaklaşım ortaya koyduk. Asya ülkeleriyle hem ikili hem çok taraflı ilişkilerimiz gelişiyor.

Keza, Çin Halk Cumhuriyeti’yle ilişkilerimiz karşılıklı ziyaret ve temaslara sürdürülüyor. İhracatımızın çeşitlendirilmesi suretiyle ticaretimizin dengeli hâle gelmesini de hedefliyoruz.

Uygur Türklerinin yaşamlarını barış, huzur ve refah içinde sürdürmeleri, temel insan haklarının gözetilmesi, dinî özgürlüklerinin ve kültürel kimliklerinin korunmasına önem veriyoruz. Bu konuları uluslararası platformlarda ve Çin makamları nezdinde gündemde tutuyoruz. Önümüzdeki dönemde bölgeye bir ziyaret gerçekleştirilmesine yönelik plan bağlamında bunun modaliteleri ve kapsamına dair temas ve değerlendirmelerimiz sürüyor yani Çin’in de daveti üzerine buradaki insan hakları ihlallerini incelemek üzere bir heyeti Çin’e göndereceğiz ama bu ziyaretin hedefine ulaşması gerekiyor, kimlerle görüşülecek, hangi çalışmaları yapacak, kimlerden oluşacak ve Çin tarafıyla bunun müzakeresini de sürdürüyoruz.

Japonya’yla ekonomik ortaklık anlaşmasının “kazan-kazan” anlayışıyla en kısa zamanda imzalanması ve Güney Kore ile STA’nın güncellenmesi için çalışmalarımız devam ediyor. Şu andaki STA bizim aleyhimize bir açık veriyor; dolayısıyla, ticaretimizin, ikili ticaret hacminin dengelenmesi bakımından bu güncellemeye ihtiyaç duyuyoruz.

Güneydoğu Asya Uluslar Topluluğu (ASEAN) ile kurumsal iş birliğimizin güçlendirilmesi, Yeniden Asya politikamızın önemli bir ayağını oluşturuyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Sayın Başkanım, müsaadenizle, son iki sayfa...

BAŞKAN – Buyurun efendim, tamamlayınız.

DIŞIŞLERİ BAKANİ MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU - 10 ASEAN ũlkesiyle 2002 yılında 1,3 milyar dolar dũzeyinde olan toplam ticaret hacmimiz, bugũn 10 milyar dolar seviyesine yũkseldi. Bũtũn ASEAN baŐkentlerindeki bũyũkelçiliklerimizle ikili ve ASEAN'la çok taraflı ilişkilerimizi gũçlendirmek için çalışıyoruz. Bir tek Laos'ta BũyũkelçiliĐimiz yoktu ve geçen sene BũyũkelçiliĐimizin resmİ açılışını da yaptık.

Bugũne kadar 27 Afrika ũlkesini ziyaret eden Sayın Cumhurbaşkanımızın ũncũlũĐünde, ũlkemizin Afrika Kıtası'yla kũklũ tarihİ ve kũltũrel ilişkilerini yeniden canlandırma yolunda bũyũk ilerleme kaydettik.

2008 yılında stratejik ortaklık ilişkisi tesis etmiş olduğumuz Afrika Birliğiyle ũũncũ zirveyi 2020 yılının ilk yarısında ũlkemizde dũzenleyeceĐiz.

Latin Amerika ve Karayipler Bŕlgesi'ne yŕnelik olarak izlemekte olduğumuz açılım da gũçlenerek sũrũyor.

Açılım politikalarımız artan temsilcilik sayımızla destekleniyor ve artan dostluk ve ticaretle ũlkemizin uluslararası itibar ve gŕrũnũrlũĐüne katkı sunuyor. Latin Amerika bŕlgesiyle ticaretimiz de 2,8 milyar dolardan aşağı yukarı 11 milyar dolara çıkmıştır. Afrika Kıtası'yla da 2,9 milyar dolardan 23 milyar dolar civarına çıkmıştır. Bũyũkelçilik sayımız her 2 kıtada giderek artmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; devletimizin her an ve her yerde vatandaşlarımızın yanında olduğunu hissettirmek ŕncelikli hedefimiz ve bizim gŕrevimizdir. Bu anlayışla, yurt dışındaki vatandaşlarımızın çıkarlarını koruma, onlara en nitelikli hizmeti etkin ve eksiksiz sunma konusunda arkadaşlarımızla birlikte aralıksız çalışıyoruz. Merkez ve yurt dışı teşkilatımız, vatandaşlarımızın kesintisiz konsolosluk hizmeti alabilmeleri için yoğun mesai yapıyor. Konsolosluk çağrı merkezimiz yedi gũn yirmi dŕt saat anlayışla Tũrke ve 5 yabancı dilde hizmet veriyor. Merkez bugũne kadar toplam yaklaşık 6,3 milyon vatandaşın talebine yanıt verdi. Bũyũkelçiliklerimize nŕbeti telefon uygulaması başlattık ki o ũlkedeki bir vatandaşımız yirmi dŕt saat veya herhangi ihtiyaç duyan birisi bizim bũyũkelçiliklerimize, baŐkonsolosluklarımıza ulaŐabilsinler. Noterlik hizmetlerini kolaylaŐtırdık. Sanal POS ve POS cihazı ũzerinden ŕdeme imkânı getirdik ki nakit taŐımak zorunda değiller. BoŐanma iŐlemlerinin tanınması -artık Tũrkiye'de yeniden dava açmaya gerek yok- dŕvizli askerlik ŕdemeleri, 8 dilde adli sicil belgesi dũzenlenmesi gibi alanlarda yenilikler getirerek vatandaşlarımızı rahatlattık. Misyonlarımızda gŕrevlendirilen hukuk danıŐmanlarıyla vatandaşlarımızın sorunlarına yerinde çŕzũm aramaya başladık, bu sayıyı artıyoruz. POLNET, UYAP ve MERNİS sistemleriyle entegrasyon sağlayarak, vatandaşımıza hizmeti kolaylaŐtırdık. Bu bağlamda ŕzellikle Adalet ve İçişleri Bakanlarımıza teŐekkũr etmek istiyorum.

Avrupa genelinde yũkseliŐte olan aşırı sağ, İŐlam dũŐmanlıĐı ve ırkçılık akımlarının yarattığı tehdit endişe verici bir noktaya ulaŐtı. Buna son dŕnemde PKK'lı grupların vatandaşlarımızı, iş yerlerini ve Tũrk çıkarlarını hedef alan yeni saldırılar da eklendi. Avrupa'da yaşayan vatandaşlarımızın esenliğiyle ilgili konularla elbette yakından ilgileniyoruz ve ilgilenmeye devam edeceğiz.

Kũltũrel diplomasi alanındaki faaliyetlerimize de hız kesmeden devam ediyoruz. 2019, "Tũrkiye-Rusya Karşılıklı Kũltũr ve Turizm Yılı" ve Japonya'da "Tũrk Kũltũr Yılı" olarak kutlanıyor. Ayrıca 2019 yılını "Gŕbeklitepe Yılı" ilan ettik ve çok ŕnemli ve ũst dũzey faaliyetler yaptık. Çok sayıda etkinliği yurt dışında gerçekleŐtiriyoruz. Cumhurbaşkanlığımızın himayelerindeki Ara Gũler sergisini bu yıl Londra, Paris, Kyoto ve New York'ta atıktık.

Kısa bir kesitini sunduğumuz dış politikamızı yüce Meclisimizle el ele yürütüyoruz, Meclisimizin desteğini her zaman hissediyoruz ve bundan sonra yüce Meclisimizin desteğini bekliyoruz ve Bakanlığımız olarak da her zaman yüce Meclisimizin emrinde olduğumuzu özellikle vurgulamak isterim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2020 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'yle Bakanlığımıza 4 milyar 631 milyon TL ödenek tahsis edilmesi öngörülmektedir. Buna ilaveten yüklendiği görevler çerçevesinde 569 milyon TL'si Ulusal Ajans ve AB programlarına katılım olmak üzere AB Başkanlığı için de toplam 650 milyon TL tutarında bütçe teklifi Komisyonunuzun onaylarına sunulmuştur. TÜRKAK 2020 yılı bütçe teklifi olan 26 milyon TL ödenek de aynı şekilde onaylarınıza sunulmuş bulunuyor. Bütçemizin yaklaşık yüzde 57'si yurt dışı teşkilatlarının harcamaları için kullanılmaktadır. Ayrıca yüzde 34'ü katkı payı ödemeleri ve yurt dışındaki öğretmen, okutman ve din görevlileri maaşları için harcanmaktadır. Bu görevliler başka kurumlardan geliyor ama yıllardır tabii ödemeleri bizim Bakanlığımız üzerinden yapılmaktadır.

Sahip olduğumuz dış politika vizyonuna uygun olarak hazırladığımız 2019-2023 Stratejik Planı'mızda bu harcamaların hangi başlıklarda gerçekleşeceği de sizlerle paylaşılmıştır.

Diğer taraftan, bu yıl uygulamaya geçilen program bütçe esasları çerçevesinde hazırladığımız 2020 yılı Performans Programı'mız da aynı şekilde Komisyonunuzun bilgisine sunulmuştur.

Esasen, yaptığımız harcamaların denetimi konusunda Sayıştay Başkanlığımızın bize olan desteğine önem veriyoruz ve çok yakın bir iş birliği içinde çalıştığımızı geçmiş yıllarda da burada, Komisyonunda vurgulamıştım. Merkez ve yurt dışı teşkilatlarımızın 2018 yılı içerisinde yapmış olduğu harcamalara ilişkin işlemler de Sayıştay Başkanlığımız tarafından incelenmiş ve hazırlanan denetim raporu 18 Eylül 2019 tarihinde Bakanlığımıza gönderilmiştir.

Raporda yer verilen ve Bakanlığımızın çalışmalarına olumlu katkı sağlayan bulgu, eleştiri ve değerlendirmelerle ilgili birimlerimiz çalışıyor ve dikkatle inceliyoruz, tabii ki, her zaman bu uyarı ve eleştirilerden, değerlendirmelerden faydalanyoruz.

Bu vesileyle 2020 yılı bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum. Destek ve katkı veren başta Sayın Başkanımız olmak üzere, Komisyonumuzun çok kıymetli üyelerine şükranlarımı sunuyorum.

Saygılar arz ediyorum efendim.

BAŞKAN – Evet, değerli arkadaşlar, Sayın Bakana sunuşları için çok teşekkür ediyorum.

Özellikle, Dışişleri Bakanlığı bütçe ve kesin hesabı ve Sayıştay raporlarına yönelik olarak burada şimdi müzakerelere başlayacağız.

Her parti grubuna öncelikli olarak söz vereceğim, daha sonra da sırasıyla Komisyon üyesi milletvekillerimize, müteakiben Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimize söz vereceğim.

Bu arada, tabii, Komisyon üyesi arkadaşlarımız, Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi olan arkadaşlarımız özellikle Dışişleri Bakan Yardımcıları ve bürokrat arkadaşları tanımak isterler. Burada, sadece isim ve görevlerini ifade etmeleri bizim için yeterlidir.

Evet, bakan yardımcısı arkadaşlarımız önce kendilerini tanıtırlarsa daha sonra da bürokrat arkadaşların tanıtımını dinleyelim.

(Bürokratlar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz arkadaşlar.

Şimdi müzakerelere başlıyoruz.

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/278) ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277) ve Sayıştay tezkereleri (Devam)

a)Dışişleri Bakanlığı (Devam)

b)Avrupa Birliği Başkanlığı (Devam)

c)Avrupa Birliği Bakanlığı (Devam)

ç)Türk Akreditasyon Kurumu (Devam)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Çeviköz, buyurunuz, söz sizin efendim.

AHMET ÜNAL ÇEVİKÖZ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, Değerli Dışişleri Bakanlığı çalışanları, değerli arkadaşlarım; 2020 mali yılı Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmeleri kapsamında Dışişleri Bakanlığı bütçesi görüşmeleri üzerine söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlarım.

Dışişleri Bakanlığı bütçesi ile ülkemizin dış politika hedefleri arasında doğrudan bir ilişki vardır. Bu nedenle, bütçenin etkin ve verimli kullanımı tahminlerin çok ötesinde önemlidir.

Bizim Cumhuriyet Halk Partisi olarak dış politika anlayışımız, Suriye’den Libya’ya, Filistin’den Venezuela’ya, Balkan ülkelerinden Afrika Kıtası’na kadar neredeyse dünyadaki bütün sorunlara Türkiye’yi taraf kılarak bizleri yaşamsal tehditlerle karşı karşıya bırakan bir dış politika anlayışı değildir. Bizim dış politika anlayışımız, laikliği ve çağdaşlaşmayı önceleyen, komşularının toprak bütünlüklerine saygı duyan, büyük devletlerle dengeli ilişkiler kuran ve dünyaya Lozan Antlaşması’yla somutlaştırdığımız “Yurtta barış, dünyada barış” ilkesi penceresinden bakan uzun erimli bir çizgi üzerinde konumlanır. Daha açık bir ifadeyle, bizim dış politikamız tarafsız, mezhepçi, saldırgan ve yayılcı politikalarla tanımlanan ve son yıllara egemen olan dış politikanın tam tersidir.

2002 yılından bu yana, cumhuriyetin temel değerlerinden uzaklaşarak, Türkiye’yi Avrupa Birliğine tam üyelik yolundan kopararak, Suriye başta olmak üzere Orta Doğu’da müdahaleci bir politika izleyerek, Dışişleri Bakanlığı da dâhil olmak üzere dış politikayı yapan kurumları partizanca yapılandırarak, Amerika Birleşik Devletleri ve Rusya arasındaki denge siyasetini terk ederek ve Türkiye’nin dış politikasını iç politikanın bir uzantısı gibi kurgulayarak sürdürülen yanlış uygulamalar tamiri neredeyse imkânsız bir enkaz yaratmıştır.

Dış politikamızın ne hâle getirildiğine ilişkin son beş hafta içinde tanık olduğumuz üç olayı hatırlatmak isterim:

1) Mülteci meselesi konusunda Almanya, Fransa, İngiltere’yle yapılacak 4’lü zirveye ilişkin 30 Ekimde Sayın AKP Genel Başkanı “Bu toplantının yapılacağı üç yer var, ya Şanlıurfa ya Gaziantep ya İstanbul. Sen beni Berlin’e çağırıyorsun. Ben turist miyim ya, ne işim var benim orada?” demiştir. Yaklaşık bir hafta sonra, bu defa Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü kameralar karşısına geçip zirvenin Londra’da yapılacağını duyurmuştur.

2) Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Trump’ın Sayın Erdoğan’a hakaretler içeren ve ekinde Suriye Demokratik Güçleri lideri Ferhat Abdi Şahin’in yazdıkları da bulunan 9 Ekim tarihli mektup yine Trump tarafından 16 Ekimde basınla paylaşılmış; bu konuda bir hafta boyunca hiçbir şey yapmadan sessizce bekleyen Sayın Erdoğan, önce “Mektubu çöpe attık.” demiş, sonra da 13 Kasım tarihinde Amerika Birleşik Devletleri ziyaretinde mektubu Trump’a iade edememiş ancak takdim etmiştir.

3) 1950'den bu yana üyesi olduğumuz Avrupa Konseyinin "Gazetecilere yönelik saldırılar" başlıklı paneline iktidar muhalifi bir gazeteci konuşmasını diye müdahale eden Türkiye, müdahalesi boşa çıkınca büyükelçisine paneli protesto ettirmiştir. Avrupa Konseyinde gazeteci beğenmeyen iktidarın hangi gazetecilerden hoşlandığını 13 Kasım'da Washington'da ABD Başkanı Trump açıklamıştır. AKP iktidarına çalışan dostane gazetecileri dünyaya tanıttığımız için gurur mu duymalıyız hicap mı; açıkçası bilemiyorum.

Değerli arkadaşlar, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinin durma noktasına gelmesi, iç politikayı dizayn etmek maksadıyla dış politikada atılan adımların ülkemize maliyetlerinden biridir. İdam cezasını sürekli gündemde tutan, Avrupa Birliği ülkelerini mültecilere kapıları açmakla ve IŞİD militanlarını göndermekle tehdit eden, IŞİD'le etkin mücadele ettiğimize dair neredeyse bütün Batılı ülkelere şüphe uyandıran bir söylem, Avrupa Birliğiyle müzakerelerin her an bitebileceği hissini uyandırıyor. Böyle bir algı oluşması çok tehlikeli ve zararlıdır. Avrupa Birliği ve AKP iktidarı arasındaki anlaşmazlıklar basit, kolay çözülebilir, gündelik anlaşmazlıklar değildir. Aradaki makasın asıl sebebi, dünyaya bakış ve medeniyet farkıdır. Kısaca, ilericilik ve otoriter tutuculuk arasındaki farktır. Bu nedenle, Türkiye'de Avrupa Birliğiyle ilişkileri yeniden yoluna koymak için, her ne olursa olsun diplomasi kanalının açık tutulmasını ve müzakerelerin devam etmesini savunuyoruz.

Avrupa Birliğinin Türkiye'ye tepki gösterdiği başlıca konulardan biri de Doğu Akdeniz'deki hidrokarbon faaliyetleridir. Kıbrıs ve Doğu Akdeniz için yürütülmesi gereken diplomasiin zayıf ve etkisiz kaldığını üzülen gözlemliyoruz.

Türkiye'ye yaptırım uygulamaya hazırlanan Avrupa Birliğine karşı Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin haklarını Avrupa Birliğinden uzaklaşarak mı savunacağız? Yoksa Doğu Akdeniz'e kıyaslı olan Suriye, İsrail, Mısır'a büyükelçi göndermeyerek mi? İktidar haklarımızı kavgaya ederek ve ülkemizi yalnızlaştırarak savunmak niyetindeyse şunu belirtmek isterim: Değerli yalnızlık politikası, değersiz bir dış politika doğurmuştur.

Bütün dünya bilmektedir ki, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Halkbank davası ve Senatodaki Sayın Erdoğan'ın malvarlığını da kapsayan yaptırımlar tasarısı Türkiye'nin üzerinde âdeta Demokles'in kılıcı gibi ciddi bir tehdit oluşturuyor. Rusya'nın elindeki IŞİD dosyalarının da bu tehditlerden aşağı kalır bir yanı yok. Bu yüzden dış politika Washington ve Moskova arasında kıvranıyor, kıvrandııkça daha da sıkışıyor.

Sayın Bakanım, her fırsatta "Sahada ve masada güçlü diplomasi." diyorsunuz. Sahadaki güçten kastınız Suriye'de olduğu gibi sahadaki askerî varlığımızı artırmaksa, Türkiye'nin bölgedeki askerî varlığını genişleterek masadaki gücünü artıracığı düşüncesinin çok tehlikeli olduğunu vurgulamak isterim. Masada güçlü diplomasiyi ise Dışişleri Bakanlığını partizanlarla doldurarak, dışarıdan kariyer dışı büyükelçiler atayarak sağlamak mümkün değildir.

2018 Yılı Faaliyet Raporu, 2019-2023 Stratejik Planı ve 2020 Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı gösteriyor ki iktidarın dış politikamızı düzeltmek için kapasitesi ve ufku yetersizdir. Cumhurbaşkanlığı tarafından yayımlanan yıllık program, dış politikanın otoriter tek adam rejiminin hedefleri doğrultusunda gerçekleştiğini, Dışişleri Bakanlığının kurumsal olarak içinin boşaltıldığını göstermektedir. Kamu diplomasisi faaliyetlerinde lobiciliğe önem verildiği raporlardan anlaşılıyor. Lobicilik faaliyetleri iktidar için büyük ve özel bir anlam ifade ediyor, bunu biliyoruz. Ama, bunca dökülen paralara ve yapılan masraflara rağmen Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisinin Türkiye karşıtı kararları geçirmesi çalışılan lobi firmalarının ne kadar yetenekli olduğunu da ibret verici şekilde gösteriyor. Raporlarda ne Venedik Komisyonunun eleştirilerini giderecek ne de Avrupa Birliğiyle ilişkileri

düzeltecek adımlara rastlanmakta. Raporlarda Orta Doğu'ya ilişkin hedefler arasında, Kahire, Şam ve Tel Aviv büyükelçilerinin yeniden görevlendirilmesi söz konusu edilmemekte. Bunlar, Orta Doğu ve Doğu Akdeniz'de itibar ve mevzi kaybetmekten rahatsız olunmadığının belgeleridir.

Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; Orta Doğu'dan söz etmişken, Suriye politikasına gelmek isterim. Cumhuriyet Halk Partisi olarak 28 Eylülde bir Suriye konferansı düzenledik. Beklerdik ki, sizler de iştirak edin, Rusya ve Amerika Birleşik Devletleri dışında Suriye'de neler yapılabileceğini içeriden dinleyin, dinleyin ki; Adana Mutabakatı'na dönüş çağrısını biz aylar öncesinden söylediğimiz hâlde, Putin'in aylar sonra dikkatinize getirmesi sayesinde keşfetmeyin.

Suriye konusunda bazı öneriler yapmak isterim: Suriye'nin toprak bütünlüğünü, siyasi egemenliğini ve bağımsızlığını Gaziantep merkezli geçici Suriye Hükümeti kurarak, bu oluşumun başkanını da televizyonlara çıkararak, bu oluşumun Suriye'den alınan diplomalara denklik vermesine izin vererek, Afrin'de ÖSO'nun çaldığı zeytinlerden üretilen zeytinyağlarını Türkiye üzerinden ihraç ederek, Suriye'de fakülte kurarak sağlamak mümkün değildir. Bütün dünya, Suriye'deki askerî varlığımızın giderek azaltılmasını beklerken, görülen odur ki AKP'nin Suriye'den çıkmaya niyeti yoktur. Olsaydı, Suriye toprakları üzerinde Türkiye merkezli olarak kurumsallaşmaya çalışılmazdı.

Cumhurbaşkanlığı Yıllık Raporu'nda, kamu diplomasisinin İletişim Başkanlığıyla koordineli yürütüleceği yazıyor. İletişim Başkanlığı, sizin yerinizi aldı Sayın Bakan. Dışişleri Bakanlığına yıllarca hizmet vermiş bir emekli diplomat olarak size bu konudaki tespitlerimi anlatmak ve sizi devre dışı bırakanlara karşı dikkatli olmanızı hatırlatmak benim görevim. Kamu diplomasisi Dışişleri Bakanlığının elinden çıktı, farkında mısınız?

Değerli milletvekilleri, biliyorsunuz, Birleşmiş Milletlerin raporlarında Afrin bölgesine ilişkin Özgür Suriye Ordusu kaynaklı ağır insan hakları ihlalleri vurgusu yapıyor. Buna rağmen, terörlere mücadele gerekçesiyle başlatılan Barış Pınarı Harekâtı'nda neden bu cihatçı unsurlara alan açıldı? Bunlar yüzünden Türkiye'nin hangi ithamlarla karşı karşıya olduğundan haberinizi olmadığını düşünmüyorum. "Güvenli bölge" adı verilen topraklara Türkiye'de bulunan ve bugüne kadar orada yaşamamış Suriyeli Araplar yerleştirilmeye çalışılıyor. Buna dünyanın birçok ülkesinde "etnik temizlik" dediği bilmiyor olamazsınız. (Gürültüler) Bizler halkların eşitliğine inanan bir partiye mensubuz. Etnik, dinî ve mezhebi temellere dayalı dış politika anlayışı çökmüştür. Türkiye'de mevcut iktidar döneminde dış politikamız batağa saplanmış bir hâldedir, her gün de yeni bir duvara çarpmaktadır. Dış politikamızın içine sokulduğu darboğazdan kurtulması için güven duyulacak bir dış politikaya ihtiyaç vardır.

Sayın Bakanım, sözlerime son vermeden önce iki hususa ilişkin gözlem ve endişelerimi paylaşmak isterim. Birincisi şahsınızla ilgili. Sizin itibarınız bizim için önemli. Zira siz Türkiye Cumhuriyeti'nin Dışişleri Bakanısınız, Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Başkanlığı yaptınız. Ancak sizin itibarınıza yönelik ciddi ithamlar ve iddialar gündeme getirildi. Bunları üzüntüyle izledik. Açıkçası sizin bu tür itham ve iddialar hakkında nasıl bir hukuki tedbir almayı düşündüğünüzü, davacı olmayı düşünüp düşünmediğinizi sormak isteriz. Zira -dediğim gibi- sizin itibarınız önemli ve bunun mutlaka düzeltilmesi, iddiaların cevapsız bırakılmaması gerekiyor.

İkinci olarak şunu belirtmek isterim: Sayın Bakanım, ben son birkaç yılın bütçesine baktığımda şöyle bir tespitte bulunuyorum: Millî Savunma Bakanlığının genel bütçe içindeki payı sürekli olarak artarken Dışişleri Bakanlığının genel bütçe içindeki payı azalıyor. 2017 yılından itibaren bu istikrarlı bir şekilde görülüyor. Aynı şekilde, 2018 yılından itibaren de Millî Savunma Bakanlığının bütçesindeki yıllık artış Dışişleri Bakanlığınınkinden fersah fersah önde gidiyor ama bence en çarpıcı olan işte şu üzerinde konuştuğumuz 2020 yılının bütçesi. Millî Savunma Bakanlığının bütçesinde geçen yıla oranla artış yüzde 15,92 iken Dışişleri Bakanlığının bütçesinde geçen yıla oranla artış sadece, evet, sadece

yüzde 1,76. O zaman ben bu tespitten şöyle bir sonuç çıkarıyorum: Türkiye artık diplomasiye değil, askerî güce dayalı bir dış politika uygulaması içine girmiştir. Böyle bir dış politikanın “Hem sahada hem masada güçlü olacağız.” söylemiyle bağdaştırılması mümkün değildir. Sahada güçlü olmak da dış politika değil, askerî politikadır. Türkiye artık yumuşak gücünü kullanamamaktadır.

Sayın Bakanım, sizden beklentim Dışişleri Bakanlığımıza sahip çıkmanız, dış politikamıza sahip çıkmanız, diplomasiye sahip çıkmanızdır. Sizin diplomasiyi geri plana atan bir dış politika anlayışının uygulayıcısı olarak anılmanızı Bakanlığımızın eski bir mensubu olarak asla istemem, birlikte çalıştığımız mesai arkadaşlarınız da istemez. Umarım bu gidişi tersine döndürecek fırsatı bulur, en kısa zamanda da hayata geçirirsiniz. Bunun için muhtaç olduğunuz kudret beraber çalıştığınız gerçek Dışişleri Bakanlığı kadrolarında mevcuttur, dışarıdan empoze edilenlerde değil.

Hepinize saygılarımı sunarım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Vekilim, YPG’den falan bahsetmediniz, ben mi kaçırdım acaba?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Ondan da sen bahsedersin, sen anlatırsın.

BAŞKAN – Lütfen arkadaşlar...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bu nasıl bir şey ya?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Özel Suriye Ordusuna girdi, YPG’ye girmede, bekledim belki girer diye.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Süre yetersiz süre.

BAŞKAN – Evet, arkadaşlar...

(İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bu ifadeleri bir de alkışlıyorsunuz.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Alkışlıyorum, birazdan söyleyeceğim niye alkışladığımı.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Buradayız, bekliyoruz, niye alkışladığınızı merakla bekliyoruz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – “Etnik temizlik” ifadelerini...

BAŞKAN – Arkadaşlar...

CAVİT ARI (Antalya) – Söz sırası size gelince cevap verirsiniz, konuşursunuz. Başkanımıza sataşmanıza gerek yok.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Aslında sen de kabul etmiyorsun.

BAŞKAN – Bir saniye arkadaşlar, bir müsaade edin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Böyle bir şey olabilir mi ya? Yazıklar olsun ya.

BAŞKAN – Sayın Aydemir...

Değerli arkadaşlar, konuşma anında kimse müdahale etmedi, o vesileyle teşekkür ediyorum. Tüm taraflar bir konuşmacı konuşurken lütfen müdahale etmesin.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Müdahale etmedik Başkanım.

BAŞKAN – Müdahale etmediniz, onun için teşekkür ediyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Aydemirlere ayrıca söyleyin Başkanım, onlar anlamıyor.

BAŞKAN – Arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

Sayın Özsoy, buyurun.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar, Komisyon üyeleri; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bir iki noktanın altını çizerek başlamak istiyorum. Gerçekten, tabii, Sayın Bakan, burada bütçe hakkındaki görüşlerini ifade ettiler kameralar önünde, bu iyi bir şey. Fakat yürütmenin bu alandaki sözcüsünün halka konuşabilmesi ama ondan sonra kameraların, hele hele Mecliste yaptığımız bir görüşmede milletvekilleri konuşurken yani halkın iradesi konuşurken... (Gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen, müdahale yok. Gerekirse ben yaparım müdahaleyi.

Buyurun.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Bu, doğru bir şey değil; bu, kınanması gereken bir durum. En nihayetinde halkın parasını bütçelendiriyoruz, vergiler alınıyor. Dolayısıyla halkın da kendi vergileriyle ne yaptığını bilmesinin hakkı vardır. Hangi grup ne diyor, bunun halka açık olması, bütçenin transparan olması lazım. Bu açıdan doğru değil.

İkincisi: Ünal Bey de söyledi, sizin yakın zamanda da basında bir açıklamanız oldu. Yakın dönemde size dair bazı iddialar gündeme geldi. En nihayetinde bütçe tartışıyoruz. Bakan olarak da bu konuya, bu Komisyonun huzurunda da bir açıklık getirmeniz iyi olur diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, bu benim katıldığım 5'inci bütçe görüşmesi. Sürekli olarak her sene bütçede belli bir artış öngörüyoruz fakat şu beş yıldır benim gözlemim, bizim bütçemiz arttığı oranda Türkiye'nin dış politikasında genel anlamda bir gerileme, bir izolasyon olduğunu düşünüyoruz. Tabii, burada suçladığımız Dışişleri Bakanlığı değil, Türkiye'nin genel politikasına dair birçok yanlış var ve bu yanlışların diplomatik anlamda çok fazla savunulabileceğini düşünüyoruz.

Ben bütçenin teknik detaylarına çok fazla girmeden mümkün mertebe genel siyasi durum ile Türkiye'nin temel gündemi olan dış politika gündemleriyle ilgili fikirlerimi paylaşacağım.

Oraya da geçmeden şunu da ifade edelim: Türkiye'de bir kurumsal dış politikadan ikili ilişkilere dayalı transaksiyonel bir dış politikaya doğru bir geçiş var. Gerçekten artık hem alay konusu olmaya başladı. Mesela, bir damatlar diplomasisi var ABD'yle olan ilişkilerde. Berat Bey ile Trump'ın damadı yani bu ilginç bir durum, çok tartışılıyor. Türkiye'de belki siz bunları görmüyorsunuz ama uluslararası kamuoyu bunları çok ciddi şekilde tartışıyor. Yani kurumsal bir perspektiften yoksun, lobicilikle, şahsi ilişkilerle ya da işte Başkanla, 2 Başkan arasındaki telefon görüşmeleriyle iş kotarmaya çalışan bir dış politika durumu. Yani hasbelkader Trump'a veyahut da damadına bir şey olursa Amerika Birleşik Devletleri'yle politika üretebileceğiniz neredeyse zemin kalmamış. Senato orada yok, işte, Temsilciler Meclisi yok gibi gibi. Dolayısıyla böyle çok ilginç, şahısların ön plana geçtiği bir dış politika geleneği oluşuyor gibi.

İkinci bir durum: Yine Ünal Bey de değindi, bu Dışişleri Bakanlığının genel kadro yapısıyla ilgili bir durum. Arkadaşlar, siyasetten dökülen ne kadar insan varsa ha bire oraya buraya elçi diye atanıyor. Yani en son Egemen Bağış herkesin gözünün içine sokula sokula Prag Büyükelçiliğine atandı. İlginç bir durum. Yani bazen gerçekten şöyle düşünüyoruz, samimiyetle söylüyorum; yani bilerek, böyle ısrarla... Bakın “Siz ne yaparsanız yapın biz kendi insanlarımıza sahip çıkıyoruz.” diye mi yapıyor bunlar, yoksa çok dehşetengiz dış politika yetenekleri mi var bu insanların, bilmiyoruz. Benim bilebildiğim, bana gelen notlar kadarıyla daha önce AK PARTİ'de milletvekilliği yapmış ya da AK PARTİ'de danışmanlık yapmış ya da iktidara yakın kurumlarda çalışmış ama dış politika geçmişi olmayan en

az 16 büyükelçimiz var. Yanlış olabilir, 13 olabilir, 15 olabilir ama bu, ciddi anlamda -tırnak içinde söylüyorum- o şahısların şahsiyetleriyle ilgili bir şey değil ama bu kurumsal anlamda bir yozlaşmaya çok ciddi kapı açmış durumda.

Bu konuları belirttiikten sonra şunu söyleyelim: Tabii, Sayın Bakan burada düşüncelerini ifade ettiler. Görebildiğimiz şu: Türkiye son derece aktif, girişimci, insani dış politikayı önceleyerek her tarafta tam saha pres uygulamaya çalışıyor. Vallahi yani Sayın Bakanın çok çalıştığını defalarca söyledik. Gerçekten yani çok yoğun çalışılıyor fakat bu çalışma yanlış politikalarla, yanlış belirtilen politikalarla ilgili olduğu için çok sonuç almıyor. Size birkaç tane örnek vereyim. Mesela, Sayın Bakan uluslararası platformlarda çok ciddi anlamda destek alındığını, Türkiye'nin çok fazla itibar kazandığını filan söylüyor da... Temsilciler Meclisinde geçen bu yasalar, doğru, son derece güncel politik durumla ilgili kararlar aldılar orada fakat 403'e karşı 15 oy; bu kadar lobi çalışmasının yapıldığı, bu kadar paranın akıtıldığı, bu kadar bire bir görüşmelerin yapıldığı bir noktada üzerinde oturulup düşünülmesi gereken bir şey.

Başka bir örnek vereyim: Avrupa Parlamentosunun bu seneki raporunu biliyorsunuz; yanlış hatırlamıyorsam 370'e 108-109 gibi bir oyla geçti; Türkiye'nin üyeliğinin askıya alınması, müzakerelerin durdurulması gibi birçok yaptırımı öngören bir rapordur. Avrupa'daki algı tamamen değişmiş; on yıl önce böyle bir durum yoktu, oylamalar bunun tersineydi, tam tersineydi.

Bir örnek daha vereyim: Geçen gün Parlamentolararası Birlikte bu Suriye meselesiyle ilgili Türk delegasyonunun da bir önergesi oldu Fransa'nın karşı önergesine karşı olarak; oylama yapıldı, sayılar: 670 küsura 77. Şimdi "Ya, bunlar çok önemli değil, bunlar yok hükmündedir." diyebilirsiniz; değil, uluslararası kamuoyu, uluslararası algı meselesidir.

Ben "Parlamentolararası Birlikte Türkiye'ye kim oy vermiş?" diye baktım; Pakistan, Azerbaycan, Nijerya ve 1 oy da Şili'den gelmiş, kim bilmiyorum ama durum bu. 180 civarı üye ülke var; Katar bile çekimser kalmış, Rusya çekimser kalmış. Özbekistan, Türkmenistan, Kazakistan; bunların hiçbirisi topa girmemiş Suriye meselesiyle ilgili, bizim HDP olarak "işgal" olarak tariflediğimiz bu durumla ilgili. Tamamen bir diplomatik yalnızlık, kuşatılmışlık söz konusu.

Şimdi, buna şöyle cevap verebilirsiniz: "Efendim, bütün dünya Türkiye'nin büyük olmasını engellemek istiyor, mesele bu." Fakat arkadaşlar, on yıl önce bütün dünya Türkiye'nin büyümesini engellemek istemiyor muydu? Yani ne oldu, ne değişti? Dolayısıyla, dış politikada gerçekten çok samimiyetle, belki kapalı oturumlarda bir öz eleştiri sürecinin yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

Zamanım da çok fazla kalmadı. Şimdi, özellikle Suriye'yle ilgili birkaç tane mesele var, Sayın Bakana da bu konuda sorularımız olacak.

Birincisi: Sayın Bakan, biliyorsunuz, bu "güvenli bölge" meselesi tartışmasında sürekli olarak "Suriye'de 30 kilometre talep ediyoruz, bütün sınırlardan 30 kilometre uzak tutacağız..." Yani, bu PYD-YPG vesaire, Suriye Demokratik Güçlerinin sınırın 30 kilometre ötesine çekilmesi... Hoş, 30 kilometre çekildikleri zaman sanki komşu olmuyorlar, başka bir şey oluyorlar; öyle ilginç bir durum da var. Fakat Sayın Bakan, şu an bu ciddi tartışılıyor, soruluyor: 30 kilometrelik alan istiyorsunuz; Bağdadi Türkiye'ye 5 kilometre mesafede öldürülüyor, IŞİD'in 2 numarası Cerablus'ta öldürülüyor yani hemen Türkiye sınırının dibinde; 2017'den bu yana Türkiye'nin hâkimiyetinde, denetiminde, istihbaratının gözetiminde olan bölgelerde bu tür meseleler oluyor. Bağdadi ailesinden çok fazla sayıda insan Türkiye'de, bunlar son dönemlerde tutuklanmaya başlandı, vesaire filan. Bu meseleye Dışişleri... Eminim size de çok fazla soru gelecektir bu noktada. Ya istihbarat hiç işini yapmıyor, bilmiyor veyahut da biliyorlar, göz yumuyorlar ama orada çok ciddi bir sıkıntı olduğunu düşünüyoruz, buna açıklık getirilmesi lazım.

Şimdi, bu tekil durumlardan sonra, ben bu konuşmanın kalan kısmında Suriye meselesiyle ilgili fikirlerimizi paylaşmak istiyorum arkadaşlar.

Bakın, daha önce Mecliste ifade ettim: Bu, Baba Esad'ın, Hafız Esad'ın Arap Kemerı politikası Sayın Bakan; 1970'lerde, biliyorsunuz. Bu da Cumhurbaşkanının Birleşmiş Milletlerde gösterdiği tablo, harita. Burada çok ciddi, tuhaf bir benzerlik söz konusu. Hakkını yemeyelim, Hafız Esad "30 kilometre" dememiş, 10-15 kilometreyle yetinmiş, "440 kilometre değil, işte, 350 kilometrede falan tutalım..." Bu, Hafız Esad'ın Arap Kemerı politikası: "Kürtleri sınır bölgelerinden uzaklaştıralım ama oraya değişik yerlerden Arapları getirelim, yerleştirelim." Bir etnik mühendislik, bir savaş suçu, bir demografik mühendislik meselesi; Arap milliyetçiliğinin bir projesi olarak bunu uygulamışlar. Şimdi, elli yıl sonra Türkiye, Hafız Esad'ın tam olarak gerçekleştiremediği politikayı yürütmeye çalışıyor.

Sayın Bakan, tabii ki Türkiye'de üç dört yıldır ne yaparsanız yapın, hangi saldırganlık olursa olsun halka karşı, dışarıya karşı sürekli "Biz terörle mücadele ediyoruz." gerekçe bu. İnanın hiç kimse inanmıyor buna, hiçbir uluslararası platformda, total "Terörle mücadele ediyoruz. Onun için her tarafa giriyoruz, saldırıyoruz." kimse buna inanmıyor. Türkiye'nin güvenlik kaygıları yok mu? Var. Hiç kimse bunun aksini söyleyemez. Türkiye'nin güvenlik kaygıları var. Bakın, Orta Doğu'da Libya'dan tutun Irak'a kadar her taraf patlıyor, bir türlü istikrar bulamıyor. Irak'taki durumu görüyoruz. Şu an Lübnan patlıyor, Suriye'de 500 bin insan ölmüş, 10 milyondan fazla insan göç etmek zorunda kalmış. E, hâliyle Orta Doğu'daki bu çalkantılar, bu altüst oluşlar bu ülke için de çok ciddi güvenlik sıkıntıları ortaya çıkaracaktır. Fakat bizim ayrıştığımız temel nokta, bu güvenlik meseleleriyle nasıl ilgileneceğiz, biz bunları nasıl çözeceğiz, bu konuda taban tabana zıt gidiyoruz. Bir örnek vereyim size: Bakın, Türkiye'nin Suriye'de iki yönlü politikası vardı, Esad gidecekti ve Kürtler herhangi bir siyasal statü almayacaktı. Şu Suriye'de savaştan arta kalan ne kadar çeteci, çapulcu insan varsa Millî Suriye Ordusu olarak örgütlendirildi. Sayın Bakanım, "millî" kavramından kastettiğiniz eğer buysa biz HDP olarak hiçbir o zaman o "millî" kavramının içinde yer almayacağız. Eğer bu sivilleri ellerinden ayaklarından bağlayıp kurşun sıkan... Arkadaşlar, bir fotoğraf göstereceğim, lütfen kameraya çekmeyin, rica ediyorum, eğer kamera varsa kapatılsın, bu tür fotoğrafları göstermek çok hoş değil, duygularınıza da hitap etmek istemiyorum burada. Bir noktaya işaret etmek istiyorum. Sayın Bakan, hani bu fosfor gazıyla yakıldığı iddia edilen çocuk. Bunun fotoğrafı, yüzlercesi var. Her savaş... Savaş olduğu zaman insanlar ölür, sivil de ölür. Öyle Mecliste konuştuk, kimse dinlemedi. Savaş olduğu zaman bomba sormuyor ki, yerleşim yerlerinde savaş oluyor, siviller ölecek tabii. Ne olacak yani, ne bekliyorsunuz?

Yalnız, bakın, bir işgal girişimi oldu, hâlâ devam ediyor. Bunun ismine "fetih" dediler.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sen anlamazsın onu.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Geliyorum.

"Fetih" denildi buna, Fetih Suresi okundu camilerde vesaire Fetih Suresi okundu değil mi?

SALİH CORA (Trabzon) - Bir işin sorunsuz halledilmesi için okundu.

(Oturum Başkanlığına Başkan Lütfi Elvan geçti)

BAŞKAN – Müsaade edin arkadaşlar, müsaade edin.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Ya, arkadaşlar, birazdan cevap vereceksiniz, lütfen... Sözcüleriniz var.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Fetih duaları okundu.

SALİH CORA (Trabzon) - Siz bunun anlamını bilmiyorsunuz ama.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Ya, Fetih'le gittiniz Tevbe Suresiyle geleceksiniz, o ayrı.

Bakın, ilginç bir şey var: “Muhammed’in ordusu kafirlere karşı mücadeleye gitti.” dendi. Değil mi? Bakın, Serekanıye’den gelen görüntüler var, orada gidip o evleri yağmalayanlar, yakanlar aynen şöyle diyorlar: “Domuzlara, kafirlere ölüm.” diye giriyorlar malları yağmalıyorlar.” Yalnız, ilginç bir şey var, bu çocuğun resmini boşuna göstermedim. Şu an tedavi altına alınmış bu çocuk. “Muhammed’in ordusu” diye gönderilen o çeteler... Bu çocuğun adı Muhammed, gerçek adı Muhammed. Orta Doğu coğrafyasında, bunu defalarca dile getirdik, sınırın o tarafında da bu tarafında ölenler birbirinden kültürel olarak çok farklı insanlar falan değil, Agop da olabilirdi, başka bir şey de olabilirdi ismi mesele değil ama en nihayetinde... Bakın, siz, Sayın Bakan, öyle diyorsunuz “Biz sahada güçlü olduğumuz için biz masada da güçlüyüz.” Sayın Bakan, o kadar inkâr edilen Kürt meselesi ilk defa bölgesel ve küresel bir karakter kazanmış durumda. Kürtler sizin tahmin edemediğiniz kadar birleşmiş durumda ve bana sorarsanız Orta Doğu’da genel anlamda Kürt meselesinin çözüm koşulları tam da Türkiye’nin bu girişimleriyle daha fazla olgunlaşıyor fakat bir taraftan da maalesef çok karmaşıklaşıyor çünkü artık Orta Doğu’da kocaman bir Kürt meselesi var, Türkiye bunun parçası, uluslararası ve bölgesel aktörlerin hepsi Kürt meselesinin içerisine müdahil olduğu için her geçen gün daha çözülmez bir hâle geliyor. Artık Kürt meselesini çözmek için Amerika, Rusya, Fransa, Suud, Körfez, herkesle ilgilenmek durumundasınız.

Biz şunu söylüyoruz kıymetli arkadaşlar, meseleyi Suriye’de ya da Moskova’da ya da Washington’da çözemeyeceksiniz. Türkiye’nin kaçamayacağı çok yakıcı, çok büyük bir sorun var, yüz yıllık bir sorun, adı Kürt meselesi...

BAŞKAN – Lütfen konuşmanızı tamamlayınız.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Bunu inkâr ederek buna dair pozitif bir ajanda getirmeden, ortaya çıkarmadan Sayın Bakan, Türkiye’nin mesafe alması, Türkiye’de yaşayan halkların huzura, istikrara kavuşması mümkün değildir. Bakın, Rusya’yla olan ilişkilerin temel belirleyeni Kürt meselesidir çünkü Amerika’dan istediğini alamayan Türkiye ha bire Moskova’yla birlikte iş tutarak Kürtlerin Suriye’de siyasi statü elde etmesini engellemeye çalışıyor. Aynı şekilde Amerika’yla ilişkilerin bu kadar gerilmesinin sebebi, doğrudur, Amerika’nın YPG’ye verdiği destektir.

Biz ilk günden beri şunu söylüyoruz: Siz Suriye’deki 2-3 milyon Kürt’le kavga edeceğinize Türkiye’de 20 milyon Kürt var. Bu insanlarla oturup sorunları demokratik bir şekilde müzakere edip çözerseniz, işte kayyum atamaktan ziyade o belediye başkanlarıyla görüşürseniz, işte Selahattin Demirtaş’ı hapsedmek yerine onlarla görüşüp bu meseleleri çözerseniz, Türkiye’nin dışarıya müdahale etmesinin çok bir gerekçesi kalmaz. Dolayısıyla, Kürtlerle kavga eden bir Türkiye’nin Orta Doğu’da istikrarlı olması, ilerlemesi mümkün değildir.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Terörle mücadele ediyoruz. Kürtler bizim kardeşimiz. Kürtlerle kavga eden PKK.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Siz de Kürt değilsiniz bir defa.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen...

Tamamlayınız lütfen.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Tamam, bitiriyorum arkadaşlar.

Tabii, bunu bir de Kürtlere sormak lazım.

Bizim düşüncemiz Türkiye Cumhuriyeti devletinin hem küresel hem de Orta Doğu’daki politikalarını değiştirmesi, buna da Kürt meselesinin içerideki çözümünden başlaması gerektiğini düşünüyoruz. Bu, inanın birçok noktada hem Türkiye’nin önünü açacak hem de Türkiye’de yaşayan halkların umut ettiği, beklediği, o demokratik barışçıl düzen için bir adım olacaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, şimdi MHP Grubu adına Sayın Özdemir’e söz veriyorum.

Buyurun Sayın Özdemir.

İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, saygıdeğer milletvekilleri ve Dışişleri Bakanlığımızın kıymetli çalışanları; geçmişten gelen sorunlar ve ilave güncel gelişmelerle birlikte hareketli ve hararetili bir yılı daha geride bırakmak üzereyiz. Küresel rekabetin giderek daha fazla çok kutuplu bir hâl almaya başladığı böylesi önemli bir dönemde gerek coğrafi gerekse siyasi olarak yaşanan hemen her önemli hadisenin ya da olayın merkezinde yer alıyoruz ya da oldukça yakınında bulunuyoruz. Suriye konusu bunun açık bir örneği olsa da Lübnan, Irak ve akabinde İran’a sıçrayan gösteriler, Körfez’de yaşanan gerilim ve yoğunluğu artmaya başlayan çatışmalar, ehemmiyet arz eden gündemlerle 2020 yılında da muhatap olacağımızı şimdiden işaret ediyor. Bu çerçevede bazı konu başlıklarındaki görüşlerimizi ifade etmek istiyorum.

Hâlihazırda var olan 462 bin kilometrekarelik Mavi Vatan sahamızın geniş bir kısmı Doğu Akdeniz’de yer alıyor. Son yıllarda Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Yunanistan, İsrail ve Mısır’ın başlattığı, zaman içerisinde Avrupa Birliğinin de dâhil olduğu kimi ülkelerin faaliyetlerinin kabul edilebilir ve meşru bir tarafı yoktur. Uluslararası hukuk, deniz hukuku ve diğer koşullar Türkiye’nin Doğu Akdeniz’deki haklılığını, yürütmüş olduğu arama, tarama ve sondaj faaliyetlerindeki meşruluğunu her yönüyle ortaya koyuyor. Bu anlamda ülkemizin Doğu Akdeniz’de kendi deniz sahamızda yapmış olduğu tüm faaliyetlerin arkasında olduğumuzu ifade etmek isterim. Zira Türkiye kendi deniz alanlarında kendi egemenlik haklarının gereğini yerine getiriyor. Benzer şekilde Kıbrıs Adası’nın durumu konusunda şekillendirilmeye çalışılan gündemi de dikkatle takip ediyoruz. Şimdiye kadar adadaki garantörlük konusunu tartışmaya atmaya açmak isteyen çevrelerin bugün gayrihukuki bir şekilde sadece Rum kesiminin hassasiyetle yaklaşımlarını dikkate alan ve böylelikle adaya müdahale zemini arayan çabaları beyhudedir. Kıbrıs Adası’nda söz sahibi olan üç garantör ülke vardır; Türkiye, İngiltere ve Yunanistan haricinde adada tutum belirlemek kimsenin haddi ve hakkı değildir. Bu kapsamda özellikle Avrupa Birliğinin tavırlarının yersiz ve temelsiz olduğunu ifade etmek gerekiyor. Zira Avrupa Birliği Kıbrıs konusunda herhangi bir karar merci konumunda değildir, olamaz da. Yıllar evvel yanlış ve yine meşru olmayan bir şekilde Güney Kıbrıs Rum kesimini birliğe üye olarak kabul eden Avrupa Birliğinin hatası da işte bu nedenle en başından başlıyor. Geline aşamada ülkemizin Kıbrıs’ta var olan garantörlük haklarını kullanması, adanın sahip olduğu zenginlikleri Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve dolayısıyla Kıbrıs Türklüğünün de istifade edebileceği bir yaklaşımla koruma gayreti içerisinde olması önemlidir ve bu kararlılık sürdürülmelidir. Dolayısıyla, gerek kendi deniz alanlarımızda gerekse Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti deniz sahalarında süregelen arama, tarama ve sondaj faaliyetlerinin devam etmesi bu alanlardaki haklarımızı koruyacağımız konusunda tüm uluslararası çevrelere verilen bir kararlılık mesajı olması anlamında zorunlu bir durumdur, geri adım atmamız söz konusu olamayacaktır. Adada şimdiye kadar çözümsüzlükte direten tarafların ve sorunu yanlış kararlarla çıkmaz sokağa yöneltenlerin Türkiye’ye ders verecek hâlleri asla yoktur ama bu saatten sonra alacakları dersler elbette vardır. Hazımsızlığın ana kaynağı da belki de budur.

Doğu Akdeniz konusu gündeme gelmişken Libya’yla ilgili olarak ülkemizin, meşru hükûmetin yanında yer alan bir tutum izlemesi, böylelikle de doğru bir pozisyonda durmasının anlamlı olduğunu belirtmek gerekir. Ancak Doğu Akdeniz’de Türkiye karşıtı tutum takınan başta Fransa olmak üzere kimi ülkelerin baştan sona Türkiye karşıtı bir pozisyonda yer alarak Libya’da tesis edilmeye çalışılan huzur ve istikrara engel olma girişimlerine karşı da uyanık olunmalıdır. Zira Kıbrıs, Doğu Akdeniz’in nasıl ki

kalbiyse, gelinen aşamada Libya, kimileri tarafında kurulmaya çalışılan karanlık oyunun son parçasıdır. Egemenlik haklarımız mevzubahis olduğunda bundan taviz verebileceğimizi kimse düşünmemelidir. İzlener siyaset her anlamda bu algıyı güçlendirmelidir. Konu egemenliğimiz olduğunda hiç şüphesiz Meclisimizin de Hükümetin yanında yer alan bir duruş sergilemesi ayrıca önemlidir.

Bu konu kuşkusuz ki Rusya'dan aldığımız S-400 uzun menzilli hava savunma sistemleri için de geçerlidir çünkü Türkiye kendi ihtiyaçları doğrultusunda bahse konu olan sistemlerin temini için ihaleye çıkmış, ancak ne yazık ki müttefikimiz olduğunu iddia eden hiçbir ülke beklediğimiz şartları karşılayamamıştır. Neticede karar verilmiş, üretim sağlanmış ve teslimatın ilk aşaması da tamamlanmıştır. Kullanıcı personelle ilgili eğitim faaliyetlerinse devam ettiği ifade edilmektedir. Böylesi bir süreç içerisinde hangi gerekçeyle ve ne için olursa olsun, bu sistemleri nerede ve nasıl kullanacağımız konusundaki var olan kararın sadece Türkiye'de olduğu unutulmamalıdır. S-400 meselesi bizim açımızdan ülke savunmasına katkı sağlayacak bir mevzu olduğu kadar, yapılan yorum ve alınan tutumlarla giderek ve daha fazla bir egemenlik meselesi hâline gelmiştir. Bu kapsamda, Amerika Birleşik Devletleri'yle sürdürülen ilişkilerin zorlu bir hâl aldığı, ancak yanlışların da yine Amerika Birleşik Devletleri'nden kaynaklandığı ve bunun kısa süreli bir zamanı kapsamadığını ifade etmek gerekir. Ne yazık ki NATO'da aynı çatı altında bulunup müttefik ülkeler olarak kabul ettiğimiz düzlemde ABD yönetimi, uzun yıllardan bu yana ülkemize verdiği taahhüt ve sözlerini tutmamış, iç siyasi koşulları münasebetiyle Türkiye'yle olan ilişkilerini yıpratmak aşamaya kadar gelmesine sebep olmuştur. Suriye'de PKK/PYD terör örgütüne verilen destek, FETÖ terör örgütünün açıkça koruma altına alınması ve son olarak bazı yaptırımlar yoluyla Türkiye'yi tehdit etme cüreti ABD'ye hiçbir şey kazandırmayacaktır. Millî egemenlik haklarımız ve millî güvenlik kaygılarımıza saygı duymayıp hak vermeyen, böylelikle dostluğumuz ve dahi müttefikliğimizin kıymetini bilmeyenlerin, yokluğumuzun yaratacağı azabın da farkında olmaları gerekir. Türkiye, zorlu ve küresel açıdan önemli olarak değerlendirilen olaylardan birincil derecede ve belki de diğer ülkelerin hiçbirinin etkilenmediği kadar ciddi sınamalarla muhatap kalmışsa da 2019 yılında bize göre başarılı bir dış politika sürdürülmüştür. Bu kapsamda Sayın Bakanımıza ve Dışişleri Bakanlığının personeline teşekkür ediyorum.

Bununla birlikte, yine dünya genelinde algılamaların ve yaklaşımların yeniden her çevre nazarında güncelleştirmelere tabi tutulduğu dönemde biz de hiç kuşku yok ki "dost ülkeler" kavramının özellikle üzerine eğilme mecburiyeti taşıyoruz. Barış Pınarı Harekâtı sonrasında başta Türk Konseyine üye ve gözlemci ülkelerin Türkiye'ye verdiği desteği bundan sonrası için görmezden gelemeyiz, mutlaka bu değerlerin karşılığını da verebilmeliyiz. Dışişleri Bakanlığımızın başlatılacağı ilan ettiği "Asya açılımı" kapsamında Türk dünyasını bu çerçevede merkeze alan bir yaklaşımla değerlendirmesini temenni ediyoruz. Açıkçası bu konuyla ilgili, Bakanlığımızın da görüşünü yeri gelmişken heyetle paylaşmasını bekliyoruz.

Sayın Genel Başkanımızın da daha önce ifade buyurduğu gibi, gerekirse Türkiye bu koşullarda yeni bir dünya kurup orada yerini almasını da bilecektir. Tarihin coğrafyaya dar gelmeye başladığı ve suni olan yapılanmaların yıkılmaya yüz tuttuğu böylesine önemli bir dönemde, geçmişte edindiğimiz başarıları yine yapabileceğimiz akıllardan çıkarılmamalıdır. Yeter ki inanalım, yeter ki millî birlik ve beraberliğimizin kıymetini bilelim ve potansiyelimizi doğru kullanalım. İşte o vakit Türkiye, bölgesine ve dünyanın geri kalanına istikrar vadeden bir anlayışı da hayata geçirebilecektir ve hiç kuşku yok ki bunun önemli adımını da Suriye'den başlatmış bulunuyoruz. Barış Pınarı Harekâtı sonrasında gelinen aşamada sınırlarımızın terör unsurlarından arındırılmasıyla beraber Suriye'de normalleşmenin tesis edilmesine yönelik siyasi çabalarla ilgili, ülkemizin üstlenmiş olduğu öncü rolün de kayda değer olduğunu ifade etmek isteriz ve bu gelinen noktada da Astana ve Soçi zirveleriyle beraber şekillenen siyasi süreçlerin nihayetinde Cenevre'ye taşınmış olması ve öldü denilen siyasi sürecin canlanmasında

da Türkiye'nin uluslararası arenada sağlamış olduğu katkının önemli olduğunu göz önünde bulundurmakla beraber, Suriye'nin toprak bütünlüğü elbette önemli, orada istikrarın sağlanması elbette önemli ancak bir nokta daha önemli ki bu konuda da her çevrenin hassasiyetle durması gerekiyor, o da terör örgütlerinin meşruiyet kazanma çabasına engel olunmasıdır. Çünkü hakikaten birileri sahada var olan fiilî durumların hukuki boyuta taşınması için de böylesi bir dönemde bazı gayretler içerisinde bulunuyorlar.

Bununla beraber petrole dayalı algılamalar da özellikle Irak'ta yaşanan karışıklık ve İran'da yaşanan karışıklıkla beraber düşünüldüğünde, Körfez'le birlikte Hazar Denizi ve Doğu Akdeniz üçgeni arasında kalan sahada önemli bazı gündemlerin işletilmeye çalışıldığı ve dahası, Kerkük merkezli olmak üzere mevcut durumda atıl pozisyonda olan ancak daha evvel kullanılan bazı hatların da işlevsel hâle getirilmeye çalışıldığıyla alakalı kuşku da mevcuttur. Zannedirim, bu konuyla alakalı da zaten çalışmalar yapıyordu.

Elbette Kerkük-Ceyhan Boru Hattı bu anlamda Türkiye'nin önemli bir enerji merkezi, enerji hub'ı olması bahsinde büyük değere sahip. Körfez'de yaşanan kriz, özellikle Suudi Arabistan, Körfez ülkeleri ve İran'la beraber yaşanan kriz, hiç kuşku yok ki, dünya petrol ticaretinin önemli bir kısmını bünyesinde barındıran ve seviyatının önemli bir kısmını bünyesinden geçiren Körfez bölgesinin istikrarsızlığı aslında giderek Kerkük-Ceyhan hattının da önemini ortaya koyuyor bazı ülkeler açısından, özellikle Irak açısından. Ancak, yeni bazı projelerin de hayata geçirilmesi noktasında kimi çevrelerin iştahını kabarttığı da ortadadır.

Bu anlamda, Kerkük-Hayfa ve Kerkük Banyas Petrol Boru Hatlarıyla alakalı bahse konu olan işlevselliğin sağlanıp sağlanmadığı da hiç kuşku yok ki bazı çevreler nazarında bu dönemde dillendiriliyor. Yani Türkiye'yi enerji hub'ı olma noktasında bypass etmeye yönelik bazı senaryoların da vuku bulabileceğini gözden kaçırmamamız lazım.

Bir başka konu, Türkiye'nin, hiç kuşku yok ki, Suriye'de terör örgütlerine karşı vermiş olduğu mücadele. Bunu söylerken Suriye'de PKK/PYD terör örgütünün orada yalnızca Arap ve Türkmenleri değil, kendisine biat etmemiş bulunan Kürt kardeşlerimizi de yerlerinden yurtlarından ettiğini söylememiz lazım. Çünkü PKK/PYD terör örgütü zulmünden dolayı oradan Türkiye'ye göç eden çok sayıda Kürt kardeşimiz de mevcut. Türkiye bu mücadeleyi verirken hem kendi millî birlik ve bütünlüğünü tesis etme hem de aynı zamanda Suriye'de var olan, bu anlamda sadece Suriye'nin değil, bölgenin istikrarını etkileyecek ve bunun önünde engel olan koşulların da karşısında durarak, haklılığını da gelinen aşamada her yönüyle ortaya koyarak bir hareket alanını kendisinde buldu ve bunu sürdürüyor, sürdürmesi de elzem.

Diğer taraftan, sınırlarımızdan 30 kilometre derinlikten bahsediyoruz ki düzenlenen harekâtlar da zaten Birleşmiş Milletlerin, başta 51'inci madde olmak üzere, ilgili diğer şartlarından kaynaklı, bizim uluslararası hukuktan meşruiyet bulduğumuz konu başlıklarını kapsıyor. Ancak, PKK/PYD terör örgütünün 30 kilometre derinliğin altında da özellikle bölgenin sınırlarının değiştirilmeye çalışıldığı bir dönemde bir araç olarak kullanıldığı gerçeğini de gözlerden kaçırmamamız lazım. Fişhabur Sınır Kapısı, Irak ve Suriye'yi birbirine bağlıyor, M4 Kara Yolu'yla ilerleyen bir düzlemde Lazkiye'ye kadar iniyor. Buranın kontrolünü aldık, gayet doğru, ancak diğer yandan Kandil ve Sincar Dağı'nı birleştirip aynı düzlemde tekrar Suriye'nin içerisinden akıllarınca birileri tarafından yeni bir coğrafya yaratılmaya yönelik girişimlerin de olduğunu dikkatlerden kaçırmamamız lazım.

Tabii, bu şartlar altında Irak Hükûmetiyle beraber geliştirilen ortak anlayış ve teröre karşı mücadele çerçevesinde Irak'ın kuzeyinde de icra ettiğimiz terörle mücadele faaliyetleri de önemlidir. Temennimiz, nerede Türkiye'ye yönelmiş bulunan bir terör tehdidi varsa bunun kaynağının da vakti

ve zamanında kurutulmasıdır. İnşallah, bu anlamda da başta Dışişleri Bakanlığımızın ilgili ülkelerle teması ve uluslararası kamuoyu oluşturma anlamındaki ülkemizin haklı gayretlerini ortaya koyması anlamındaki çabaları ve güvenlik kuvvetlerimizin de başarılı ve sonuç alıcı faaliyetleri de bizleri mutlu etmektedir.

Ben bu çerçevede sonuç olarak Bakanlığımızın merkezi yapılanması haricinde, dünya genelinde var olan büyükelçilik ve konsolosluklara da ayrılan bütçenin hangi esaslara göre belirlendiğini burada Sayın Bakanımıza da sormak istiyorum, bilgi verirse memnun oluruz.

Bu vesileyle de Dışişleri Bakanlığımızın 2020 yılı bütçesinin hayırlara vesile olmasını bir kez daha Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum. Sayın Bakanım, zatalinizin şahsında da tüm Hariciye personelimize üstün başarılar diliyorum. İnşallah önümüzde geçireceğimiz yıl arkamızda kalan yıldan Türkiye açısından, memleketimiz açısından, milletimiz açısından çok daha hayırlı, faydalı, başarılı bir yıl olur. Cenab-ı Allah yâr ve yardımcınız olsun diyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, İYİ PARTİ adına Sayın Erozan'a söz vereceğim.

Buyurun Sayın Erozan.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Sayın Başkan, Komisyonun değerli üyeleri, sayın milletvekilleri, Sayın Bakan ve Dışişleri Bakanlığının kıymetli mensupları; Sayın Bakan, arkamızda oturan arkadaşların siz iktidara geldiğinizde hemen hemen hepsi Bakanlıktaydı birkaçı hariç ve onlar bu Bakanlığa girdiğinde dış politikanın ilkeleri olarak birtakım temel unsurları öğrendiler. Yurtta sulh, cihanda sulh; başka ülkelerin iç işlerine karışmamak, toprak bütünlüğüne saygı göstermek; dini ve mezhepleri iç politikaya olduğu gibi dış politikaya alet etmemek, Arap ülkeleri arasındaki uzlaşmazlıklara taraf olmamak, Batı kültürünü benimsemek ama onların emperyalist emellerine alet olmamak gibi bir dizi kural öğrendiler ama ister istemez soruyorum: İktidara geldiğinizden beri bunların hangisi kaldı yürürlükte? Hepsinin üstüne bir sünger çektiniz. Dolayısıyla AKP iktidarının uygulamaya koyduğu politikalar seksen yıllık tarihimizin ve dış politika geleneğimizin üstünden yürüyüp gitmiştir. Yeni bir Türkiye zihniyetiyle uygulamaya konulan, bazılarına göre açılmış bir parantezi kapatmaya çalışan bu anlayışın sonuçlarını maalesef yaşayarak görmek durumunda kaldık. İYİ PARTİ olarak son iki yıl içinde Genel Başkanımız Sayın Meral Akşener grup konuşmalarında, milletvekillerimiz Dışişleri Komisyonu ve Genel Kurulda yaptıkları konuşmalarda, parti sözcülerimiz haftalık basın toplantılarında, ayrıca milletvekillerimiz münferiden düzenledikleri basın toplantılarında önce halkımızı ve iktidarı düzenli olarak bilgilendirdi ve sadece bilgilendirmekle kalmadı, aynı zamanda iktidarı uyardı ve bunu yaparken devletimize, cumhuriyetimize ve milletimize karşı duyduğumuz sorumluluk duygusuyla hareket ettik. Sizler “Tünelin ucunda ışık göründü.” derken biz aman dikkat edin, üzerinize gelen ışık karşıdan gelen trenin ışığı olmasın dedik.

Sayın Genel Başkanımız bundan dört ay evvel grup konuşmasında şunları söyledi: “Dünün ‘Ey Trump’ı bugün ‘Dostum Trump’ oldu, Erdoğan’dan koparamayacağı bir şey olmadığını vurgularcasına ‘Papazı bırak dedim, bırakıverdi.’ dedi. Borazan medyada ‘S-400 sorunu çözüldü, yaptırım gelmeyecek.’ nidaları atılırken Trump’ın açıklamalarında ‘Yaptırımlar gündemden düştü.’ diye bir ifade yok dedik. Elimizde sadece ‘Trump’tan yaptırım izlenimi almadım.’ diyen Erdoğan’ın ifadeleri kaldı. Sürekli herkes tarafından kandırılan insan sarrafı Erdoğan’ın bu konuda yanılma ihtimali bence oldukça yüksek. Anlaşıyor ki S-400’ler alınsa bile bir depoda küflenmeye terk edilecek, vatandaşın parasıyla gıcır gıcır Patriot’lar, Boeing’ler alınmaya devam edilecek.” Bugün oradayız maalesef, bu, dört ay evvel söylendi.

“Oyunu bozduk.” diyorsunuz ama aslında oyuna getirildiniz. Washington’da son olarak gerçekleştirilen Erdoğan-Trump görüşmelerinde cumhuriyetçi senatörlerin de davet edilmesini yanlış okudunuz. Trump “Gördüğünüz gibi elimden geleni yapıyorum. Üstelik bunlar bizim çocuklar, cumhuriyetçiler. Siz düşünün bir de Senatodaki demokratları, daha neler gelebilir başınıza. Sizi ben bile kurtaramam.” dedi size, bunu okumadınız. Kısacası diplomaside hiçbir şey tesadüf değildir. Ortadaki masanın üzerindeki Boeing 747 de tesadüf değildi. Onu o gün sizin için koydular. Siz ona baktınız geçtiniz. Basın toplantısında “Türk-Kürt çatışması yüzyıllardır sürüyor.” demeye devam etti Trump. “Mazlum Kobani’yi Beyaz Saraya kabul etmeyeceğim.” diyemedi, demedi, edecek sonunda. Sayın Cumhurbaşkanı “Size ne, ben istediğim silahı alırım, bu S-400 de olabilir, F-35 de.” diyemedi. Buna ek olarak Erdoğan Patriot almak konusunda arzulu olduğumuzu teyit etti. 100 milyar dolar ticaret hacminden söz edildi. Bizim ihracatımızın, ithalatımızın ne olduğu malum. Bu 100 milyara çıktığı zaman, bizim dış ticaret açığımız Amerika’yla 40 milyar dolara çıkacak bugünkü trendle giderseniz. Sonuçta ne mi oldu? Gerginliğin gazı bir ölçüde alındı, Erdoğan’ın beyanlarına göre 9 Ekim tarihli mektup iade edildi. Bunun ötesinde havanda su değil, zeytinyağı dövüldü. Sonuç sıfır.

“Sonuç sıfır.” diyorum, komşularımızla da sonuç sıfır. Yani siz “Komşularımızla sıfır sorun.” diye yola çıkmışken sorunları sıfırlamayı kestirme bir yol olarak belirlediniz. “Stratejik derinlik” kavramından stratejik bir kara deliğin dipsiz derinliğine gömüldünüz. Başkaları üç boyutlu satranç oynarken iktidar zar tutmasını dahi bilmeden düşüş peşinde koştu ama yek atmaktan öteye gidemedi. Neresinden başlayayım; Rusya’dan mı, Amerika’dan mı, Orta Doğu’dan mı, Çin’den mi, mağripte mi, maşrıktan mı, Avrupa’dan mı, uzaydan mı? Bir de uzaya gidiyorsunuz çünkü, belki orada bulursunuz burada bulamadığınız dostları. “Kardeş” dediğiniz toplumlardan da mı söz edeyim? Batı Trakya’daki Türk azınlığı, Bulgaristan’daki Türk azınlığı, Kırım, Türkmeneli, Suriyeli Türkmenler, Uygurlar, Kıbrıs, Ahıskalılar, bölmediğiniz neresi kaldı? Kimleri kucaklayabildiniz? Nafile, cevabı olmayan soruları sorduğumun farkındayım.

Orta Doğu’daki önemli ülkelerin başında yer alan Mısır’da, İsrail’de, Suriye’de büyükelçilerimiz yok. Oysa büyükelçileri çekmek, yapılması gereken son iştir ve ancak savaş hâli söz konusu olduğunda yapılabilir. Hiçbir ülkeyle, bu üçünün hiçbiriyle biz savaş hâlinde değiliz. Bu yetmedi, Bakanlık bir dönem üç F tipi bir kurum hâline getirdiniz.

Sayın Bakan, kendi ağzınızla, Bakanlıktan 600’den fazla kişinin FETÖ’cü olarak tasfiye edildiğini ifade ettiniz ancak benim “Bu atılanlar ne zaman işe alınmıştı?” yönündeki yazılı soruma cevap veremediniz. Ne zaman alındılar, hâlâ ben bilmiyorum. Aslında biliyorum da sormak istiyorum. Biz “FETÖ’nün siyasi ayağı araştırılsın.” derken siz üstlerin üzerine değil, astların üzerine çullandınız. Bunun sonucu olarak yurt dışı temsilcilikler memursuz, daireler başkansız, şube müdürsüz, kâtipsiz kaldı. Bu yetmedi “monşer” diye hitap ettiklerinizin yerine nereden kopup geldikleri meçhul neomonşerleri doldurdunuz. Bu da yetmedi, en başarılı büyükelçilerimiz diye neomonşerleri tanımladınız ve Türkiye Cumhuriyeti’nde hiçbir Dışişleri Bakanının telaffuz etmediği cümlelerle kendi kadrolarınızı aşağıladınız. İki gün sonra yalanlamaya kalkışsanız da verilen zarar verilmişti bir defa.

Sayın Bakan, şunu bilmenizi isterim: Dışişleri Bakanlığının bir Dışişleri Bakanına değil, bir İçişleri Bakanına ihtiyacı vardır. Bu Bakanlık biliniz ki çok az insanı vezir etmiştir. Benim kırk üç senelik meslek hayatımda Bakanlığın İçişleri Bakanı ve neticede de veziri olabilen insan sayısı 3’tür. Sizin bulunduğunuz aşamada hangi kategoride olacağınızı tarih takdir edecektir. Karar alma süreçlerini allak bullak ettiniz. Aşağıdan yukarıya işleyen bir sistemi çökertip yerine yukarıdan aşağıya işlemeyen modeller getirdiniz. Size “one minute” diyen memurlara ya kulaklarınızı kapadınız ya sırtınızı döndünüz.

Dışişleri Bakanlığının şeffaf değil, çıplak olduğunu unuttunuz. Büyükelçileri işlevsiz kıldınız. Devlet başkanları düzeyinde yapılan toplantılarda bizim zamanımızda büyükelçiler devlet başkanının sağında otururdu, şimdi toplantılarda bile göremiyoruz.

Şunu bir kere daha hatırlatmak isterim: Bizim Bakanlık –hâlâ “bizim Bakanlık, benim Bakanlığım” diye söz etmekte hiçbir sakınca görmüyorum- bir organize sanayi sitesi gibidir, burada tornalar çalışır. Buraya giren memurlar ilkokul gibi girerler, orada tornadan geçe geçe geçe sonunda bu devlete hizmet edecek büyükelçiler hâline gelirler. Tornalar yerinde duruyor ama ustalar kalmadı. Dolayısıyla çaraklar yetim ve öksüz durumdalar. Dolayısıyla ben size bir ayna tutuyorum, hâlinize bir bakın, kendinize çeki düzen verin. Tarihe de bir not düşünüyorum, 2023 hayaliyle giderken 2021’i dahi göremeyebilirsiniz.

Suriye politikamızın neresinden başlayayım. Komşuda yangın varken su yerine benzin ve körükle gittiniz. Suriye’de PYD-YPG diye bir oluşum yokken bu örgütün âdeta velayetini üslendiniz ve bir canavarın yaratılışına katkıda bulundunuz. Büyük Ortadoğu Projesi adlı bir oyunun “Eş başkanınız” diyerek yola çıkıp Trump’ın deymiyle figüranı durumuna düştünüz. 9 Ekim’de gelen bir mektubu geldiği kanaldan ertesi gün değil, otuz beş gün sonra iade ettiniz. İade ederken de “Takdim ettim.” dediniz. “Büyük Ortadoğu Projesi’nde bize görev verildi.” derken görevin astlar değil, üstler tarafından verildiğini unuttunuz. Boz ayıyla yatağa girmenin nelere mal olacağını rahmetli İnönü söylemişken yatağa bir de kutup ayısı aldınız. Bunlara rüşvet dağıtırcasına birinden S-400, diğerinden Patriot almaya kalkıştınız. Çıkışı olmayan bir labirentin içinde koşturmaktan öteye gidemediniz. Orta Doğu politikamızı ayıların insafına tek ettiniz. Boz ayının nisan ayından bu yana “Almış olsanız bile S-400’leri aktive etmeyeceksiniz.” sözlerine hiç kulak asmadınız. Nisandan beri söylüyorlar bunu, yeni bir şey değil bu ama bugün başka gerçeklerle karşı karşıya kaldınız.

Trump’ın mektubu 9 Ekimde gelmişken Sayın Savunma Bakanı 14 Ekimde bize geldi, bütün partilere gitti, hiç bahsetmedi mektuptan. Yok mektup. 9’unda gelmiş. Sayın Bakan, siz 16 Ekimde Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna hitap ettiniz, bilgi verdiniz, yine mektuptan bahsetmediniz ancak kendinizi şu şekilde savunabilirsiniz “Cumhurbaşkanı bu mektubu benden de sakladı.” diyebilirsiniz. Deyin o zaman.

Rus uçağının düşürülmesi, papazın salıverilmesi, türlü çeşitli gazetecilerin âdeta rehin alınmaları, hatta bir örnekte buharlaşması bir gazetecinin, konularına, bunlara hiç girmek istemiyorum.

Avrupa Birliği üyelik sürecimizi ise bir çıkmaza soktunuz. Gündüz vakti havai fişeklerle kutlanılan yol haritasından nereye vardığımızı söylemek dahi istemem. Üzerinden kaç yıl geçti hatırlamıyorum, sözde, vatandaşlarımız Avrupa’ya vizesiz gidebilecekken vizesiz gidebilenler sadece Suriyeliler oldu. Onunla da yetinmediniz, Sayın Cumhurbaşkanı “Geri kalan 4 milyonu da vizesiz gönderirim.” diye Avrupa Birliğini tehdit etti. Bu insanlar aptal mı? Değil. İlerleme raporları ne oldu? Gerileme raporları oldu.

Irak’ta olup bitenlerden ders çıkarmadınız, Suriye’de aynı hataları yapmaya devam ediyorsunuz. Irak’taki 36’ncı paraleli Suriye’de 37’nci paralel olarak kendi ellerinizle uygulamaya koydunuz. Büyük güçlerin taşeronu oldunuz ve kendi isteklerini size yaptırıldılar. “Güvenli bölge” diye yola çıkıp bugün birtakım ceplerde sıkışıp kaldınız ve kendi elinizle Suriye’de Bosna-Hersek Federasyonu modelinde bir kantonlaşmanın önünü açtınız.

Bütün bunları biz geçmişte müteaddit defalar söyledik. Sizden rica ediyorum, arkadaşlarımızdan bir tanesini sırf “Meclis tutanaklarında muhalefet ne diyor dış politika konusunda?” diye bir takip ettirin. Orada biz ne söylediysek başınıza geliyor maalesef. Keşke sizin başınıza gelse, bizim başımıza geliyor.

İdlib’de neredeyiz? Kuşatıldınız. Gözlem noktaları kendi hâllerine tek edilmiş vaziyetler. Oradaki Türk Silahlı Kuvvetlerinin tek faaliyeti kendisini korumak. Oraya biz girdiğimizde alanın yüzde 30’u aşırı uçların elindeydi, bugün yüzde 90’ı onların elinde. Dolayısıyla neresinden bahsedeceğiz bu başarıdan?

Libya’da da aynı şeyi yapıyorsunuz, Suriye’de yaptığınız hatayı Libya’da yapmaya devam ediyorsunuz.

Geri kalanını da Aydın Sezgin Bey tamamlayacaktır büyük ihtimalle, ben 63 meselesine geleceğim.

Orta Doğu ve Balkan İncelemeleri Vakfı. Bunda kimler var? Emekli büyükelçiler, emekli komutanlar. Kapının önüne koydunuz. Niye koyduğunuzu bana sonra söylersiniz, herhâlde bu soruları bu arkadaşlar not ediyorlardır. Onların Salacak’taki binadan niye dışa çıkarıldıklarını birisi bana anlatır.

Protokol sayfasında “Eski Cumhurbaşkanı’nın vefat yılı dönümlerinde yapılacak törenler.” diyor. 22 Ağustos merhum Celal Bayar’ın yıl dönümüdür. Ben bu sefer gittiğimde İstiklal Marşı çalınmadı. “Niye İstiklal Marşı çalınmıyor?” dedim. “Dışişleri Bakanlığı çıkardı İstiklal Marşı’nı programdan.” dediler. Soruyorum şimdi: Önümüzdeki 22 Ağustosta yıl dönümü tekrar gelecek...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÛT ÇAVUŞOĞLU – Nereden?

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Celal Bayar’ın, Umurbey’de.

20 Ağustosta lütfen bana programı yollayın da üzerinde, İstiklal Marşı çalınıyor mu, çalınmıyor mu, ben Dışişleri Bakanlığının ne yazdığını görmek istiyorum.

Hâlâ bekliyorum, işgal edilen adalar hangileri? İstiyorum listesini. Sadece ben istemiyorum, burada herkes... Bunu istemeyecek bir insan varsa çıksın “Ben istemiyorum.” desin.

Batı Trakya’da “Türk azınlığı” diyoruz biz, iktidarın “Türk azınlığı” demekte güclüğü olduğunu anlıyoruz. Batı Trakya’ya gidiyorsunuz “Türk” kelimesi yazmıyor bir yerde. İstanbul’da “Rum” yazıyor. Çıkarın o zaman “Rum” kelimesini. Madem mütekabiliyet diye bir şey var, yapın bunu, becerin.

Sayın Cumhurbaşkanı 2020 yılında Orta Doğu ülkelerini ziyaret edecekmiş. Hangi Orta Doğu ülkesini ziyaret edecek, çok merak ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Katar.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Katar, güzel. İkinci bir tanesi varsa onu da bilmek istiyorum.

Ahıska Türklerini nasıl koruyorsunuz, çok merak ediyorum. Ahıska Türkleri İnegöl’de mobilya sanayisinde çalışıyorlar ve ceza yiyorlar. Suriyeli olursanız ceza yemiyorsunuz, Ahıska olarak çalışıyorsanız ceza yiyorsunuz.

Güvenlik donanımlı araçlar. 230 tane misyonunuz varsa sizin her sene 25 tane aracı yenilemeniz lazım; 11 tane araç yeniliyor. Dolayısıyla bir güvenlik açığı yaratıyorsunuz. O zırhlı araçların camlarının ömrü vardır, onlar ebedî ve ezeli değildir.

Bütçe teklifine damat beyin eli değmiş, eksi enflasyonla çıktık. Niye söylüyorum? Başlangıç ödeneği 2019’da 4 milyar 635 bin iken şimdi 4 milyar 631 bine inmiş; bu ancak eksi enflasyonla olur. Üstelik, sizin gibi bir Dışişleri Bakanlığı parasının büyük bir kısmını döviz olarak harcar. Şimdi buna bir de kur eklerseniz -ben size söylüyorum- bu 4,631’le siz sekiz ayı geçiremezsiniz. Alkış meselesi...

Haklısınız, arkadaşımız YPG’ye değinmedi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hayır canım, etnik temizlik yaptığımızı söyledi.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – “YPG’ye değinmedi.” dediniz siz.

BAŞKAN – Lütfen arkadaşlar... Böyle bir şey yok, karşılıklı... Lütfen... Siz neyse düşüncenizi ifade edin.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Tamam.

Bize dağıtılan bütçe metni 100 küsur sayfa; 1 tane “YPG” yok, 1 tane “PYD” yok, 1 tane “YPG” yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Devletin bütçesinde onu söylemeye gerek yok.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Yok. “FETÖ”yü yazmışsınız, “DAEŞ”i yazmışsınız, “PKK”yü yazmışsınız.

BAŞKAN – Lütfen konuşmanızı tamamlayınız Sayın Erozan.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – “YPG”yi, “PYD”yi atlamışsınız.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – YPG, PKK demek zaten.

AHMET KAMİL EROZAN (Bursa) – Ben, o zaman, siz bu metni de alkışlayın diyorum.

Sayılarımı sunarım.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kim alkışlıyor ya?

BAŞKAN – Kim yaptı onu?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – O alkışı kim yaptı hakikaten?

BAŞKAN – Lütfen... Lütfen arkadaşlar...

ÜMİT ÖZDAĞ (İstanbul) – Ben yaptım.

BAŞKAN – Arkadaşlar, böyle bir usul yok.

Neyse... İlk kez belki geliyor olabilir.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ağlanacak hâlinizi alkışlıyorsunuz Hocam. Vallahi billahi ya.

BAŞKAN – Neyse...

Evet, değerli arkadaşlar, müsaade edin lütfen...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Uzayda kim var, bilmiyorum.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, lütfen...

Şimdi, AK PARTİ Grubu adına Sayın Bozkır’a söz veriyorum.

Buyurun Sayın Bozkır.

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri; 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi kapsamında Dışişleri Bakanlığının 2020 mali bütçe teklifi üzerinde AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Dünya sahnesinde köklü değişimlerin ve dalgalanmaların ve belirsizliklerin yaşandığı bir dönemde dış politikamız süregelen değişime uyum sağlamaktadır ve çevremizdeki dinamikleri barış, refah ve istikrar yönünde şekillendirmeye çaba harcamaktadır. Türkiye, mevcut stratejik ilişkilerini güçlendirmeyi ve yenilerini geliştirmeyi de amaç edinmiştir ancak dünyada her kıtada sorunlar belki de daha önce benzeri görülmemiş bir şekilde ve boyutlarda ortaya çıkmıştır. Baktığımızda, Latin Amerika’da Bolivya’da, Şili’de, Venezuela’da; Asya’da Hong Kong’da, Pakistan’da, Hindistan’da;

Avrupa’da İspanya’da, İngiltere’de, Fransa’da, İtalya’da, Belçika’da, Hollanda’da, İsveç’te, Yunanistan’da gerçekten son derece önemli gelişmeler cereyan etmekte ve dünya sahnesi fokur fokur kaynamaktadır.

Türkiye, bu olumsuz tabloda âdeta bir barış ve istikrar adası olarak yerini almıştır. Ülkemiz, tüm dünyanın gözü üzerinde olan, dünyadaki sorunların çözümünde mutlaka danışılması ve çözümün bir parçası olması gerekli hâle gelen bir ülke konumuna gelmiştir. Tabiatıyla bu, kendiliğinden olmuş çok kolay bir olgu da değildir. Ben, bu noktada, hem “Neden buradayız?”ı izah ederken aslında, daha önce söz almış grup adına konuşma yapan çok değerli arkadaşlarımla belirttiği bazı hususlardan da hareketle konuşmama devam etmek istiyorum.

Aşağı yukarı otuz dokuz yıl Dışişleri Bakanlığında, dokuz yıldır da Mecliste dış politikayla ilgileniyorum. Tabiatıyla dış politikamızın geçirdiği evreyi de bu şekilde gözlemlemiş oldum. Eski dış politikamızda Dışişleri Bakanlığının birkaç tane iştiğal konusu vardı; Kıbrıs, 1915 olayları, Amerika’yla ilişkiler, 5 taneyi geçmezdi ama demin çizdiğim tabloda, Türkiye’yi bu konuma getiren aslında dar dış politika anlayışı olmamıştır ve çok değerli meslektaşımın ifade ettiği “Türkiye neden bu kadar dünyaya yayılıyor? Türkiye neden her yerde var olma çabası içinde? Türkiye neden sorunların içinde bir aktör olarak kendisine düşen görevi yerine getiriyor?” tarzı bir anlayış, aslında belki de bugünün gereklerini ve gelişmelerini iyi değerlendirmemekten kaynaklanmaktadır.

Şimdi, belki de kullanılan bazı ifadelerden hareket etmeye devam etmekte fayda var. Şimdi, Trump mektubundan bahsedildi, 2 eski meslektaşım bununla ilgili görüş bildirdiler. Ben olsaydım, Trump mektubundan veya herhangi bir mektuptan hiç bahsetmezdim. Çünkü “mektup” denince akla çok farklı bir mektup daha geliyor. 1963 yılında, Kıbrıs’ta çok büyük şehitler verdiğimiz bir ortamda -ben o zaman 13-14 yaşlarındaydım- Kızılay’da yürüyüşler yapıldı ve “İsmet, Cevdet el ele, bombala İrfan bombala.” şeklinde ifadelerle yürürdük. “İsmet” İsmet İnönü, “Cevdet” Cevdet Sunay, Genelkurmay Başkanı, Hava Kuvvetleri Komutanı İrfan Tansel de Kıbrıs’ı bombalayacak şekildeydi. Sonra birden bu kesildi. Bir süre anlayamadık neden kesildiğini. Sonradan, bir sene sonra veya bir buçuk sene sonra bir mektup ortaya çıktı; “Johnson’ın mektubu” diye siyasi literatürümüze geçmiş bir mektup. Şimdi, bu mektup geldiği için biz Kıbrıs’taki şehitlerimizin hakkını koruyamadık, o mektubu çok önemseyip bütün operasyonu durdurduk ve mektubu da Türk kamuoyundan gizledik, bir-bir buçuk sene sonra Hürriyet gazetesine “Johnson’ın mektubu” diye verdik. Şimdi, böyle bir olayı yaşamış iken bugün Trump’ın mektubunu bütün dünya kamuoyunun, bütün dünya basınının izlediği bir basın toplantısında “Ben bu mektubu iade ettim.” diyen bir Cumhurbaşkanı, bu mektubu bir sene Türk halkından saklayıp da Kıbrıs Harekâtı’nı yapamaz hâle gelen bir dönemin temsilcilerinin hiç ağzına almaması daha yerinde olurdu.

Tabii, diğer bir konu var: Güneydoğu Akdeniz’de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin meşru haklarını ve...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Aynı içerikte değil mektuplar. Johnson mektubunda Cumhurbaşkanına hakaret mi vardı?

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Mektubu Cumhurbaşkanı kamuoyuyla paylaşmadı ki.

BAŞKAN – Arkadaşlar... Sayın Sındır...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Dinler misiniz ya.

CAVİT ARI (Antalya) – Size hiç yakışmıyor Beyefendi, size hiç yakışmıyor.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Neyi kastediyorsunuz? Size “aptal” diyen bir adamı nasıl hazmediyorsunuz?

CAVİT ARI (Antalya) – Üstlendiğiniz göreve hiç yakışmıyor.

BAŞKAN – Arkadaşlar...

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) - ...Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin saygınlığını korumak için orada petrol ve doğal gaz aramalarına giden...

BAŞKAN - Sayın Bozkır... Bir saniye Sayın Bozkır...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Mektup gizlenmişti, şimdi çıktı zaten ortaya.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Size “aptal” diyen insanı nasıl hazmediyorsunuz, ona hesap ver önce.

BAŞKAN – Arkadaşlar...

CAVİT ARI (Antalya) – Hiç hak etmemişsiniz o görevleri. Yazıklar olsun!

BAŞKAN – Sayın Arı, Sayın Sındır, Sayın Girgin, bu yaptığınız yakışıyor mu bizlere? Sizin konuşmacımıza...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Lütfen dinler misiniz.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Başkan, isim isim sayıyorsunuz, o zaman oradan müdahale edenleri de isim isim sayıp “Yakışıyor mu?” deyin.

CAVİT ARI (Antalya) – Karşı tarafın konuşmalarında da isim sayacaksınız Sayın Başkan.

BAŞKAN – Yapmadılar, müdahale etmediler. Sayın Çeviköz'ün konuşmasına müdahale etmediler. HDP'nin sözüne müdahale ettiler, doğru, ben de “Sayın Cora” diye müdahale ettim. Müdahale ettim, doğru söylüyorsunuz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ama bu sertlikte yapmadınız.

BAŞKAN – Müdahale ettim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Konuyu çarpıtmasın, tarihi çarpıtmasın.

BAŞKAN - Arkadaşlar, lütfen dinleyelim. Siz de konuşacaksınız arkadaşlar, yapmayın ya.

Evet, buyurun efendim...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, aynı müdahaleyi gerçekten...

BAŞKAN – Aynısını yapıyorum efendim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yapmıyorsunuz.

BAŞKAN – Yapıyorum efendim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Yapmıyorsunuz Sayın Başkan, yapmıyorsunuz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ben ağzımı açmadan “Sayın Aydemir...” diyor.

BAŞKAN - Peki, beni izlemeye devam edin.

CAVİT ARI (Antalya) – İsim isim saymıyorsunuz.

BAŞKAN – Saydım efendim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Haksızlık yapıyorsunuz.

BAŞKAN – “Sayın Cora”yı kaç defa zikrettim.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Yapmıyorsunuz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Açın tutanaklara bakın lütfen bugün için.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Adil değilsiniz bu konuda.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Tarihi çarpıtmayın.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Arkadaşlar, hem CHP'nin konuşmacısına, hem İYİ PARTİ'nin konuşmacısına, hem HDP'nin konuşmacısına, hepsine müdahale etmemiz lazım.

CAVİT ARI (Antalya) – Siz kendinizin muhatap olduğu olaydan bahsedin.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Yenilir yutulur şeyler söylemediler.

BAŞKAN – Sayın Aydemir... Sayın Aydemir, lütfen...

CAVİT ARI (Antalya) – Elli sene önceden değil, bugünden bahsedin.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – “Yakışmıyor.” da deyin yalnız.

BAŞKAN – Yakışmıyor, evet, yakışmıyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Aydemirleri bir ayırsanız, bir arkaya geçseler.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Rahatsız mı oldun?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Evet.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Niye?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Öğretmenler bile bazen yer değiştirir.

BAŞKAN – Arkadaşlar, tamam.

Kusura bakmayın arkadaşlar. Yani lütfen müdahale etmeden devam edelim. Arkadaşlara ben de müdahale ettirmeyeceğim, hiçbirine.

Buyurun Sayın Bozkır.

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) – Şimdi, ikinci bir husus: Tabii, Güneydoğu Akdeniz’de Türk petrol ve doğal gaz araştırma gemilerinin mevcudiyeti ve bunun Türk Silahlı Kuvvetlerinin hareket alanları sayesinde yapılabilir hâle gelmesinden de rahatsızlık duyulduğunu burada müşahade ettim. Bundan da üzüntü duyuyorum. Şöyle bir tabloyu tersine çevirelim, eğer Türk Silahlı Kuvvetlerinin bölgede hareket yapıyor görüntüsü altında bizim yepyeni doğal gaz ve petrol arama gemilerimizle bunu yapmasaydık bugün orada birçok petrol şirketi gözümüzün önünde bu aramaları yapacaktı, biz de sadece protesto ediyor olacaktık. Biz yıllarca haklı olduğumuz davalarda -belki de gücümüz yeterince kullanılmadığı için- protesto eden bir ülke olarak devam ettik. Oysaki biz şimdi hem askerî ve siyasi gücümüzü hem de arazideki gücümüzü yan yana getirdiğimiz için protesto eden ülkeler karşı taraf oldu, bizim haklı davamızı korumamızdan rahatsız olanlar protesto ediyor. Ama ne oluyor bakın: Bir İtalyan petrol şirketi oraya gidemediği için 250 milyon euro zarara uğradı “Bir daha da ben buralara gitmem.” diyerek alandan çekildi. İşte, başarı budur ve yeni siyasetin dinamikleri de budur.

Diğer bir hususa geliyorum. Tabii, Suriye konusu çok önemli. Suriye konusunu çok basite indirgemek bence hiç kimsenin hakkı değildir. Suriye’de önemli bir oyun oynandı, oynanmaya çalışıldı. Bu sadece Suriye topraklarının bölünmesi değil ama Türkiye’nin güneyinde bir terör koridoru oluşturulması için orada kantonların ilanı, oradaki etnik temizliğin yapılması ve o etnik temizlik sonrasında o bölgede bin yıl birlikte yaşayan birçok etnik grubun temizlenerek o bölgenin sadece bir terör koridoru hâline getirilmesi teşebbüsüdür. Şimdi, buralarda Türk Silahlı Kuvvetleri ve ÖSO çok önemli 3 operasyon gerçekleştirdi. Bir tanesi Fırat Kalkanı Harekâtı’dır. Bu harekâtle DEAŞ o bölgeden temizlenmiştir, 3 bin DEAŞ’lı terörist elimine edilmiştir ve o bölge güvenli hâle getirildiği içindir ki o bölgeye ülkemizde yaşayan Suriyeli kardeşlerimizin 265 bini geri dönmeye karar vermiştir.

Afrin başka bir terör örgütünü karşı yapılmıştır. Orada da PYD ve YPG terör örgütünün etnik temizlik yaptıktan sonra bölgeyi ele geçirme teşebbüsü vardır ve burada yine, Türk Silahlı Kuvvetleri ve ÖSO, PYD'den bu bölgeyi temizlemiştir. Ve çok önemli bir şey vardır: Türk Silahlı Kuvvetlerini ve ÖSO'yu belki yıllarca orada çarpışır hâlde bırakacak şekilde koruganların, hendeklerin olduğu, tepelerin üzerine çeşitli önlemlerin alındığı bir ortamda 52 günde bu iki kuvvet Afrin'e ulaşmıştır. Afrin çok enteresandır, bunu hiç unutmayalım. Afrin, 450 bin nüfuslu, nüfusunun çoğu Kürt olan bir şehirdir ama ÖSO ve Türk Silahlı Kuvvetleri Afrin'e ulaştığında amaç orada Afrin'i yerle bir etmek, çok sayıda sivilin ölümüne yol açmak ve yerle bir olmuş bir Afrin'i de bütün dünyaya "İşte, Türk Silahlı Kuvvetleri ve ÖSO böyle yaptı." dedirtmekti. Ama ne oldu? Şehrin yaşayan insanları "Biz bu PYD'yi istemiyoruz burada." dedi. Yani hani, PYD oradaki Kürt halkını korumak için geldi ya; o Kürt halkı PYD terör örgütüne "Sizi istemiyoruz." dediği için arkalarına bakmadan, iki gün içinde Afrin'i boşalttılar. Bugün Afrin'e bakın, pırıl pırıl, daha geçen gün resimleri yayınlandı. Rakka'ya bakın, yerle bir; Afrin'e bakın, her bakımdan yaşanabilir bir şehir hâline geldi ve Suriyeli kardeşlerimiz o bölgeyi güvenli addettikleri için buraya da 100 küsur bir kardeşimiz tekrar geri dönmeye razı oldu.

Şimdi, bakın, burada bir laf edildi ki bu kadar yıl Dışişleri Bakanlığında birlikte dirsek çürüttüğümüz bir arkadaşımızın bu lafı etmesini esefle karşıyorum. Efendim, ÖSO zeytin hırsızymış. Bu lafı aynen iade ediyorum, "zeytin hırsızı" dediği ÖSO derken Türk Silahlı Kuvvetleriyle bu bölgelerde 3 harekâtı gerçekleştirmiş ve şehitler vermiş insanlardan bahsediyoruz, gruptan bahsediyoruz. Bu şekilde bir ifadeyi 500 bin Suriyeliyi katletmiş Beşar Esad'ın elini sıkırmak için yarışa giren bir partinin temsilcisinin söylemesini de doğrusu yadırgamadım.

Tabii, çok önemli başka konular da var. Barış Pınarı Harekâtı aslında tarihe geçecek önemi haiz bir harekât olmuştur. Demin anlattığım Johnson'un mektubuyla vazgeçilen harekâtlar varken, bakın, burada, ekonomik yaptırım tehditlerine, çeşitli kongre kararlarına, ona buna, Avrupa'dan gelen çeşitli tehditlere rağmen bu harekât gerçekleştirilmiştir ve gerçekten bu beş günlük süre zarfında elde edilen başarı cumhuriyet tarihimizde her zaman hatırlanacak çok önemli diplomatik ve siyasi bir başarıdır.

Burada kimlerle at koşturduk? Bir arkadaşımız "Efendim, işte renkli satranç oyunları oynarken zar atmasını bilmeyen, tavla oynayan Türkiye." resmini çizdi. Arkadaşlar, dünyanın iki süper gücüyle beş gün içinde Suriye'yle ilgili olarak güvenli bölgede mutabakata varmış bir Türk diplomasisi ve Türkiye Cumhuriyeti'nden bahsediyoruz. Bunu içimize sindirelim. Bundan bir siyasi başarısızlık örneği kendi partilerimiz için çıkartmayalım. Bu sizin de başarınızdır. Türkiye Cumhuriyeti'nin başarısı olduğu zaman, bu Türkiye'deki bütün partilerin başarısıdır. Ve bakın, Cumhurbaşkanımızın Amerika Birleşik Devletleri'ne yaptığı son ziyaret sırasında, o beş gün zarfında varılan mutabakat perçinlenmiştir. Rusya'yla olan çok önemli badirelerin atlatıldığı ilişkimiz de yan yana getirildiğinde artık Türkiye'nin güneyinde bir terör koridoru hülyası ve planından söz etmek bundan sonra artık mümkün değildir. Türkiye Cumhuriyeti, sahada ve masadaki gücüyle gerçekleştirdiği bu 3 operasyonla bütün bu planları yapanların heveslerini kursaklarında bırakmıştır.

Tabiatıyla dış politikanın önemli konularından bir tanesi, Türkiye'nin sadece çevresini düşünen ve birkaç konuyla işgal etmeyen bir ülke olmaktan bütün dünyaya yönelen, bütün dünyadaki sorunların âdeta yardımına koşan bir ülke konumuna gelmesidir. Bunu hiçbir zaman unutmayalım. Bakın, Türkiye, Latin Amerika dostluk teşkilatlarının ya gözlemci ya toplantılarına katılan bir ülke konumundadır. ASEAN'nın önemli bir mensubu olma yolunda ilerlemektedir. İslam Konferansı Teşkilatının üyesidir. Şanghay Beşlisinin toplantılarına gözlemci olarak katılma arzusundadır. Ekonomik İşbirliği Teşkilatının bir parçasıdır. Avrupa Birliğine üye olmak isteyen bir ülkedir. NATO'nun üyesidir. Karadeniz İşbirliği Teşkilatının kurucusu ve önemli bir üyesidir.

Şimdi böyle geniş bir düşünce içinde dünyanın çok değişik bölgelerinde gadre uğramış, sıkıntı içindeki ve hatta bir tabii felakete uğramış insanların yardımına koşan bir Türkiye, gayet tabii ki bütün dünyada ismi duyulan, güvenilen “Ya benim bir derdim olduğunda ben Türkiye’den yardım istesem gelir benim yardımına.” denilen bir ülke hâline gelmişse bundan da hiçbir şekilde sıkıntı duymamamız lazım, bununla iftihar etmemiz lazım. Bence bütün partilerin bunu da içine sindirmesi lazım çünkü bu, sadece AK PARTİ’nin meselesi değildir, bu, Türkiye Cumhuriyeti’nin ve Türkiye’nin resmidir ve bundan da hepimizin gurur duymamız gereken bir noktada olduğumuzu düşünüyorum.

Geçtiğimiz yılki Bütçe Komisyonu toplantısında da aynı ifade burada söylenmişti. Türkiye’nin komşularıyla sıfır sorunu olacak iken bütün sorunlar yumağı olduğu şeklinde bir ifade olmuştu. Ben de o zaman -onu söyleyen arkadaşım daha önceki bütçelerde de söylemişti- demiştim ki: Mesleki bilgisini çok takdir ediyorum, güveniyorum ama matematik bilgisi konusunda çok endişelerim var. Çünkü “Türkiye’nin hiçbir komşusuyla iyi ilişkisi yok.” demek matematik bilgisiyse alakalı bir konu diye düşünüyorum.

Türkiye’nin 13 komşusu var. Şimdi, baktığımız zaman, bütün komşularımızla cumhuriyet tarihinin belki de en iyi dönemini yaşıyoruz beğenelim beğenmeyelim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Allah Allah!

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) – Yunanistan’a bakın, Bulgaristan’a bakın, Ukrayna’ya bakın, Rusya’ya bakın, İran’a bakın, Irak’a bakın, Gürcistan’a bakın ve bütün bunlarla elimizde olan bütün imkânları kullandığımızda dostluk ilişkileri ve istikrar ilişkileri kurmaya çalıştık. Ama Suriye gibi elimizde olmayan nedenlerle şayet bugün başka bir konumdaysak bunun nedenini Türkiye’de aramak bence doğru bir konu olmayacaktır.

Ayrıca, yine geçen yıl buradan bir tenkitimi ifade etmiştim. Burada konuşan, grup adına konuşan hiçbir değerli kardeşimiz Kudüs konusunu ağzına almadı. İsrail’in Filistin’i bombalayıp Filistinli kardeşlerimizi öldürüyor olmasından hiçbir şekilde bahsetmedi. Acaba böyle bir konu gündemde mi yok, unutuldu mu? Yoksa biz hatırlatınca mı...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – En başta konuşmuştuk.

BAŞKAN – Lütfen Sayın Şener.

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) – Çok memnun olacağım, hiç olmazsa benim sayemde bu konu bir bakanlıkta geçilmiş olacak.

Diğer bir arkadaşımız S-400’lerden bahsetti. Efendim, S-400’ler şöyle olmuş, böyle olmuş. Bakınız arkadaşlar, Türkiye’nin en zor zamanında, Türkiye’ye füzeler yağarken biz NATO’nun 5’inci maddesini kullanarak buraya yardım istedik ve NATO -Almanlar, Hollandalılar, İtalyanlar, İspanyollar-Patriot füzelerini yolladılar. Fakat ne oldu? Bir anda dediler ki: “Efendim bizim başka yerde ihtiyacımız var, bu Patriot’ları biz götürüyoruz.” Almanya götürdü, Hollanda hemen o rüzgârdan etkilendi, o da götürdü. Şimdi bizim bir savunma sistemine ihtiyacımız var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – O hep vardı ama hep vardı.

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) – Bu on yıllık bir sıkıntıdır, on yıldır da bu müzakereler sürüyor, Çinlilerle, Rusya’yla, Patriot’lar için Amerika’yla, EUROSAM için İtalya ve Fransa’yla ama vermeyen laf ediyor, vereninkini de Türkiye bugün aldı ve güvenliğini sağlayacak, bunun şakası falan yok. Yani bir yerden alacaksınız. Ha biz S-400’leri aldık, bu en iyi füze midir, değil midir tartışılır tartışılmaz ama diyoruz ki: “Patriot’u verirsen onu da alacağız.” Ve bu bir savunma füzesidir, kimseye yönelik bir taarruz da içermemektedir. Dolayısıyla, kendimizi güvenli hissettiğimiz noktaya kadar da bunu

götüreceğiz, bunun başka hiçbir lâmi cimi yoktur, bunun Boeing’le, Amerika’nın yaptırımlarıyla falan da ilgisi yoktur. Eğer bundan korkumuz olsaydı zaten S-400’ler şu anda Türkiye’ye gelmiş, monte edilmiş olmayacaktı.

BAŞKAN – Lütfen tamamlayınız efendim.

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) – Ben bu sözlerle sözlerimi tamamlamak istiyorum. Dışişleri Bakanlığı bütçemizin bütün ülkemize ve bütün bölgeye hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum ve tüm eski mesai arkadaşlarımıza çalışmalarında başarılar temenni ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, Komisyonunda sataşma usulünü uygulamıyoruz Genel Kuruldaki sataşmaya dayalı söz taleplerini karşılamıyoruz ama Sayın Volkan Bozkır konuşmasında ağır bir cümle kullandı.

BAŞKAN – Şimdi, Sayın Şener size söz verdiğimde, lütfen...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ama bitirmedim.

BAŞKAN – Yok, vereyim, şimdi söz vereyim, bir saniye efendim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Çeviköz’ün...

BAŞKAN – Bir saniye Sayın Şener, böyle bir usul yok ya, lütfen, böyle bir şey yok.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – “...cümleyi iade ederim.” diyor. Sayın Volkan Bozkır ÖSO’nun sözcüsü mü? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Lütfen arkadaşlar. Sizin söylediğiniz bir ifade de değil Sayın Şener.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Benle beraber hareket ediyorsa evet sözcüsüyüm, var mı!

BAŞKAN – Böyle bir usul yok ya! Sayın Şener, lütfen...

O zaman söz vereyim konuşun. (Gürültüler)

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) – Türk Silahlı Kuvvetleriyle birlikte hareket eden ÖSO’dan bahsediyoruz.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen ya!

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) – Eğer ÖSO’ya bu laf ediliyorsa Türk Silahlı Kuvvetlerine de laf atmıştır.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Şener...

BAŞKAN – Sayın Şener...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sözcülüğünü burada yapıyorsun.

BAŞKAN – Sayın Şener...

VOLKAN BOZKIR (İstanbul) – Türk Silahlı Kuvvetleri ve ÖSO birlikte hareket ediyor; ÖSO’ya laf eden Türk Silahlı Kuvvetlerine de laf etmiş olur, onun için iade ettim. (Gürültüler)

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz.

Sayın Şener, lütfen...

Sayın Aydemir...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Şener, CHP’li konuşmacının konuşmasını demek ki iyi dinlememişsiniz, resmen Türkiye’yi suçladı.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Burada, burada.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – “Özgür Suriye Ordusu zeytin ve zeytinyağlarını çalarak Türkiye’ye getiriyor.” dedi. (Gürültüler)

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Haklı işte, haklı.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tarım Bakanı kabul etti.

BAŞKAN – Lütfen arkadaşlar, Sayın Aydemir... (Gürültüler)

Arkadaşlar, lütfen...

Sayın Şener, Sayın Aydemir... (Gürültüler)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – YPG’den bahsedin, PKK’dan bahsedin, PYD’den bahsedin...

BAŞKAN – Sayın Aydemir...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ben hepsinden bahsedeceğim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – PKK’lı imansızlardan bahsedin! Şurada Diyarbakır Anneleri’nden bahsedilen oldu mu hiç?

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Daha oturumun başındayız, yarım saat uzatalım...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Böyle bir şey olur mu?

BAŞKAN – Sayın Şener lütfen, ama bakın, söz vereyim dedim kabul etmiyorsunuz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – ÖSO’nun sözcüsüyüz, evet!

BAŞKAN – Böyle bir şey yok ki.

Sayın Aydemir, buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

İki dakika zamanım olduğu için hemen konulara girmek istiyorum.

BAŞKAN – İki dakika yok, on dakika süre veriyorum, on dakika süreniz var, öyle şey yok.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – O zaman tamam.

BAŞKAN – Söz hakkınızı kullanıyorsunuz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok Kıymetli Bakanım, çok değerli milletvekili arkadaşlarım, çok değerli bürokratlarımız; ben de hepimizi saygıyla, sevgiyle, muhabbetle selamlıyorum.

Bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını Cenab-ı Allah’tan temenni ediyorum. Rabb’im her kuruşumuzu bereketlendirsın inşallah.

Evet, Sayın Bakanım, Dışişlerinde artık günümüzde 360 derece eksenle her tarafı görebilen, her tarafa ulaşabilen, nerede kimin Türkiye’ye ihtiyacı varsa veya gerekli gördüğü yerde adımını atan, oraya yetişmeye çalışan bir politika izliyoruz.

Az önce çok kıymetli konuşmacılarımızı dinledik ve ben dış politika bürokrati değilim, anlamam ama şimdi arkadaşlarımızı dinlerken aklıma şu geldi: Eskiden Türkiye demek ki “Görmedim, bilmiyorum, duymuyorum.” şeyi oynuyormuş. “Hiç kimseye karışma, bir yere gitme, kimseyi görme.” gibi politikalarla bugüne kadar gelmiş ama bizimle beraber artık Türkiye olarak kendi ayakları üzerinde durduran, haklının yanında olan, hakkı her zaman üstün tutan bir politika izliyoruz. Evet, bunu da dünyaya gur sesimizle duyurmaya devam ediyoruz değerli arkadaşlar.

Bu nedenle Türkiye büyüdükçe, güçlendikçe Türkiye'nin güçlenmesini istemeyen birtakım ülkeler Türkiye'nin hakikaten başına dertler açmaya çalışıyorlar. Bunlardan bir tanesi PKK, bir tanesi YPG'dir. Evet, değerli arkadaşlar, Barış Pınarı Harekâtı'yla Türkiye'nin güneyinde oynanan oyunu Türkiye bozmuştur. Ne yapmıştır Türkiye? Türkiye'nin güneyindeki terör koridorunu bitirmiştir.

Maalesef buradaki bazı milletvekili arkadaşlarımız bu Barış Pınarı Harekâtı'nı getirip etnik temizliğe kadar dayandırdılar. Türkiye'nin haklılığını Macaristan gördüğü hâlde, diğer bazı ülkeler gördüğü hâlde, yanında olduğu hâlde bizim muhalefetteki arkadaşlarımızın, diğer partideki arkadaşlarımızın bunu getirip de etnik temizliğe dayandırmalarını aslında ben burada kınıyorum. Türkiye hiçbir dönemde etkin temizlik yapmamıştır değerli arkadaşlar. Türkiye PKK'yı, YPG'yi, DAESH'i veya FETÖ'yü; ne kadar terör örgütü varsa hepsini bir görmüştür, aynı görmüştür, hepsi birbirine eşittir.

Orada etnik temizliği Türkiye değil, esas toptan temizliği PKK/YPG yapmıştır değerli arkadaşlar. Bakınız, kökten temizlik yapmıştır. PKK öyle bir terör örgütüdür ki etnik kimliğine bakmadan, kendisine kim muhalefetse, kendisine başkaldıran kimse bugüne kadar hepsini katletmiştir, katletmeye devam etmektedir. Türkiye işte bunun önüne geçmek için ne yapmıştır değerli arkadaşlar? Barış Pınarı Harekâtı'nı, ülkemizdeki PKK'yı temizleyerek sınırlarımız dışındaki PKK'yla da YPG'yle de mücadelesine devam etmiştir, etmeye de devam edecek inşallah.

Mesela Afrin'den veya Suriye'den zeytin ve zeytinyağı Türkiye'ye gelmekte midir? Evet, gelmektedir. Orada yaşayan insanlar, Afrin'deki insanlar zeytin üretmektedirler, zeytinyağı üretmektedirler. Eğer biz bunları Türkiye olarak almazsak bunları kim alacak değerli arkadaşlar? Kim alır bunları, kim satar?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İtiraf ediyorsunuz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Evet, Türkiye'ye geliyor, itiraf ediyoruz. PKK'nın eline mi bırakacağız bunları, PKK'nın eline mi bırakacağız?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Kim ekti o zeytinleri? Suriyeliler, Afrinliler ekmedi mi?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Müdahale etmeyin lütfen.

Eğer birileri “Türkiye'ye Özgür Suriye Ordusu tarafından çalınarak zeytin ve zeytinyağı geliyor, Türkiye de bunları kabul ediyor.” derse ben bu cümleyi de kınıyorum. Kim bu lafı ettiyse kınıyorum.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Zeytin sahiplerine bir şey verilmiyor.

BAŞKAN – Lütfen.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Türkiye hırsızların malını almaz, Türkiye oraya gidip, kendi imkânlarıyla, oradaki vatandaşlar mağdur olmasın diye, oradaki vatandaşların ürettiği ürünler değerinde satılsın diye onlara yardımcı olmaktadır. Değerli arkadaşlar, bunu böyle bilelim.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Askeri gücünüzle alıyorsunuz.

BAŞKAN – Arkadaşlar lütfen, lütfen Hanımefendi.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Evet, Türkiye'nin Kürt sorunu yoktur arkadaşlar, bunu defaten söylüyoruz. Türkiye'de Kürt sorunu yok. Kim “Var.” diyebilir ya! Türkiye PKK terör örgütü sorunu vardır arkadaşlar. Bu, PKK terör örgütü sorununu Türkiye de kökten çözecektir.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Devlet eliyle getiriyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Hatimoğulları, lütfen.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne yaparsanız yapın Türkiye’de kesinlikle Kürt sorunu yoktur. Türkiye’de kesinlikle PKK terör örgütü vardır, YPG terör örgütü vardır, uzantıları vardır. Türkiye bunlarla sonuna kadar mücadele etmeye devam edecek değerli arkadaşlar.

Evet, Türkiye’ye gelen mektup: Evet, Cumhurbaşkanımıza mektup geldi. Mektup geldi de biz hemen el pençe divan durduk da Barış Pınarı Harekâtı’nı mı durdurduk arkadaşlar? Gurur duyun Türkiye’yle ya. Türkiye artık eski Türkiye değildir, bir mektupla yönetilecek Türkiye değildir. Türkiye kendi haklı davasında kendi çıkarları doğrultusunda, mektubun nereden geldiğine değil, kimden geldiğine değil değerli arkadaşlar, kendi doğruları neyi gerektiriyorsa o yönde hareket eden bir ülkedir. Ne yaptık? Evet, Türkiye ertesi gün mektubu niye götürmedi? Ertesi gün Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan Amerika’ya mı gidecekti? Gittiği gün de mektubu götürdü, dünyanın gözü önünde “Al, takdim ettim geri.” dedi. Daha ne yapacak? Daha ne yapacak yani? Türkiye bu noktaya gelmiştir. Evet, bununla gurur duyun. Türkiye’nin büyüklüğüyle gurur duyun arkadaşlar. İşte “Efendim, S-400 niye alıyorsunuz, Patriot niye alıyorsunuz?” “Patriot niye alıyorsunuz, S-400 niye alıyorsunuz?” diyenlere şunu sormak lazım: Türkiye’den Patriotler niye gitti arkadaşlar? Niye gitti ya? Niye bunu sorgulamıyorsunuz? 3 konuşmacı, 3’ünü de dinledim. Milliyetçi Hareket Partisini ayrı tutuyorum, aynen, harfiyen her cümlesine katılıyorum, imza atıyorum altına. Ama değerli arkadaşlar, niye bir defa “YPG eşittir PKK” diyemiyorsunuz ya? Çok merak ediyorum ya. Niye diyemiyorsunuz? Evet. Hadi “YPG eşittir PKK” deyin, biz de sizi alkışlayalım.

“Sayın Dışişleri Bakanının konuşmasında, bütçesinde PKK, YPG yok.” dediniz. Alın, dinlemediyseniz ben size söyleyeyim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – 50 yerde var ya.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Alın, buyurun, burada “PKK eşittir YPG.” Sayın Dışişleri Bakanımızı dinlemiyorsunuz, sonra niye burada geçmiyor diye, bütçe konuşmasında geçmiyor diye, bütçede geçmiyor diye de Sayın Dışişleri Bakanımıza laf söylüyorsunuz. “PYD/YPG, terör örgütlerine karşı 9 Ekimde başlattığımız Barış Pınarı Harekâtı” diyor. Bunu anlayacağız şekilde anlayabilirsiniz.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Öyle değil. Davet ettiniz PYD’yi 2014’te buraya.

BAŞKAN – Evet, lütfen bitirelim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Değerli arkadaşlar, Dışişleri Bakanlığımız da Türkiye Cumhuriyeti’ndeki 82 milyon vatandaşımız da “PKK eşittir YPG” demektedir, demeye de devam edeceğiz.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Demiyoruz, ben demiyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sizden beklemiyoruz da zaten.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Evet, Türkiye’yi sevmeyenler...

Değerli arkadaşlar, bizim için PKK eşittir YPG terör örgütüdür. Bunu destekleyenlere de biz aynı gözle bakıyoruz. Ben de bunu buradan açık yüreklilikle ifade ediyorum: Madem YPG’ye terör örgütü diyemeyenlere...

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Trump da demiyor ama hiç ziyaretten eksik kalmıyorsunuz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Biz bugün PKK’ya terör örgütü diyoruz, eşittir YPG diyoruz, destekçilerini de aynı gözle görüyoruz. Evet, bu kadar açık ve net söylüyoruz değerli arkadaşlar. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı veya Dışişleri bürokratları artık tavla oynayacak zaman bulamıyorlar. Siz

zar tutmaya devam edin. Türkiye o günleri geçti. Biz, doğrular neyse, gerçekler neyse o yönde hareket ediyoruz, kimseden çekinmeden de devam ediyoruz. Sonunda ne oluruz, değerli arkadaşlar, ne oluruz en sonunda? Şehit oluruz.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Size hiçbir şey olmuyor, hiçbir şey. Yoksul çocuklarına oluyor. Yoksul çocukları ölüyor, siz ölmüyorsunuz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Değerli arkadaşlar, biz kimseden korkmuyoruz, gözümüzü kimse korkutamaz, bizi kimse korkutamaz, aynı mücadeleye kararlılıkla devam ediyoruz.

Ben, Barış Pınarı Harekâtı'nda ve bugüne kadar da bütün harekâtlarda görev alan ne kadar askerimiz varsa şehit olan, hepsine buradan Allah'tan rahmet diliyorum, gazilerimize de hayırlı şifalar diliyorum.

Değerli arkadaşlar, Dışişlerinde çalışan personelin de -Dışişleri veya İçişleri fark etmiyor- 82 milyon vatandaşımızın da... Ortak dil kullanarak arkadaşlar -gün, bugün birlik günüdür, partizanlık yapma günü değildir- gelin hep beraber Türkiye'nin menfaatleri neyi gerektiriyorsa o yönde konuşmalarımıza devam edelim.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Senin menfaatin halkın menfaati değil ki.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Siyaseti her zaman yaparız ama bugün burada politika yapma günü değildir, bugün birlik günüdür, beraberlik günüdür, diri olma günüdür, 82 milyona, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıyla hep beraber al bayrağı dalgalandırma günüdür değerli arkadaşlar diyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Girgin, buyurun.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basınımızın emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, AKP iktidarları döneminde en çok hasar gören alanlardan birisi dış politika olmuştur. Gerek uzman kadroların tasfiye edilmesi ve onların yerine yetersiz ve şaibeli isimlerin getiriliyor olması gerekse hiçbir yönü ve stratejisi olmayan kararlar alınıyor olması ülkemizi büyük bir yalnızlığa itmiş bulunmaktadır.

Avrupa Birliği, ABD, Arap birliği, Kuzey Afrika'da uygulanan politikalar, her gün bir yaptırım tehdidiyle karşı karşıya kalmamıza yol açmaktadır. Maceracı başbakanların, bakanların ve gizli ajandası olan devlet yöneticilerinin dış politikada ülkemizi getirdiği nokta kuşatılmışlıktır. Türkiye bugün önünü göremez durumdadır, dış politika alanında ortaya çıkan gelişmeler içeride ekonomiyi de etkileyecek noktaya gelmiştir. Dış politikamıza yön verenlerin ülke çıkarlarını kendi çıkarlarının gerisinde bırakıyor olmaları nedeniyle bu Hükümet süresince bu olumsuzluklarda bir azalma beklenmemektedir.

Türkiye, tarihinde ilk defa yabancı ülkeler tarafından Cumhurbaşkanı ve ailesinin mal varlığına ilişkin yaptırımlarla tehdit edilmektedir Sayın Bakan ve ne zaman böyle bir tehdit ortaya çıksa iktidar dış politikada taviz vermektedir. Cumhurbaşkanı ve ailesinin mal varlığı ülkemiz açısından beka sorunu hâline gelmiştir. Buna karşın ne Cumhurbaşkanı'dan ne de Dışişlerinden bu mal varlığı tehditleriyle ilgili tek bir tepki gelmektedir.

Dış politikamız anlık kararlarla idare edilmeye çalışılmaktadır ve bu durumun çok önemli sonuçları doğmaktadır. Dış politikada yönümüzü ve kararlılığımızı kaybedince Türkiye'yle ilgili gündemi olan diğer ülkeler ve bölgeler kolayca avantaj elde edebildiler. Ermeni soykırımı iddialarının tanınması, Avrupa Birliği müzakereleri, Doğu Akdeniz, NATO, Kıbrıs, Suriye, bu konudaki en çok öne çıkan örnekler olarak sıralanabilir. Mısır'da, Suriye'de, İsrail'de büyükelçimiz bulunmamaktadır. Arap Birliğinde etkimiz kalmamıştır, Orta Doğu'da Katar dışında iyi ilişkimiz kalmamış vaziyettedir.

Sayın Bakan, bilindiği gibi, Ermeni soykırımı iddiası uluslararası arenada resmî olarak ilk kez 1948'de dile getirilmiştir. O tarihten beri bu iddiayı ileri sürenlerin Türkiye'den açık ya da kapalı olarak muhtelif talepleri bulunmaktadır. Bu iddia sahipleri toprakların kaybı, tarihsel adaletin tesisi, Ermeni soykırımının sonuçlarının giderilmesi ve tazminat gibi kavramları dile getirdiler. Başka bir deyişle, bu iddianın resmileşmesinin ülkemiz açısından çok önemli sakıncaları olacağı bellidir. Bu itibarla, bu iddianın gerçek dışılığının iyi anlatılması, her platforma taraftar bulmasının engellenmesi ve hatta ülkelerin bu gerçek dışılığı resmî olarak dillendirmeye başlamalarının sağlanması gerekir. Bu da ancak iyi ve kararlı bir şekilde yönetilen dış politikayla mümkün olabilir.

Dış politikadaki hataların sonuçları telafi edilemez ve çok büyük olabilir. Reaktif bir şekilde söylenen "Tarihî gerçeklere saygı bekliyoruz. Bizim için yok hükmündedir. Bu kararı alıp çöpe atıyoruz. Arşivlerimiz açık, gelin birlikte inceleyelim." sözlerinin hiçbir etkisi bulunmaktadır. Yapılması gereken, iyi planlanmış, iyi uygulanacak olan, tutarlı, kararlı, yaygın ve etkin diplomasidir. Otuz dokuz yıl boyunca bu iddiayı destekleyen ülke sayısı 10'du AKP hükümetlerinden önce, AKP hükümetleri döneminde bu iddiayı destekleyen ülke sayısı 19 olmuştur. "Dostum Putin, Dostum Trump, Dostum Maduro" denilmesinin hiçbir anlamı bulunmamaktadır. Bu ülkelerin resmî olarak ne yaptıklarına bakıldığında pek de dostumuz kalmadığını görmek zor değildir. Bu durumun AKP iktidarı devam ederken aşılabilmesi mümkün görülmemektedir. Zira bu diplomasiyi planlayacak ve uygulayacak olan makamlardaki kişilerin siyasi ve ekonomik çıkarları ülke menfaatlerinin önüne geçmiş bulunmaktadır.

Sayın Bakan, NATO içinde Türkiye'nin inanılmaz bir gücü ve etkisi vardı. İzlenen yanlış politikalar nedeniyle NATO'yla ilgili birçok kriz yaşıyoruz. Birçok ülke bugün bizim NATO'dan ihraç edilmemizi -hukuki olarak mümkün olsun olmasın- dile getiriyor. NATO bize sormadan ve hatta bize rağmen toplantılara Güney Kıbrıs'ı davet edebiliyor. Biz ne yapıyoruz? Toplantıyı protesto edip törene katılmıyoruz, kimsenin de umurunda olmuyor. Bu gibi olayları engellemeye çalışmak, bu gibi olayların meydana gelmemesi için karşılıklı güçlü ilişkiler kurmak ve yönetmek yerine NATO toplantısını terk ediyoruz ve meydana Güney Kıbrıs'a bırakıyoruz, onlar da toplantıyı bizsiz sürdürmek konusunda bir sakınca görmüyorlar, sürekli olarak da mevzi kaybediyoruz. NATO'nun Norveç'te gerçekleştirdiği bir tatbikatta Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu lideri Mustafa Kemal Atatürk ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın düşman hedefler olarak seçilmesiyle meydana gelen skandal NATO'dan hızla uzaklaşmakta olan Türkiye'nin pakttan kopuşunu bir kez daha gündeme getiriyor. Zaten Rusya'dan aldığı S-400 hava savunma sistemi dolayısıyla başta ABD olmak üzere NATO üyesi ülkelerin hedef tahtasında olan Türkiye, Norveç'te imza atılan skandalın ardından paktla ilişkilerini bir kez daha sorgulamaya başladı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye'nin tatbikattaki 40 askerinin tümünü derhâl çektiğini söyledi, Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Yalçın Topçu ise "Bütün darbelerin ve savunma sanayisindeki bağımlılığın arkasında NATO vardır, NATO üyeliğimizi gözden geçirmemizin zamanı gelmiştir." sözleriyle NATO'dan çıkışı bir kez daha gündeme getirdi. Henüz hava savunma sistemi bile bulunmayan, askeri birçok konuda dışa bağımlılığı önemli ölçüde devam eden ülkemizin siyasi hamasetlerle riske sokulması kabul edilemez.

Sayın Bakan, NATO'yla ilgili bu kadar çok sorun yaşanırken, Suriye'deki harekâtlar, terör örgütleriyle mücadele gibi konular, Türkiye'nin gündemi bu kadar yoğunken, yabancı ülkelerin Türkiye'ye silah ambargoları yaygın bir şekilde konuşulurken Dışişleri Bakanlığı ile Millî Savunma Bakanlığı arasında yoğun bir ilişki kurulmuş olması beklenir. Oysa 2019-2023 dönemini kapsayan stratejik planın hazırlık çalışmaları kapsamında yapılan iç ve dış paydaş analizlerinde Millî Savunma Bakanlığı yer almamıştır. Stratejik plana göre dış paydaşlar, Dışişleri Bakanlığının iş birliği içerisinde çalıştığı bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıdır. Raporda dış paydaşlar önem ve etki derecelerine göre sınıflandırılmıştır. 10 Bakanlığın ve 4 kurumun dâhil olduğu dış paydaşlar listesinde Millî Savunma Bakanlığının olmaması dikkat çekicidir. Aslolan uluslararası ilişkileri yönetirken devletin tutarlı bir stratejisinin olması ve bu stratejiyi hayata geçirebilmesidir. Günlük inişlerle, çıkışlarla, kurumsal mücadele yerine bazı danışmanlar marifetleriyle ortaya konulan duruşlarla, efelemelerle, tehditlerle, sonu hiçbir yere varmayan boş hamasetle ilişkilerimiz zayıflar ve çeşitli güçler arasında savruluruz. Görüyoruz ki bu savrulma iktidarı daha çok hırçınlaştırıyor ve daha fazla yanlış karar almak zorunda bırakıyor. Şu anda iktidarın içinde bulunduğu durum tam da budur. Sayın Bakan, on yedi yılın sonunda AKP iktidarlarının ülkeyi getirdiği noktada maalesef hiçbir dostumuz kalmamıştır, ülke büyük risklere açık hâle gelmiştir.

Diğer yandan, Dışişleri Bakanlığına meslek dışından yapılan atamalar büyük bir sorun hâline gelmiştir. Meslek dışından büyükelçi olarak atanan isimlerin ortak özelliği AKP'li olmaları ve Cumhurbaşkanlarına yakın olmalarıdır. İktidara keyfe binaen yapılan büyükelçi atamaları yetmemiş olmalı ki 1173 sayılı Milletlerarası Münasebetlerin Yürütülmesi ve Koordinasyonu Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesinin üçüncü fıkrası ilgili Plan ve Bütçe Komisyonu toplantısına apar topar sunularak aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. Şöyle ki: "Cumhurbaşkanı tarafından, dış ülkelerde veya uluslararası kuruluşlar nezdinde büyükelçi gibi akredite edilmeksizin, büyükelçi unvanı verilerek özel bir misyonla görevlendirilenlerin büyükelçilik unvanı Cumhurbaşkanınca geri alınmadığı müddetçe devam eder." şeklinde değiştirilmiştir. Büyükelçilik makamını ucuzlatan ve bir kişiye sadakate bağlanan bu değişiklik Türk politikasındaki çürümenin en son örneklerinden biridir. Bu çürümenin Türkiye'de yarattığı olumsuzluklar örtülmeye çalışılmaktadır. "Kimse kusura bakmasın, en iyi, en başarılı büyükelçilerimiz dışarıdan atadıklarımız." demektesiniz Sayın Bakan, Egemen Bağış gibi mi örneğin?

Şahsınız teşkilatın bu şekilde bozulmasını doğru buluyor olabilirsiniz ancak şahsınızla ilgili iddia ise son derece kaygı vericidir Sayın Bakan. İddiaları alışılmadık bir biçimde sözlü olarak değil, yazılı olarak ve sadece Anadolu Ajansı kanalıyla 7 Kasım 2019 tarihinde akşam saatlerinde yaptığımız açıklamayla yanıtlamaya çalıştınız.

(Oturma Başkanlığına Sözcü Abdullah Nejat Koçer geçti)

BAŞKAN – Sayın Girgin, tamamlar mısınız?

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) - Sizin dışınızda iktidar kanadından bu iddialara kimsenin cevap vermemesini de not etmek gerekir Sayın Bakan.

Sayın Bakan, 3 sorum var, ondan sonra konuşmamı bitireceğim.

Trump'ın nezaketten uzak, küstahça kaleme alınmış mektubuna aynı ağırlıkta diplomatik bir dille niye cevap verilemedi? Türkiye Cumhuriyeti'nden özür dilemeden Amerika'ya niye gidildi? Türkiye, Sayın Erdoğan'dan ibaret değil Sayın Bakan. Mektubu iade değil, takdim ediyorsunuz. ABD Temsilciler Meclisinde yapılan oylamada Türkiye'ye yönelik yaptırımlar öngören yasa tasarısı 16'ya karşı 403

oyla kabul edildi ve 16 maddelik tasarıda Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ve ailesinin mal varlığının da araştırılması isteniyor. Trump'ın küstahça kaleme alınmış mektubuna anında ve gerektiği şekilde cevap verilememesinde bunun payı nedir Sayın Bakan?

Trump ziyareti dönüşü sırasında uçakta verilen demeçlerde Trump'ın "4 milyon Suriyeliyi Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı yapamaz mısınız?" dediğini duyduk kamuoyundan. Emperyal güçlerin bu yönde bir baskısı olacağı da açık. Bu konuda iktidar ne düşünüyor?

BAŞKAN – Sayın Girgin, lütfen tamamlar mısınız?

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Tamamlıyorum.

Bütçemizden 40 milyar lira harcama yapıldığı söyleniyor, bunun açılımı nedir?

Bir de, tabii, burada değerli bürokratların var, ben haddimi aşmak istemem ama biraz önce Sayın Volkan Bozkır Diplomatomuz bir cümle kurdu Johnson mektubuyla ilgili. Şimdi, iki mektubun karşılaştırılmasının doğru olup olmadığını sizler daha iyi bilirsiniz ama ben emekçi birisi olarak şunu özellikle vurgulamak istiyorum: Sayın Bakan, burada, hakaret edilen bir ülkenin Cumhurbaşkanı; Türkiye Cumhuriyeti'ni temsilen orada, kendi şahsi çıkarı için gitmedi oraya. Bizler içeride münakaşa da ederiz, münazara da ederiz ama ülkemize dışarıdan bir tehdit geldiğinde bir araya gelmesini biliriz.

BAŞKAN – Sayın Girgin, teşekkür ediyorum.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Fakat hakaret edilen Sayın Cumhurbaşkanının şahsı değildir, Sayın Cumhurbaşkanı orada Türkiye Cumhuriyeti adına bulunmaktadır; bu konuda sessiz kalınmasını reddediyoruz. Johnson mektubu ile Trump'ın mektubunu kıyaslayanın da bir diplomat olmasını da manidar bulduğumu ifade etmek istiyorum.

Bütçenizin de hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Aksu, buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, saygıdeğer Komisyon üyeleri, değerli bürokratlar, basın mensupları; hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, sunumunuz ve millî menfaatlerimiz doğrultusundaki gayretli çalışmalarınız için size ve ekibinize teşekkür ediyorum.

Her geçen gün karmaşıklaşan ve kırılganlaşan uluslararası sistem, devletlerin dış politikalarının idare edilmesini de aynı ölçüde zorlaştırmaktadır. Konvansiyonel çatışmaların sayısındaki artış, etnik, dinî yahut ekonomik temelli uyuşmazlıkların yaygınlaşması, küresel güç mücadelesinin kazandığı yeni boyutlar, göç ve mültecilik olgularında ortaya çıkan trajik örnekler, terörizm ve kitle imha silahları konusunda yaşanan gelişme ve tartışmalar yakın geleceğe ilişkin tahmin ve değerlendirmeleri de güçleştirmektedir. Güvenlik konuları günümüzde daha fazla gündeme gelmekte, ne var ki bölgesel ve küresel nitelikteki uluslararası kuruluşlar da çok boyutlu yeni uluslararası sorunların çözümü noktasında ancak sınırlı bir etkiye sahip olabilmekte, hatta bazı bölgesel teşkilatlarda çözümlere şahit olunmaktadır. Bu durum, Birleşmiş Milletler dâhil uluslararası kuruluşların hak ve adaletle dayalı yeniden yapılandırılması gerektiğini de ortaya koymaktadır.

Türkiye, coğrafyası itibarıyla hiçbir zaman bir sükûnet halkası içerisinde olmadığı gibi karmaşa, belirsizlik ve çatışma düzeninin ortasında kalmıştır. Kafkasya coğrafyasında Ağustos 2018 savaşıyla beraber yeni bir durum ortaya çıkmıştır. Azerbaycan'ın yaklaşık çeyrek asırdır işgal altında olan

Karabağ bölgesinde bir cephe savaşının başlaması ihtimali son yıllarda birkaç defa belirmiştir. İran'ın nükleer programı bağlamında ortaya çıkan uluslararası kriz sonrası sorunlar hâlâ devam etmektedir. Irak'ta 2003 ABD müdahalesinden sonra taşlar yerine oturmamış, bugünlerde de yeni çatışmalar ortaya çıkmıştır. İsrail bölgede terör estirmeye devam etmektedir.

Tüm bunların yanında, Türkiye'nin ve bölgenin en önemli sorunu, insan kaybı, düzen tesisine ilişkin sıkıntılar, çıkar çatışmalarındaki düzey bakımından şüphesiz ki Suriye krizidir. Suriye'den terör kaynaklı olmak üzere Türkiye'nin egemenlik haklarını tehdit eden önemli gelişmeler yaşanmıştır. Türkiye'nin güneyinde, Suriye'nin kuzeyinde Türk milletinin huzur ve güvenliğini, devletimizin egemenlik haklarını tehdit eden bir terör koridoru oluşturulması girişimi önce Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı Harekâtlarıyla, son olarak da Barış Pınarı Harekâtı'yla engellenmiştir. Terör, insanlığa ve insanlık değerlerine karşı şiddet saçan, saldırı yapan, vahşet yağdıran büyük bir tehdittir. Terör, bütün insanlığa çevrilmiş kanlı bir silah; barış, huzur ve güvenliğin önüne döşenmiş mayın tarlası, ölüm tuzağıdır. Şayet bugün terör varsa, terörizm asimetrik mücadelelerin, çıkar ve güç çatışmalarının acımasız bir aracı olarak kullanılıyorsa, esasen, ne hukuktan ne medeniyetten ne de gelişmişlikten bahsetmek mümkün olabilecektir. Terörizmi perdeleyen, terör örgütlerini önce kurgulayıp sonra adı konmamış ittifak kümesinde buluşan ve bu yolla mazlum toplumlara ateş ve yıkım ihraç edenler kuşkusuz zulmün asıl elebaşlarıdır. Türkiye bugüne kadar yalnızca terör örgütleriyle mücadele etmemiş, perde gerisinde el ovaşturan, zulmün senaryosunu yazan muhasım ülkelerle de kıran kırana hesaplaşmıştır. Çok şükür ki Türk milletine biçilen kefen, her seferinde yırtılıp atılmıştır.

Son olarak da Türkiye, 9 Ekimde başlattığı Barış Pınarı Harekâtı'yla uluslararası hukuktan kaynaklanan haklarını kullanarak ülkemizi tehdit eden PKK/YPG-PYD oluşumunu askerî, siyasi ve diplomatik başarıyla bertaraf etmiştir. Bu vesileyle Barış Pınarı Harekâtı şehitlerimizi rahmetle anıyorum; Hükûmete, Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarımıza ve Bakanlığımıza teşekkür ediyorum.

Yeri gelmişken, Cumhuriyet Halk Partisinin sayın sözcüsünün “Etnik temizlik yapıldığı...” ifadesini şiddetle reddediyoruz. Bu, Türkiye'ye atılmış büyük bir iftira ve bühtandır. Bu sözün Cumhuriyet Halk Partisinin resmî görüşü olup olmadığını da doğrusu merak ediyoruz.

Bugünlerde dünyada yaklaşık 30 civarında ülkede hareketlilikler izlenmektedir. Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde yaşanan iç çatışmalar, sokak hareketleri görünürde demokrasi, yolsuzluklara ve ekonomik olumsuzluklara tepki saikiyle olsa da yönetim değişikliği olan ülkelerde tüm bunların gerçekleşmediği görülmekte, bu yönüyle, hadiselerin büyük güçlerin bölge üzerindeki ellerini çekmemesinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Türkiye, geçtiğimiz birkaç yıldan beri Doğu Akdeniz'de Mısır ve İsrail'in de içinde bulunduğu bazı devletlerle derin krizler yaşamıştır. İsrail, Mısır, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ve Yunanistan Türkiye aleyhine birlikte hareket etme mekanizmaları geliştirmiş, Avrupa Birliği Türkiye karşısında konumlanmış, enerji denkleminde Türkiye'yi dışlamak için iş birliği süreçlerini derinleştirmişlerdir. Bu kırılğan ve hareketli bölgede mevcut gücünü muhafaza etmek ve hatta artırmak Türkiye için zaruret arz etmektedir ki Türkiye bunun gereğini millî menfaatlerimiz doğrultusunda layıkıyla yapmaktadır.

1990'larda uluslararası sistemde ortaya çıkan köklü değişiklik, Türkiye'nin ağır terörle mücadele yıllarına eşlik etmiş, buna rağmen Türkiye, Balkanlardan Kafkaslara, Afganistan'dan Somali'ye kadar geniş bir sahaya yönelik çok boyutlu ilgisini sürdürmüş, artırarak sürdürmeye de devam etmektedir. Bilinmektedir ki bugün itibarıyla da gelecekte de Türkiye, karmaşık ve riskli sorunlarla yüz yüze olmaya devam edecektir. Bizim “lider ülke Türkiye” ülkümüzün en önemli unsurlarından biri Türkiye'nin bağımsız, etkili ve sonuç alıcı bir dış politika izleyebilmesidir. Bu kapsamda, Türkiye'ye karşı tarihten gelen husumetleri bugüne taşıyan ve Türkiye'nin millî çıkarlarını hedef alan ülkelere

karşı uluslararası hukuk ve meşruiyet çerçevesinde gereken caydırıcı politikaların uygulanmasını, uluslararası ilişkilerde diğer devletlerin bağımsızlık, ülke bütünlüğü ve iç işlerine karışmamanın temel ilke olarak benimsenmesini ve diğer devletlerden de bu ilkeye uygun bir tutum beklenmesine dayanmaktadır.

Bu düşüncelerle, Dışişleri Bakanlığımızın değerli mensuplarına, zor şartlarda üstlendikleri görevlerin yerine getirilmesi için harcadıkları olağanüstü gayretten dolayı teşekkür ediyor, 2020 yılı bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı sonuçlar doğurmasını temenni ediyorum.

(Oturum Başkanlığına Başkan Lütfi Elvan geçti)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Sayın Aksu.

Sayın Sındır, buyurun lütfen.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Konuşmama geçmeden önce Sayın Genel Başkan Yardımcımız, Değerli Büyükelçimiz Ünal Çeviköz'ün sözlerinde etnik temizlik yapıldığına dair bir ifade yok.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Olmaz olur mu ya, tabii ki var.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Cümleyi aynen okuyorum: “Güvenli bölge adı verilen topraklara Türkiye’de bulunan ve bugüne kadar orada yaşamamış Suriyeli Araplar yerleştirilmeye çalışılıyor. Buna dünyanın birçok ülkesinde ‘etnik temizlik’ denildiğini bilmiyor olamazsınız.” ifadesi vardır. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Aynı anlama geliyor!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Aynı anlama gelmiyor mu?

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Bunu Sayın Büyükelçimizin ifadesiyle tekrarlamak istedim.

Değerli arkadaşlar, bunu daha sonra konuşuruz. Ben, izin verirsiniz, konuşmama geçmek istiyorum.

Sayın Bakanım, değerli milletvekillerimiz, Bakanlığımızın çok kıymetli bürokratları; öncelikle bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum peşinen.

Tabii, dış politika millî bir politika olmalıdır, bir devlet politikası olmalıdır; kişisel hırs, ihtiras ve kişisel duygulardan uzak durulmalıdır; tutarlı olmalıdır ve süreklilik arz etmelidir doğal olarak; iç politikanın da aleti olmamalıdır ve belirli bir mezhep veya inanç temelli olmaması gerektiği gibi, barışçıl olmalı, tarafsız, adil ve akılcı olmalıdır. Bunları şunun için söyledim: Sayın Bakanım, siz de hem konuşmanızda hem de stratejik planınızda, sunuşunuzda da ifade ettiğiniz gibi, Büyük Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ün “Yurtta barış, dünyada barış.” sözünün üzerinde ısrarla duruyorsunuz. Tabii, bunun yerini “Yurt içinde çatışma ve dünyada savaş.” alır hâle geldi. Toplumsal barışı biz yurt içerisinde sağlamadığımız sürece ve dünyada da özellikle komşularımızla sağlıklı, sürdürülebilir, saygı ve güvene dayalı ve barışı tesis edilmiş, barış ortamının olduğu ilişkiler kurgulanmadığı sürece Büyük Önder'imizin bu sözü maalesef yerine gelmemiş oluyor. Ancak o sayede ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmadan ve çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkmaktan bahsedebiliriz.

Sayın Bakanım, size öncelikle bir sorum var: Cumhurbaşkanlığı 1 no.lu Kararnamesi'nde -bu soruyu geçen yıl da size yöneltmişim- Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu diye bir kurul var. Bu Kurulun görev, yetki ve sorumlulukları aynı kararnamede tanımlanmış durumda. Sayın Cumhurbaşkanına öneriler getirmek, geliştirmek ama izlemek, denetlemek gibi başka fonksiyonları da var. Yalnız, 2019-2023 stratejik plan hazırlığında bu Güvenlik ve Dış Politikalar Kuruluyla pek iştişare olunmadığını, bununla herhangi bir çalışma yapılmadığını ben izlemiyorum; varsa da bunu sizden duymak isterim.

Bu Kurul ne iş yapar? Bu Kurul, Dışişleri Bakanlığının görev, yetki ve sorumluluğuyla çakışan, çelişen bir kurul mudur? Türkiye'nin dış politikası konusunda geliştirdikleri öneriler nelerdir? Bunları görmek, duymak, bilmek isteriz. Sizin, Bakan olarak, konunun birinci derece muhatabı olarak bu konudaki görüşlerinizi almak istiyorum.

Sayın Bakanım, Sayın Volkan Bozkır çok kıymetli, çok değer verdiğim, çok saygı duyduğum bir büyükelçidir. Mektuptan bahsetti, İnönü'ye de atıfta bulunarak daha önce gizlenmiş bir mektuptan bahsetti.

Şimdi, geçmişi birakalım Sayın Bakanım, Sayın Büyükelçim; ben bu mektuptan bahsetmek istiyorum. Bu mektup, 9 Ekimde yazılmış bir mektup. Bu mektubun kopyası Amerika'da Trump sayesinde; daha doğrusu, Trump'ın eliyle Temsilciler Meclisine dağıtılmış; 16 Ekimde yani bir hafta sonra -bu mektup herhâlde bir hafta sonra Cumhurbaşkanının eline gelmedi- bir Fox News muhabiri olan Trish Regan tarafından Twitter hesabından -Twitter hesabını da buldum- ilk defa ifşa ediliyor bu mektup. 16 Ekime kadar bu mektuptan kimsenin haberi yok, herkes bihaber. Bir hafta boyunca bu mektup neredeydi? Sayın Cumhurbaşkanı, Dışişlerimiz bu mektupla ilgili kamuoyuna neden bir açıklama yapmadı, neden bu bir hafta tepki gösterilmedi? Bu bir hafta neredeydik? Yoksa posta yoluyla geldi de uçakla gelen posta bir hafta sonra mı geldi ya da trenle mi geldi bu mektup Cumhurbaşkanlığına? Yani bu kabul edilebilir bir şey değil. Böylesi hakaret içerikli bir mektuba, 9 Ekimde yazılarak Cumhurbaşkanlığımıza iletilmiş olan bir mektuba bizim devletimizin başı olan, aynı zamanda Anayasa'mızda bu cumhuriyetin başkomutanı sıfatı olan bir kişiye yazılmış böylesi hakaret dolu bir mektuba verilmiş yanıt bence gizlenmiş bir haftadan sonra verilmiş geçici bir yanıttır. Trump'ın bu mektubun kopyalarını Temsilciler Meclisinin üyelerine dağıttığı da yine AP Beyaz Saray Muhabiri Jill Colvin'in üst düzey bir kaynağa dayanarak bildirdiğini de yine aldığım kayıtlardan, sizin sözünüz üzerine hemen yaptığım araştırmadan ortaya koydum Sayın Bozkır.

Bakın, bu ayın başında biz NATO Parlamenterler Asamblesi toplantısı için Washington'daydık Sayın Bakanım. Önce Norfolk'ta iki gün, sonra temaslarda bulunmak üzere Washington'da iki gün oralardaydık. 29 Ekimde Temsilciler Meclisinde büyük bir çoğunlukla bu sözde Ermeni soykırımı meselesi kabul edildi. Hem de nasıl bir çoğunlukla, bunu siz de biliyorsunuz, 405'e karşı 11 oyla.

Yine Suriye'nin kuzeyine Türkiye'nin gerçekleştirdiği ve iki hafta süren harekât nedeniyle Ankara'ya yaptırım getirilmesini öngören karar da 403'e karşı 16 oyla yine Temsilciler Meclisinde kabul edildi. Büyük, ezici bir fark yani 11 oy bizim lehimizde kullanılmış Ermeni soykırımı tasarısı kararıyla ilgili, Ankara'ya yaptırımlarla ilgili 16 oy lehimizde kullanılmış. O esnada bizim -şu anda aramızda değil- önceki bakanlarımızdan Sayın Osman Aşkın Bak, Sayın Taner Yıldız, Sayın Fikri Işık ve ben Büyükelçiliğimizin yaptığı bir program çerçevesinde Temsilciler Meclisine giderek oradaki bazı parlamenterlerle, temsilcilerle görüşmelerimiz, temaslarmız oldu. Sayın Genel Başkanımızla, Sayın Dışişlerinden Sorumlu Genel Başkan Yardımcımızla da mutabık kalarak partimizin görüşlerini, bakanlarımızla da birlikte olduğumuz ortamda Amerika'daki Temsilciler Meclisine bizzat ilettik. Orada Ermeni soykırımı meselesinin tarihçilere bırakılması gerektiğini -bizim Dışişlerimizin politikasıdır bu- ve Cumhuriyet Halk Partisinin bir milletvekili olarak, ana muhalefet partisinin bir milletvekili olarak partimizin hem o hususta hem de bu Barış Pınarı Harekâtı'yla ilgili tavrını, düşüncesini, duruşunu... Sayın Genel Başkanımızın defalarca, ısrarla söylediği, içerisinde "PKK/YPG terör örgütüdür." ifadelerinin de yer aldığı bir tarzda, bakan arkadaşlarımızın da rica ettiği, Büyükelçiliğimizin de benden özellikle rica ettiği bu görüşmelerde bulundum. Bunun üzerine ben hiçbir arkadaşımızın "Siz şöylesiniz, siz böylesiniz." deme hakkı olduğunu düşünmüyorum ama şunu da söyleyeyim Sayın Bakanım: Çok eksikimiz olduğunu gördüm yani şu tesadüf değil: Temsilciler Meclisinin 435 üyesinden 400'ün

üzerindeki üyenin aleyhimizde oy kullanıyor olması. NATO Parlamenter Asamblesi toplantılarında aleyhimizde, bize müttefik gözyle değil, bize düşmanmış gibi yer alan ifadelerin yanında, Amerika Birleşik Devletleri'nin "müttefiklerimiz" diyerek o bölgedeki, o örgütlerle olan ilişkilerinin alkış aldığına da üzülerek şahit oldum.

"Lobi yapıyoruz." diyoruz, 13 milyon dolar para öduyoruz. Bakın, Türkiye 2017 ve 2018'de Trump yönetimine yakın firmaların da ağırlıkta olduğu ABD lobi firmalarına yaklaşık 13 milyon ABD doları ödemiştir. Türkiye Hükümeti ve Halkbank'ın ABD'deki lobi firmalarına yaptığı ödemelerin toplamı 2017 yılında 7 milyon 328 bin dolar, 2018 yılında 6 milyon 47 bin dolar düzeyindedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayınız.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Devlet dışı kurumların 2017 ve 2018 yılında yaptığı lobi harcamaları ise sırasıyla 543,5 bin dolar ve 1 milyon 400 bin dolar düzeyindedir. 2019 yılında ABD'deki lobi faaliyetleri için şu ana kadar 1 milyon 540 bin dolar da harcanmıştır. Bu mudur sonucu Sayın Bakanım? Yani 435 Temsilciler Meclisi üyesinin 406'sı aleyhimizde. Biz bu parayı vermeyelim, hiç lobi yapmayalım, karşılığında belki bundan daha çok yanıt alırsanız diye düşünüyorum.

Sayın Bakanım, tabii ki bu noktada bir de Balkan ülkelerinde -örneğin Bulgaristan'da- Hak ve Özgürlükler Hareketinin karşısında bir siyasi parti oluşturmaya çalışmak, destek vermeye çalışmak -o parti üzerinden- ve oradaki yurttaşlarımızın haklarını güç birliği içerisinde koruyabilecekleri bir süreçten onları daha çok dağıtan bir sürece evirmeye çalışmak da yanlış bir politikaydı. Bundan sanıyorum dönülmüştür, dönülmesinde fayda vardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Ben sözlerimi burada sonlandırıyorum.

Tekrar, Dışişleri Bakanlığımızın bütçesinin iyilikler, yararlar getirmesini özellikle diliyorum ve Türk dış politikasında, bu bir millî politika olacak ise bunun gereğini yapmak adına Parlamentomuzu temsil eden siyasi partilerimizin bu millî politikanın gereği olan temaslarda ortak bir iş birliği içerisinde olması bir gerekliliktir diye düşünüyorum. Bunu Parlamento dışında bir iradeyle yaptığınız ve millî bir politikadan uzaklaştırdığınız sürece bu çatışma, bu tartışma süregidecektir.

Saygılar sunuyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, ara vermeden önce bir hususu dile getirmek istiyorum.

Buradaki Komisyon üyesi milletvekillerimizin ve diğer milletvekillerimizin muhatabı Sayın Bakandır. Dışişleri Bakanlığımız, gerçekten her bir büyükelçisiyle, bürokratyyla geceli gündüzlü çalışan, hiçbir zaman mesai mefhumu olmayan ve bu konuda da her türlü fedakârlığı yapan köklü bir kurum ve burada çalışan arkadaşlarımıza yönelik doğrudan onları rencide edebilecek tarzda bir ifadenin burada uygun olmadığını düşünüyorum. Eğer bir husus varsa, lütfen, bürokratlarımızı bu işe karıştırmayalım; muhatabınız Sayın Bakandır. Dolayısıyla bu yöndeki görüşlerinizi, düşüncelerinizi elbette Hükümet ve Sayın Bakana aktarabilirsiniz. Ama ben huzurlarınızda bu bürokrat arkadaşlarımıza, büyükelçilerimize teşekkür etmeyi bir borç biliyorum.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Niye böyle bir uyarı yapma ihtiyacı duydunuz?

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Kim kime ne demiş?

BAŞKAN – Burada bir ifade kullanıldığı için söyledim, sizinle ilgisi yok Sayın Sındır.

KAMİL OKYAY SINDİR (İzmir) – Benim konuşmam üzerine böyle bir uyarı yapınca.

BAŞKAN – Yok, sizin konuşmanızla ilgisi yok; daha önce yapılan bir konuşmadan dolayı böyle bir hususu dile getirmek istedim.

Birleşime 14.45'e kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati:14.04

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati:15.00****BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, 16'ncı Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Müzakerelerimize devam ediyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, biz 14.45'te buradaydık. Bu konularda lütfen mesaj atmanızı istiyoruz, geç kalacaksınız mesaj atın.

BAŞKAN – Siz burada mıydınız?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 14.45'te tam buradaydım.

BAŞKAN – Tam buradaydınız, peki.

Komisyon üyesi arkadaşlardan söz almak isteyen...

Sayın Aydın, buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Teşekkür ederim Başkanım.

Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, saygıdeğer Komisyon üyeleri ve milletvekili arkadaşlarım, çok kıymetli bürokratlar, basınımızın seçkin temsilcileri; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Günümüz dünyası çok sayıda sınamayla karşı karşıya. Küresel boyutta belirsizlik ve öngörülemezliklerin hâkim olduğu, değişim ve dönüşümün aralıksız devam ettiği bir dönemden geçmekteyiz. Türkiye'nin yakın çevresi ise zafiyetler barındırmaya, küresel ve bölgesel şoklara dayanıksız olmaya devam etmekte. Ülkemiz kendini bu zorluklardan soyutlama lüksüne sahip değil; tam tersine, böylesine değişken bir zeminde dış politikamızın vizyona ve manevra yeteneğine sahip ancak aynı zamanda ülkü ve ilkelerine sahip çıkan nitelikte olması büyük önem arz ediyor. Bu bağlamda da Dışişleri Bakanlığımıza önemli görev ve sorumluluk düşüyor.

Bizi doğrudan etkileyen zor uluslararası ve bölgesel koşullarda arkamıza yaslanıp gelişmeleri harîçten izlemek, bizim için bir seçenek olamaz. Bizi etkileyen meselelere müdahil olmanın, katkı sağlamanın bir zorunluluk olduğu ortada. Türkiye'nin girişimci ve insani dış politikası tam da bu ihtiyaca cevap veriyor. Sayın Cumhurbaşkanımızın öncülüğündeki millî ve yerli dış politikamız, girişimci ruhumuzu, insani ve vicdani kültürümüzü yansıtıyor.

Sayın Dışişleri Bakanımıza paylaştığı bilgiler ve özverili çalışmaları nedeniyle çok teşekkür ediyorum. Ben Sayın Bakanımızın bilgi verdiği konular arasından özellikle Suriye ve Orta Doğu üzerinde durmak istiyorum.

Yakın çevremizde en öncelikli çözüm bekleyen konu, Suriye'nin durumu. Suriye'den kaynaklanan tüm terör tehditlerine karşı millî güvenliğimizin gerektirdiği tedbirleri almak, uluslararası hukuka dayanan en temel hakkımız. Bu minvalde ülkemiz Fırat'ın doğusunu teröristlerden temizleyerek kendi bekasını ve güvenliğini korumak, ayrıca Suriye'nin huzur, barış, istikrar ve toprak bütünlüğüne katkı sağlamak amacıyla 9 Ekim tarihinde Barış Pınarı Harekâtı'nı başlatmıştır. Barış Pınarı Harekâtı'nda vatani ve milleti uğruna şehit olan kahramanlarımıza Allah'tan rahmet, gazilerimize acil şifalar diliyorum.

Sayan Başkan, Kıymetli Bakanım, değerli milletvekilleri; Türkiye'nin harekât alanının demografisini değiştirmek gibi bir amacı yoktur. Bu suçlamalarda bulunanlar PKK/PYD-YPG terör örgütünün, Kürtler başta olmak üzere, bölge halkına karşı baskı ve yıldırma politikası uyguladığını, yerel halkı zorla evlerinden ettiğini göz ardı etmektedirler. PYD/YPG'nin etnik temizlik başta olmak üzere, insanlığa karşı işlediği suçların bağımsız uluslararası kuruluşlarca da belgelendiği hatırlanmalıdır.

Barış Pınarı Harekâtı'nın Suriye'de siyasi süreç çabalarına zarar vereceği iddiası da gerçeklerden uzaktır. Siyasi sürecin üzerinde inşa edilmesi gereken toprak bütünlüğü ve siyasi birlik ilkesine zarar veren ayrılıkçı bir gündem izleyen ve Suriye halkının hiçbir kesiminin meşru temsilcisi sayılmayacak bir terör örgütüyle mücadele, bilakis siyasi sürecin ilerletilmesine katkıda bulunacaktır.

Sayın Cumhurbaşkanımız liderliğinde "sahada ve masada güçlü diplomasi" anlayışımız doğrultusunda 911 kilometrelik Suriye sınırımızın terörden temizlenmesi ve güvenli bölge oluşturulması için ABD'yle 17 Ekimde, Rusya'yla da 22 Ekimde mutabakata vardık. Bununla birlikte, ülkemizin meşru güvenlik kaygıları karşılanmadığı takdirde gereken adımları atmakta, tabiatıyla şimdiye kadar olduğu gibi, tereddüt edilmeyecektir.

Irak'a gelecek olursak, bu önemli komşumuzun siyasi birliğini ve toprak bütünlüğünü destekliyoruz. Hükümetin Iraklılık kimliğini ve Irak halkının taleplerini ön planda tutmasını, mezhepler üstü ve kapsayıcı olmasını savunuyoruz. Ülkede son zamanlarda başlayan protestoların da barışçıl bir biçimde sonlanmasını arzuluyoruz. Irak'ın yeniden imarına, bölge için olumlu bir emsal oluşturabileceği düşüncesiyle büyük önem veriyoruz.

Filistin meselesi kanayan yaramız. Filistin halkına uygulanan zulüm, vicdanlarımızı yaralıyor. Bunu kabul etmemiz mümkün değil. Filistin meselesi adil bir şekilde çözülmeden Orta Doğu'ya barış ve huzurun gelmeyeceğini, Orta Doğu'daki sorunlar çözülmeden ise komşu coğrafyaların tam anlamıyla istikrar ve refah içinde yaşayamayacağını öteden beri savunuyoruz. Kudüs'ün İslam dünyasının kırmızı çizgisi olduğunu hatırlatma görevi bir süredir ülkemize düşüyor; bunu da gururla ve layıkıyla yapıyoruz. Ülkemiz, kültüründen ve tarihinden gelen, geleneklere uygun şekilde ihtiyacı olan herkese ayırım gözetmeksizin yardım elini uzatıyor; bu özelliğimiz, Dışişleri Bakanlığımızın yürüttüğü insani dış politikanın da özünü oluşturuyor. Misafir ettiğimiz 3,6 milyondan fazla Suriyelinin ıstıraplarını ve acılarını dindirmeye çalışıyoruz. TİKA, AFAD ve Kızılay gibi kurumlarımızla ortak çalışmalar yapıyoruz. Türkiye, insani yardımlarda dünyanın rekortmen ülkesidir. Türkiye, bu dönemde Sayın Cumhurbaşkanımızın belirlediği vizyon ve Sayın Dışişleri Bakanımızın önderliğinde uygulamaya koyduğu girişimci ve insani dış politika çerçevesinde hem gerektiğinde sert güç unsuru uygulamaya koyuyor hem de yumuşak gücünü pekiştiren adımları atmaktan da geri kalmıyor.

Sayın Başkan, Kıymetli Bakanım, değerli milletvekilleri; bugün burada bazı eleştiriler dile getirildi. Ben göz ardı edilen başarı ve övünç vesilelerini paylaşmadan edemeyeceğim. Öncelikle, tam da Barış Pınarı Harekâtı nedeniyle haksız eleştirilere maruz kaldığımız günlerde Birleşmiş Milletler Genel Sekreterini uluslararası arabuluculuk gibi olumlu bir gündemle ülkemizde ağırladığımızı özellikle vurgulamak istiyorum. Anlaşmazlıkların barışçı yollardan çözümü ve arabuluculuk konularında üstlendiğimiz öncü rol çerçevesinde, Türkiye, 31 Ekim 2019 tarihinde İstanbul'da açılışını Sayın Dışişleri Bakanımızın ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin yaptıkları Altıncı Arabuluculuk Konferansı'na ev sahipliği yapmıştır. Konferansın hemen ertesi günü de İslam İşbirliği Teşkilatının bu alandaki kapasitesini artırmaya yönelik olarak Üçüncü İslam İşbirliği Teşkilatı Üyesi Ülkeler Arabuluculuk Konferansı gerçekleştirilmiştir. Bu iki etkinliğe 51 ülkeden 700'den fazla kişinin katılması, Türkiye'nin bu alandaki marka değerinin her geçen gün artmakta olduğunu göstermiştir.

Türkiye'nin sert ve yumuşak güç unsurlarını belirli bir denge içerisinde ve ahenkle kullandığı akılcı dış politikanın bir diğer örneğini, bir başarı hikâyesini daha geçtiğimiz hafta Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu UNESCO'da yaşadık. Tam elli üç yıl aradan sonra ilk kez bir Büyükelçimiz, UNESCO'nun en üst karar alma organı olan 40'ıncı UNESCO Genel Konferansı Başkanlığı'na seçildi. Büyükelçi Altay Cengizer'in bu göreve seçilmesi, hem ortak kültür mirası üzerine yükselen bir kurum olan UNESCO'da ülkemizin giderek artan profilinin bir göstergesi olmuş hem de Türk diplomasisinin başarılarına bir yenisini eklemiştir.

Son olarak, Sayın Bakanımıza, diplomasiyi tüm ülke sathına yaydığı için teşekkürlerimi sunmak istiyorum. Kendisinin öncülüğünde Dışişleri Bakanlığımız son dönemde üst düzeyli diplomatik etkinlikleri sadece İstanbul ve Ankara gibi belli başlı şehirlerimizle sınırlandırmayarak kamu diplomasisi alanında ciddi bir fark yaratmıştır. Bu çerçevede, her yıl merkezdeki ve yurt dışındaki tüm diplomatik temsilcilerimizin katılımıyla düzenlenen Büyükelçiler Konferansı, Ankara'ya ilaveten başka bir şehrimizde düzenlenmektedir. Türk diplomatlarını bu tip toplantılar vesilesiyle Samsun'da, Konya'da veya Gaziantep'te görmek ya da farklı ülkelerden siyasetçileri ağırlamak tüm halkımızı ziyadesiyle memnun etmiştir. Keza, benim de Yüce Meclisimizde temsil etmekten onur duyduğum Antalya, çeşitli NATO toplantılarına, G-20 ve EXPO dünya sergisi gibi etkinliklere ev sahipliği yaparak sadece bir turizm merkezi değil, bir dünya şehri olduğunu herkese göstermiştir.

Ben, bu duygu ve düşüncelerle, Türkiye'nin sahada ve masada güçlü diplomasi politikasının yürütülmesinde kilit rol oynayan, yurt dışında hepimizin göğsünü kabartan Dışişleri Bakanlığımızın 2020 bütçesinin hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Aydın.

Sayın Emecan, buyurun efendim.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar, değerli arkadaşlar, basınımızın değerli temsilcileri; öncelikle herkesi selamlıyorum.

Tekrar hoş geldiniz Sayın Bakan. Öncelikle bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

Tabii, dış politika, tek başına dış politika değildir diyerek ben sözlerime başlamak istiyorum. Birçok faktörden etkilenen bir aktör diyebiliriz uluslararası ilişkilere ve dış politikalara ve de aslında bu minvalde değerlendirmek gerektiğini düşünüyorum. İç siyasetimiz de karşılıklı olarak çok etkili. Ekonomimiz burada çok etkili. Dış ticaret ilişkilerimiz, dış politikayı nasıl yönettiğimizle çok çok bağlantılı ve aslında altını çizmek istediğim en önemli konu, dış politika bizim millî bir meselemizdir. Bu bağlamda da muhalefet olarak ne kadar eleştirel yaklaşsak da biz de dış politikada, uluslararası ilişkilerde ülkemizin başarılı olmasını, başının dik olmasını her zaman isteriz ve destekleriz; bunun altını çizmek istiyorum.

Şimdi, tabii, bu noktada da bizim güçlü ve zayıf yönlerimizin neler olduğu ön plana çıkıyor çünkü dış politika çok uzun soluklu ama biz şimdi tarihten gelen sürecin hepsini bugün burada değerlendiremeyiz ama bugüne baktığımızda, güçlü ve zayıf yönlerimizi değerlendirdiğimizde; şimdi içeride çok ciddi bir ekonomik sıkıntı yaşıyoruz, borç yükü altındayız ve yabancı sermayeye ihtiyacımız var, böyle bir tablonun içindeyiz. Her ne kadar savunma sanayisinde birtakım olumlu hamleler atılmış olsa da çok büyük eksikliklerimiz hâlâ var, dışa bağımlıyız savunma sanayisinde, büyük oranda dışa bağımlıyız. Elimizde -onaylamasak da bu bir güçtür- Rusya, İran, Kuzey Kore gibi ülkelerin elindeki gibi bir nükleer gücümüz de yok. Diğer taraftan tabii başka zayıf yönlerimiz, bizi zayıflatan yönlerden

birisi de Sayın Cumhurbaşkanının kendi iktidarını korumak zorunda hissetmesinden dolayı, kişisel mal varlığı ve kendi ailesi ve çevresinin varlıklarını koruma isteğinin ülke çıkarlarının önüne geçmiş olması gibi noktalar var ve burada, tabii, Türkiye tarihinde ilk defa Cumhurbaşkanı ve ailesi mal varlığı ile tehdit edilmekte. Bu, elimizi zayıflatan çok önemli faktörlerden birisi.

Diğeri de -çok detayına değinmeyeceğim ama- özellikle Bakanlığımızın köklü yapısının üzerinde değişiklikler yapılması, zayıflatılması, dışarıdan, hariciye geleneğinden gelmeyen kişilerin siyasi geleneklerle yani liyakat değil sadakatle büyükelçiler olarak atanması yine bizim elimizi zayıflatan... Bu, neden elimizi zayıflatıyor Sayın Bakan? Çünkü bizim çok köklü, çok ciddi... Ki ben hâlâ çok değerli kadroları içinde barındırdığımı düşünüyorum yani bu konuda onu da söyleyeyim ama buna rağmen özellikle dışarıya karşı bir şüphe ve şaibe oluşturmuştur ve Bakanlığımızın bizim diplomatik durumumuzun, ülkemizin durumunun dışarıda, nasıl diyeyim, zayıflamış olarak algılanabilme riski çıkmıştır. Bu çok önemlidir, bütün bu kriterler, tabii, bizim elimizi maalesef zayıflatmıştır, bunların altını çizmek lazım ve bir yandan ABD ve Rusya arasında sıkışmış kalmış durumdayız, diğer yandan Amerika'da Trump ve onun karşısındaki taraflar arasında oradaki kurulu düzen, Kongre, Pentagon ve oradaki sivil toplum örgütleri, lobiler, bunlar arasında bütün bu sıkışmışlığın içinde maalesef işte elimiz de zayıf.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir saniye efendim...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Başkanım 5 dakika verdiniz herhâlde, değil mi?

BAŞKAN – Bir saniye efendim, süreye bakayım. Ben de farkında değilim. Evet, bir beş dakika daha vereyim efendim.

Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Neyse, bana da bir süre uyarısı olmuş oldu.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ben de hemen buna göre kendimi ayarlayayım. Tabii, karşımızda çok ciddi sorunlar var. Avrupa Birliğiyle müzakerelerimiz, S400'le ilgili sorunlarımız, sözde Ermeni soykırımının tanınması iddiası, F35'leri alacak mıyız? Halkbank karşımıza ısıtılıp getiriliyor. Doğu Akdeniz, NATO, Suriye, Kıbrıs... Gerçekten işiniz çok zor Sayın Bakan, kolay değil, yani bunlarla mücadele etmek kolay değil. Ama şunun da altını çizmek lazım: Bugün bu zorlukları yaşıyorsak geçmişte dış politikada atılmış olan yanlış adımlardan kaynaklı olduğunun da altını çizmek gerekiyor.

Bir mektup krizi yaşadık Amerika'yla. Konuşuldu, çok detayına ben de burada girmeyeceğim, fazla tekrar sevmiyorum. Ben şimdi bir soru sormak istiyorum bu mektupla ilgili. Evet, "Sayın Cumhurbaşkanı Amerika'ya gitsin, gitmesin." tartışması yapıldı, eleştirdik gitmesini, bu mektubun suratlarına çarpılması gerekiyordu ama kibar kibar iade edildi, bunun da altını çizmek istiyorum. Johnson Mektubu'yla Sayın Bozkır karşılaştırmıştı ama hiçbir karşılaştırma kaldıracak durumda değil bu mektubun durumu.

Orada Hilal Kaplan Trump'a şöyle bir soru sordu, soru sorduruldu diyeceğim ben: "Kobani'yle görüşecek misiniz?" Bu soru neden sorduruldu Sayın Bakan? Alınacak olan cevap biliniyor muydu? Aldığımız cevap ne oldu? "Mazlum Kobani'yle de görüşürüm, işte Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanımızla da görüşürüm." Yani Trump'a orada Kobani ile Türkiye Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanını aynı kefeye koyma fırsatı vermiş oldunuz, bunun da altını çizmek istiyorum.

Şimdi, çok önemsemediğim bir konu, sürem de azaldığı için biraz seri gitmek istiyorum. Bizim için çok stratejik bir öneme sahip bir bölge Doğu Akdeniz. Tabii, Doğu Akdeniz'de şu anda içinde bulunduğumuz durum, şu an için belki biz muhalefetin de desteği, iş birliğiyle orada bir şeyler yönetilmeye çalışılıyor ama öncesinde gelen, yapılan yanlışlar ya da eksikleri de konuşmak lazım diye düşünüyorum. 2010'da İsrail'le Mavi Marmara olayında aramızın açılması; 2013'te bu Sisi'den dolayı, Sisi'nin yönetimi devralmasıyla Mısır'la alan diplomatik ilişkimizi, bütün ilişkimizi bitirmiş olmamız bizi o bölgeden tabii ki uzaklaştırdı. Aslında o dönemde bayağı hareketliydi oradaki ilişkilerimiz.

Şimdi şöyle çok hızlı başlıklarla baktığımızda, içinde bulunduğumuz durumda, orada İsrail, Güney Kıbrıs'la Münhasır Ekonomik Bölge Sınırlandırma Anlaşması imzaladı. Mısır'ın Asya ve Afrika arasında köprü konumunda olması sebebiyle 1.200 kilometre alan Arap doğal gazı boru hattına sahip olması sebebiyle İsrail için iyi bir partner durumunda. ABD devi Exxon Mobil devreye girdi. Başlıklarla geçiyorum. Sonra, ABD 6'ncı Filosu İtalyan, Fransız falan filan... Yönetimde üçlü koalisyon dönemi başladı yine ABD'nin desteğiyle İsrail, Yunanistan, Kıbrıs. En son 14 Ocak 2019'da Kahire'de Doğu Akdeniz Gaz Forumu kuruldu, biz yokuz içinde bu forumun tabii ki. Biz orada da işte yalnızlaştık. Karşımızda çok büyük bir koalisyon var. Aslında zamanında orada belki önlem almamış olmamızdan kaynaklı. Şimdi 2 tane sismik gemimiz orada araştırma yapıyorlar. Gaz bulacaklar, bulmayacaklar ama o gazı çıkaracak gücümüz var mı? Geminin personeli bile yabancı. Buradan baktığımız zaman bu gücün elimizde olmadığını da görüyoruz. Yani yine burada aslında geçmişteki yanlışlar... Yıllardır üniversitelerde bilime önem verilmemesi, teşvik edilmemesi ve bu ülkede AR-GE'ye yapılan yatırımların az olması, olmaması aslında bizim bu teknolojik alt yapıları hazırlayamamış ve Doğu Akdeniz'de de bu hazırlık içerisinde olamamamıza sebep olmuştur. Yani 2 durum var anladığım kadarıyla. Yani ya engel olunacak oradaki aramalara ya da orada gaz bulacağız ama bilsak çıkarabilecek miyiz? Hakikaten zor durumdayız. Şimdi Avrupa Birliği Konseyi de Türkiye'nin sondaj faaliyetlerine ilişkin yaptırımlar uygulamak için yasal çerçeve oluşması konusunda bir belge yayınladı.

Sonuç olarak, Doğu Akdeniz'deki bu faaliyetlere daha erken başlasaydık, görebilseydik daha doğrusu bugün bu durumda olmayacaktık. Bugün içinde bulunduğumuz durumu konuşurken bunları da değerlendirmeniz gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Ben sizden tabii çok kısa bir süre isteyeceğim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Lütfen tamamlayınız.

Buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Çok kısa, hemen Avrupa Birliğiyle ilgili birkaç şey söylemek istiyorum. Bakanlığımız 29 Haziran 2011 tarihinde kurulmuştu, 2018'de Başkanlığa dönüştürüldü. Avrupa Birliği ilişkilerine ve müzakerelerine bakış açımız... Buradan zaten uzaklaştığımız belli oluyor, görüldüğü her ne kadar çok "önemsiyoruz" deseniz de açılan fasıllarda, özellikle temel hak ve özgürlükler konusunda Türkiye'nin Avrupa Birliğinin oldukça gerisinde kalmış olması da

tabii burada çok büyük bir etken. Yolumuz zor, uzun; bu konuda detaylı konuşacak arkadaşlarım var. “Rusya’yla ABD arasında sıkışıp kaldık.” demiştik. Aynen, sıkışıp kalmış durumdayız. Suriye’de şu anda Rusya’ya bağımlı durumdayız.

Aynı şekilde Kırım tatarlarıyla ilgili zorlayıcı kararlarımızı, belki yaptırımlarımızı uygulamakta da -enerji bağımlılığımız da var çünkü Rusya’yla- elimiz çok güç durumda.

Ben sizden tabii çok kısa, bir dakika daha istiyorum Başkanım, bütçeyle ilgili bir iki şey söyleyeceğim, hemen.

Ben size kolaylıklar diliyorum.

Bütçeniz azaltılmış durumda. Detayına girmeyeceğim. Dış politikada böyle çok zorlu bir süreçten geçerken bu kadar çok kamu diplomasisinin yürütülmesinin hedeflendiği, lobi faaliyetlerinin yürütülmesinin hedeflendiği bir dönemde neden Dışişleri Bakanlığının bütçesi azaltıldı diye size sormak istiyorum.

Bir de bütçede özellikle ABD’de kullanılan lobi şirketlerine ödemelerin bütçenin hangi kaleminden ödendiği belli olmuyor; bu konuda bize bir bilgi verirseniz sevinirim.

Son olarak -son cümle Sayın Başkanım- eğer dış politikada daha başarılı olmak istiyorsak ki biraz önce bazı arkadaşlarımız da söyledi birlik içinde olmalıyız, beraberlik içinde olmalıyız, birlikte hareket etmeliyiz ama burada atılması gereken bazı adımlar var, bunun da altına çizmek istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) - Muhalefet partilerinden Mecliste sadece tezkerelerin, anlaşmaların uzatılması için destek istenirse, sadece birtakım ortak bildirimler yayınlamak için destek istenirse ama siyasi kararlar alınırken masaya çağırılmaz sadece tek bir partinin yetkilileri, milletvekilleri, bakanları çağırılsa bu iş olmaz. Öncelikle, Cumhurbaşkanı’nın parti genel başkanlığından istifa etmesi ve tüm Türkiye’nin Cumhurbaşkanı olması gerekiyor, sonra da işte tüm siyasi partilerin masaya çağırılıp dış politikayla ilgili bu çıkmazdan nasıl çıkabiliriz diye görüşlerinin sorulması gerekiyor.

Ben tekrar bütçenin hayırlı olmasını diliyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, Sayın Sezgin buyurun lütfen; Sayın Tatlıoğlu’nun yerine konuşacaksınız.

Süreniz on dakika.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, sayın milletvekilleri, Dışişleri Bakanlığının çok değerli mensupları, kıymetli basın temsilcileri hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, takdiminizde millî çıkarlara atıfta bulunmanız “Yurtta barış, dünyada barış” ilkesine değinmiş olmanız çok sevindirici; elbette çok havzalı politika niyetiniz de doğru. Geçtiğimiz yıl Plan Bütçe Komisyonunda Dışişleri Bakanlığının bütçe müzakerelerinde “Türkiye’nin büyüklüğüne yakışan dış politikanın, demokrasinin, insan haklarına ve temel özgürlüklere saygının, hukukun üstünlüğü ilkesinin egemen olduğu ve ulusal çıkarları esas alan bir devletin dış politikası olmalıdır oysa maalesef bu değerlerden hayli uzaklaşmıştır.” demiştim.

Bu değerlerden uzaklaşılmasının üzücü sonuçlarını birlikte yaşıyoruz; otoriter vasfı tedricen artan tek adam rejimi hem Türkiye’de siyaseti ve yönetimi zedeliyor hem uluslararası itibarımızı sarsıyor hem de dış politikamızda savrulmalara, ciddi kazalara, anlamsız risklere yol açıyor, dış politikamızı hata düzeltmeye dayalı bir uluslararası ilişkiler egzersizine dönüştürüyor. İktidara mahsus zihniyet hem demokrasi açısından hem Türkiye’nin uluslararası ilişkileri bakımından topyekûn tahribat yaratmaktadır.

Sayın Bakan, Avrupa Birliği Başkanlığı 2019-2023 Stratejik Planı'na yazdığımız önsözde “AB'nin demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü, temel hak ve özgürlüklerle birlikte Türkiye'nin hayat standartlarını ileriye taşıyacağını” belirtmişsiniz; elhak doğru yazmışsınız fakat her geçen gün Kopenhag Kriterleri'nin gerisine gidiyoruz ve hem uygulamada hem mevzuatta bunu yaşıyoruz.

Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri İlerleme Raporu'nda Türkiye'de demokrasi ve insan hakları alanında, bilhassa rejimin iğdiş edilmesi konusunda ifade edilenlerin tamamen yanlış olduğunu söyleyebilir miyiz? Rapor, başkanlık sisteminin mevcut hâliyle gerekli denge ve denetim mekanizmalarını barındırmadığını, yürütme erki ile yargı erki arasında bulunması gereken bağımsızlığa, ayrılığa uymadığını belirtiyor. Bu yalan mı? Tabii ki Avrupa Birliği de birçok hata yapıyor, bize karşı haksız tutum ve tavırları oluyor ama lütfen, tenakuzlarımızı da kabullenelim ve bunları düzeltmeye çalışalım.

Bakın, Avrupa Birliği ile Gümrük Birliği'nin güncellenmesi hedefi vardı; orada da kilittendik ve vize serbestisi keza zorda. Bunları sadece yükselen yabancı düşmanlığı, Türkofobi, İslamofobi ile açıklamaya kalkarsanız kendinizi ve kamuoyumuzu yanıltmış olursunuz.

Sayın Bakan hem siz hem Sayın Millî Savunma Bakanımız NATO'nun Türkiye'nin uluslararası kimliğinin bir parçası olduğunu söylediniz; buna benzer görüşler hem faaliyet raporunda var hem de az önce yinelediniz. Bu söylem uygulamadaki realiteyi gerçekten yansıtıyor mu? Evet, NATO operasyonlarına önemli katkılarda bulunuyoruz, kararlar oy birliğiyle alınıyor ama aynı zamanda bir kimlik sorunu yaşamıyor muyuz? NATO içinde bir Türkiye sorunu, Türkiye içinde bir NATO sorunu olduğu, teşkilat içinde ciddi gerginlikler yaşandığı belli değil mi? Biz sonuçta NATO'nun belirlediği ve bizim verdiğimiz oyla kabul ettiği stratejik, taktik hedeflere aykırı yaklaşımlar içine girmiyor muyuz? S400 alımımız ve ucu gittikçe daha belirginleşen muhtemel CAATSA yaptırımları tedricen Türkiye'nin Batı savunma ekosistemiyle bağlarını koparma olasılığı taşıyor mu? Öte yandan, aceleci ve zamansız bir şekilde NATO'nun beyin ölümünden, çöküşünden söz edenler var. Madem ki NATO'yu iktidarınız bu denli önemsiyor bu tür eleştirilere ve saptamalara karşı ne öngörüyorsunuz; mesela, yeni bir NATO strateji konsepti hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Sayın Bakan, değerli arkadaşlar, İYİ Parti'nin Barış Pınarı Harekâtı ve bir yandan ABD, diğer yandan Rusya'yla varılan mutabakatlarla ilgili görüşleri bellidir; harekâtı destekledik tıpkı Afrin için, Cerablus için olduğu gibi.

Ordumuz, iktidarın 2011 Ağustos ayından beri izlediği berbat ve mağlup Suriye politikasının hasarlarından birini kısmen onarmak için üzerine düşeni yaptı. Evet, operasyonun başında ilan edilen hedeflere ulaşamadık ve bir ceple yetindik ama bunu da müspet mütalaa edelim ancak bu gelişmeleri zafer olarak nitelendirmek düpedüz yanılsamadır, yanıltmadır, yanıltır. O metinlerde, 2 metinde de birçok belirsizliğe rağmen bazı olumlu unsurlar olabilir ama bu görüşmeler, mutabakatlar ve bunlarla ilgili bazı uygulamalar hatalı Suriye politikasının mağlubiyetini, millî güvenliğimiz üzerinde yarattığı ağır tehditleri hafifletme çabalarından ibarettir. Bunu sınırımızın başına uzaklardan gelmiş devletlerle ve onlara tabi şekilde yapıyoruz maalesef. 911 kilometrelik sınırımız olan Suriye'de uzaklardan gelmiş olan, oradaki konumlarını iktidarın hataları sonucu elde eden bazı devletlerin vassal devleti durumuna indirgendik. Süreç de devam etmektedir, ilerisi için taşıdığı tüm riskler sürmektedir; YPG, PKK tehdidi ortadan kalkmamıştır. Süreç devam ederken zafer naraları atmak fevkalade zararlıdır. Sonuçta hedefimiz, Suriye'de hayale, hezeyana, millî olmayan bir anlayışla Müslüman Kardeşler (İhvan) politikalarına teslim olduktan sonra şimdi 2011 koşullarına varmaktır ki bu hedef şu anda çok uzaklarda gözükmektedir.

İdlib sorunu her gün artan büyük bir risk olarak yanı başımızda durmaktadır. İdlib için nasıl bir çözüm tasavvur ediyorsunuz? İdlib'tekiler dâhil Suriye'deki cihatçı grupların sınır bölgemize yakın alanlara yerleştirilmesi ihtimali yarın o bölgeyi millî güvenliğimiz üzerinde sürekli bir tehdit hâline getirecek bir tür Peşaver'e dönüştürmeyecek midir?

Sayın Bakan, 2018 Faaliyet Raporunuzda Çin'le ilgili 5 kısa paragraf mevcut. Bunlardan biri bizim Doğu Türkistan, sizin raporda "Sincan Özerk Bölgesi" dediğiniz bölgede "soydaş" kavramını kullanmadan zikrettiğiniz Uygurlara ve diğer Müslüman topluluklara yönelik insan hakları ihlalleri konusuna kısaca değiniliyor. Ne tesadüftür ki dünkü New York Times, Uygur kardeşlerimizin ve Çin'de yaşayan diğer Müslümanların kapatıldıkları temerküz, endoktrinasyon kamplarında ve günlük hayatlarında yaşadıkları zulüm ve Beijing'in bu zulmü nasıl yönettiği hakkındaki politikalarına dair sızan resmi belgeleri yayınladı. Temelde ağır ve kitlesel bir insan hakları ihlali olan bu meselede, iktidarın izlediği utangaç tavır ilan etmiş olduğunuz insani dış politikayla uyuşmuyor. Umarım, müjdelediğiniz ziyaret sonuç verir, soydaşlarımızın yaşadığı baskının, zulmün azalmasına katkıda bulunur.

Kıbrıs, Güneydoğu Akdeniz gibi dış politikamızın temel sorunlarına, Irak ve Filistin meselelerine zaman darlığı nedeniyle girmeyeceğim. Ancak güneydoğu Akdeniz'de dostunuz Katar'la da ciddi bir gerginlik söz konusu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayınız.

Buyurun.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, uluslararası ilişkilerimiz iyi gitmiyor. Ülkemize sadece Batı Avrupa ve ABD'de değil, mücavir ülkelerde, doğuda, kuzeyde ve güneyde şüpheyle bakılıyor, hakkımızda güvensizlik ve öngörülmez ülke imajı yerleşmiş durumda. Geleceğimiz hakkında onlarca soru işareti var. Eminim ki bunda uzun bir tarihin taşıyıcısı ve hafızası, zengin ve sivrilmiş bir diplomasi geleneğinin, deneyiminin sahibi Dışişleri Bakanlığının ve çok değerli kadroların hırpalanmasının, devre dışı tutulmaya çalışılmasının da payı var. Diplomasi geleneğimizin tahrip edilmesi, ulusal çıkarlarımıza da aykırıdır. Bir tür diplomasız diplomasi yapma arayışı gözlemliyoruz; bu, beyhudedir. Buna mukavemet etmenizi bekliyoruz Sayın Bakan. Bu bağlamda iki sorum olacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayın.

AYDIN ADNAN SEZGİN (Aydın) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

Çok teşekkür ederim.

Daha önce de soruldu, Dışişleri Bakanlığı ve Cumhurbaşkanlığına bağlı Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu arasında görev ve yetki dağılımı nasıl şekillenmektedir?

Dışişleri Komisyonuna vaki son ziyaretinizle bizlere sayıları gittikçe artan şekilde Bakanlık dışından atanan büyükelçiler ile meslekten gelen, kurumun ve cumhuriyetin dış politika gelenekleri içinde yetişen büyükelçiler arasında bir başarı skalası, hiyerarşisi aktarmıştınız. Bu konudaki görüşlerinizi bugün de koruyor musunuz?

Sayın Bakan, bütçenizin hayırlı olmasını dilerim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Sayın Gergerlioğlu'na söz vereceğim, ondan sonra sayın Erbaş'a söz vereceğim, Sayın Erbaş'tan sonra Sayın Bekaroğlu'na, Sayın Bekaroğlu'ndan sonra Sayın Durmuş Yılmaz'a söz vereceğim.

Buyurun Sayın Gergerlioğlu.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Maalesef dışişleri politikası her gün kötüye gidiyor. Emevi Camisi'nde namaz kılmayla başlayan bu hikâye, sonunda 4 milyon Suriyeli mülteci ve Kürt meselesinin daha da kötüleştirildiği adımlarla devam ediyor. Kürt meselesini içeride çözemeyen Hükûmet, dışarıda da çözemiyor ve palyatif politikalarla gününü geçirmeye çalışıyor, hamaset üreten politikalarla gününü geçiriyor. Bu hamaset halka öylesine yansıtılıyor ki Türkiye-İzlanda maçında büyük bir ayıp sergileniyor ve İzlanda millî marşı yuhalanabiliyor.

Yine, Rahip Brunson krizinin nasıl çözüldüğünü de öğrenmiş oluyoruz. Türkiye'de yargının ne durumda olduğunu ABD'den duyuyoruz.

Yine, çok önemli bir konu dış politikada, Çin meselesi, Uygur Türkleri meselesi, son derece önemli. Uygur Türkleri oldukça büyük bir sıkıntı çekiyor, toplama kamplarında 3 milyona yakın Uygur Türkü var ve baskılar her geçen gün artıyor. Uluslararası Af Örgütü ve diğer insan hakları örgütlerinin raporları yayınlanıyor ama Türkiye son derece mahcup, utangaç bir politika sürdürüyor maalesef. Dinî yapılara yönelik baskılar yoğun bir şekilde var, Sayın Bakan görür herhâlde. Camilere bakın, Çin Komünist Partisi liderlerinin resimleri asılmış kable yönünde. Yine bir asimilasyon politikası izleniyor Çin'de. Camiler önceki ve sonraki hâlleriyle... Yapılar, minareler yok ediliyor, Müslüman mezarlıkları yok ediliyor ve yerlerine oyun parkları, bahçeler yapılıyor. Bir etnik temizleme, asimilasyon politikası yoğun bir şekilde işleniyor. “Doğu Türkistan diye bir yer yok.” deniliyor. “Uygurlar Türk değildir.” deniliyor ama Türkiye hep susuyor.

Yine, temmuz ayında Sayın Erdoğan'ın ziyaretinde “İki ülkenin de terörle ilgili sorunları var, ortak bir anlayışımız var.” dendi. Yine 50 milyar dolarlık bir ticaret hacmi için sınırım, öncesinde de bir 3,5 milyar dolarlık kredi alınmıştı Çin'den, bütün bunların hatırı için sınırım Uygur Türklerine artırılan baskıya susuluyor. Bir demir yolu projesi konusunda da Çin'le büyük bir iş birliği yapılacağını biliyoruz. İbadet yasaklarının toplama kamplarında olduğunu çok iyi biliyoruz. Namaz kılma, oruç tutma yasak. Çinleştirme politikası devam ediyor.

Biz bu konuda ayırım yapmıyoruz. Türkiye'de Kürt meselesinde nasıl ayrımcı politikalar izleniyor ve buna karşı çıkıyorsa Çin'de de Uygur Türklerine yapılan ayrımcı politikalara şiddetle karşı çıkıyoruz parti olarak.

Yine, Çin'i eleştiren bildiriye 22 ülke imza atmasına rağmen Türkiye imza atmadı Birleşmiş Milletlerde. Kahramanmaraş ve Pendik kardeş şehir ilan edildi Çin şehirleriyle. Yine birçok bilim insanı mahpus ediliyor ve “Radikal dincilikle mücadele ediyoruz.” deniliyor ama bu bilim insanlarının, sanatçıların seküler aydınlar olduğunu da çok yakından biliyoruz.

Yine, Doğu Türkistanlı Ziyet Gül Tursun Tacikistan üzerinden, hayati tehlikesi olmasına rağmen, Çin'e gönderildi Türkiye Cumhuriyeti tarafından. Bütün bunlar son derece üzücü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayınız efendim.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Dün malum The New York Times'taki 403 sayfalık bir Çin raporu son derece vahimdi. Türkiye'den hiçbir açıklama yok çünkü mahcup bir ülkeyiz. Uygur Türklerinin evlerine gittiğinde anne babalarını bulamadığını çünkü onların toplama kampında olduğunu yazıyor ve bayağı bir farklı bilgi.

Yine, İsrail'de büyük katliamlar yaşandı. Geçtiğimiz gün 7 kişilik bir aile katledildi, Türkiye'den etkili bir adım yok ve ticari ilişkiler gayet iyi bir şekilde devam ediyor.

Son olarak; Dışişleri Bakanlığı eski bürokratlarına yönelik haziran ayında Ankara Emniyetinde işkencelerin olduğu bir gözaltı yapıldı. Ankara Barosu da işkence yapıldığını bir raporla ispatladı ama Dışişleri Bakanlığı bu konuda tek bir açıklama yapmadı. Eski bürokratlarınıza yönelik işkenceler konusunda niye bir açıklama yapmadınız diye size sormak isterim.

Söyleyeceklerim şimdilik bu kadar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum efendim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Başkanım, yanlışlık mı oldu? Yani itiraz etmek için söylemiyorum. İYİ PARTİ'li arkadaşımıza on bir dakika verdiniz. Yerine mi verdiniz? Yani bir Komisyon üyesi, bir arkadaşına verebilir.

BAŞKAN – Tabii tabii, yaptık ya. Siz konuşmayacaksınız veyahut beş dakika konuşmayı kabul ediyorsanız. Şimdi, Mesela Durmuş Yılmaz Bey'e söz vereceğim sadece beş dakika konuşacak.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ha, öyle olabiliyor yani.

BAŞKAN – Tabii mümkün.

Sayın Erbaş, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakika.

AHMET ERBAŞ (Kütahya) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Sayın Bakanım ve Bakanlığınızın değerli bürokratları; sizler de hoş geldiniz.

Konuşmama başlamadan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 36'ncı yılını kutlayarak başlamak istiyorum. Bu vesileyle merhum Doktor Fazıl Küçük ve Rauf Denktaş olmak üzere isimsiz TMT kahramanları ve bu dava için şehit ve gazi olanları rahmetle, minnetle anıyorum.

Türkiye Cumhuriyeti, 1959 Zürih Anlaşması gereği adada garantör devlet sıfatıyla 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı'nı icra etmiş ve Kıbrıs'ta yaşayan Kıbrıs Türklerinin güvenliğinden ve egemenlik hakkından asla taviz vermemiş ve egemenlik hakkını pazarlık konusu etmemiştir. Hâlen Kıbrıs'ta bir anlaşma sağlanana kadar Kıbrıs Türkü'nün hak ve menfaatlerini KKTC'nin varlığı ve toprak bütünlüğünü korumaktadır.

Değerli arkadaşlarım, dikkat çekmek istediğim diğer bir konu, son zamanlarda çok üzerinde durulan Doğu Akdeniz'deki enerji konusudur. Doğu Akdeniz Bölgesi'nde gerçekleşen önemli doğal gaz keşifleri bölgesel dinamiklerin tekrar şekillenmesinde önemli bir rol oynamakta ve bölge ülkelerinin yanı sıra Avrupa'nın enerji gereksinimini karşılamada ve arz güvenliği temininde öne çıkmaktadır. Doğu Akdeniz'de keşfedilen yer altı kaynakları incelendiğinde, 3,3 milyon metreküp doğal gaz, 1,7 milyar varil petrol olduğu ve bu yer altı zenginliklerinin yaklaşık olarak da değerinin 3 trilyon dolar olduğu hesaplanmaktadır. Bu kapsamda, Kıbrıs'ın dünya doğal gaz ve petrol rezervlerinin üzerinde bulunduğu bellidir. Doğu Akdeniz'de doğal kaynakların keşfedilmesinden sonra, Güney Kıbrıs ve Yunanistan harekete geçerek sözde münhasır ekonomik bölge ve deniz yetki alanları haritası ilan etmeleri, Türkiye'ye ait olan deniz yetki alanlarını Yunanistan'a aitmiş gibi göstermeleri, Türkiye ve

KKTC'nin hak sahibi olduğu enerji sahalarını kendi alanlarına dâhil etme çabaları, bölgede Güney Kıbrıs ve Yunanistan'ın Türkiye'ye ve özellikle adaya eşit hakkı olan KKTC ve Kıbrıs Türk halkının haklarını göz ardı ettikleri açık olarak görülmektedir. Bununla birlikte, Güney Kıbrıs ve Yunanistan yaklaşık on yıldır Türkiye dışında Akdeniz'e kıyısı olan tüm ülkelerle deniz yetki alanı sınırlandırması anlaşmaları yapmakta, çeşitli ülke ve şirketlere sondaj ruhsatı vermekte, aynı zamanda pay ve dağıtım anlaşmaları imzalamaktadır. Son zamanlarda Doğu Akdeniz'de Amerika Birleşik Devletleri dâhil diğer ülkelerin silahlanma yarışı, Güney Rum Kesimi, Yunanistan'la beraber Mısır, İtalya, İsrail gibi ülkelerle kurdukları çoklu anlaşma grupları konunun Türkiye ve KKTC açısından son derece hayati öneme sahip olduğunu göstermektedir. Öyle ki Akdeniz'de 1.653 kilometreyle en uzun sahil şeridine sahip olan Türkiye'nin herhangi bir ortaklıkta adı geçmezken, tamamen yasal olarak sürdürdüğü hidrokarbon arama ve sondaj faaliyetleri de gayriyasalmış gibi gösterilmeye çalışılmaktadır. Başarısız geçen Montana görüşmelerinden sonra yeniden başlayacağı anlaşılan görüşmelerde Sayın Ersin Tatar'ın belirttiği gibi, federal çözümden Rum'un anladığı ile bizim anladığımız başkadır. O nedenle Kıbrıs'la ilgili bir anlaşma sağlanacaksa siyasi eşitlikten ziyade egemen eşitliği gerekmektedir. Aynı zamanda, yine Dışişleri Bakanımız Sayın Mevlüt Çavuşoğlu'nun da dediği gibi, mevcut parametrelerle çözüm olmaz, iki devletli çözüm dâhil yeni fikirler masaya gelmelidir. Sayın Devlet Bahçeli, Doğu Akdeniz'deki provokasyonların Türkiye'yi pes ettiremeyeceğini, aba altından sopa göstermenin, tehditvari dille tevessül edilmenin Türkiye'nin meşru haklarını kesinlikle gölgelemeyeceğini belirtmiş ve bu konuda desteğini her fırsatta yenilemiştir.

Sayın Bakanım, biraz da Kıbrıs'la ilgili bilgi vermek istiyorum. Malumunuz, Türkiye'nin Kıbrıs'ta 60 bine yakın öğrencisi var, çok ciddi bir şekilde yurt problemi çekilmektedir, aynı zamanda da uçak biletleri çok pahalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun efendim.

Tamamlayınız.

AHMET ERBAŞ (Kütahya) – Teşekkür ederim.

Bayram ve diğer günleri ayırmazsak, hafta içinde 2 bin lirayı buldu Ankara Esenboğa-Ercan seferleri. Yine öğrenciler dört ve beş yıl sanki Kıbrıs'taki üniversiteye mahkûmmuş gibi bir hava var. Kıbrıs'ta okuyan öğrenciler Türkiye'ye yatay geçiş yapmak istediklerinde, onlar adına daha kolaylaştırıcı şeyler yapmamız gerekmektedir.

Sayın Bakanım, son olarak da, Türkiye yalnızca Kıbrıs'a para veren bir ülke konumunda değildir. Biz yılda yaklaşık 1,5 milyon vatandaşımızı turist olarak göndermekteyiz, 60 bin öğrencimiz orada mevcut, 60 bine yakın çifte vatandaş var, ben de dâhil olmak üzere ve çeşitli iş adamlarımız var. Yalnızca para veren veya para alan ülke görüntüsünün dışına çıkmamız lazım, bu, karşı taraf için incitici, bizim içinde de aşağılayıcı bir şeydir. Daha geniş ve daha büyük düşünmemiz lazım.

Benim bir başka teklifim de, eğer kabul görürse, Kıbrıslı vatandaşlarımız Türkiye'de okuduktan sonra -belli bir kota olabilir- bir kısmı Türkiye'de devlet memuru yapılmalıdır.

Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Bekaroğlu, hazır mıyız?

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Evet efendim.

BAŞKAN – Buyurun efendim.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Önce birkaç konuda böyle daldan dala soru soracağım. Hükümet tarafından şöyle bir kanaat yerleştirilmeye çalışılıyor: “Ekonomiye ilgili kötü konuşmayı ‘kötüye gidiyor.’ filan demeyin, dersiniz hainsiniz, aynen teröristler gibisiniz.” Dış politika da konuşulmaz “Millî meselelerdir, beka filan var, konuşulmaz.” Konuşulur arkadaşlar, dış politika da konuşulur, ekonomi de konuşulur. Esas, dış politika konuşulur, her alanı konuşulur dış politikanın çünkü ayrı ayrı düşünebiliriz, farklı farklı düşünebiliriz -öyle de oluyor- sonra bu düşüncelerden -tartışırız, müzakere ederiz- en doğrusu çıkar. Dolayısıyla, bu, “konuşulmaz dış politika.” tabusunu reddediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi, biz, burada “Dış politika konuşulmaz.” falan diyoruz “Aman, savaşa ‘hayır’ diyemezsiniz.” falan diyoruz ya İsrail -biraz evvel Sayın Gergerlioğlu sözünü etti- 7 kişiyi öldürdü, bir bedevi aileyi bombaladı. Kudüs’te -bazı haberlerde 500 bin deniyor, bazılarında milyon deniyor- İsraili Yahudi yürüyüş yaptı, Siyonist devleti eleştirdi, yerden yere vurdu. Oluyor değerli arkadaşlar, beğenmediğiniz İsrail’de bile bu işler oluyor. O nedenle, dış politika konuşulur ama dış politika iç politikanın malzemesi yapılmaz Sayın Bakanım, Hükümetinizin çokça yaptığı gibi.

Başka bir konu: D8’e kısa bir şekilde değindiniz Sayın Bakanım. On yedi sene bu D8 niye böyle cılız kaldı, niye büyüyemiyor, niye oksijensiz bırakıyorsunuz, eziyorsunuz? Son zamanlarda işte “D20 yapacağız.” filan ama D8’in amaçları nelerdi ve niçin D8’i on yedi seneden beri eziyorsunuz? Özellikle iktidarınızın başında, burada, iktidarda tutunma gayretleriyle bu işin arasında bir ilişki var mı?

Sayın Bakanım, Yemen’de büyük bir insanlık trajedisi yaşanıyor. Öbür taraftan, bizim ülkemizde bir Cemal Kaşıkçı cinayeti yaşandı. Ama Hükümetin bu konularda çok fazla sesi çıkmıyor, özellikle Yemen. Burada “Bunun böyle olmasında Aramco’nun 1,7 trilyon dolarla dünyanın en büyük şirketi olmasının bir etkisi var mı?” diye bir soru soracağım.

Uygur Türkleriyle ilgili, evet, Uygur Türkleri.... Bakın, Çin geleceğin en büyük ekonomisi olacak, bir numarası olacak, herkes bunu yazıyor, çiziyor. Siz, sunumunuzda iki küçük cümlelik bir paragraf ortaya koydunuz, Uygur Türkleriyle ilgili de temennilerde bulundunuz. Hayır, çok somut, yakıcı bir durum var ve Hükümetin Uygun Türkleriyle ilgili ne yaptığını merak ediyoruz. Bakın, kimliklerinden dolayı insanlar çok büyük mağduriyetlerle karşı karşıyalar ve çok fazla sesiniz çıkmıyor.

Çin Büyükelçimizle ilgili birkaç kelime söylemek istiyorum, Abdulkadir Emin Önen. Değerli arkadaşlar, bildiğim kadarıyla, bu arkadaşımız, Hariciyenin dışından gelip büyükelçi olan arkadaşlardan biri ve Fatih Üniversitenden mezun, orada şunları, bunları yapmış, bir ya da iki dönem Türkiye Büyük Millet Meclisinde milletvekilliği yapmış ama Çin’deki bir Türk şirketinde Genel Müdürlük ve bu ülkede kendisine ait bir ithalat ve ihracat danışmanlık şirketinin bulunduğunu özgeçmişine koymamış, şu anda yok. Bunu etik olarak, ahlaki olarak nasıl buluyorsunuz? Bir de bu insan yeni bir şirket kurmuş. Bunlar doğru mu? Türkiye’de bir şirket var, bu şirket Çinlilere Türkiye’de ev pazarlıyor, bina pazarlıyor, falan. Bunlar doğru mu? Bunlar çok ciddi söylentiler, medyada yazıldı, çizildi. Bu konuyla ilgili neler söyleyeceksiniz?

Sayın Bakanım, Amerika’yla büyük sıkıntılar var, medyada Amerika baş düşman ilan ediliyor, çağırıyor, çağırıyor falan, dünya kadar görüşmeler var. Bu görüşmelerde, hiç İncirlik ve Kürecik gündeme geldi mi, merak ediyorum. Amerika’nın ve NATO’nun en büyük üssü, bu bölgede hiçbir şeyle mukayese edilmeyecek İncirlik ve Kürecik var. Kürecik’in de ne olduğu bilmiyoruz, bir muamma. Bu konularla ilgili bir şey söylendi mi? Bakın, Amerika’da bir emekli general “Biz, İncirlik’teki nükleer silahlarımız çekelim.” diye dile getirdi.

Başka küçük bir konuya daha değineyim: Konuşmanızın bir yerinde “Irak’taki olayları, karışıklıkları endişeyle izliyoruz.” dediniz. Sadece bu kadar mı Sayın Bakan? Bütün dünyada karışıklıklar var, bütün dünyada olaylar var. Neredeyse dalga şeklinde, Güney Amerika’dan İran’a, Irak’a kadar her tarafta Lübnan’da, Cezayir’de, her yerde müthiş bir dalga var. Arap baharına filan da benzemiyor, bazı tarafları da benziyor. Büyük bir başkaldırı diyebileceğimiz bu neoliberal soyguna, aslında baskıya, diktatörlüklere, eşitsizliklere, sendikasızaştırmaya, AVM’lere, esnafın, çiftçinin yok edilmesine, her şey büyüklerin olsun denilmesine karşı büyük bir ayaklanma var. Türkiye bu konularda ne düşünüyor? Baskıların arttığı, ekonomik sıkıntıların arttığı, neoliberal politikaların insanları ezip geçtiği Türkiye’de hariciyemiz bu konuda ne düşünüyor?

Değerli Bakan, değerli arkadaşlarım; Suriye politikasıyla ilgili nereden başlamıştık nereye geldik, herkes bu konuya değindi, ben de birkaç satırla değinmek istiyorum. Konuşmamın başında bir şey söyledim. Dış politika konuşulur, tartışılır, müzakere edilir ama iç politikanın malzemesi yapılmaz. Siz, Sayın Cumhurbaşkanı sürekli bir gerginliğin malzemesi olarak sadece Orta Doğu’yla ilgili, Suriye ilgili ilişkileri değil, Avrupa Birliğiyle ilgili ilişkileri, Amerika’yla ilgili ilişkileri, Rusya’yla ilgili ilişkileri -uçak düşürme günlerini düşünün- sürekli iç politikaya yönelik bir gerginlik malzemesi olarak kullanılıyor. Bunlar ne kadar bizim çıkarımıza? Bakın, bu savaş başlarken partim tezkereye “evet” dedi, ben kişisel olarak bu savaşın doğru olmadığını söyledim, öyle şey yaptım. Burada Türkiye’nin çıkarına değil teröre karşı da Türkiye’ye fazla bir şey sağlamayacak, Orta Doğu, Suriye politikalarında da çok fazla bir şey sağlamayacak, yanlıştır bu diye düşünüyordum ama yapıldı. Peki, işte bu arada Amerika’yla görüştünüz, mutabakat sağladınız, Rusya’yla mutabakat sağladınız, ne oldu? Yani en son Amerika’ya gitti, geldi, Cumhurbaşkanımız. Ne oldu, hangi konularda neler yapıldı? Kısmen başarılı filan deniliyor. Aynen bir bütün olarak Suriye politikanız gibi son zamanlarda olup bitenlerde yani büyük bir hamasetle bağırıp çağırıyorsunuz, ortada ne var? Mesela somut konular diyeyim, S400 konusunda ne oldu yani neyi sağladınız yani? Var mı yani F35’lerle ilgili bir şey sağladınız mı? YPG’yle ilgili bir şey var mı? Cumhurbaşkanı Amerika’ya giderken işte: “Daha çekilmediler, döner dönmez biz devam edeceğiz harekâta filan.” diyordu. Şimdi, gelirken ateşkes konusunda hiçbir problem yok deniliyor. Ne oldu yani? YPG, evet, 120 kilometre, 30 kilometre... Diğer taraflarda nedir yani gerçekten böyle bir şey oldu mu? Yıkıma çalıştığınız Suriye hükümeti ve işte “Esed” dediğiniz rejimi dediğiniz Suriye’deki yapıyla, hükümetle ilgili ne oldu yani? Sizin bu harekâttan önceki durumuyla şu andaki durumu arasında bana bir karşılaştırma yapabiliyor musunuz, nedir bunlar?

İşte yaptırımlar vardı Ermeni tasarısı, Cumhurbaşkanıyla ilgili ne oldu değerli arkadaşlar? Türkiye Cumhuriyeti devletinin Cumhurbaşkanının mal varlığı gündeme getiriliyor, ailesini araştıracağız falan diyorlar ve büyük bir paniğe kapılıyoruz. Ne oluyor arkadaş, Cumhurbaşkanı çıksın bize açıklasın. Ne varlığı, gelin, buyurun açıklayın, niye demiyor, ne oluyor bunlara? Gerçekten ciddi bir şekilde endişe içindeyiz. Yani şunu demek istiyorum. Bu savaştan sonra ya da bu harekâttan sonra -savaş demiyorsunuz çünkü bir devletle savaşmadık falan diyorsunuz- ne oldu? Türkiye’nin elinde ne var, neyi kazandı, bu konularla ilgili de çok ciddi endişeler var.

Sürem hızlı bir şekilde azalıyor, bir konuya daha değineyim ve birkaç dakika da fazladan zaman verin bana bitireyim. Bakın, siz Hükümete geldiğiniz ilk zamanlarda o zaman da dış politikayı iç politikanın malzemesi olarak kullanıyordunuz ve temel motivasyonunuz şuydu: İçerideki vesayet güçlerini -ben söylüyorum onu- dışarıdaki vesayet güçlerini dengelemektir yoksa Avrupa Birliğine bir yöneliminiz falan yoktu, öyle bir şey söz konusu bile değildi. İşte ama Avrupa çıpası, işte o Amerika’yla olan ilişkiler, dışarıdaki lobiler filan bütün bunları iktidarınızı pekiştirmek ve sürdürmek için kullanıyordunuz. Yani dış politikayı o zaman da kullanıyordunuz ama işler öyle gelişti ki sizin daha

güvenli hâle geldiğinizde, özellikle Sayın Cumhurbaşkanının iktidara yerleşip güvenli hâle geldiğinde farklı birtakım motivasyonlarla geleneksel dış politika çizgisinin dışına çıktı. Çıktı mı, çıkmadı mı, ben hep Kürecik ve İncirlik’le ölçüyorum. Bana göre aslında çıkmadı, orada da hamasetti...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayınız.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul)- ...orada da dış politika iç politikanın malzemesi olarak kullanılıyordu değerli arkadaşlarım.

Şimdi, II. Abdülhamit sizin çok gündeminizde, dizileri filan de şey yapıyor. Bugüne bile mesajlar veriliyormuş bu dizilerde, ben hiç izlemiyorum. Orada bir şeye yanılıyorsunuz yani Abdülhamit’i öz olarak, içerik olarak da çok fazla anlamıyorsunuz, yöntem olarak da. Nedir orada? Sanki işte büyük güçleri çatıştırıyor, hepsini, işte onu kullanıyor, bunu kullanıyor ve işini yürütüyor.

Hayır değerli arkadaşlarım, öyle de değildi. Kaldı ki II. Abdülhamit –Allah rahmet eylesin- işi filan da yürütemedi, belki kendini otuz üç sene iktidarda tuttu ama sonra kocaman bir Osmanlı İmparatorluğu gümbür gümbür gitti değerli arkadaşlarım yani beka filan... O zaman da çok kullanılıyordu bu beka, şu anda dizide de çok kullanıyorsunuz. Bu beka aslında ülkenin bekası filan değil, sizin bekanız, Abdülhamit’in bekasıydı. Evet, otuz üç sene kaldı ama sonra Abdülhamit’le beraber gümbür gümbür gitti...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, lütfen bitirin.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Şimdi, bu Avrupa Birliğiyle ilgili, Avrupa Birliğinin tarihi... Öyle bir zaman yok ama Avrupa Birliğiyle ilgili, Sayın Büyükelçimiz de Cumhuriyet Halk Partisinin Sözcüsü de dile getirdi yani bizim uluslararası ilişkilerde –hani eksen kaydı, kaymadı, oraya gitti, buraya gitti yani esasen ilkelerdir eksen- hangi ilkeler var? Sayın Büyükelçi şey olarak ifade etti “laik ve çağdaş” dedi. Ben başka kelimelerle ifade edeyim: Türkiye, uluslararası ilişkilerde ve içeride gerçekten demokrasiyi, hak ve özgürlükleri, hukuk devletini, azınlıklara, zayıf olanlara ayrımcılığı, pozitif ayrımcılığı; bütün bunları esas alıyor mu ve eşit ilişkiler? Orta Doğu’ya gittiniz, daldınız, Emevî Camisi filan, dümdüz edecektiniz, gittiniz, Arap Baharı’nın zehirlenmesine bile sebep oldunuz ama öyle bir şey olmadı. Niye olmadı? Çünkü eşit ilişkiler içine girmediniz değerli arkadaşlar,

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Son cümlelerim.

Osmanlı mosmanlı, hayalî şeyler, geçmişi bu tarafa taşıdınız, Emevî Camileri, şunlar bunlar...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkan, iyilik yaramıyor, sataşmaya başlıyor!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - Bakın, oysa Suriye zaten kendisi değişiyordu. Ben, değerli arkadaşlarla, bir grup Türkiyeli aydınla beraber değişik kesimlerden “Doğu Konferansı” adı altında, hiç sizin aklınızdan geçmezken, 2003 yılından başlayarak defalarca Suriye ve bölge ülkelerini gezdim. Eşit ilişkilere o kadar açtılar ki o kadar alkışlıyorlardı. Şimdi, bir bakın, sıfır sorun mu ya? Suriye olayında bir tane İslam ülkesi, Katar bile tam durmadı, bir tane İslam ülkesi bizim yanımızda durmadı.

BAŞKAN – Sayın Bekaroğlu...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Bu nasıl bir şey? Neyi yaptınız da böylesine büyük bir kötülüğü bu ülkeye yapabildiniz, merak ediyorum yani.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu, YPG'ye bir cümle!

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen...

Teşekkür ediyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – YPG'ye bir cümle!

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum arkadaşlar.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – YPG'yi kınamıyorsunuz.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Kahrolsun terörizm!

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Geldiğiniz noktaya bakın!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – YPG'ye bir cümle, bir cümle!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Şiddetle bir şey yapmak isteyen YPG dâhil, DEAŞ dâhil kim varsa hepsine lanet olsun!

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – PKK'yı, YPG'yi kınamıyorsunuz!

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen ya.

CAVİT ARI (Antalya) – Daha ne desin?

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bana teşekkür et.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) - Yani siz Cumhuriyet Halk Partililerin, YPG'yi ya da PKK'yı ya da şiddeti, terörü -bir CHP'linin- onaylayacağını mı söylemeye çalışıyorsunuz?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Bekaroğlu, bana teşekkür et.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen ya.

Sayın Çelebi, Sayın Aydemir, Sayın Bekaroğlu...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Cumhuriyet Halk Partilileri, İYİ PARTİ'lileri teröre yazmaya çalıştınız ama İstanbul'da 800 bin fark yediniz; devam edin! Türkiye genelinde 8 milyon fark yiyeceksiniz, devam edin!

BAŞKAN – Ya, ne kadar çok seviyorsunuz böyle karşılıklı atışmayı!

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Devam etsinler, devam etsinler!

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Ama, Sayın Başkan, müdahil oluyorlar.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Konuşması bittikten sonra söyledim.

BAŞKAN – Lütfen arkadaşlar...

Sayın Durmuş Yılmaz, süreniz beş dakika.

Buyurun.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) - Teşekkür ediyorum.

Değerli Bakanım, şahsınızda bakan yardımcılarını ve bürokrat arkadaşları saygıyla selamlıyorum.

Efendim, bizim toplum olarak son zamanlarda şöyle bir hastalığımız var, olageldi, olmaya da devam ediyor: Bir sorunu yaratıyoruz, ondan sonra o sorunu çözmek için birtakım tedbirler alıyoruz fakat o sorunu çözerken yeni sorunların tohumunu ekiyoruz ve yolumuza böylece devam ediyoruz. Şu anda tartışmakta olduğumuz sorunların önemli bir kısmı geçmişte yaptığımızı düşündüğümüz birtakım hataların sonucu. Sebebi tartışmıyoruz, sonuçları tartışıyoruz. Efendim, Soçi'de toplantı, Astana'da

toplandı, Cenevre’de toplantı, Amerika’ya gidip gelmeler, Moskova’ya gidip gelmeler ve bütün bunların sonucunda bir şeyler yaptığımızı sanıyoruz ve ondan sonra diyor: “İşte, şu kadar milyar doları Suriye’den gelen sığınmacılara harcadık. Onların şu kadar, şöyle şöyle sorunları var.” Bütün bunların sonucunda biz, son sekiz yıldır bir şeyler oldu, onun sonucunu tartışıyoruz, hiçbir zaman sebebini tartışmıyoruz. Biz neredeydik ve oradan niçin buraya geldik de şimdi bunları tartışıyoruz? Niçin 40 milyarı harcadık veyahut da harcamaya devam edeceğiz? Niçin karşı taraftan mektup alıyoruz ve mektup gönderiyoruz? Yani burada da şunu söyleyeyim: Kanuni Sultan Süleyman Fransuva’ya mektup yazardı, biz şu anda Trump’tan mektup alır noktaya geldik. Bütün bunların sonucunda –dediğim gibi- biz şu anda havanda su dövüyoruz. Evet, geldiğimiz nokta itibarıyla bir güvenlik sorunuyla karşı karşıyayız, mutlaka üzerine gidilmeli. Bu çerçevede, ordumuzun yaptığı eylemler, hareketler vesaireler de doğru ve yerinde, yapılmaya da devam edilmeli çünkü bir güvenlik sorunu var fakat bunların hepsi sonuç. Bizim derdimiz neydi ki...

2010 yılında ben 5 kez Şam’a gittim. Orada gördüm ki ilişkiler o kadar hızlı geliyordu ki zamanın Suriye Başbakanı, Merkez Bankası Başkanı olarak beni kabul etti. Suriye Merkez Bankasını Türkiye’ye çağırdık. Birtakım eğitim faaliyetlerine başladık. Gümrüklerden giren çıkan insan sayısı belliydi, bir ara 750 binlere kadar da çıkmıştı. Şunu yaptık, dedik ki: “Kilis’ten eline taşı al, Şam’a at, düşer fakat Kilis’teki tüccar, Suriye’den aldığı malın bedelini ödeyebilmek için 7 bin kilometre uzaktaki Amerika New York’taki dolar hesabından para ödüyor. Niye biz bunları yapalım? Halkımızdan halkımıza bir empati geliştirelim, sempati geliştirelim.” “Bunları yapmak kolay değil, evet, bunlar biraz hayali işler ama en azından bunları yapalım.” dedik, Schengen’den hareketle “Şamgen” diye bir ödemeler sistemi kurmaya yöneldik ve bunun için de adımlar attık. Olur muydu? Olması çok zordu, biliyorum yani neyle karşılaşacağımızı biliyorum ama en azından bir duygusal bağ geliştirip Türkiyeli ile Suriyeli arasında, Şamlı arasında, Lübnanlı arasında, Kudüslü arasında bir şey geliştirmektir ama işler birdenbire tersine döndü. Bu el kimin eliydi; kimdi, neydi? Kendi tarlasını eken, kendi evinin bahçesini yapan, kümesindeki tavuğunun yumurtasını yiyen bu insanları biz niye yerinden yurdundan ettik, hangi el buna dokundu; bizim bunu tartışmamız lazım. Nereden nereye geldik? Şu anda biz sonucu tartışıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Yılmaz.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Bakanım, benim sizden istediğim tek cevap şu, sorduğum soru şu: Niçin biz 2012’de, her şey yolunda giderken hangi el, hangi telkinle işleri bu noktaya getirdik, benim öğrenmek istediğim bu, yoksa Soçi’ye gidildi, Astana’ya gidildi, şu anda Anayasa yazılıyor, efendim “Biz sığınmacılara 40 milyar dolar ödedik, harcayacağız, harcamaya devam edeceğiz.” Bütün bunlar teferruat, önemli teferruat ama işin özü, esası; niçin, hangi el bunu yaptı? Suriye’de o zaman bir rejim vardı ve rejim tek adam rejimiydi; siyasi partiler yoktu, sivil toplum kuruluşlarına izin verilmiyordu, özgürlükler yoktu vesaire yoktu. Peki, etrafına bakalım; Suudi Arabistan’da var mı, dostumuz Katar’da var mı, Birleşik Arap Emirlikleri’nde var mı, Ürdün’de var mı? Yani kim bize bu telkini yaptı veyahut da hangi akıllı içimizden çıktı da biz buraya müdahil olduk ve 5,5-6 milyon insanı yerinden yurdundan ettik ve bunun cezasını şu anda çekiyoruz. Sizden tek sorum budur ve cevabını da iki kelimeyle istiyorum: Kim bunu yaptı, niye yaptı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Katırcıoğlu, alacak mısınız söz?

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Sonra alayım.

BAŞKAN – Bir sonra alacaksınız.

Peki, o zaman şöyle yapıyoruz; arkadaşlar, sıralamayla söylüyorum: Sayın Hatimoğulları'na vereceğim söz, daha sonra Sayın Arı'ya vereceğim, Sayın Arı'dan sonra Sayın Çakır'a vereceğim.

CAVİT ARI (Antalya) – Çakır'dan sonra ben alayım.

BAŞKAN – Peki, Sayın Çakır'dan sonra alın.

Daha sonra Sayın Behiç Çelik ve daha sonra da Sayın Katırcıoğlu'na verebiliriz.

Evet, Sayın Hatimoğulları, buyurun, süreniz beş dakika.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu iktidar döneminde abartılı bir güvenlik politikası ön plana çıktı ve ne yazık ki bütün planlama ve bütçeleme bu güvenlik hezeyanları üzerinde inşa edildiği için çokça savaş politikaları ve çokça şiddet siyaseti finanse edilir duruma geldi. Bunu sadece Kıbrıs politikasını incelediğimizde bile kolaylıkla görebiliyoruz.

Değerli arkadaşlar, barış ucuzdur ve yapıcıdır; yalnızlaştırılmaz, güçlendirir; komşu kaybettirmez, komşu kazandırır. Bakın “Barış Pınarı Harekâtı” adı altında yapılan operasyonu AB ülkeleri kınadı, Katar ve Somali haricinde Arap Birliği ülkeleri de bunu kınamıştır. “Milli Suriye Ordusu” adı altında 100 bin kişilik bir ordu Urfa'da ilan edildi. Buradan soruyorum: Bu ordu kimlerden oluşuyor? Gökten zembille inmediğine göre bu ordu buradaki mültecilerden mi oluşturuldu? Türkiye'ye göç eden Suriyelilerden mi oluşturuldu? Bunu kim finanse ediyor? Türkiye'nin finans kaynağı yani 82 milyona ait olan bütçenin bir bölümü bu orduya mı harcanıyor? Bunun açıklanması gerektiğini düşünüyoruz.

Bir diğer şey, 30 kilometrelik bir derinlikte yaşananlar üzerinden konuşmalar oluyor. Orada Kürt halkı yaşıyor. Sayın Bakan telefonla konuşuyor ama eminim beni dinleyecektir. Sayın Bakanın kendi evinde, kendi mahallesinde nasıl konu komşusu varsa Suriye'deki o 30 kilometrelik derinlikten bahsedilirken orada bir avuç silahlı grup değil, tıpkı kendi mahallenizdeki gibi insanların yaşadığı mahalleler ve insanlar var ve bunların çoğunluğunu Kürt halkı oluşturmaktadır. Bu etnik temizlik değil, demografik yapıyı değiştirmek değil de nedir? Bir kere burada mültecilere dair şunu söylemek istiyorum: Bu kadar mültecisever bir iktidar olmadığının altını defaatle çizdik çünkü Suriye Millî Ordusu yine bu kesimden oluşturuldu. Aynı biçimde, özellikle Suriye'de oluşturulmak istenen tampon bölgeye de -esasen adı “güvenli bölge” de değil- Türkiye'de yaşayan Suriyelileri yerleştirmek ve...

SALİH CORA (Trabzon) – YPG nasıl oluşmuş? Ondan biraz bahsetsene ya!

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) - ...İdlib'te nüfusu 80-90 bini bulan...

SALİH CORA (Trabzon) – Ayıp...

BAŞKAN – Sayın Cora...

Evet, buyurun.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Sanırım Başkan süremden gitmez.

BAŞKAN – Yok, yok, gitmiyor.

Buyurun.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) - ...Selefi cihadist çetelerin bu bölgeye yerleştirilmek istendiği aşikâr ortadadır ve burada uzun yıllara yayılmış olacak olan bir Kürt-Arap savaşından bahsetmemiz gerekiyor. Bu bölge, bu şekilde savaşırılarak istikrarsızlaştırılmak isteniyor ve buna finans ayrılmak isteniyor.

Yine, zeytinliklerle ilgili bir vurguya değinmeden geçemeyeceğim. Az önce bahsettim ya, mahallelerinde insanlar nasıl yaşıyorsa zeytinlikler için de aynı şey. Bakın, Afrin’de -tırnak içinde- çalınarak ticareti yapılan o zeytinleri sizin deyiminizle eli silah tutan gruplar yetiştirmiyor, onlar sulamıyor. Onu, o zeytinlikleri orada yaşayan yerli insanlar ve halk yetiştiriyor. Dolayısıyla ticareti yapılan yani çalınan bu zeytin, zeytinlikler vesaire orada insanların evleri yağmalandı. Onlar bizim mahallemizde yaşayan insanlarla tıpatıp aynı ama belki farkı -sizin komşularınız bağlamında söylüyorum- Kürt olmalarıdır ve diğer etnik kökenlerden olmalarıdır.

Yine, aynı biçimde, Afrin’de üniversiteler inşa ediliyor Gaziantep Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı olarak. Bu hangi hukuka göre yapılmaktadır? Bunu mutlaka sormak istiyorum.

SALİH CORA (Trabzon) – Bundan niye rahatsız oluyorsun?

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen...

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Bakın, Birleşmiş Milletler Terörle Mücadele Stratejisi’nin yükümlülükleriyle...

SALİH CORA (Trabzon) – Sen kimin vekilisin ya?

BAŞKAN – Ben size söz vereceğim arkadaşlar, lütfen.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana)- ...uyumlu olmayan işler yapıldığı ortadadır.

SALİH CORA (Trabzon) – Böyle bir şey olur mu ya? Türkiye’nin vekili misin?

BAŞKAN – Lütfen arkadaşlar...

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Bugün bunları teşhir etmeye çalışan...

SALİH CORA (Trabzon) – Esad’ın vekili böyle konuşmaz ya!

BAŞKAN – Lütfen arkadaşlar, lütfen ya.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Sayın Başkan, son cümlem. Bugün “Barış Pınarı Harekâtı” adı altında gerçekleşenin Türkiye’deki tek adam rejimini kurtarma operasyonu olduğunu her yerde söylediğimiz gibi burada da söylüyoruz.

SALİH CORA (Trabzon) – YPG’nin vekili.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, lütfen.

BAŞKAN – Sayın Cora...

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Bugün, bu bütçede 82 milyonun hakkı olan paradan “rejimi kurtarma operasyonu” adı altında Türkiye’nin ve dünyanın dört bir yanında yapılan operasyonlara gerçekten biz hakkımızı helal etmek istemiyoruz. 82 milyonun hakkı olanın bir “rejimi kurtarma operasyonu” adı altında planlamaya dönük harcamaya ayrılmasını asla doğru bulmuyoruz ve bu konuda bir yanıla sorularımızın cevaplanmasını ve bir yanıla -tırnak içinde- sürekli sanki vatani seven tek insanlar bu iktidarmış gibi buna eleştiri sunanlara sanki Türkiye’deki bütün halkların çıkarlarını eleştiriyormuş gibi bir yaklaşımı doğru bulmuyoruz. Bizlerin iktidarı eleştirme hakkı vardır ve biz bu hakkımızı her yerde kullanacağız.

Teşekkür ederim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, Sayın Dışişleri Bakanının gerçekten olağanüstü telefon konuşmaları olabilir. Sizden istirhamım o anlarda Sayın Bakan ara talep etsin. Yani olabilir, ani gelişmeler olabilir ama yılda bir gün geliyor buraya. O anlarda sizden talep etsin, lütfen ara verin yani yılda bir gün bu görüşmeyi yapabiliyoruz.

BAŞKAN – Tamam, peki.

Sayın Cora, söz istiyor musunuz?

SALİH CORA (Trabzon) – Evet.

BAŞKAN - Buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bu konuda Sayın Bakana lütfen... Olabilir, olağanüstü bir şey olabilir, ara talep etsin, Sayın Bakan.

BAŞKAN – Tamam, böyle bir şey olursa ben ara vereceğim efendim.

Sayın Cora, buyurun lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; Türkiye, Cumhuriyeti'nin son yıllarda coğrafyasının maruz bıraktığı baskılar nedeniyle, özellikle Türkiye'nin güneyinde, Suriye'nin kuzeyinde oluşturmaya çalışılan terör koridoruna yönelik olarak başlatmış olduğu Zeytin Dalı Harekâtı, Fırat Kalkanı Operasyonu ve nihayetinde Barış Pınarı Harekâtı'yla beraber bölgedeki terör koridorunu tamamen ortadan kaldırmıştır.

Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; Türkiye'nin başlatmış olduğu Barış Pınarı Harekâtı'nı bir işgal harekâtı olarak göstermek Türkiye Cumhuriyeti'nin bir mensubuna, hele hele bir milletvekiline hiçbir şekilde yakışmamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti devleti orada kendi sınır güvenliğini korumak amacıyla oluşturulmaya çalışılan terör koridorunu yerle yeksan etmek için bir mücadele ortaya koydu ve çok şükür ki ülkemizdeki -bir siyasi parti hariç- tüm siyasi partilerin ortak kararıyla ve desteğiyle beraber bu harekâtı başlatmıştır. Bu arada etnik temizlikten bahsetmeye çalışanların arasında orada etnik temizliği kendilerinin yapmaya çalıştığını ve orada bulunan YPG ve PYD terör örgütlerinin Kürtlere zulüm yaptığını ve yaklaşık olarak orada 1 milyon civarındaki Kürt'ün 300 bin ile 400 bin arasındakinin Türkiye'ye sığınmak zorunda kaldığının özellikle kayda geçmesini isterim. Orada zulüm yapan YPG-PYD terör örgütüdür ve bunları orada destekleyen kesimlerin iyice incelenmesi gerekiyor ve şunu özellikle ifade etmek istiyorum ki Türkiye orada bulunduğu yerlerde hep huzuru getirmiştir, barışı getirmiştir. Türkiye'nin hiçbir ülkenin toprağında gözü yoktur, tamamen kendi ülkesine yönelik olarak tehditleri bertaraf etmek için bir mücadele ortaya koymuştur. Diğer ülkelere baktığımız zaman, orada bulunan ülkelere, açık açık şunu söylüyorlar: "Biz orada petrol kuyularının güvenliğini sağladık, görevimizi tamamladık." derken onlara herhangi bir ifadede bulunmadan, orada Afrin'deki zeytinlerle alakalı olarak yalan yanlış bilgilerle kamuoyunda oluşturmaya çalışmak, bilgi, belgeleri çarpıtmaya çalışmak Türkiye Cumhuriyeti'nde Meclis kürsüsünde ant içmiş hiçbir milletvekiline yakışmamaktadır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tarım Bakanı söyledi, Tarım Bakanı.

BAŞKAN – Sayın Paylan...

SALİH CORA (Trabzon) – Bu ifadeler, millî ifadeler değildir. Bu ifadeler, Türkiye Cumhuriyeti toprakları içerisinde yaşayan bir vatandaşın söyleyebileceği ifadeler değildir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tarım Bakanı söyledi, ona mı diyorsun?

SALİH CORA (Trabzon) – Bunların tamamı asparagas, tamamen, hepsi sizin burada konuşup, konuştuklarınızın tutanaklarını Avrupa Birliği parlamentolarında başka ülke milletvekillerine pazarlama dışında hiçbir işe yaramamaktadır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Tarım Bakanı...

BAŞKAN – Sayın Paylan, lütfen.

SALİH CORA (Trabzon) – Bunları yapmaktasınız. Yazık diyorum. Bu düşüncelerden, bu yaklaşımlardan uzak durmanız gerekiyor.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Konuşacağız, konuşacağız. İstedığımız gibi konuşacağız. Buna siz karar vermiyorsunuz, biz karar veriyoruz.

SALİH CORA (Trabzon) – Eğer Türkiye’yi seviyorsanız yapılacak tek bir iş vardır. PKK’ya, YPG’ye her birine bize tehdit olmaktan uzak durmalarını istirham edin, onlara bunu –siz onlarla bir şekilde görüşüyorsunuz- silah bırakmalarını tavsiye edin. Silahlarını bıraktıkları zaman, çekildikleri zaman zaten bizim oradaki misyonumuz sona ermektedir.

Dolayısıyla ifadelerimizi burada kullanırken Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında daha dikkatli bir dil kullanılması gerekiyor. Bizim PKK/YPG’yle mücadelemiz Kürtlerle mücadele değildir, bizim FETÖ’yle mücadelemiz Türklerle mücadele değil, bizim DAESH’le mücadelemiz Araplarla mücadele değildir. Biz terör örgütleriyle mücadele ediyoruz, bunun altını çizmek istiyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ediyorum.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Biz FETÖ’yle pek mücadele görmedik, Dışişleri Bakanının sunumunda çok FETÖ mücadelesi yok, 4 satır yazmış.

BAŞKAN – Evet, Sayın Bekaroğlu...

Sayın Behiç Çelik, buyurun.

Süreniz beş dakika.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, çok teşekkür ederim.

Sayın Dışişleri Bakanım, sayın üyeler; sunumu dikkatle takip ettim. Bu sunumdan dolayı Sayın Bakana teşekkür ediyorum.

Dışişleri Bakanlığı, kabaca, dış politikayı tespit etmek ve yürütmekle görevlidir. Yabancı devletler ve uluslararası kuruluşlar nezdinde, yetkili makam olarak “temsil” görevini yerine getirmektedir; ayrıca, bilgi toplamak, bilgi paylaşmak, Türkiye Cumhuriyeti’nin hak ve menfaatlerini gözetmek, dış politika çerçevesinde diğer bakanlıkların faaliyetlerinde hazır bulunmak veya katkı sağlamak vesaire, görevleri arasındadır.

Malumunuz olduğu üzere, idrak etmekte olduğumuz 21’inci yüzyılın ilk çeyreğinde dünya büyük zorluklar içerisinde. Ülkemiz çevresinde gelişen hassasiyetlerin devletimiz lehine aşılması en büyük müşkülümüzdür. Özellikle 9 Ekim 2019’da başlatılan Barış Pınarı Harekâtı, sınırimızın hemen ötesinde bir terör devleti kurulmasına izin vermemiştir. Türk ordusunun yaptığı başarılı hamleler, Suriye sınırında lehimize bir kazanım yaratmıştır. Ne var ki Amerika Birleşik Devletleri’nin ve Rusya Federasyonu’nun hakikatte engelleyici icraatları bizi sınır boyunda 120 kilometrelik bir güzergâha sabitlemiştir. Resulayn-Tel Abyad hattından daha çok, sınır boyuna gitmemiz gerektiği de ortadadır. Suriye devletiyle yapılan anlaşmalar çerçevesinde bir diyalog geliştirmek elimizi güçlendirecek, Amerika Birleşik Devletleri’nin bölgeden ayrılması sonucunu doğuracaktır. Bu bağlamda, Sayın Cumhurbaşkanınının 13 Kasım 2019 günkü ABD temaslarının başarılı geçtiğine ilişkin izlenim kanıtlanmış değildir; zannediyorum bu temasların Türkiye Cumhuriyeti’ne katkısının olmadığı gerçeği kısa vadede herkes tarafından da görülecektir.

Diğer taraftan, Habur Sınır Kapısı'nın batı tarafından Irak'a yeni bir sınır kapısının açılması -Ovaköy- Bağdat yönetimiyle müzakere edilmişti. Bu kapının açılması, Irak politikamız yönüyle, Türkiye Cumhuriyeti'nin elini güçlendirecektir.

Sayın Bakanım, Doğu Akdeniz Münhasır Ekonomik Bölgemizde oluşan ihtilafların halli yönünde atılan adımları dikkatle izliyoruz. Sondaj faaliyetlerimizden asla geri adım atmamalıyız; burada oluşan ittifakı -4 devletin- dağıtıcı girişimler yapmalıyız. Bu bölge de dâhil olmak üzere, enerji arz güvenliğini sağlayıcı yeni politikalar geliştirmeliyiz.

Barış Pınarı Harekâtı'nda da anlaşıldı ki ümmetçilik, yakın tarihimizde 2'nci kez yenilgiye uğramıştır. Küreselleşme ideolojisinin menfi etkileri karşısında ulus devlet normları ve bunun ideolojisinin temeli olan milliyetçilik en büyük siyasi dinamik olarak kendini göstermiştir. Bu sebeple, Barış Pınarı Harekâtı'na destek veren Türk Keneşi üyesi ülkelere, Macaristan'a, Pakistan'a teşekkürlerimiz sonsuzdur.

Sayın Bakan, dünya bundan sonra çok kutuplu sisteme geçiş, entegrasyon eğilimleri, etnik çatışmalar, otarşizm, kamu diplomasisi, çevresel sorunların artışı, gıda güvenliği, nükleer enerji sorunları ve genel olarak enerji, göç ve nüfus hareketleri yönünde ivme kazanacaktır. Özellikle Türkiye'yi derinden etkileyen göç ve sığınmacı sorununa derhâl çözüm bulunmalıdır. Bunun ensar, muhacir mantığıyla konuşulması meseleyi hafife almaktır. İşsizlik ve açlıktan intiharların olduğu ülkemizde Suriyeli göçmenlerin tezelden kendi ülkelerine dönmelerinin zamanı gelmiştir. Nisan 2011'den bugüne kadar toplamda 5 milyon 200 bin Suriyeli düzensiz göçmenin olduğu belirtilmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çelik, tamamlayınız lütfen.

BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Bilindiği üzere, IMF heyeti 22 Eylül 2019 tarihinde Türkiye'ye gelmişti Thomsen'in Başkanlığında; on bir gün görev yaptılar ve birçok görüşme oldu. Ama dış politika malum. Böyle gayriciddi izlenimlerle konuyu CHP ya da İYİ PARTİ'ye yıkmanın, maalesef, dayanılmaz hafifliğiyle karşı karşıyayız. Dış politika bu konularda müsamahasıdır.

İstihbari konularla ilgili daha söyleyeceğimiz sözler var ama süre kifayetsizliği nedeniyle burada noktalıyorum.

Sayın Bakanım, başarılı çalışmalarımızın devamını diliyorum; bütçeniz Bakanlığımıza hayırlı uğurlu olsun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi Sayın Çakır'a; daha sonra sırayla Sayın Arı, Katırcıoğlu ve Ersoy'a söz vereceğiz.

Buyurun Sayın Çakır.

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Bakanlığımızın değerli çalışanları, değerli basın; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Bugün Dışişleri Bakanlığımızın 2018 yılı kesin hesaplarını görüşüyor, aynı zamanda da 2020 yılı bütçe rakamlarını değerlendiriyor ve görüşüyoruz; görüşmelerimizin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Sözlerimin hemen başında, ülkemizin terörle mücadele kapsamında en tabii hak kullanımını “etnik temizlik” olarak nitelemek en hafif tabiriyle kabul edilemez bir hak ihlali olarak görülmelidir. Zira tüm hareketlerin özelinde terörün imhası söz konusu olmakla beraber bölgede yaşayan Kürt’ün, Arap’ın, Türk’ün haklarının gasbedilmesini önlemeye yönelik bir mücadelenin adıdır. Dün böyleydi, bugün böyle, yarın da böyle olacaktır.

Dışişleri Bakanlığının bütçe görüşmelerini yaparken elbette rakamsal değerlerin sarf kalemlerinin yeterliliği veya azlığına yönelik değerlendirmelerin kendi bağlamında son derece önemli olduğunu kabul ediyoruz. Ama görüştüğümüz Bakanlığın bütün bu rakamlarla beraber çok daha farklı siyasi, sosyal, kültürel, dünyayla temas eden yüzümüz olarak birçok alandaki performansın da masaya yatırılacağını, yatırıldığını, yatırılması gerektiği gerçeğini de göz ardı etmemeliyiz. Dünya son yıllarda savaş tamtamlarının çalındığı, emperyalizmin ruh yapısının sarmalına savrulduğu, güçlünün haklı olduğu, güçsüzün -zayıf olmasından kaynaklanan- ezildiği, sömürüldüğü, acımasız, bir o kadar da savunmasız hâle getirildiği günleri yaşıyor. Ne yaparsanız yapın, ne söylerseniz söyleyin, biliyoruz ve görüyoruz ki artık dünyayı yönlendiren ticareti bile silah gücü destekliyor ve buna bağlı bir şekillenmeyle ülkeler, payanda gücün yanında olma gibi insanlığın vicdanını sızlatacak bir yer alma, yanında olma veya rol alma hastalığına tutulmuş gidiyor. Acımasız güç ve kuvvetin, dünyayı elinde tutma hastalığına yakalanmış ülkelerin hâli tam da budur desek yanlış olmaz. Biz şanslı bir nesil miyiz bilmiyorum. Dünya kaynıyor, dünyanın bu karmakarışık yapısını, bu keşmekeş hâlini yaşayan tanıklarımız ve çocuklarımıza bunu bire bir yaşamış olarak anlatacağız elbette, kesin. Biz şanssız bir nesiliz. Kan, gözyaşı, göç, açlık, sefalet gözümüzün önünde yaşanıyor ve çaresiz seyrediyoruz. Afganistan’ı anlayamadan, Irak’ı çözmeden, Suriye’yi, Bosna’yı hesaba katmadan, Libya’yı, Arakan’ı, Sudan’ı yaşarken gördüklerimizi görmemeyi öğretiler bunca yıl. Bunca yıldır bu ülkenin temelini konulmak istenen dinamitleri ateşleyenleri; o mayınları temizlemek isteyenleri, ayağındaki prangaları kırmak isteyenleri engelleme hedefine odaklandılar. Bilmem kaç bin kilometre öteden gelip komşu ülkelerde cirit atanların, insanları katledenlerin eylemleri ve söylemleri komşusuyla ilgilendiği için bize karşı olmaya devam ediyor.

Filistin ve Kudüs’te yaşanan dramatik olaylar İsrail’in tek başına yapabileceği, tek başına üstlendiği bir süreç değil tabii ki. Oradan yola çıkarak hemen yanı başımızda İran’ın sıkıştırdığı cendere yarın neler olabileceğini belki bugün kestiremediğimiz süreçlerin başlangıcı olacak. Dünyayı 5 ülkenin dudağı arasına sıkıştıran sefil, çürük bir kafa yapısının bugün bu kadar güçleneceği ve tehlikeli olabileceği gerçeğini kimse tahmin etmemişti diye düşünebiliriz. Oysa dünyanın ve insanlığın ihtiyaçları, karşılıklı anlayış ve hoşgörünün bir o kadar da gerekli olduğu bir zaman diliminde, tam da yukarıdaki tutumun aksi davranışa ihtiyaç duymaktaydı oysa. Tarihin her döneminde uluslararası ilişkileri bu minvalde kabul etmiş bir anlayışı önemseyen yanımızla öne çıkmış bir millet olduğumuzu söyleriz. Cumhuriyet tarihimize birlikte bunu “Yurtta sulh, cihanda sulh” ifadesiyle sembolize etmiş, buna bağlı olarak da ülkeler arası ilişkilerin dayanışma, yardımlaşma felsefesinin bu çizgide oluşmasını önemsemiş bulunmaktayız. Ancak dünyanın geldiği yeri görmemek güneşe gözümüzü kapatma anlamında bir noktaya bizi taşıyacaktır. “Dünya 5’ten büyüktür, bir de bu gözle bakın.” yaklaşımı sade bir kuru cihangirlik ifadesi olarak görülmemeli, öyle sığ bir alana hapsedilmemelidir. Tarihin hafızasında bu ifade gerçek karşılığını bulacak ama gönül arzu eder ki dünya buna bugün cevap verebilsin. Yurtlarından kaçarak ülkemize sığınan yaklaşık 4 milyon insana ev sahipliği yapıyoruz. Bu sayıda insana bu yaşam koşullarında ülkemizin gösterdiği inanılmaz özveri ve gayreti, medeniyet, insanlık duygusu yoksunu ülkelerin anlamasını beklemek galiba bir hayal.

Suriye'yi değerlendirirken tüm dinamikleri göz önünde bulundurma mecburiyeti yanında güvenlik endişemizin öne çıkması yadigarınmamalıdır. Hiçbir ülkede yaşanan olaya ilgisiz kalma lüksünüz yok artık. Dünyanın bir ucundaki ülkeyle ilişki kurmak, ticaret yapmak artık zor değil. İşte bu ilişkileri belirlerken atılacak adımların, mevzuat iyileştirmelerinin yükü tamamen Bakanlığın omzunda ve Bakanlık performansına, personelin niyet, istek ve becerisine bağlı olmaya devam edecektir. Ülkesinin ölkü ve hedefleriyle hemhâl olmuş personeliyle bunun başarılması hiç de zor değildir. Dış politikaların belirlenmesinde tercih edilen yol ve yöntemler, evrensel değerlerin savrulduğu, stratejik ortaklıkların yalandan varmış gibi yapıldığı, çıkar odaklı hâle geldiğini görerek yeni baştan gözden geçirilmesini gerekli kılmaktadır. Toplumun bu ortaklıklarla ilgili kanaatlerinde ciddi sapmalar, farklı değerlendirmeler ve olumsuz yaklaşımlar hızla artmaktadır. Toplum savunması için kendi karar verme yetkisini elinden alma girişimi olarak görmektedir, görünen de budur. İşte Bakanlık bilgilendirme ve şeffaf süreçlerle bu durumu topluma izah ederek çıkış yolunu toplumun desteğini alarak sağlamalıdır.

Avrupa Birliğiyle ilgili aynı şekilde toplumda her geçen gün tepki ve ya tepkisizlik daha fazla dikkat çeker hâle gelmiş bulunmaktadır. Burada da yaşanan inişli çıkışlı süreçler milletin hafızasını karıştırmaktadır. Yaşanan gelişmelerle ilgili net, açık, şeffaf bir bilgilendirme süreci gerçekleştirilmelidir. Bu anlamda yapılanları destekliyoruz.

Dışişleri Bakanlığının uluslararası siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkilerimizin ikili çevrede çok taraflı platformlarda yürütülmesi ve daha da geliştirilmesi yönündeki çabalarını dikkatle takip ettiğimizi ve takdir ettiğimizi ifade etmek isterim. Sayın Bakanımızın sunumundan da anlaşılacağı gibi, hem diplomasinin köklü geleneğine bağlı kalmak gibi doğru bir tercihle daha proaktif bir faaliyet icra etme başarısını gözlemleyebiliyoruz. Hem Sayın Cumhurbaşkanımızın hem Dışişleri Bakanımızın bu proaktif çalışma anlayışı çerçevesinde ortaya koydukları gayreti görmemizden gelemeyiz. Bakanlık görev ve yetkileri ile sorumlulukları üzerinde durmayacağım ama son derece önemli bulduğum ve o çerçevedeki faaliyetlerinin son derece faydalı olacağına inandığım Bakanlık vizyonunu hatırlamak istiyorum. Ulusal menfaatlerimiz ile evrensel değerler, özgürlük ile güvenlik arasında gözettiğimiz denge doğrultusunda yapıcı, ön alıcı, gerçekçi ve sorunsuz bir dış siyaset uygulamak suretiyle Türkiye'nin ve Türk milletinin hak ve menfaatlerini ileriye taşıırken tüm ülkelerin halklarının ve bireylerinin insan hakları ve demokratik değerler temelinde güvenlik içinde yaşamak hakkını savunmak, güç kullanımından ve gerginliği tırmandırıcı uygulamalardan kaçınmak, özellikle yakın çevremizde tarihî ve kültürel bağlarımız bulunan bölgelerde siyasi diyalog zeminini güçlendirmek, bölge ülkeleri arasında ekonomik ilişkileri geliştirerek tüm tarafların yararına olacak şekilde karşılıklı ekonomik bağımlılık yaratmak, farklı kültürler arasında hoşgörüyü teşvik etmek yoluyla barışçıl ve istikrarlı bir düzenin kurulmasına katkıda bulunmak, kıtasal ölçekli açılımlarla dünya üzerindeki tüm ülkelerle ilişkileri geliştirmek, küresel düzeyde iş birliğinin güçlendirilmesini teminen çok taraflı örgüt ve platformlarda etkin bir diplomasi yürütmektir. Bu vizyon, baştan beri söylediğimiz, söylemek istediğimiz ve yapılmakta olan ve yapılacak işlerin aslında yol haritasını çiziyor olması açısından oldukça önemlidir. Filistin işgaline karşı çıkarken de Mısır'daki darbeyi, Venezüella'daki yaşananları değerlendirirken ve söylemlerdeki duruş ve cesaret biraz da bu vizyon hedeflerinden alınmış olmaktadır. Aksi, bu vizyonu niçin belirlendiğini sordurtacaktır. Elbette hiçbir ülkenin iç işlerine karışmak gibi bir hakkı kullanıyor olmayacak ama yanlış, haksızlığı, zulmü söylemekten de geri durmayacağız; durmayacağınız da çalışmalarınızdan ortaya çıkmış bir gerçektir.

Dışişleri Bakanlığı aynı zamanda dışı açılan kapımız, penceremiz diyoruz. Bu kapı pencereden giriş çıkışlar olacak, gözlemleyeceğiz, gözlemleneceğiz, bunu biliyoruz. Türkiye sadece Türkiye değildir, gönül coğrafyamızın genişliği anlatmakla bitmez, hakkını vermeye çalışsak da hakkını veremsek de

umudunu bize bağlayanların var olduğu bir dünya gerçeğiyle karşı karşıyayız. O nedenle bu ülkeye katkı sağlayacak anlayışa sahip ülkelerle dayanışmayı artıracak gayret ve hedefi öne çıkarabilmeli ve bunu hayata geçirecek adımları atmaya devam etmeliyiz.

Önemsediğimiz bir konu da, terör örgütlerinin yurt dışında yuvalanması, bu hususta gösterdiğiniz etkin mücadelenizdir. Bu mücadeleyi takdir ediyoruz ve destekliyoruz. Biliyoruz ki örgüt üyeleri, özellikle Batı ülkelerinde gördüğü destekle ülke aleyhine tam bir propaganda düşmanlığı yürütmekte; ellerindeki kanı oralarda şirinlik postu altında söze ve kaleme dökerek saldırıyor. Sunumdan da anlaşıldığı gibi, Bakanlığın mücadelesi cansiperane devam etmekle beraber karşı propagandayı iyi yapmak, oluşturdukları olumsuz algıyı yıkacak tüm çalışmalarını ortaya koymak mecburiyeti devam etmektedir. Bu alandaki çalışmaların da millet adına millet tarafından desteklendiğini unutmamanız çok önemlidir.

Şunu da söyleyerek tamamlamak istiyorum. Bizim güzel bir sözümüz var “Hak, haklının en mukaddes malıdır/ Vermezlerse alacaksın, tamam mı?” diyen. Dünyanın tamamı size karşı olsa da bu dünyada durmanız gereken yeri değiştiremez, değiştirmeyeceğine inanıyorum. Stratejik plan ve programlarınızla tüm dengeleri göz önünde bulundurmaya de ihmal etmeyeceğiniz izahtan varestedir.

Velhasıl, tarih şahit olmaya devam edecek. Tarihin şahitliğine razı olmayanların tarihin karanlık mahzenlerinde kaybolacağı gerçeğini hatırlatarak, bütçenin hayırlı olması temennisiyle saygılar sunuyorum.

(Oturum Başkanlığına Kâtip Şirin Ünal geçti)

BAŞKAN – Sağ ol Sayın Vekilim.

Sayın Arı...

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarımız, Sayın Bakanım, değerli Bakan yardımcılar, bürokratlarımız, sayın basın mensupları; öncelikle ben de hepimizi saygıyla, sevgiyle selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum.

Sayın Bakanım, biz Dışişleri Bakanlığı bütçesinin daha güçlü olmasını isteriz çünkü Dışişleri Bakanlığı bizim için çok önemlidir, ülkemiz için çok önemlidir. Ancak görüyoruz ki bütçe kaleminde çok da beklenen şekilde bir artış gözükmemekte. Geçen yıldan bu tarafa yani 2019’dan geçen süreçte çok fazla bir bütçe artışı yapılmadığını görüyoruz. Ulusal Ajans ve AB programları, AB Başkanlığı ve Türk Akreditasyon bütçe kalemlerini de eklediğimiz takdirde 5 milyar 882 milyon 723 TL’lik bir bütçe görmekteyiz. Kaldı ki bu bütçenin daha fazla olması ve Dışişleri Bakanlığının daha etkili olması hepimizin en büyük arzusudur.

Yapmış olduğunuz sunumda Dışişleri olarak, uygulama olarak sunduğunuz programın en önemli cümlelerinden bir tanesi de bana göre “Girişimci ve insani dış politikamızın bir diğer temel dayanağı da şüphesiz cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün ‘Yurtta barış, dünyada barış.’ anlayışıdır.” cümleliz. Gerçekten çok önemlidir çünkü Türkiye olarak, ülke olarak bizim barış hâlinde yaşamamız çok önemli. Bakın, en küçük bir anlaşmazlığın doğduğu dönemlerde görüyoruz ki Türkiye’de ticaret etkilenmekte, Türkiye’de tarım etkilenmekte, turizm etkilenmekte ve hatta bazen gereksiz savunma harcamalarıyla hak ettiğimiz şekilde ülke yatırımlarını yapamamaktayız. Bu nedenle temel politikamızın Ata’mızın bu ilkesi doğrultusunda yurtta sulh, cihanda sulh olması gerçekten çok değerli ve önemli.

Yine, sunumunuzda “Suriye’de toprak bütünlüğünü ve birliğini tehdit eden tezgâhları bozacağız.” dediniz. Suriye konusu da gerçekten çok önemli bir konu. Özellikle Suriyelilerin geriye dönüş yönteminin doğru bir şekilde, hızlı bir şekilde uygulanması esasen önemli. Çünkü 4 milyona yaklaşmış

olan Suriyelinin ülkemizde kalıcı bir şekilde yer almaları süreçte siyasi dengeleri değiştirecektir ama bugün itibarıyla da kültürel ve toplumsal huzur ve barış yönünden bir tehdit içerdiğini kabul etmekte fayda var. Bu anlamda da koşulları oluştuğunda en kısa zamanda Suriyelilerin geri dönüşünü de bir sisteme bağlamakta fayda var.

Önceki günlerde Millî Eğitim Bakanlığının bütçesi görüşüldü Sayın Bakanım, 750 bin Suriyeli öğrenci var yani büyük bir potansiyel, ülkemiz açısından da ciddi sıkıntılar yaratabilecek diye düşünüyorum.

Bir mektuba cevap okumak istiyorum. “Bay Başkan, mesajınız gerek yazılış tarzı gerek muhtevası bakımından Amerika’yla ittifak münasebetlerinde daima ciddi bir dikkat göstermiş olan Türkiye gibi bir müttefikinize karşı hayal kırıcı olmuş, ittifak münasebetlerine değinen muhtelif konularda önemli görüş ayrılıkları belirlemiştir. Gerek bu ayrılıkların gerek mesajın umumi havasının sadece çok sıkışık bir zamanda acele toplanmış mütalaalara dayanarak yapılmış iyi niyetli bir teşebbüsün telaşından doğmuş hususlardan ibaret olmasını yürekten dilerim.” şeklinde bir mektup. 5 Haziranda gelmiş, 13 Haziranda cevap verilmiş. 1964 yılında yazılan Johnson mektubuna İnönü tarafından verilen mektubun temenni bölümü. İçerik bölümü çok daha uzun, bunu daha sonra hep beraber okuruz. Ancak burada gelen bir mektuba anında refleks gösterilmiş ve sonuçta da mektup kabul edilmemiş ve gereken cevap burada uygun bir diplomatik lisanla verilmiş. Ancak biraz önce konuşmalarda da geçen mektup meselesiyle ilgili şunu söylemekte fayda var: Yakın tarihte gelen bir mektup var hepimizin bildiği üzere. Maalesef ki önce “Bu mektup çöpe atıldı.” denildi, arkasından da geçtiğimiz günlerde yapılan ABD ziyaretinde “Masaya bırakıldı.” dendi yani böyle bir kafa karışıklığı içerisinde bulunmaktayız değerli arkadaşlar.

Şimdi, bir konuşmacımız bu mektup meselesiyle ilgili “İsmet-Cevdet el ele; bombala İrfan, bombala.” şeklinde başlayan bir konuşma yaptı.

Ben öncelikle, şunu söylemek istiyorum: İsmet İnönü, Kurtuluş Savaşı’mızın en önemli kahramanlarından, cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ten sonraki 2’nci Cumhurbaşkanıdır ve Kurtuluş Savaşı mücadelesindeki kahramanlıklarından dolayı da en büyük komutanlarımızdan, liderlerimizden biridir.

Cevdet Sunay da yine Kurtuluş Savaşı’nın önemli komutanlarından, güney cephesi ve batı cephelerinde görev üstlenmiş 5’inci Cumhurbaşkanıdır.

Değerli arkadaşlar, şimdi, kendinizle ilgili bir mesele olabilir, bu meseleyi savunabilirsiniz, bu meseleyi değişik yöntemlerle de savunabilirsiniz ama bir meseledeki haklılığınızı ya da haksızlığınızı dile getirirken amacını aşan örnekler veremezsiniz; yani burada siz kendinize gelen mektuba hangi cesaretle cevap verebildiğinizi, ne kadar sürede cevap verebildiğinizi ve kamuoyundaki baskılar oluşmasıydı nasıl bir cevap verebileceğinizi anlatsaydınız keşke. Yani ülkemizin kurucuları olan bu millî kahramanlara bu şekilde hakaret ederek, onları sözde küçümseyerek ve küçük düşürerek verdiğiniz cevaplar sizi kurtarmaya yetmez. Bu üslup kesinlikle doğru bir üslup değildir, bana göre amacını aşan bir beyandır, özrü kabahatinden büyük beyanlardır. Dolayısıyla biraz önceki konuşmacımızın yapmış olduğu bu konuşmaları ve eleştirileri kabul etmiyor ve bir başka konuşmacının söylediği gibi de aynen kendisine iade etmek istiyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ülkenin geldiği noktayı gösteriyor.

CAVİTARI (Antalya) - Bir anekdotla tamamlamak istiyorum sözlerimi, fazla uzatmak istemiyorum.

Adalet Partili bir milletvekili İnönü'yü fazla eleştirince Süleyman Demirel, vekili odasına çağırır -Sayın Bakanım, siz de biliyorsunuzdur- ve "İsmet Paşa'nın ardında iki cephe kazandığı savaşı, zaferi var; senin arkanda terzinin diktiği ceketten başka ne var?" diye azarlar. Kısacası değerli arkadaşlar, siyaset, zarafet ve nezaket işidir. Yani böyle geçmişteki kahramanlarımızı, onları aşağılamaya çalışmak siyaset değildir, nezaket değildir ve kendinizi de kurtarmaya yetmez diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sağ olun Sayın Vekilim.

Sayın Katırcıoğlu...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, sayın üyeler, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Efendim, biraz daha değişik bir konuya gireceğim ama girmeden önce bir giriş olarak söylemiş olayım. Sanırım biliyorsunuz, Halkların Demokratik Partisi olarak Hükümetin dış politika tercihlerini doğru bulmuyoruz, eleştiriyoruz ve bunlardan en önemlisi Suriye politikasını yanlış buluyoruz. Bize göre Suriye politikasında daha kapsayıcı, daha barışçı bir yaklaşımın daha esas olması gerektiğini düşünüyoruz ama maalesef böyle olmadı. Bildiğiniz gibi, PYD'nin Başkanı Salih Müslim bir zamanlar kırmızı halılarla buraya davet edildi, Ankara'da görüşmeler yapıldı fakat sonra ne olduysa birdenbire PYD-YPG işte, efendim, terörist organizasyon oldu.

Şimdi, Salih Cora oradan şey demişti, işte, PKK ile görüşmeyle ilgili olarak... Doğrusunu isterseniz, PKK ile devlet görüşüyor zaten ve geriye dönüp baktığımızda "çözüm süreci"nde PKK ile görüşen bizatihi Hükümetin kendisiydi. Dolayısıyla, demek ki bu terör, terör örgütü vesaire gibi konular öyle ezbere konuşulacak konular değil bence çünkü biliyoruz ki herhangi bir hükümet açısından bir terör örgütü başka bir hükümet açısından öyle değerlendirilmiyor. Mesela Hamas, bildiğim kadarıyla terör örgütü olarak kabul ediliyor birçok ülkede ama Türkiye öyle kabul etmiyor veya Çin'de Uygur Türklerinin kurtuluşuyla ilgili mücadele veren örgütlere bizler sempati duyuyoruz ama Çin onları bir terör örgütü olarak niteliyor. Dolayısıyla da burada dış politikadan konuşuyoruz, aslında içerideki kullandığımız kavramlara biraz dışarıdan bakmak gerekiyor bence. Dışarıdan bakınca da bazı şeyler farklı oluyor diye düşünüyorum.

Şimdi, ben başka bir konuyu gündeme getireceğim, bu Güney Filipinler'deki çözüm süreci meselesini gündeme getireceğim. Bildiğiniz gibi, bu süreç geçen sene bir barış anlaşmasıyla noktalandı. Orada, yine hatırlatayım sizlere, Moro İslami Kurtuluş Cephesi diye bir teşkilat vardı ve bu bir terörist organizasyondan esas itibarıyla ve yine altını çizeyim, Moro Müslümanlarının Hristiyan Filipin devletiyle olan mücadelesi oldukça uzun bir mücadeledir ve yine bildiğim kadarıyla 120 bin civarında insanın ölümüyle sonuçlanmıştır. Fakat gün geldi bir özerklik anlaşması ve daha sonra da bir barış anlaşmasına doğru evrildi bu ilişkiler. Yani bu konuyu gündeme getirmemin asıl sebebi de şu: Bir terör organizasyonu ile Hükümetin yaptığı bir anlaşmada Türkiye bir ara bulucu oldu arkadaşlar yani hem temas grubu üyesi olmak üzere hem İslam İşbirliği Teşkilatının içinde olmak üzere Filipinler'de bir terörist organizasyon ile hükümetin arasını bulmak ve bir barış anlaşması yapmak konusunda önemli bir misyon gerçekleştirdi ve bundan dolayı da doğrusunu isterseniz ben şahsen kutluyorum Hükümeti, önemli bir şey yaptı. Hatta onun da ötesinde, yine hatırladığım kadarıyla, silah bırakmayla ilgili olan kuruluşun da başında bizim bir büyükelçimiz vardı. Şimdi, hasbelkader Filipinler'le ilgilendirmeyip

Filipinler'deki bu süreçteki aktörlerle bir şekilde temas ettiğimde gördüm ki Türkiye'nin varlığı özel önem atfedilen bir varlığı yani biz Türkler olarak gittiğimizde bize çok önem verdiler ve diyebilirim ki bütün bu sürecin taraflarının önemli aktörleriyle bizim tartışma imkânımızı yarattılar.

Şimdi, arkadaşlar, sonuçta şuraya getirmek istiyorum: Yani bir dönem terör örgütü olarak saydıklarınız bir dönem sonra belki başka bir örgüt niteliğine ulaşacak. Belki anlaşma yapacaksınız, yapıldığı gibi.

Dolayısıyla da ben, tabii ki, biliyorum yani bu konuşmalar burada konuşuluyor ve geçip gidiyor, Sayın Bakan da bunları duymuş olacak sadece, herhangi bir şekilde herhangi bir politikaya etkisi olmayacak, onu ben biliyorum yani buraya geldiğimden, milletvekili olduğumdan beri biliyorum bunu ama yine de insanoglu işte, söylemeden duramıyor. Ama yani kaçınılmaz olarak “Kürt sorunu” denilen sorunun çözümünün burada olması lazım ve bunu da yapabilecek her türlü şeye sahibiz ve nitekim, yine, geçmişte Hükümetiniz bu konuda adım attığında bizler destek verdik, çaba gösterdik, bu meselenin çözümüyle ilgili olarak her türlü görevi yapabileceğimizi söyledik, televizyonlara çıktık konuştuk vesaire fakat gelin görün ki bu mesele birdenbire başka bir mecraya doğru evrildi. Ha, sonuçta ne oldu dersiniz, bence sonuçta iyi şeyler olmadı ve iyi şeyler olmamaya devam ediyor. Hele hele son zamanlarda yani Halkların Demokratik Partisi olarak bizi bir şekilde kriminalize eden bir bakış açısı zaten var ve biz maalesef zaten herhangi bir medyayla bağlantımız olmadığı için bu meseleyi toplumun önünde de konuşamıyoruz ama bizler bu meseleye barışçı bir çözüm yolunun bulunması gerektiğini söylüyoruz ve bunun da zamanıdır.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Erol Bey, Kürt sorunu mu, PKK sorunu mu?

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Ya, bu konularda sizlerle anlaşmamız çok zor yani şu bağlamda anlaşmamız zor: Çünkü kavramlara verdiğiniz anlamlar farklı yani bizim daha sakin oturup konuşmamız lazım, yazılı, çizili konuşmamız lazım herhâlde. Dolayısıyla da siz “PKK” diyorsunuz... PKK'yla, anlattım işte, geçen dönem pekâlâ Hükümetiniz görüşüyordu, yani bunda bir sakınca görmüyordu, hâlâ da görüşüyor. Abdullah Öcalan'la görüşen biz değiliz, Hükümetin kendisi. Yani Dolayısıyla da...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Biz değil, devlet görüşüyor devlet.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Ya, boş verin devleti şimdi, bunların hepsini biliyoruz arkadaşlar.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – “Silahı bırakın.” diyoruz.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Bana şey yapmayın, boş verin. Yani sözümü bitireyim, sonra siz de söyleyeceğinizi söyleyin. Ama yani demek istediğim şey şudur ki: Bu sorunun çözümüyle ilgili, daha doğrusu bu sorun çözülmeden Türkiye gerçekten huzura kavuşamayacak arkadaşlar, ne söylerseniz söyleyin. Ama Türkiye'de kendini sizin tanımladığımız gibi görmeyen insanlar var ve bunların varlığı -ki bizim toplumun insanları bunlar- bunların hak talepleri var, bunların konuşulması lazım. Biz bunları konuşmamayı tercih ederek iyi bir şey yapmıyoruz.

Sonuçta vaktimi de... Haa, daha iki dakikam varmış galiba değil mi? Peki, o zaman konuşayım.

Şimdi, dolayısıyla buradan gidersek, Hükümetinizde, Sayın Bakan, bugüne kadar en azından geçmişte attığınız adımlara tekrar dönmeniz gerekiyor diye düşünüyorum. Siz her ne kadar PYD'ye, YPG'ye terör organizasyonu deseniz de başka ülkeler demiyor, Amerika demiyor, bildiğim kadarıyla Rusya demiyor, Avrupa'nın birçok ülkesi demiyor. Demek ki burada bizim üzerinde anlaşamadığımız

bir başka kavramsal durum var. Dolayısıyla da bu konuları temizlemek lazım. Bu konular böyle, ideolojik anlamlar yüklenerek konuşulması doğru olmayan kavramlar. Bu kavramlar bir şeye karşılık düşüyor hayatta ve bunların nelere denk düştüğünü konuşabiliyoruz lazım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Amerika demiyor diye Hocam, biz demeyelim mi?

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Siz ne istiyorsanız diyebilirsiniz ama Hükümetiniz demiyordu. Biliyorsunuz, Salih Müslim’i Hükümet çağırdı, kaç defa buraya geldi PYD’nin Başkanı olarak. Öyle değil mi arkadaşlar yani?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hocam, PYD eşittir PKK.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Yüzleşmek istemiyor olabilirler, söylemeyin siz.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Evet, peki, tamam.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Unutulmuş olabilir, yüzleşmek de istemiyor olabilirler, hatırlamak da istemiyor olabilirler; o yüzden rahatsız etmeyin, rica ediyorum.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Her neyse.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Hâlâ mı görüşüyorlar?

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Hâlâ görüşüyorlar tabii, bence öyle.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Rahatsız etmeyin, rica ediyorum.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Sonuç olarak, arkadaşlar...

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Yani tamam, anlıyorum ama bizi ayıran şey ideolojik gözlüklerimiz herhâlde, dolayısıyla da anlaşmamız çok zor.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Erol Bey’in bize söylediğinden mi rahatsız oluyorsunuz?

BAŞKAN – Sayın Aydemir...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Bir dakika, arkadaşlar, ben konuşuyorum...

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Ben rahatsız olduğumu kürsüden bağırdığım zaman siz “İrkçi!” diye bağırdığınız bana, hatırlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Başkanım, lütfen, bir dakika...

Sayın Hocam, tamamlayın.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Dolayısıyla da Sayın Cumhurbaşkanının -son sözlerimi de böyle bağlayayım- söylediği önemli cümlelerden ve benim de katıldığım cümlelerinden biri “Dünya 5’ten büyüktür.” Bu doğru ama Türkiye de 1’den büyüktür arkadaşlar.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Aaa!

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Evet yani bugün itibarıyla Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi öyle bir yere evrildi ki...

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ne demek yani? “Türkiye 1’den büyüktür.” ne demek?

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Kim ne derse desin, bunu ben çok iyi biliyorum, sizinle bunu konuşmamıza da gerek yok. Ama gerçekten, tek adam yönetimiyle yönetilen bir ülke hâline geldik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkanım, cümlemi bitireyim.

BAŞKAN – Buyurun.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Bu esasında hepimizin sorunu.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yani Cumhurbaşkanlığı sistemini mi eleştiriyorsunuz Hocam?

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Evet, tabii ki. Açıkça söylüyorum zaten, bunu yeni söylemiyorum, burada çok söyledim, aşağıda da söyledim. Ama şuraya getirmek istiyorum: Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle yani tek kişinin verdiği kararlarla yönetilen bir ülkede gerçekten bu amaçladığımız açılımları yapma şansımız yoktur. Dolayısıyla da toplumlara, halklara, bu tartışmanın içine barışı bir şekilde sokmak lazım ve çözümü buradan bulmak lazım.

Hepinize saygılar sunuyorum tekrar, başarılar diliyorum.

BAŞKAN – Sağ olun Sayın Vekilim.

Sayın Ersoy...

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, muhterem milletvekilleri, değerli bürokratlar, basın mensupları; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, coğrafyası itibarıyla hiçbir zaman bir sükunet halkası içinde olması mümkün olmayacak bir ülkenin, cennet vatan Türkiye'mizin Dışişleri Bakanı olmanızla birlikte üzerinizdeki yükün farkındayız. Özellikle de son yıllarda coğrafi konumumuz gereği tam bir karmaşa, belirsizlik ve çatışma düzeninin ortasında kalmış durumdayız. Kuzeyimizden güneyimize birçok kriz bölgesinin arasında olsak da dış ilişkilerde istikrarlı ve kararlı duruşumuzla saygınlığı olan bir uluslararası aktör olma durumuna gelmiş bulunuyoruz.

Mevcut dönemin Dışişleri Bakanı olarak uluslararası barışa katkıları da içeren etkili ve aktif olarak izlediğiniz politikalar takdire şayandır. Bir yandan NATO müttefiklerimizin ihanetleriyle yüzleşirken diğer taraftan sırf muhalif arzularını tatmin etmek için hem sahada hem de masada kayıp vermemizi iştahla bekleyen iç düşmanlarla mücadele vermekteyiz. Mevcut şartlar ve sorunlar karşısında alınacak yeni tedbirler, uygulamaya konulacak yeni politikalar ve stratejilerin esas ilkesi ise her zaman olduğu gibi millî menfaatleri temin ederek egemenlik haklarımızın korunması ve cumhuriyetimizin ilelebet yaşatılması gayesidir. Milliyetçi Hareket Partisi olarak millî menfaatler, millî değerler ve millî beka için atılacak her adımda sizlerin destekçisi olacağımızı belirtmek istiyorum. Türkiye'nin millî güvenliğini ve millî çıkarlarını korumak ve geliştirmek, çevremizde barış, huzur, istikrar ve güvenlik kuşağı oluşturmak, başta komşularımız olmak üzere bütün ülkelerle karşılıklı saygı ve menfaate dayalı uzun vadeli ilişkiler kurmak, mevcut sorunları Türkiye'nin hak ve çıkarları korunarak uluslararası hukuk çerçevesinde adil ve kalıcı çözümlere kavuşturmak partimizin dış politika anlayışının özünü oluşturmaktadır. Bu çerçevede partimiz uluslararası iş birliği odaklı, caydırıcı, çok yönlü ve çok boyutlu bir politika yürütülmesini gerekli görmektedir. Şüphesiz egemenlik haklarımızı ihlal eden, milletimizin huzur ve güvenliğini tehdit eden girişimlere karşı kim ne derse desin Türkiye meşru haklarını kullanmaktan imtina etmeyecektir. Gelinek noktada Türkiye'nin dış politikada yeni hedef ve stratejiler belirleyerek karmaşık sorunlara çözüm üretmesi yerindedir. Son yıllarda gerçekleşen küresel ve bölgesel krizlere baktığımız zaman ülkemizin kısıp alınmak ve âdeta çevresi sarılarak kuşatılmak istendiğinin elbette farkındayız. Bunlara karşın Amerika'nın PKK, PYD/YPG ve FETÖ'ye kadar yanlı duruşlarının karşısında dik duruşumuz, Orta Doğu'da Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı Operasyonlarıyla hem sahada hem masada olmamız, bölgesinde lider bir ülke konumuna gelmemiz noktasında ve FETÖ ve PKK'ya içeride ve dışarıda vurulan darbelerle dünyada gösterilen "Lider ülke Türkiye" anlayışımızın mimarlarından biri olmanız sebebiyle sizleri tebrik ediyor, teşekkür ediyorum.

Bu düşüncelerle Dışişleri Bakanlığımızın değerli mensuplarına zor şartlarda üstlendikleri görevlerin yerine getirilmesi için harcadıkları olağanüstü gayretten dolayı teşekkür ediyor, 2020 yılı bütçenizin ülkemize ve milletimize hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum.

Sağ olun Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Vekilim.

Sayın Çelik...

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, değerli Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi arkadaşlarım; 2020 yılı Dışişleri Bakanlığı bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Sayın Bakanım, Türkiye'nin dış politikası elbette Atatürk'ün “Yurtta sulh, cihanda sulh.” ilkesine dayanır ama tabii ki hem yurdumuzda hem de dışarıda sulh olması gerekiyor yani barış içerisinde olmamız gerekiyor ama maalesef hem dışarıda terör vardı hem de içeride vekâlet savaşları olarak yürütülen terörle Türkiye maalesef korkunç günler yaşadı. Hatta bir DEAŞ saldırısı kitlesel eylem olarak, bir de PKK saldırısı tek bir elden sırayla ülkemizde devam etti, insanlarımız katledildi, özellikle turizm bölgeleri etkilendi, ekonomi etkilendi. Türkiye böyle bir ortamdaydı ama gerçekten sizlere teşekkür ediyoruz çünkü girişimci ve insani dış politika anlayışıyla Türkiye çok büyük mesafeler aldı, bunun yansıması olarak da masada ve sahada güçlü bir hâle geldik. Elbette terörün olduğu yerde sulh bahsedilemez ama bu sorun çözülmeliydi. Bu sorunu güvenlik kuvvetlerinin marifetiyle maalesef çözemedik, yıllardır devam ettik. O hâlde yeni bir devlet politikası gerekiyordu. İşte, bu devlet politikasını da Sayın Cumhurbaşkanımızın başkanlığındaki Türkiye Cumhuriyeti devleti gerçekten en iyi şekilde uyguladı. Bu, terörü kaynağında kurutma politikasıydı. Yeni bir anlayış geliştirildi ve Türk Silahlı Kuvvetleri tabii ki terörle mücadele edecekti, istihbarat teşkilatımız dışarıda yoktu, şimdi var; tabii, en önemlisi de diplomasi, diplomasi terörle mücadelede en büyük etkendi. Bir arkadaşımız burada konuşurken dedi ki: “Astana'ya, Soçi'ye gidip geliyorsunuz.” O arkadaşımız maalesef bu işi hiç anlamamış, bunda kusura bakmasın. Oraya hiç boşuna gidip gelinmiyor ve gerçekten Türkiye, diplomasi sayesinde, bu söylediğim 3 unsurun bir araya gelişi sayesinde hem yurtta hem de dışarıda sulhu sağladı. “Yurtta sulh, cihanda sulh.” işte böyle olur.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sebebini konuş.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Sebebini siz fazla bilmiyorsunuz, onu biz biliyoruz.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Söyleyin öğrenelim.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Örneğin, Afrin'e gelelim. Afrin neresiydi, biliyor musunuz? Afrin, uyuşturucu atölyelerinin bulunduğu bir yerd, dünyaya uyuşturucu üretilip ihraç eden bir yerd, PKK'nın kontrolünde uyuşturucu üretilen bir yerd Afrin, PKK'nın nemalandığı yer Afrin'deki uyuşturucu atölyeleriydi. Yine, Afrin'deki zeytin arazilerine ve zeytinlere el koyan bir PKK vardı. Zeytin Dalı Harekâtı'yla Allah'a şükürler olsun ki orada huzur ve sulh sağlandı. Şu anda hem Afrin'de hem de Suriye'nin kuzeyinde izlediğimiz bu politika sayesinde sulh sağlandı. O bölgedeki Türkler, Türkmenler, Kürtler ve Araplar Allah'a şükür huzur içerisinde. Eğer oradaki halkların desteği olmasaydı bizim bu Zeytin Dalı Harekâtı'mızın, bizim bu Barış Pınarı Harekâtı'mızın başarılı olması mümkün değildi.

Yani oradan şunu anlıyoruz: Oradaki halkların temsilcisi hiçbir şekilde PKK değildir, YPG değildir, DEAŞ değildir; bu böyle bilinsin. Bu saydıklarım da bir terör örgütüdür ve bu gerçeği artık dünya anlamıştır. Amerika Birleşik Devletleri de anladı. Amerikan senatörleri bugün dünyada ilk defa Sayın Cumhurbaşkanımızın bulunduğu bir basın toplantısına geliyorlarsa, Türkiye'nin ağızından bizzat dinlemeye çalışıyorlarsa bu çok önemli mesafedir. Nitekim Amerika'da şu tartışılıyor: Bilmiyorum,

hiçbiriniz izlediniz mi, bir terör uzmanı, Michael Doran “Biz yanlış yaptık –bunu şimdi söylemeye başladılar- biz Türkiye gibi, dünyanın en güçlü 2’nci ordusu ve dünyanın en güçlü devleti olarak Türkiye’yle anlaşma yapacağımız yerde biz terör örgütüyle anlaştık. Bu yanlıştır.” diyor.

Artık şunu bilmemiz lazım: Türkiye küresel bir güçtür. Türkiye her ülkenin görüşmek istediği, iş birliği yapmak istediği küresel bir güçtür. Beğenseniz de beğenmeseniz de, içiniz yansa da, çatlasanız da patlasanız da bu böyle, Türkiye böyle artık inşallah.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayın.

LÜTFÜ TÜRKKAN (Kocaeli) – Sen ne komik bir adamsın.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sana demiyor onu.

BAŞKAN – Sayın Çelik, tamamlayın lütfen.

KEMAL ÇELİK (Antalya) – Bunu artık kabul edin çünkü bugün Suriye’nin kuzeyinde de huzur vardır, sulh vardır, Türkiye’nin içerisinde de sulh vardır. Tabii, bunu başka ülkeler hazmedemez ama Türkiye’nin içindekilerin de hazmedememesi olayını gerçekten üzüntüyle karşılıyorum.

Kısacası, Sayın Bakanım, sahada ve masada güçlü Türkiye için sizlere minnettarız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Filiz.

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, sayın Dışişleri Bakanlığı mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

1999 yılından bu yana Suriye’yle ilişkilerimizin nasıl geliştiğini, bire bir yaşayan bir kişi olarak Suriye politikasıyla ilgili görüşlerimi belirtmek istedim.

Ben 1996-2004 yılları arası Gaziantep Üniversitesinde Rektörlük görevini yürüttüm. 1998 yılında dönemin Kara Kuvvetleri Komutanı Atilla Ateş’in Hatay iline giderek “Her türlü fesatlık Suriye’den çıkmaktadır.” diyerek Şam yönetimini uarması ve üst düzey yetkililerin de aynı yöndeki beyanatlarından sonra Öcalan 17 Ekim 1998 tarihinde Suriye’den ayrılmak zorunda kalmış ve kısa süre sonra, 20 Ekim 1998’de Suriye ile Türkiye arasında imzalanan Adana Mutabakatı’yla Şam yönetimi Öcalan’ın bir daha Suriye’ye girmesine izin vermemeyi ve PKK kamplarını kapatmayı taahhüt etmiş ve PKK’nın da terörist bir örgüt olduğunu kabul etmiştir.

Bu mutabakat Türk dış politikasının başarısıdır. Suriye’nin o tarihte karşılığında hiçbir şey almadan bu tavizleri vermesinin önemli bir sebebi, 1990’lı yılların ikinci yarısında askerî ve siyasal anlamda stratejik iş birliği olarak ortaya çıkan Türkiye-İsrail iş birliğidir. Hafız Esad’ın İsrail’e ilaveten kuzeyde mücadele etme şansının olmaması Türkiye’yle iyi geçinmesini gerektiriyordu. Zannedirim bunun sonucu olarak 1999 yılı başlarında Halep Üniversitesi Rektöründen bir e-posta aldım. Bizden, Halep Üniversitesi içerisinde Türkçe öğretim merkezi açmamızı istiyordu. Konuyu ilgililere, Yükseköğretim Kuruluna ilettim ve kısa süre içerisinde Halep Üniversitesi bünyesinde Türkçe öğretim merkezini -2 öğretim görevlimiz haftada iki gün giderek- faaliyete geçirdik. 2011 yılına kadar bu merkezde binlerce kişiye Türkçe öğrettik. 2004 yılında kadar, Rektörlük görevim bitinceye kadar yılda birkaç kez Halep Üniversitesini ziyaret ettik. Bu arada, çarşıda pazarda dolaşırken yanına uğradığımız esnaflar inanılmaz bir yakınlık gösteriyorlardı. Halep Valisiyle görüşüyor, televizyona beyanatlar veriyorduk, dört yüz yıllık beraberliğimizden bahsediyor, vizenin anlamsız olduğundan -pasaportları göstererek- ülkeleri ziyaret etmemiz gerektiğinden bahsediyorduk. O günlerde Halepliler Gaziantep’e geliyorlar, alışveriş

yapıp dönüyorlardı, aynısını Gaziantep'li de yapıyordu. Bu arada, sosyal faaliyetlerimizden bir örnek vermek istiyorum. İlişkiler o kadar iyi gidiyordu ki 2003 yılında Kilis Valiliği Halep'te Kilis Günleri tertipledi. Halep Kalesi'nde gerçekleştirilen bu etkinlik için Gaziantep Üniversitesi halk oyunları ekibi 60 kişilik kadrosuyla gösteriler yaptı. O akşamı anlatırken Kilis Valisi "Öyle bir tezahürat vardı ki Kale yıkılacaktı." diyordu. Bir konservatuvar ekibiyle neleri başarıyorduk.

2002 yılında AK PARTİ iktidarıyla bu ilişkiler daha da sıcaklaştı, vize kalktı. Gaziantep'te konsolosluk açtılar. Hatta, karşılıklı olarak iş adamlarımız, sanayicilerimiz fabrikalar kurdular, tam bir bahar havasıydı. Türkiye-Suriye ilişkileri tarihin en iyi dönemini yaşamaktaydı. Türkiye'nin Suriye'ye ihracatı 2003'te 411 milyon dolardan 2011'de 1,6 milyar dolara yükselmişti. Gaziantep ve Halep arasında 2010 yılından itibaren günlük tren seferleri başlamıştı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayınız.

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Teşekkür ederim Başkan.

Bölgesel bütünleşmenin ilk adımı olarak Aralık 2010'da Suriye, Lübnan, Ürdün ve Türkiye ekonomik iş birliği anlaşması imzalayarak serbest mal ve insan dolaşımının önünü açmış oldular. Bu projenin tanıtımı maksadıyla düzenlenen basın toplantısında Cumhurbaşkanı Abdullah Gül 2010 yılında aynen şu ifadeleri kullanıyor: "Sınırlarımız, günü gelecek sadece idari sınır hâline gelecek, güvenlik bütün bölgede çok daha iyi olacak, insanların, malların, sermayenin serbest dolaşımı çok daha rahat bir şekilde gerçekleşecek." Doğu Akdeniz'de 475 farklı iş birliği anlaşması imzalanmış ve bu iş birlikleri yalnızca ekonomi temelinde değil, 4 ülkenin eğitim ve kültür faaliyetlerini de kapsamıştır.

Her şey çok iyi giderken 2011 yılında Tunus'ta başlayan Arap Baharı kısa sürede Mısır, Libya, Yemen ve Suriye'ye sıçradı. Sürecin başlangıcında Ankara, ekonomik entegrasyon noktasına geldiği Suriye'nin süreci reformlarla atlatmasını öncelik hâline getirdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayınız.

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Sayın Başkan, müsaade ederseniz...

Dönemin Dışişleri Bakanı Davutoğlu'nun Ağustos 2011 yılında Şam'a giderek Esad'ı reformlar konusunda ikna etmeye yönelik çalışmaları maalesef sonuç vermedi ve biz, Büyük Orta Doğu Projesi'nin içinde yer aldık ve Türk dış politikasındaki son derece tarihî ve geleneksel bir çizgi olan Orta Doğu savaşlarına dâhil olmama politikası radikal bir şekilde terk edildi ve sonuç itibarıyla Türkiye, Arap Baharı'nın kaybeden ülkesi oldu. Dış politikadaki hatalar Türkiye'ye ağır bedeller ödetti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen son sözünüzü alalım.

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Bana bir dakika daha verirseniz sözlerimi tamamlıyorum.

BAŞKAN – Son sözünüzü alalım.

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Peki. Sözümlü tamamlıyorum.

Suriye'yle takip edilen bu politika sonucunda Amerika istediğini almış, Rusya, Çarlık Rusyası döneminden beri hayal ettiği sıcak denize inmiş, İran Suriye'ye yerleşmiş ama kaybeden biz olduk.

Vakit yetse de... Bizim tarihî ve geleneksel bir çizgi olan denge politikasına dönmemiz gerekir diyor, Sayın Bakanım, size başarılar diliyorum.

Bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.05

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati:17.27****BAŞKAN: Lütfi ELVAN (Mersin)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, 16'ncı Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Müzakerelere devam ediyoruz.

Buyurun Sayın Aydoğan.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Bakanım, hoş geldiniz.

Sunum için çok teşekkür ediyorum öncelikle.

Ülkemizin millî menfaatleri, hepimizin doğru dile getirerek çözüm araması gereken menfaatlerdir diye düşünüyorum. O yüzden, burada bazı şeyleri yasamanın çatısı altında karşılıklı ve samimi olarak konuşmamız gerektiğine de inanıyorum Sayın Bakanım. Özellikle yakın tarihte “Dış dünya bizi yalnız bıraktı.” şeklinde beyanlar hem Hükümet kanadından geliyor hem de bizim doğru tespitlerimiz arasında ama bu yalnız bırakma konusunda acaba biz doğru politikaları izliyoruz, doğru kadrolarla izliyoruz da mı yalnız bırakılıyor, yoksa diplomasiyi yeterince kullanamadığımız için mi yalnız bırakılıyor; bu konuyu biraz irdelememizin de doğru olduğunu düşünüyorum.

Öncelikle Doğu Akdeniz konusunda yalnız bırakılmamızın temelinde acaba Akdeniz’de sahili olan ülkelerle iyi ilişkileri kuramamış olmamızda mı yatıyor ya da bundan sonra o iyi ilişkiyi kuramamış olmamız oradaki sorunun kronikleşmesine neden olacak mıdır? İyi ilişki kurup kurmama derken örnek bazı ülkeleri vereceğim: Mesela, Mısır’da büyükelçiliğimiz yok ve ilişkimiz kesik. Mesela, İsrail’le bu anlamda ilişkimiz kesik. Yine, Suriye’yle ilişkimiz kesik. Bunların tamamı Doğu Akdeniz’de sınırı olan ülkeler ve Doğu Akdeniz’le ilgili politikalar tartışıldığında söz sahibi olacak, en azından karşımızda olmamaları anlamında, önümüzdeki süreç için yeniden ilişkilerimizi gözden geçirmeyi ve yeniden diplomatik temas kurmayı düşünüyor musunuz? Düşünürseniz, bu ilişkinin nasıl kurulacağı yönünde yüce Meclisi de aydınlatırsanız mutlu olurum.

İkinci bir konumuz var: Suriyeliler konusu. Suriyeliler konusunda sunumda 35 milyar dolar olarak bahsediyorsunuz rakamdan, Sayın Cumhurbaşkanımız 40 milyar dolar olarak bunu telaffuz ediyor. İki rakam arasında 5 milyar dolarlık bir rakam farkı var.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Nerede?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Efendim, metinde 35 milyar olarak tarif ediyorsunuz Suriyelilerle ilgili harcamayı, Sayın Cumhurbaşkanımız 40 milyar dolar olarak bunu tarif ediyor. Aradaki 5 milyar dolarlık harcama başka bir harcama mıdır ya da iki rakam arasındaki çelişkiyi izah ederseniz mutlu oluruz.

Stratejik planın ilk amacı olarak “Komşularımız, yakın coğrafyamız ve ötesinde tüm kıtalarla siyasi, ekonomik, ticari, sosyal ve kültürel alanlardaki ilişkilerimizin iş birliğimizin güçlendirilmesi için çalışmalarına devam edilecektir.” deniliyor. Az önce soruyu sordum Mısır’la ilgili, İsrail’le ilgili; Suriye’yle ilgili özellikle soruyorum: Önümüzdeki dönem, komşumuz Suriye’yle ilgili, bu stratejik plandaki tanım kapsama Suriye’yi de alıyor mu?

Yine, 14 tane ÷lkeye göç kapsamında gelenlerin gönderilmesiyle ilgili bir mutabakatınızın olduğu belli burada. Çok farklı ÷lkeler, Afganistan'dan başlayarak 14 tane ÷lke söz konusu. Özellikle göç kapsamında ÷lkemize gelmiş olan insanların bu şekilde, insan hakları konusunda ve gidecekleri yerde uğrayacakları hak ihlalleri varken...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayınız.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) –...hukuk sistemleri de bu konuda sıkıntılı olan ÷lkelere geri gönderilmelerini uluslararası sözleşmelere ve insan haklarına uygun buluyor musunuz?

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Kemalbay, buyurun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli Komisyon üyeleri; biz burada bütçe hakkını tartışıyoruz aslında ve bütçe hakkı, topluma, halkımıza açık bir şekilde tartışılması gereken bir konu. Çünkü, aslında bu bütçenin çok önemli bir kısmını, neredeyse tamamını işçilerden, emekçilerden ve doğrudan vergiler yoluyla da halklarımızdan topluyoruz ve bunun şeffaf bir şekilde, açık bir şekilde, hesap verilebilir bir şekilde tartışılması gerekir. Ve bütçelerin oluşturulurken de katılımcı bir tarzla oluşturulması gerekir. Ne yazık ki böyle tartışılmadığını, bu şekilde bütçe tartışmalarının gelişmediğini bizler görüyoruz. Dünyada, yüzde 1 mukteditin, yüzde 99 adına konuştuğu bir gerçektir. Burada da yine Türkiye mukteditleri, Türkiye halkları adına konuşarak Türkiye'nin dış politikasını belirlemeye çalışıyorlar. Biz buradaki elitlerin, egemenlerin, mukteditlerin çıkarları ile halkların çıkarlarının aynı olmadığını düşünüyoruz. O yüzden de Halkların Demokratik Partisi olarak farklı bir politika öneriyoruz. Bizim önerdiğimiz politika, özellikle başta Orta Doğu olmak üzere dünyada halkların eşit ve özgür bir şekilde kendi kaderleri hakkında görüş ifade edebilmeleri ve bunu belirleyebilmeleri ve halkların eşitliği temelinde bir yaşamı inşa edebilmeleridir.

Suriye'ye baktığımız zaman, evet Suriye'de bir vesayet savaşı yapıldı ve orada dünyanın her tarafından egemen güçler, emperyalist güçler vesayet savaşı yürüttüler. Türkiye de burada vesayet savaşına benzin döken ÷lkelerden biri oldu. Bunu yaparken kendisini ifade ettiği tarz şu: “Orada terör var ve biz terörle mücadele ediyoruz.” Fakat bunun gerçeği yansıtmadığını hepimiz biliyoruz. Biliyoruz ki Suriye'de yeni coğrafya, yeni haritalar oluşurken Kürtlerin orada bir hak sahibi olmasının önüne geçmek için Türkiye orada bulunuyor ve Türkiye aslında Suriye'de işgalci bir pozisyonda bulunuyor. Bunu nereden biliyoruz? Bunu aslında Afrin'deki varlığından, Cerablus'taki ve diğer yerlerdeki varlığından biliyoruz ve Türkiye, kendisinin “Suriye Millî Ordusu” dediği bir orduyla birlikte orada -yani Türkiye'nin arkasında olduğu güç olarak dünyada ifade ediliyor- bu güçlerle beraber orada. Bu güçler kimdir diye baktığımızda, El Kaide unsurlarının, IŞİD artıklarının olduğunu görüyoruz. Bu El Kaide unsurları, Türkiye'nin sınırlarını 2011'den bu yana istediği gibi kullanmıştır ve size soruyorum: Türkiye'den Suriye'ye 2011 yılından bu yana bu cihadist örgütlerden, bu IŞİD türevi örgütler dediğimiz El Kaide unsurlarından kaç bin kişi geçmiştir? Ki basında bu 40 bin olarak ifade edilmiştir, doğru mudur diye size sormak istiyorum.

Türkiye, Suriye'ye girerek, oradaki Kürt halkının kazanımlarını geriletmek için orada bulunarak YPG-YPJ-PYD üzerinden bir terör söylemi geliştirerek aslında orada eş başkanlık sistemiyle kurulmuş olan ve Arap halklarından, Ezidilerden, Süryanilerden, Ermenilerden ve Kürtlerden oluşan halkların bir arada, bütün bir iç savaş boyunca savaşırsız bir şekilde, barış içinde, eşit bir şekilde yaşayabildikleri Kuzey Doğu Suriye'ye savaşı taşımış oldu ve Afrin'den insanların, Kürtlerin göç etmesine sebep oldu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayınız lütfen.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Yine, Kuzey Suriye coğrafyasında Türkiye'nin girdiği yerde en az 300 bini aşkın insanın, Kürt'ün ve diğer halkların yerinden edildiği bugün raporlarda; hem Birleşmiş Milletler raporlarında hem de Af Örgütü ve diğer raporlarda da olduğunu görüyoruz.

Dolayısıyla, aslında Afrin'de ve diğer yerlerde, Türkiye hem Afrin zeytinlerine el koyarak onları gasetmiştir hem tarihî mekânlardan kaçakçılar eliyle oradaki tarihî, arkeolojik kalıntıları, 17 bini aşkın eseri Türkiye'ye getirmekle suçlanmaktadır. Bu konunun da açıklanmasını istiyorum sizden.

Yani Barış Pınarı Harekâtı aslında barış için değil Suriye coğrafyasına savaşı daha da uzatmak için taşınmıştır. Burada Türkiye egemen sınıfının, elitlerinin, mukteditlerinin çıkarları halkların karşısına konmuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, son sözlerinizi alayım efendim, lütfen bitirelim.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teşekkürler.

Bu Suriye'deki yanlış politikanın bedelini de bugün Türkiye halkları bu bütçeden ödemektedir.

Şunu da sormak istiyorum: Millî ordunun ücretlerini kim ödüyor, onları kim donatıyor, kaç para harcanıyor? Bu bütçede acaba Suriye Millî Ordusunun ücretleri var mıdır, oraya harcanan para var mıdır? Hangi kalemden siz bunu buraya koydunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, Sayın Özdemir, buyurun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, değerli bürokratlar ve değerli Komisyon üyeleri; ben de saygıyla selamlıyorum.

Evet, Sayın Bakanım, açıkçası sunumda Avrupa Birliği üyeliği kısmıyla ilgili ben yorumlarda bulunacağım. Dört paragraf, kısa ve çok detaylı olmayan bir açıklamanız var Avrupa Birliğiyle ilgili. Açıkçası, burada en önemli açıklamanız karşılıklı güven bunalımı. Ben de Avrupa Birliği Uyum Komisyonu üyesiyim, aynı zamanda Karma Parlamento Komisyonunda da görev yapıyorum. Bugün de açıkçası bütün sunumlarda, konuşmalarda ortaya çıkan konu şu: Gerçekten dış politikada giderek daha yerleşik teamüllerimizden uzaklaşan, güven vermeyen açıkçası, biraz da tutarsız, iç politikaya dönük söylemlerle şekillenen ve kişisel bir dış politika sürecini yaşıyoruz. Bu da doğal olarak bizim açımızdan da bir güven kaybı yaratıyor. Benim Karma Parlamento Komisyonu üyesi olarak katıldığım toplantılarda oradaki mevkidaşlarımız da doğal olarak kişisel değerlendirmeler üzerinden Türkiye'yle ilgili üyelik sürecimize bakıyorlar ve doğal olarak objektif bir değerlendirme olamıyor ve sonuçta geldiğimiz noktada da Türkiye'nin o kazanımlardan giderek geriye gidişi ve bugün fon kesintisi, yaptırım ve üyeliğin askıya alınması gibi bir kısır döngü içerisinde üyeliğinin tartışıldığı noktadayız.

Burada özellikle Bakanlığınızın ve Avrupa Birliği Başkanlığının gerçekten, evet, Avrupa Birliği noktasında iyi bir kapasitesi var ama bu kapasite maalesef daha arka planda kalıyor ve pasifize bir görüntü çiziyor. Şöyle ki: Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle birlikte özellikle Cumhurbaşkanlığı

hükümet sistemiyle birlikte, özellikle Cumhurbaşkanlığının -bugün de çok dile getirildi- oradaki kurumsal yapılar, kurullar, İletişim Başkanlığının sürece daha fazla, AB Başkanlığının ötesinde daha da müdahil olması gibi bir görüntü var. Katıldığım toplantılarda bu noktadaki benim de gözlemim açıkçası bu yönde.

Bir de şöyle üç aşamalı bir değerlendirme yaparsak Avrupa Birliği üyelik sürecimize, doğal olarak Kopenhag siyasi kriterlerindeki geriye gidişler ve ilerleme raporlarına yansıyan bu geriye gidişler noktasında işte hukuk devleti, hukukun üstünlüğü ve doğal olarak yeni sistemle birlikte kuvvetler ayrılığının tartışmaya açılması, yürütmenin yargı ve yasama üzerindeki etkisi, işte, yargı reformu paketi, REG toplantıları... Ben de o toplantılara katıldım muhalefet kanadı olarak, orada bunların olumlu sürece evrileceğini, adımlar atacağımızı, bu yasal düzenlemeyi hep beraber yapacağımızı... Ama uygulamada çelişkili ve bunlardan uzak bir görüntü hâlâ devam ediyor maalesef. Yani o beklenen olumlu beklenti vardı ama olumlu olarak onu yansıtamadık ve anlatamadık da açıkçası.

Ekonomik kriterlere gelince... Belki de ilerleme raporlarının bugüne kadar değinilen en olumlu noktaları ekonomik verilerdi. Ancak son zamanlarda bunlarda da geriye gidiyoruz. Bunda yine bağımsız demokratik kurumlar, özellikle ekonomideki kurumsal yapılarda tahribatlar var. İşte, bugün Meclise gelen birçok yasada BDDK'nin yetkilerini Merkez Bankasına devretmek, Merkez Bankası Başkanının atama süreci ve bütün kurumsal yapıları bir tek kişinin atayacağı bir noktaya getirmek. Bu da doğal olarak ekonomi noktasında da sıkıntılarla karşı karşıya getirecek; yatırım ortamı, güven ortamı.

Ve 3'üncü sacayağı ise müktesebat uyumu. Burada da bir ilerleme kaydedemiyoruz ki açılan fasıllarda, gelip burada Avrupa Konseyinin ilerleme raporu, bakanlıklarla ilgili yorumlar ya da oradaki incelemeleri aktarırken mevzuata açılan başlıklarda da geriye gidişler var, yani tam mevzuat uyumu orada da yapamıyoruz. Bunları da belki siz de değerlendirmelerinize aldınız. Bunlara da bakmak gerektiğini düşünüyorum.

Gerileme noktasında AB çıpasından uzaklaşmanın bize ekonomik ve sosyal anlamda gerçekten toplumsal maliyetlerinin de fazla olacağı gibi bir görüntü var doğal olarak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen tamamlayınız.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Masada diplomasi ama bizim Avrupa Birliğiyle kurumlarımız var; Ortaklık Komitesi, Ortaklık Konseyimiz, Gümrük Birliği İstişare Komitesi. Bunlarda dahi biz olumlu bir sürece eviremiyoruz maalesef. Yani bu kurumları daha işletip daha teknik düzeyde oradaki ikili ilişkileri geliştirerek... Mesela, gümrük birliği noktasında “Önem veriyoruz.” demişsiniz sadece. Ne aşamadayız? Hâlâ sizin Dışişleri Bakanlığınız döneminde bu konuda modernizasyon noktasında bir adım dahi atamadık.

Vize serbestisi keza öyle. Mülteci noktasına indirgenmiş bir yapı. Evet, Avrupa Birliğinin kendi içsel sorunları var; popülist söylemler, sağ eğilimler, genişleme tartışması, Brexit süreci ki sizin sunumunuzda hiç geçmedi. Ama bunların dışında mesela, biz bunlar varken bu süreci kendimize fırsata dönüştürmek...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, lütfen tamamlayınız.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Tabii ki.

Mesela, güvenlik ve terörle mücadele konusunda dahi bir ortaklaşamadık, anlatamadık kendimizi ve yalnız kaldık. Sadece mülteci konusuna indirgenmiş bir güvenlik politikası dışında, tamamen AB'nin dışındayız.

Helsinki Zirvesi'ni biliyorsunuz, çok önemli, adaylığımızı aldığımız. Oradaki Türkiye'nin konumu, güçlü olan nokta, Türkiye'nin güvenlik noktasında Avrupa Birliğine katkısıydı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyoruz Sayın Özdemir.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Ve tamamen heba ettik, bu konuda yalnız bırakılma gibi bir konuma geldik.

BAŞKAN – Lütfen tamamlayınız. Kesmek istemiyorum ama bakın...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Tamam Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Şahin, buyurun lütfen.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, Bakanlığımızın özel bir bakanlık olduğuna inanıyorum, şöyle ki: Sonuç itibarıyla ülkemizin bir vitrinisiniz. Sizin yapacağınız çalışmalar, elde edeceğiniz başarılar tabii ki bizi de mutlu ve memnun edecektir. Bu bağlamda Dışişleri Bakanlığının çizdiği çizgi, izlediği politika bir nevi devletimizin de politikası niteliğindedir. Bu nedenle dış politikadaki tutum ve davranışların iç politikaya dönük olarak icra edilmemesi gerektiğini özellikle rica etmek istiyorum çünkü Bakanlığımızın en fazla eleştiri aldığı nokta burası, devamlı dış politikada iç politikaya dönük olarak politika, çizgi izlediğiniz yönünde eleştiri alıyorsunuz. Bugün, evet, belki bir AK PARTİ Bakanı olarak görevdesiniz ama yarın orada Cumhuriyet Halk Partili bir bakan arkadaşımız da oturacaktır ama ana hatlarıyla dış politika çizgisinde değişiklik olmaması gerektiğine inanıyorum çünkü sonuç itibarıyla devletimizin bir politikasıdır burası.

Son yıllarda özellikle tabii birtakım istikrarsız ve tutarsız politikalar sebebiyle de birtakım sıkıntılar yaşıyoruz yani millet olarak da bu sıkıntıları hep birlikte göğüslemek durumundayız. Bunun en önemli örneği işte Suriye politikası. İzlenen politika sonrasında bakınız dünyadaki en fazla mülteciyi kendi ülkemizde barındırmak durumunda kaldık. Yani burada tutarlı bir politika izlemiş olsaydık işte bu kadar Suriyeli sorunu yaşamayacaktık.

Onun da ötesinde, bakın, ülkemizin dışındaki kendi topraklarımız olan Süleyman Şah Türbesi'ni dahi bir terör örgütüne teslim etmek durumunda kaldık yani bu da çok büyük bir acıdır. Hatta burada “O türbeyi eski yerine tekrar taşımayı düşünüyor musunuz?” diye de sormak istiyorum size çünkü o bizim için ulusal bir onurdur. Bu noktada da dikkatinizi çekmek istiyorum.

Yine giderek yalnızlaşıyoruz yani güven erozyonuna uğrayan bir ülke konumundayız. Bu da bize üzüntü veriyor elbette. Örneğin son zamanlarda teröre yönelik olarak düzenlenen Barış Pınarı Operasyonu'nda -ki parti olarak da buna destek verdik bizler Meclisteki tezkereyi onaylayarak amaç gördük ki dünyada pek destek bulamadık. Bakın, Avrupa Birliğine üye olmaya çalışan bir ülkeyiz, hiçbir Avrupa ülkesi yanımızda yok bu operasyonda, Avrupa yok yanımızda. “Amerika strateji ortağımız” diyoruz, e bakıyorsunuz -29 Ekim bizim için en önemli gün- 29 Ekimde Amerika Temsilciler Meclisi sözde Ermeni soykırımıyla ilgili, Ankara yaptırımıyla ilgili kararlar alıyor aleyhimizde. Yanımıza bakıyoruz, aşağıda Orta Doğu'ya, Arap Birliğinde hiç kimse yok yanımızda; sadece bir Suriye var,

Katar var. Efendim, Orta Asya'ya dönelim, Türk Cumhuriyetlerine, ya sadece Azerbaycan var. Yani bir de kendimize dönüp yani "Acaba bir öz eleştiri yapmamız gerekir mi?" diye düşünüyorum. Yani biz nerede hata yaptık, neden kendimizi anlatamıyoruz? Ya, haklı olduğumuza inandığımız bir operasyona Mehmetçik'imizi evet gönderiyoruz bakın, vatan topraklarının dışında mücadele ederken, canı pahasına mücadele verirken neden bu haklılığımızı biz yeteri kadar dış dünyaya kabul ettiremedik? Burada kendinize soruyor musunuz acaba, hani "Burada bizim bir eksikliğimiz var mıdır?" diye.

Bir de tabii mektup meselesi yani bunu burada da Johnson mektubuyla karşılaştırmak... İki kişi birbirinden çok farklı. Bakın, İsmet Paşa'nın vermiş olduğu cevap tarihe geçmiştir "Yeni bir dünya düzeni kurulur, orada Türkiye yerini alır." diye. Bakın, tarihsel bir sözdür, hepimiz kullanıyoruz bunu ama sizin bu mektupta böyle bir cevap maalesef olmadı.

Ben şunu beklerdim şahsen sizlerden, bir eksikliğinizi de tespit etmek istiyorum: Dışişleri Bakanlığı olarak muhalefetle yeteri kadar ilişkiniz yok, daha doğrusu hiçbir ilişkiniz yok. Yani burada ana konularda sizlerin mutlaka ana muhalefet partisi liderini, diğer muhalefet partisi liderlerini de millî konularda mutlaka bilgilendirip o konunun içinde değerlendirmeniz gerektiğine inanıyorum, tıpkı bu mektup gibi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayınız.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Bir dakikanızı rica edeceğim.

Ben beklerdim ki bu mektup geldiği zaman liderleri toplayalım, konuşulsun ve hep birlikte basının karşısına çıkalım "Kardeşim, bizim tavrımız budur, buyurun alın mektubunuzu." deyip onları keşke teslim etmiş olsaydık. Bakın, o zaman çok daha güçlü bir Türkiye olacaktık, çok daha güçlü bir dış politikaya sahip bir Bakanlık olacaktınız. Bu önerimi lütfen değerlendirin yani muhalefet liderlerini, özellikle de ana muhalefeti millî konularda dâhil etmenizi istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Peki Başkanım.

Diğer bir konu da şu efendim, kısaca: Özellikle Orta Asya Türk Cumhuriyetlerindeki FETÖ faaliyetlerinde Dışişleri personelinin çok yalnız olduğunu hissettiğini ben gözlemledim. Son iki ayda 2 ülkede bulundum. İnanın kendilerini çok yalnız hissediyorlar, yetersiz olduklarını hissediyorlar. Bu konuda Orta Asya Türk Cumhuriyetlerindeki Dışişleri personeline yeteri kadar destek vermenizi rica edeceğim sizlerden.

Ben, tekrar ülkemiz için hizmet eden değerli bürokratlarımıza, büyükelçilerimize çok teşekkür ediyorum ve bütçemizin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Sağ olun efendim.

Sayın Başkan, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Şahin.

Sayın Kırkpınar, buyurun lütfen.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Bakanım, Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz, Değerli Bakan Yardımcılarımız, kıymetli bürokratlarımız ve basınımızın çok değerli mensupları; ben de hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, sunumunuzu dikkatli bir şekilde takip ettik. Gerçekten 2023, 2053 ve 2071 vizyonumuza bire bir uyan fevkalade bir sunumdu. Ben konuşmamın başında sizlere ve ekibinize özellikle teşekkür etmek istiyorum.

Diğer taraftan, kadim bir coğrafyada yaşıyoruz. Özellikle medeniyetlerin ittifak etmesi gereken bir coğrafyada yaşıyoruz. Yine, en eski tarihî ve kültürel birikimlerin olduğu bir zemini paylaşıyoruz. Beşerî sermayenin ve enerjinin en etkin ve hareketli olduğu bir alanda yaşıyoruz. Belki de dünyada ilk defa bir terör devletinin kurulmak istendiği bir coğrafyada yaşıyoruz. Dolayısıyla, diğer taraftan, hepimizin yakından takip ettiği gibi, vekalet ve ticaret savaşlarının en etkin sahnelendiği bir alanda yaşıyoruz.

Tabii, daha birçok tespit yapmamız gerekiyor bu anlamda. Bu tespitlerden hareketle Türkiye'nin mevcut durumuna da baktığımızda, gerçekten Türkiye artık eski Türkiye değil. Başka bir ülkenin değil, kendi ulusal ve uluslararası çıkarları için, artık tribünde olan Türkiye değil, sahada olan Türkiye; artık yedek kulübesinde değil, tam da sahanın ortasında oynayan ve oyun kuran bir Türkiye. İşte bu yüzden "Bir gece ansızın geliyoruz." deyip gidebiliyoruz. İşte bu yüzden "S-400'leri alıyoruz." dediğimizde alabiliyoruz.

Özellikle Barış Pınarı Harekâtı'nda sahada ve masada muhteşem kazanımlar yüce Türk milleti tarafından takdirle karşılanmıştır. Bu vesileyle de 2 süper güç bir hafta arayla masaya oturmak zorunda kalmıştır ve Avrupa bu kapsamda randevu dilenmiştir. Başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere siz Değerli Dışişleri Bakanımıza, güvenlik güçlerimize bize bu mutluluğu yaşattığımız, bu gururu yaşattığınız için ben teşekkür ediyorum.

Diğer taraftan, uluslararası sistem hızlı ve köklü bir dönüşümden geçmekte, yükselen güçlerin nüfuz kazanmalarıyla uluslararası güç dengeleri yeniden şekillenmektedir. Bu hızlı değişimin etkileri en ağır ve kuvvetli bir biçimde yakın coğrafyamızda görülmektedir. Yakın çevremiz terör, radikalleşme, yasa dışı göç, insani krizler, çevre sorunları gibi ciddi sınamalarla çevrilidir. Türkiye, etrafındaki ateş çemberinin içinde, bölgesel barış ve istikrarı tesis için çaba göstermektedir. Bu kapsamda hayata geçirilen girişimci ve insani dış politikayı memnuniyetle takip ediyoruz. Bu yaklaşım bir taraftan ulusal çıkarlarımızı korumayı, barış, istikrar ve refahın güçlendirilmesine katkı sağlamayı hedeflerken insana öncelik veren, mazlumun ve mağdurun yanında bir bakış açısını da yansıtmaktadır.

Ülkemizin başlıca dış politika önceliklerinden olan terörle mücadele içeride ve dışarıda azimli bir şekilde sürdürülmektedir. Bu mücadeleyi önümüzdeki dönemde de kararlılıkla yürüteceğiz. Terörizm, ulusal ve uluslararası barış, güvenlik ve istikrara yönelik en önemli tehditlerin başında gelmektedir. Küresel nitelik kazanan terörle mücadelenin başarılı olması yine küresel eşgüdüm ve uluslararası aktörler arasındaki dayanışmaya bağlıdır.

Milli egemenliğimize, ülkemizin birlik ve bekasına yönelik en önemli tehditlerden biri olan FETÖ terör örgütüyle mücadele 2019 yılında da Dışişleri Bakanlığımızın önceliklerinden biri olmayı sürdürmektedir. Ülkemiz bir yandan FETÖ'nün terör ve suç örgütü niteliğini ortaya koyarak uluslararası kamuoyu nezdinde farkındalık yaratmaya yönelik faaliyetlerini sürdürmekte, diğer taraftan yurt dışında FETÖ bağlantılı okulların kapatılması ya da devredilmesi, örgütle iltisaklı şahısların üçüncü ülkelerde hareket alanı bulmalarının ve adaletten kaçmalarının engellenmesi ve Türkiye'ye iade edilmelerine yönelik çalışmalar koordine edilmektedir.

FETÖ'yle mücadelemizin önemli bir boyutu yurt dışındaki FETÖ okullarıyla mücadelemizdir. Okulların kapatılması, FETÖ unsurlarından arındırılması ve devri süreçlerinde Türkiye Maarif Vakfının çalışmaları her türlü takdirin üzerindedir.

PKK/YPG-PYD'nin ülkemizi hedef alan eylemlerine ilaveten yurt dışında propaganda, lobicilik, haraç toplama gibi faaliyetleriyle mücadelede de Dışişleri Bakanlığımızın yoğun çaba sarf ettiğini biliyoruz.

Diğer taraftan, dinimizi istismar eden DEAŞ'a karşı mücadelede de ülkemiz uluslararası platformlarda etkin ve öncü rol oynamaya devam etmektedir. FETÖ'yle kapsamlı mücadelemize de kararlı bir şekilde devam ediyoruz. Yurt dışındaki örgüt mensuplarının Türk adaletine hesap vermeleri için canla başla çalışıyoruz.

Geçmişte Ermeni terörüne şehit verdiğimiz diplomatlarımızı da bu vesileyle rahmetle anmak istiyorum. Ermenistan ve bazı Batı ülkeleri buna rağmen maalesef 1915 olaylarını istismar etmeyi ve siyasi emelleri için kullanmayı sürdürmektedirler. Bu kabul edilemez bir durumdur.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Ermeni terörü” denmez ona.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – ABD Temsilciler Meclisince son olarak kabul edilen Ermeni soykırımı konusunda “ABD'nin Tutumunu Teyit” başlıklı Temsilciler Meclisinin hissiyatını yansıtan 296 sayılı Karar'ı reddediyoruz. İç politika saikleriyle alınmış olan bu kararın tarihî ve hukuki hiçbir dayanağı bulunmamaktadır. Bu, Barış Pınarı Harekâtı'mızı engelleyemeyerek hüsrana uğrayanlar ülkemizden bu yolla intikam alacaklarını sanıyorlarsa yanılmaktadırlar.

BAŞKAN – Lütfen toparlayalım.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hemen toparlıyorum Sayın Başkanım, teşekkürler.

Bu kararın Türk Hükûmeti ve halkı nezdinde hiçbir geçerliliği ve hükmü bulunmamaktadır.

Bu duygu ve düşüncelerle, Türkiye'nin girişimci ve insani dış politikasının yürütülmesinde kilit rol oynayan Dışişleri Bakanlığımızın 2020 yılı bütçesinin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bir halkın ismini terörle yan yana getiremezsiniz, “Ermeni terörü” denmez “Türk terörü” denmeyeceği şekilde, “Kürt terörü” denmeyeceği şekilde.

BAŞKAN – Orada “Asala terör örgütü...”

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nasıl “İslami terör örgütü” dendiğinde büyük tepki gösteriyorsak, bir halkın, bir kimliğin adını terörle yan yana koyamazsınız.

BAŞKAN – Sayın Cinisli, buyurun lütfen.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, kıymetli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizin hakkını hukukunu uluslararası zeminde savunmaya gayret gösteren bir milletvekili olarak dikkatinize sunacağım tespitlerimi particilik uğruna yapılan eleştiri ve tenkit olarak değerlendirmemenizi sizden özellikle rica ederim.

Dışişlerinin değerli bürokratlarına başarılar dilerim, Allah kolaylık versin.

Türkiye Cumhuriyeti devletimizin dış politikasında temel prensip kabul edilen, komşularımız ve dış dünyayla denge içinde, barış ortamında ilişkilerin yürütülmesinden son sekiz senedir uzaklaştığını menfi tecrübeler yaşayarak görüyoruz.

Başta Suriye, Doğu Akdeniz, AB ilişkileri, ABD ve Rusya arasında savrulan sert ve ön yargılı dış politikamızı, Orta Doğu'da imrenilen ülke olma hâlimden uzaklaşılmasının neticeleri olarak sıralayabiliriz. Uluslararası kuruluşlardaki tartışılan hâlimiz vahim boyutlarda. Nazımızın en çok geçtiği, gücümüzü en çok hissettirdiğimiz NATO'da bile değerimiz tartışılır oldu. Burada nerede hata yaptığımızı iyi düşünmeliyiz kanaatindeyim.

Suriye'de krizin en başında kurulan yanlış siyasetin neticesinde kahraman ordumuz devreye girmek zorunda bırakıldı. Şehitlerimize Allah'tan rahmet, gazilerimize hayırlı ömürler dilerim.

Ordumuz tarih boyunca görevlerini hep yüz akıyla yerine getirdi. Fakat bu yola neden başvurulmak zorunda kaldığını doğru değerlendirmeliyiz. Kanaatimce yanlıştan dönülebilecek kırılma noktası Kobani'ydi. Bütün dünya kamuoyunun itiraz edemeyeceği ve bölgede hâkim güç olma fırsatını Kobani'ye kendimiz müdahale etmeyerek kaçırdık. Sürecin başında Fırat'ın doğusuyla hiç ilgimiz yokmuş intibasını vererek o bölgenin şimdi temizlemeye çalıştığımız terör örgütüne teslim edilmesine zımnen razı olduk. Bugün ABD ile Rusya arasında gidip gelen politikalarla insanımızı hayli rencide eden söylemlere maruz kalıyoruz. Yüzyıllardır başarısız olan Rusya'nın sıcak denizlerle buluşma hayalini altın tepsiyle sunma maalesef sizin dönemimize nasip oldu, artık 2 Rusya arasında kalmış bir ülkemiz. 3 Rus işgali yaşamış bir şehrin milletvekili olarak derin endişeler yaşıyorum. Bu demek değil ki her kararda ABD'ye teslim olalım fakat bu işin akıllı bir yolu olduğunu unutmayalım. Dış politika uluslararası siyasettir neticede, siyaset de akılla yapılır. Her konuda haklıyken haksız gözükmeye maharetinden uzaklaşmalıyız Sayın Bakanım. Türkiye'nin demografik ve kültürel yapısını tehdit ederek millî güvenlik sorunu hâlini alan ülkemizdeki sığınmacıların tekrar yurtlarına dönmeleri elzemdir. Yabancı savaşçıların ülkelerine gönderilme tavrınızın devam etmesini diliyorum. Özellikle Avrupalıların kendi terörist vatandaşlarını geri kabul etmeme küstahlıklarını kabul edemeyiz.

Doğu Akdeniz'de ön yargılı dış politikamızın sonucunu yaşıyoruz. Mısır ve İsrail'le olan sorunlu ilişkilerimizi Yunanistan istismar ederek, romantik düşüncelerle dost kabul edilen Katar'ı bile içine alarak, Ürdün gibi bölge ülkeleriyle blok hâlinde, bizi hakkımız olan doğal servetten dışlıyorlar, yine haklıyken haksız duruma düşüyoruz. Doğu Akdeniz demişken Kıbrıs'taki haklarımızdan vazgeçmeyi asla düşünemeyiz. 24 Nisan 2004 Annan Planı referandumundan sonra ve Doğu Akdeniz'deki doğal serveti paylaşmayı bile düşünmeyen Rum kesimiyle Birleşmiş Milletler gözetiminde görüşmeleri sürdürmenin bir anlamının kalmadığına inanıyorum. 2004 referandumunun sonrası dünya kamuoyunun tepkisini de çekmiş Rum kesimine karşı bu politika daha o zaman uygulanmaya başlamalıydı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayınız efendim.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Batı hayranlığı olarak kabul etmeyiniz fakat ABD ve Batı kanadından uzaklaştıkça gelişmekte olan ülkeler ve Orta Doğulu dostlarımızın gözünde de sıradanlaştığımızı, ciddiye alınmadığımızı üzülmeye görüyorum. Göçlerin doğudan batıya doğru olduğunu unutmayalım. Biz Batılı devletlerle aynı kurumlarda medeniyetimizden taviz vermedikçe Orta Doğulu ve Doğulu dostlarımızın gözünde de yerimiz hep daha yüksek kalacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Cinisli, lütfen son sözlerinizi alalım.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Son cümle efendim.

Özellikle AB gerçeklerini, tavır realitelerini göz ardı etmeden şahsiyetli ve akıllı, sürdürülebilir AB ilişkilerinin, hem Orta Doğu hem ABD hem de Rusya, Çin ilişkilerimizi güçlü devletlerin kabadayılık yaptığı bu kurlsız ortamda çok olumlu yönde etkileyeceğini belirtir, sizleri ve Komisyonumuzu saygıyla selamlarım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Cinsli.

Değerli arkadaşlar, şu anda söz talep eden yok, soru-cevap bölümüne geçeceğim.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hayır Başkan, benim var söz talebim.

BAŞKAN – Söz almak isteyen Sayın Kuşoğlu var, Sayın Paylan var, Sayın Şener var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Varmış baksanıza.

BAŞKAN – Basmıyorsunuz arkadaşlar, ben ne bileyim ya, bakın, ekran bomboş.

Sayın İpekyüz, buyurun.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Bakan, teşekkür ediyoruz, bizi bu saate kadar dinlediniz.

Aslında bizler, tabii, Dışişleri derken, sizler gittiğinizde Türkiye'nin bütün vizyonunu dışarıda tanıtan... Hatta Dışişleri aslında Türkiye'de protokolden sorumlu. Nedense aslında dışarıda konuşulan, sorular sorulara yanıtlar hazırlanırken içeride bunlar konuşulmuyor. Gerek kapalı kapılar ardında gerek basın huzurunda birçok konu dışarıda konuşuluyor ama içeride konuşulmuyor veya konuşulduğunda da bir hamasi nutukla üstü örtülmeye çalışılıyor, ihanetle suçlanabiliyor, çeşitli suçlamalar yapılabiliyor. Belki de içeride konuşmadığımız için sorunlar daha da büyüyor, dışarıda da soruya dönüşüyor, o yüzden önce içeride konuşmak lazım.

Şimdi, 16 sayfalık bir bütçe sunumu oldu, bize dağıtılan fotokopi de 16 sayfaydı. Ben inceledim, bir yerde “demokrasi” kelimesi geçmiyor, bir yerde “demokratik” kelimesi geçmiyor; demokratik mücadele, özellik, öncelik. “Kürt” kelimesi sadece Irak Kürdistan bölgesel yönetimiyle ilişkili “IKBY” diye geçmiş. Türkiye her gittiği yerde, kapalı kapılar ardında, açık yerlerde Kürt meselesi konuşulduğu hâlde 16 sayfada “Kürt” kelimesi geçmiyor. “Özgürlük” kelimesi bir yerde geçiyor, “insan hakları” kelimesi bir yerde geçiyor, Uygur Türkleriyle ilgili. “Barış” kelimesi özellikle Barış Pınarı vesilesiyle birçok yerde geçiyor. Peki, “İŞİD, DAESH veya DEASH” dediğimiz örgüt bir yerde geçiyor, o da onlarla ilgili kurulan koordinasyon kuruluyla ilgili. Aslında, bu, biraz –benim dediğim gibi– dışarıda çok sorulan şeyin içeride konuşulmaması, belki de içeride çok konuşmamız gereken konuların başında bu geliyor. Ne güzel, mesela arkadaşlarımız sundular, 31 Ekimde burada ara buluculuk konusunda dünyaya eğitimler veriliyor. Ara bulucunun amacı, şiddetsiz, insanlarla müzakere ederek sorunlarına çözüm bulması. Filipinler'e de Türkiye'ye bu konuda bir dönem öncülük yapmıştı, şu anda ne aşamada bilmiyorum, Türkiye kendi içinde de bunu denemişti. Aslında böyle bir kuruma İstanbul'da ev sahipliği yapan ve eğitim verenin kendi içinde de bunun öncülüğünü yapması lazım. Bizim son dönemdeki diplomasi dediğimiz süreç aslında şöyle bir şeye evrildi: Diploması sanki askerî bir söyleme dönüştü. Buradan Dışişlerinin uzaklaşması lazım, diplomatik dediğimiz, ara bulucu dediğimiz daha yapıcı söylemlere dönmesi lazım. Eğer biz bunu yapmazsak, bazı şeyleri açıkça konuşamazsak, Kürt dediğimizde, insan hakları dediğimizde, düşünce, ifade özgürlüğü dediğimizde, Ermeni dediğimizde, Kıbrıs dediğimizde, basın özgürlüğü dediğimizde, birçok suçlamayla karşı karşıya kaldığımızda ilerleyemeyiz.

Peki, dünyada Türkiye nasıl görünüyor? Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurularda en çok yargılanan, ceza alan ülkelerin başında geliyor. Basın özgürlüğü konusunda Türkiye, en çok sıkıntı yaşayan, suçlanan ülkelerden birisi olarak geliyor, gerek basındaki sansür gerek cezaevinde olanlarla ilgili. Kıbrıs konusunda biz mesela çok üstten konuşuyoruz, sizin de açıklamalarınız var -ki Kıbrıs konusunda epey bir emek de var- ama biz biliyoruz ki Berlin'de Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinin

özel temsilciliği aracılığıyla hem Rum kesimi hem de KKTC adına bir görüşme yapılacak. Buna baktığımızda, Türkiye'nin bütün sıkıntılarıyla beraber, mesela emeklilerle ilgili bir endeks düzenlendi, emeklilerle ilgili endekste Türkiye diplere düştü ama dün EYT konusu konuşulurken "İskandinav ülkeleri battı." deniliyor, bugün keşke biz de onların düzeyinde olsak; demokrasi düzeyinde, ekonomi düzeyinde dünyaya örnek olan ülkeler.

Şimdi, Suriye meselesinde, siz konuşmanızda değindiniz, YPG'nin romantizmi konusunda birçok algı oluyor. Evet, YPG konusunda dünyada bu IŞİD barbarlığına ve Orta Doğu'daki şeye karşı böyle bir tavır geliştirdi fakat biz biliyoruz ki daha önce buna benzer görüşmeler oldu, ara buluculuklar oldu. Aslında bizim en büyük kara sınırımızda daha huzurlu bir ortamın yaratılması lazım ve Dışişlerine, hepimize bu konuda ciddi görevler düşüyor. Yani bir taraftan Bağdadi... Hatta Bağdadi'nin meğerse Türkiye'nin birçok yerinde akrabaları yaşıyor, nedense son günlerde yakalandı. Bununla ilgili hassasiyetler daha önce gösterilse belki daha da sağlıklı olabilirdi.

Şimdi, en büyük sorunlarımızdan birisi, aslında Türkiye'de güven meselesi. Her şeye güvenlikle baktığımızda olmuyor, biz birbirimize güvenebilirsek yarımın inşasını çok rahat yapabiliriz ve o yüzden de barış için bizim yapacağımız her harcama, her eğitim ülkenin ekonomisini de dış politikasını da geliştirebilir ve dünyada çok saygın bir konuma gelebiliriz. O nedenle bizim bu Dışişlerinin bütçesinde daha çok yapıcı ve ileriye dönük bu şeylerin ortaya çıkması lazım, buna yönelik çalışmaların ve başlıkların ortaya çıkması lazım, çıkmadığı zaman dönem dönem hamasi süreçlere dönüşüyor. Mesela Avrupa Birliği süreçlerini kimi zaman çok yüksek düzeyde konuşuyoruz, kimi zaman çok düşüyor. Bir diyoruz ki: "Bir ay sonra vize serbestisi olacak." Bir bakıyorsunuz, o kapandı. Bir diyoruz ki: "Şu tarihte vizeler kalkacak, şunlar olacak." Olmuyor. Aslında bizimki vizeden falan değil, Avrupa Birliği düzeyinde gerek diyalog masasında olsun gerek müzakere düzeyinde olsun veya onlara ihtiyacımız olmadan bizim demokratik, çağdaş düşünce ve ifade özgürlüğünü açan bir sayfayı açmamız lazım. Bunu yaptığımız zaman birçok ilerleme yaşayabiliriz, yapmadığımız zaman birçok sorun kapımıza gelecek ve her seferinde sorulacak ve biz bunları kapatmaya çalışacağız.

Diğer bir durum kadrolaşma. Özellikle Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle beraber Dışişlerinde büyükelçilerin atanmasında ciddi bir kadrolaşma söz konusu. Bu, dönem dönem siyasi partilerin tercihleri de olabilir ama dış ilişkilerin özellikle öteden beri gelen kendine ait bir insan yetiştirme tarzı var ve son atamalara baktığımızda, hiç deneyimi olmayan, bu konuda hiçbir çalışması olmayan, daha önce siyasi partilerde çalışmış veya kafakol ilişkisiyle veya akrabalık ilişkileriyle birçok insan atanmış. Yani isimleri teker teker size verebilirim, okuyabilirim. İşte, söylendiler, Çek Cumhuriyeti'nden tutun, Kuveyt'e kadar, Malezya'ya kadar, Lüksemburg'a kadar birçok kişi kadrolaşma sayesinde atanmış. Böyle bir dış politika uygulanırsa bu, Türkiye'nin daha çok imajını zedeleyeceği gibi, diplomaside de çok geri adımlar atmasına vesile olacak ve biz ilerleyemeyiz.

Bir taraftan da bizim en büyük kara sınırımız olan komşularla ilişkilerde hep problem yaşıyoruz ve demografik yapıdan söz ederken aslında demografik yapının değişiminde sanki rol alıyoruz. Normalde bizim yapmamız gereken, nasıl içeride konuşmamız gerekiyorsa, dışarıda da konuşmamız lazım, diyalog geliştirmemiz lazım ve bunu yapmadığımız zaman her dışarı gittiğimizde bize Ermeni, Süryani, Kürt, Alevi meselelerinde sorunlar gündeme gelecek.

Bakın, Bakanlık bünyesinde Araştırma ve Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü var ve daha çok uluslararası alanda, yurt dışında çalışıyor. Bence o kurumdaki yöneticiler yurt içinde çalışsın yani orada, yurt dışındaki sorunlara yanıt bulacaklarına içeride bu sorunların çözümü için Hükümetin ne yapması gerektiği, sadece dış ilişkilerin değil, bütün kurumların ne yapması gerektiği konusunda çalışması lazım. Tekrar bir kurum var, Yurtdışı Tanıtım ve Kültür İşleri Genel Müdürlüğü. Sadece tek

bir kimlik ve tek bir inanç üzerine tanıtım yapıyor. Bunu yaptığımız zaman insanlar size sorar: “İçeride bunlarla ilgili, Türkiye ve Anadolu’nun zenginliğiyle ilgili, kültürel zenginliğiyle ilgili, inançlarla ilgili niçin bir adım atılmıyor?” Yoksa biz bu kutuplaşmayla, hamasi nutuklarla Hollanda’yla problem yaşadığımızda portakalı keseceğiz veya onları protesto edeceğiz, Almanlarla yaşadığımızda arabaların logolarını sökeceğiz, Çin’le yaşadığımızda gidip Sultanahmet’te yanlışlıkla Korelilere saldıracağız veya Uygur Türklerinden söz edip biraz coştuğumuzda başka insanlara saldıracağız. Bunların hiçbiri çözüm olmuyor, futbol maçlarında slogan atarak çözüm olmuyor. Asıl çözüm, gerçekten inanarak barışa, diyaloga ve nasıl ki İstanbul’da eğitim veriliyor, ara buluculuk sürecinden değil de daha çok konuşarak... Çünkü konuşarak birçok sorunu çözebiliriz ve Türkiye gibi stratejik konumda olan ülkelerde, gerek komşularıyla ilişkide gerek gelecekle ilişkilerde bunun çok büyük bir önem arz etmesi lazım. Hükümet geçmişte “Komşularımınla sıfır problem” diyordu. Şu anda her komşumuzla konuşabileceğimiz ciddi sıkıntılar mevcut.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturum Başkanlığına Kâtip Şirin Ünal geçti)

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Vekilim.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Bunların çözümü için gerçekten konuşulabilecek mekanizmaları yaratmak lazım. O nedenle, bütçenin daha çok barış, insan hakları çerçevesinde ele alınıp artırılması lazım; müzakereler için, daha iyi gelişmeler için çaba harcanması lazım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Şener...

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli üyeler, Dışişleri Bakanlığımızın değerli mensupları, basın mensupları; hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Hükümetin izlemiş olduğu politikaları bir millî mesele sayıp, bir millî politika kabul edip tabular oluşturmak, eleştirilmesinin engellenmesine çaba harcamak bence sağlıklı bir tutum değildir. Her şeyden önce, hükümetler izlemiş oldukları politikalar dış politika da olsa yanlışlar yapabilirler ve bu yanlışlar nedeniyle de düzeltilmeye her zaman ihtiyaç vardır. Bunları tartışılmaz kabul edip özellikle Parlamentoda bu politikaların aleyhine veya yanlışlığı üzerine bir şeyler söylendiği zaman susturulmaya çalışılması ülkemizin dış politika kapasitesini azaltan, dumura uğratan ve doğru politikalara yönelmesini engelleyen en önemli faktör olarak ortaya çıkar. Bu bakımdan, özgürce, sonuna kadar eleştirmemiz lazım. Otuz yıldır ben Parlamentodayım, bu dönemdeki kadar bastırıldığını hiçbir dönemde görmedim, yaşamadım. Diğer taraftan, bu politikaların önemli bir kısmı, pek çok konu sadece Sayın Erdoğan’ın, Sayın Cumhurbaşkanının kafasındadır. Pek çok meseleyle ilgili olarak Dışişleri Bakanlığımızın da başka birimlerin de herhangi bir bilgiye, kanaate sahip olmadığı düşüncesindeyim.

Bunları belirledikten sonra söylemem gereken ilk nokta şudur: “Arap Baharı” denilen, Kuzey Afrika’dan Yemen’e, Orta Doğu’ya kadar İslam dünyasını kasıp kavuran olaylar iç dinamiklerden daha çok dış dinamiklerin tetiklediği, planladığı ve ortaya çıkardığı olaylardır. Özellikle emperyalist ülkeler bunu planlamışlardır, ilk kez de G8 toplantısında ilan edilmiştir bildiğiniz gibi ve Kuzey Afrika ve Orta Doğu ülkelerinde demokrasiye, insan haklarına dayalı birtakım düzenler kurulacağından bahsetmişlerdir. Bununla ilgili çalışmalarıysa uzun yıllar öncesinden başlatmışlardır.

Suriye’de –bizimle komşu olduğu için en fazla dikkatimizi çeken ülke Suriye’dir- ilk günden itibaren hiçbir gösteri masum ve sivil değildir. Başta Dera, Cisir eş Şuşur gibi 2011’in Martında ve Haziranında meydana gelen hadiselerde bile silahlı sivil grupların girdiği, askere, polise yönelik

katliamlar yaptığı artık açık seçik olarak bilinmektedir. Ancak bu ülkelerde karışıklıklar ve olaylar çıkarmak isteyenler sadece bunu değil, aynı zamanda dünyanın dört bir tarafında yetiştirdikleri seyyar teröristleri, El Kaide unsurlarını bu ülkelere yerleştirmişlerdir, lojistik destek vermişlerdir, sevk etmişlerdir, finansmanlarını sağlamışlardır ve bu ülkelerin karışması için bunları araç olarak kullanmışlardır. Sadece Suriye'ye giren, Suriyeli olmayan, muhalif gruplar arasında çatışan insanların sayısı 100 binden fazladır. Bunlar defalarca ifade edilmiştir ve bu da yeterli olmamış, bu ülkelerde yerli iş birlikçiler oluşturulmuştur. Bunların kimler olduğuyla ilgili ayrıntıya vaktim yok ama rol model olarak da özellikle demokrasi deneyimi ve tecrübesi geçmişi nedeniyle Türkiye ve Erdoğan bu ülkelere toplumsal karışıklığın tetiklenmesi için rol modeli olarak gösterilmiştir.

Bir medya ağı oluşturmuşlardır. Başta El Cezire televizyonu bu Arap Baharı için hazırlanmıştır. Olaylar başladıktan sonra sık sık ismini duyduğumuz, Londra merkezli Suriye Gözlemevi, Beyaz Baretliler gibi oluşumlar doğrudan doğruya emperyalist ülkelerin bu enformasyon ağının taşıyıcıları olmuşlardır ve 100 binin üzerinde yabancıların da içinde bulunduğu insanlar, silahlı terörist gruplar Suriye kentlerini ele geçirirken Suriye devleti ne yapabiliirdi? Dünyanın dört bir tarafından yabancı teröristi Türkiye'ye sevk etse birileri, Türkiye'nin bazı kentlerini bunlar işgal etseler Türkiye devleti ne yapardı ise onu yapmışlardır. Şimdi, zaman zaman "Vay efendim, bilmem kaç kişinin, kaç yüz bin kişinin katili, kaç milyon kişinin katili biri" diye Suriye yönetimini suçlayanlar aslında doğrudan doğruya emperyalizmin dezenformasyon ağının taşıyıcılarıdır. Sanki Nusra hiç kimseyi katletmedi, sanki IŞİD, Ahrar-uşŞam, İslami Cephe vesaire gibi terör örgütleri ve grupları hiç kimsenin burnunu kanatmamış da Suriye olaylarında bütün ölenlerin sorumlusu Suriye devletiymiş gibi tavır sergilemek son derece de yanlıştır. Bakın, IŞİD ve Nusra sonradan Birleşmiş Milletler ve Türkiye tarafından terör örgütü olarak kabul edilmiş olsa bile ABD merkezli olarak oluşturulduğu, hem Pakistan-Afganistan arasındaki bölgede hem de Irak hapishanelerinde bu oluşumların sağlandığı bilinen bir hadisedir ve bunların Suriye'ye, Libya'ya, Yemen'e taşınmasında da maalesef çok önemli göstergeler var. Batı ülkelerinin lojistik destek ve otoban sağlamak suretiyle naklettikleri bilinen bir gerçektir ama ilk başından itibaren Sayın Erdoğan'ın da bireysel tercihiyle uyguladığı ve Dışişleri Bakanlığının benimsediği politikalarda bu Arap Baharı ve Suriye olaylarında doğrudan doğruya ABD'yle iş birliği içerisine girilmiştir. Ama başlangıçtan itibaren bu beraberliğin Türkiye'yle bağlantılı hangi boyutlara sahip olduğunu gösteren bazı olaylar ortaya çıkmaktadır. Mesela "Beyaz Baretliler" dediğimiz grup ikide bir "Esad kimyasal silahlar kullandı." diye ABD'nin Suriye'yi vurmasını teşvik eden en önemli enformasyon ağlarından biridir ve maalesef bu beyaz Beyaz Baretliler'in kurucularından eski İngiliz istihbarat görevlisi ve askeri James Gustaf Edward le Mesurier İstanbul'da ölü olarak bulunmuştur. Türkiye, İstanbul'da bunun ne işi var? Veya Bağdadi'den bahsediyoruz "Bağdadi'nin karısını yakaladık." diyoruz -kaçıncı karısıdır bilmiyorum- ama işte savcılık açıklama yaptı, sadece Kırşehir'de Bağdadi'nin yakın akrabası 25 kişi hakkında soruşturma başlatıldığından bahsediyor. Diğer kentlerde kimler var acaba? Bağdadi bütün sülalesiyle Türkiye'de niye geziyor acaba? Bunun sebebi nedir? Bunu bilmek elbette hepimizin hakkıdır. Ve olay şuydu: Diğer ülkelerde, Libya'da, Yemen'de, Irak'ta olduğu gibi, Suriye'nin de parçalanması temel bir tezdi. Bu parçalanma tezini savunanlarla beraber aynı politikayı Sayın Erdoğan da uygulamıştır ama şimdi geldiğimiz nokta itibarıyla ne görüyoruz? Bütün bu süreçlerden Türkiye'nin bir kazancı olmamıştır, kayıpları olmuştur. Onun için bu politikalar millî politika değildir, İslami bir politika değildir, insani bir politika değildir.

Bakın, hep İsrail kazanıyor, sessiz ve derinden gidiyor ve sürekli İsrail kazanıyor. Niye kazanıyorsa, anlamıyorum. "Kudüs..." diyor. Kudüs'le ilgili "Şunu da iyi yaptık." diyeceğiniz ne var ki? 1 Mayıs 2005 tarihinde Sayın Erdoğan, İsrail'i ziyaret etmiştir. Ariel Şaron, Tel Aviv'de değil, Kudüs'te karşılaşmıştır "Yahudi milletinin başkenti, İsrail devletinin başkenti Kudüs'e hoş geldiniz." demiştir,

tokalaşmıştır ve gülümseyerek o tokalaşmaya iştirak etmiştir Sayın Başbakan o dönemde. Daha sonra, ben 2012 yılında yaptığım televizyon konuşmasında “Bu süreç, bu “Arap Baharı” dediğiniz süreç İsrail’in genişlemesi için hazırlanmış bir tezgâhtır.” dediğim zaman herkes itiraz ediyordu ve yayında söyleşi yaptığımız şahıs da “Ne yapacak genişleyecek de?” demişti “İlk yapacağı iş Kudüs’ü bölünmeksizin, bir bütün olarak başkent hâline dönüştürecektir.” demiştim, geldiğimiz nokta bu. İşte Kudüs. Kudüs’e ne yaptınız? Bağırarak Kudüs olmadı “Oo, Kudüs Filistin’in başkentidir.” diye dünya kadar nutuk attınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Vekilim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – İstedığınız kadar nutuk atın, ne hâle geldi Kudüs? İsrail yerleşti, Golan Tepeleri’ni işgal etti bu sırada, Batı Şeria’daki Yahudi yerleşim yerlerini genişletti bu sırada, bunun ötesinde, Doğu Akdeniz’in doğal gazına ve petrolüne de el koydu; Türkiye dışlandı, Suriye dışlandı, Lübnan dışlandı Doğu Akdeniz’in petrolünde, doğal gazında, özellikle doğal gaz yataklarında. Tek tek sayılarını, miktarlarını vermek isterdim, yok.

Diğer taraftan, şimdi, değerli arkadaşlar, tamam, bir şeylerden bahsediyoruz ama sükûnetle tartışmak lazım. Bence bu Suriye politikasının Türkiye’ye verdiği en büyük zarar, Türkiye’de yurttaşlarımız arasında duygusal ayrışma meydana getirmiş olmasıdır. Bu son derece de tehlikeli bir olaydır. Sayın milletvekilleri de bazı şeyleri savunurken duygusal davranmaya kalkıyorlar, duyguları coşturmaya kalkıyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Şener, tamamlayalım lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Arkadaşlar, bu konu duygularımızla hareket edeceğimiz bir konu değildir. Yeri gelirse duygularımızı içimize gömeceğiz, içimizi duygularımıza mezar yapacağız ama akıllı düşüneceğiz. Bu ülkenin birliği, beraberliği, vatandaşlarımızın bir arada yaşama iradesi nasıl gerçekleştirilir, bunun üzerinde çaba harcayacağız ve bazı kavramları, bazı kelimeleri ulu orta kullanmaktan da uzak duracağız. Ülkenin geleceği buna bağlıdır diyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Vekilim.

Sayın Kuşoğlu...

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, değerli Bakan Yardımcıları, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, geçen yıl bütçe görüşmelerinden beri Türk dış politikasında çözdük diyebileceğimiz bir konu var mıdır? Ben bulamadım inanın ve tam tersine, ilave sorunlar var, ilave epey bir sorun var ve tam tersine mevcut sorunlar da aleyhimize olarak derinleşmiş vaziyette. Üstelik, bu konuşulmuştur, ben fazla girmeyeceğim ama mektup gibi bir skandalla da karşı karşıya kaldık. Bunda sizi suçlamıyorum Dışişleri Bakanlığı olarak ama maalesef ülke olarak böyle bir durumla da karşı karşıya kaldık, tarihte görülmemiş bir şey.

Geçen dönem siz mesela Doğu Akdeniz’le ilgili olarak sunumunuzda “Doğu Akdeniz’de en uzun kıyı şeridine sahip olan Türkiye’nin Kıbrıs Adası’nın batısında ve kuzeyindeki deniz alanlarında meşru hak ve çıkarları bulunmaktadır.” diyen bir cümle vardı, bu sefer daha da kısaltarak bunu geçmişsiniz. Öyle, doğru, Doğu Akdeniz’de en fazla kıyı şeridine sahip olan ülke Türkiye ama Doğu Akdeniz’de en sıkıntılı olan ülke de Türkiye şu anda yani şu anda orada müthiş bir örgütlenme yapıldı. Ben senelerden

beri sizden önce de hep Dışişleri Bakanlarına da Enerji Bakanlarımıza da bu konuyu sorardım, bu konu nedense çok küçümsendi “Biz bir şekilde hallederiz. Orada ne olursa olsun Türkiye’den geçmek zorunda. Dolayısıyla bize gelecekler, biz bunu hallederiz.” gibi, böyle bakıldı. “Türkiye olmadan bunun Avrupa’ya ya da bir tarafa taşınması mümkün değil, Türkiye’siz olmaz.” Hep böyle bakıldı ama gelinen noktada maalesef Doğu Akdeniz meselesinde çok sıkıntılıyız ve maalesef Kıbrıs’ı da içeren bir tehlikeyle karşı karşıyayız. Bu söylediğim Doğu Akdeniz’le ilgili, İslam İşbirliği Örgütüyle ilgili olarak da geçen yıl ve bu seneki söylemlerinizi benziyor başlık olarak, D8’le ilgili olarak da öyle, NATO’yla ilgili olarak da öyle, Avrupa Birliği ve gümrük birliğiyle ilgili olarak da öyle. Avrupa Birliğiyle ilgili olarak da “Stratejik ortağımızdır, stratejik bir alan olarak görüyoruz.” diyorsunuz, bu sene de öyle ama hep geriye gitmişiz bu alanlarda.

246 yerde temsilciliğimiz var; büyükelçiliğimiz var, konsoloslüğümüz ve temsilciliğimiz var. Peki, 246 yerde bizim çok geniş bir dışişleri örgütümüz var da şimdi, şu Barış Pınarı Harekâtı, Türkiye’nin son yıllarda Kıbrıs’tan sonraki en kapsamlı harekâtıydı, olacaktı daha doğrusu. Bir harekât öncesi Dışişleri Bakanlığı tezlerimizi anlatmaz mı? İslam İşbirliği Örgütünde ve Kıbrıs’ta yani Avrupa Birliğine, NATO’ya, şunlara bunlara anlatamamışız, onları bırakın, Kuzey Kıbrıs’a da mı anlatamayız? Kuzey Kıbrıs’tan bile tepki görebildik maalesef. Hâlbuki, Dışişleri Bakanlığının böyle bir harekâtın çok öncesinde tezlerimizi anlatması lazımdı, bu sıkıntılarımızı gidermesi lazımdı. Müthiş bir tepki gördük, diplomatik alanda müthiş bir tepki gördük ve Barış Pınarı Harekâtı biliyorsunuz bir hafta içerisinde son buldu, öyle kaldı ve hedeflerinin hiçbirine ulaşamadı; ne YPG yok edildi ne 30’a 480’lik hatta bir güvenli bir bölge oluşturulabilirdi ne Suriyelileri oraya taşıma konusu gerçekleşebildi; gerçekleşmeyecek de bu gidişle. Zaten bugün galiba o tür bir haber var, Suriyelilerin Türkiye’de kalmasına yönelik bir çalışma da varmış, tam olarak bilmiyorum ama böyle bir söz söylenmiş Sayın Cumhurbaşkanı tarafından.

Burada son konuşmamızda “Önemli olan balığın yüzerek karaya vurmadan önce engin sularda bile yüzebilmesidir.” demişsiniz. Sayın Bakanım, artık yüzmüyor, yüzdürülüyoruz biz, özellikle Amerika ve Rusya arasında gidip geliyoruz, ne yaptığımız belli değil maalesef. Tam bir dış politikadan, bağımsız bir dış politikadan bahsetmemiz mümkün değil maalesef. Amerika ve Rusya yakınlaşmasını geçen dönem kendi partimden olduğu için Ünal Bey’i geçeyim ama Aydın Bey de çok güzel ifade etmişti, Sayın Aydın Sezgin. ABD ve Rusya arasında bir yakınlaşma ihtimalinin çok yüksek olduğunu konuşmasında anlatmıştı, hakikaten de öyle gerçekleşti. Bugün Amerika Deyrizor’da Ruslar da Kamışlı’da hak sahibi olduklarını iddia ediyorlar çünkü her ikisinde de petrol var. Her ikisi de petrol bölgesini işgal etmiş vaziyette ve Türkiye’nin ihtiyacı olan petrolün yarısına yakını bir petrol sahası bu her iki yerde söz konusu. Türkiye ne yapıyor peki burada? Türkiye bütün belaları satın aldı oradaki bütün sıkıntıları aldı üzerine, hiçbir menfaati de yok şu anda gördüğümüz kadarıyla, hiçbir menfaati yok. Hâlbuki bizim Amerika-Rusya yakınlaşmasını da gerçekten görerek Suriye politikasında daha farklı bir noktada olmamız gerekirdi, maalesef olmadık.

Siz mesela geçenlerde verdiğiniz bir demeçte “ABD verdiği hiçbir sözü tutmadı.” demişsiniz Antalya’da yaptığımız bir konuşmada. Tutmadı. Peki, ne oldu, biz neden ABD’yle ve Rusya’yla mutabakat zaptı imzaladık her ikisiyle de? O yüz yirmi saat ara verdik, öbüründe yüz elli saat ara verdik. Sonuçta ne oldu? Yani bunu bir hafta sonra anladık sözlerinde durmadıklarını, durmayacaklarını ama neden o mutabakatlar imzalanırken anlamadık? Anlamamız gerekirdi. Yani bizim Dışişleri kadrolarımız buna yetkindir, hakikaten yetkindir. Bunu görmemiz lazım. Şimdi, ben geçen yılki gibi diyeceğim ki siz bu konuda Dışişleri olarak gereken şeyde, yetkinlikte –pardon, yanlış bir kelime kullanmayayım- gereken etkiyi göstermiyorsunuz. Öyle yani bu Dışişleri Bakanlığına kalsaydı herhâlde bu noktada olmazdık. Ama sarayda yapılan imzalarla bu noktaya getirildi.

Sayın Bakanım, ben usulle ilgili sabahleyin söz aldığımda 2018 bütçesiyle ilgili olarak da bir şeyler söylemenizi, o konuda bilgi vermenizi istemiştim. Pek bilgi veremediniz ama 2018’de bütçeniz başlangıç ödeneklerinin üzerinde bir harcama yapmışsınız yani 3 milyar 310 milyonluk bir bütçe başlangıç ödeneğiniz varmış, 3 milyar 886 milyona bağlanmış yani harcamalarınız bu kadar olmuş. Ama bu harcamalar bakıyorum personel ödeneklerinden ve mal ve hizmet alımlarından oluşuyor yani yatırımlarınız azalmış tam tersine, personel ödenekleriniz artmış. Yani bu neden? Baştan tahmin edilemedi mi? Edilemeyecek bir şey değil ki personel ödeneklerinin, mal ve hizmet alımlarının önceden öngörülememesi. Yani harcamaların yüksekliği buradan kaynaklanmış. Şimdi, 2019’da da başlangıç ödeneğinin üzerine, bilmiyorum tabii, nasıl şey yapacaktır, ağustos sonu itibarıyla 2,829, 3’e yakın bir rakam söz konusu olmuş. Bu sene 4 milyar 631 milyonluk bir bütçe başlangıç teklifi var ama bunun da aynı şekilde yatırım gideri azalmış yani yatırımları azaltmışsınız, yatırımlara gitmiyor son üç yıldan beri bütçeniz.

Sayıştay raporlarına değineyim. 2018 Sayıştay raporu... 15 eleştirisi var Sayıştayın sizinle ilgili olarak. Bunlardan bazıları önemli, depozito ve teminatların kayıt ve takibinin tam olarak yapılamaması. Burada bir yolsuzluk söz konusu değildir ama yolsuzluk olabilecek bir bulgudur. Dikkat edilmesi lazım buna. Özellikle yurt dışı tedavi giderlerinin ödenmesinde 10’uncu bulgu “Mevcut Mevzuatın Uygulamadaki Sorunları Gidermede Yetersiz Kalması” başlıklı, önemli. Bu, kendi personeliniz açısından en azından önemli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

(Oturma Başkanlığına Başkan Lütfi Elvan geçti)

BAŞKAN – Buyurun.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

11’inci bulgu önemli. Özlük haklarıyla ilgili olarak SGK kesintileri 5510 sayılı Kanun’a göre hesaplananların prime esas özel hizmet tazminatlarının hatalı tespit edilmesi ve en önemli bulgusu da iç kontrol sisteminin yetersiz olması Sayın Bakanım, Dışişleri Bakanlığı eski bir bakanlık, iç kontrol sisteminin yeterli olması lazım, daha fazla önem vermeniz gerekir iç kontrol sisteminin kurulmasıyla ilgili olarak.

Geçen dönemden izlemeye olan 7 konu var, 7 başlık var, bunlardan 3’ünü halletmişsiniz, 4’ünü halletmemişsiniz, hâlen sorun olmaya devam ediyor Sayın Bakanım.

Türk Akreditasyon Kurumuyla ilgili olarak da teşekkür ediyorum, düzenlilik ve denetim raporu çok olumlu, kurumu tebrik ediyorum ancak performans raporunda mevcut eleştiriler dikkate alınması gereken eleştiriler.

Avrupa Birliği Başkanlığında da iç kontrol sistemi söz konusu değil, buranın eylem planı hazır değil, o nedenle “İç kontrol sisteminde bir aksama var.” denmiş ama teşkilat yapısının değişmesinden kaynaklandığı söyleniyor ama kadro durumuyla ilgili bilgi de verilmemiş, bilmiyorum, yeterli midir ama Avrupa Birliği eski bir bakanlıktı, daha iyi durumda olması gerekir diye düşünüyorum.

Sayın Bakanım, fazla uzatmayayım. Bütçelerinizin hayırlı olmasını diliyorum, başarılar diliyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Kuşoğlu.

Sayın İbrahim Aydemir, buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değeri Bakanım, şahsınızda bütün heyeti saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, efendim, sabahleyin Sayın Bakanımız çok yetkin bir biçimde sunum yaptı, öğreticiydi, istifade ettik. Volkan Bozkır Bakanımız da hakeza öyle, çok ciddi, tafsilatlı aktarımları, anlatımları oldu. Muhalefetten, bizim cenahtan dinlediklerimiz oldu, istifade ettiklerimiz oldu, herkese minnettarız, teşekkür ediyoruz. Ancak, her vesile altını çiziyorum ki geçmişe projekte olup gelecekte yürürken yolumuzu berraklaştırabiliriz, bu bir Sünnetullah gereği, bir kozmik kanun diyelim. Efendim, bunu nasıl yapıyoruz? Bunu şununla yapıyoruz: Daha önce yaşanmışlıkları, yani şu zeminde neler yaşanmış, neler konuşulmuş, neye göre hareket edilmiş, onları ortaya koyarak yapabiliriz. Bakın, bütçenin yetersizliğine işaret olsun diye birçok şey söylendi burada. Oysa çalışılıp gelirse, öncesine bakılsa yani AK PARTİ hükümetlerinden önce neler yaşanmış, Dışişleri Bakanlığımızın bütçesi nasıl tanzim edilmiş, bakanlarımızın tarzı burada nasıl açığa çıkmış bakılınsaydı zannediyorum ki biraz daha dikkat üzere konuşulurdu.

Şimdi, rahmetle anıyoruz, Allah gani gani rahmet eylesin, yakın zamanda rahmete uğurladık, Mümtaz Soysal; Dışişleri Bakanırken şurada yaşadıkları, ben burada değildim ama tutanaklara bakınca, onun hakikaten çok sıkıntılı, çok hüzün veren bir hâlet içerisinde olduğunu hissediyorum. Bir defa, Sayın Bakanımız gibi neredeyse bir saate varan bir sunum yapmamış; iki, üç dakikalık bir sunumla iktifa etmiş ve şunu söylemiş, not düşmüş “Efendim, biz size metinleri dağıttık, oradan istifade ediniz, ben ayrıntıya girmiyorum.” diyor; çok net. Peki, müzakereler nasıl geçmiş? Gene, Türkiye efkârının, hatta dünya efkârının çok yakından tanıdığı bir siyasetçimiz söz almış, son söz de ona ait olmuş, Güneş Taner Bey’in. Müsaade ederseniz onun düştüğü bir iki notu burada hatırlatmak istiyorum, kayda geçmek istiyorum. Dışişleri Bakanlığı bütçesinin yetersizliğine işaret olsun diye söylüyor, diyor ki: “Şimdi, bütçe rakamlarına geliyorum, keşke bu 22’nci sayfayı hiç yazdırmaysaydınız. O kadar sığ, o kadar düşük bir bütçe ki...” Tabii, o arada özelleştirmeyle ilgili, o günkü Dışişleri Bakanlığının tutumuna da tenkit olsun diye birtakım notlar düşüyor, diyor ki: “Sayın Başbakanın yalancısıyım, Türkiye özelleştirme yapamadığı için ekonomisindeki tıkanıklıkları gideremediğinden ekonomisi daha kötüye gitmiştir, daha kötüye giden ekonomide tabii ki bütçeler azalmaktadır. Tabii, vatandaşlar sıkıntı çekmektedir; tabii, enflasyon yüzde 150’ye gelmektedir.” Düştüğü not. Bir başka yerde aynen şunu söylüyor arkadaşlar, o günkü 24’üncü sayfaya vurgu yapıyor ve diyor ki: “‘Türkiye’nin uluslararası kuruluşlara olan 1984 yılında ödeyeceği 30 milyon dolar borcun -30 milyon dolar arkadaşlar- bütçeye para konmadığı için sadece 16 milyon dolarını ödeyebileceğiz.’ deme yanlışını bu Komisyon düzeltsin.” Yani ızdırabını çekiyor. O vakitler “30 milyondan sadece 16 milyon ödeyebiliyoruz.” diyor, Dışişleri Bakanlığında CHP’li bir Bakanımız var. Rahmetle anıyorum, kesinlikle onu naksetmek için söylemiyorum, tam tersi, onun ne derece zor duruma düşürüldüğünü ifade etmek için söylüyorum. Biz 18 bütçe yapmışız arkadaşlar, 18 bütçe; 6’sında ben varım elhamdülillah, hiçbir bütçede bu neviden bir tenkite muhatap olmadık.

Bakın, bir arkadaşımız, Savunma Bakanlığı bütçesi ile Dışişleri Bakanlığı bütçesini mukayese yaptılar burada. Yapılmaması lazımdı aslında. Niye yapılır, onu anlamıyorum. Yani “Terörle mücadele edilmesin.” Zamirinde bu var, arka planında bu var; onu çok açık söyleyemedikleri için böylesine örtülü, zımnî bir tenkit getiriyorlar. Bakın, Savunma Bakanlığıyla ilgili bir kıyas yapıyorum: Geçtiğimiz yıl yani 2019 yılı bütçesinde Savunma Bakanlığındaki artış yüzde 15 olmuş arkadaşlar oysa Dışişleri Bakanlığımızdaki artışın oranı yüzde 40. Geçtiğimiz yılki mukayeseye bakar mısınız, farka bakar mısınız: yüzde 15; yüzde 40. Efendim, bu yıl ne olmuş? Bu sene o bütçe kifayet etmiş ki aynı seviyede duruyor ama Savunma Bakanlığının bütçesi de yüzde 15 artmış, hepsi bu. Dolayısıyla, Dışişleri Bakanlığımıza geçtiğimiz yıl verdiğimiz artışa bile ulaşamamış. Kaldı ki bu mukayeseyi çok alil, çok düşük buluyorum arkadaşlar, çok net. Türkiye’nin içinde bulunduğu hâl, hâlet herkesin, bütün dünyanın aşıkârı bir durum. Böyle bir durumda bize düşen nedir?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne lazım geliyorsa onu yapmaktır ve bunu yapmak için de gerekenler yapılıyor Sayın Cumhurbaşkanımızın dirayetli yaklaşımıyla. Daha önce “Sin, külahın kimse görmesin.” politikaları berhava edildi. Buna bir türlü tahammül yok. Hatta diplomat arkadaşlarımız burada konuşurken bunu tenkit ettiler, hatta not düştiler “Efendim, daha önce biz böyle sahada olmadık, niye sahada oluyoruz?” gibi bir yaklaşım sergilendi, çok net söylüyorum, burada ben bizatihi duydum. Sahada olacağız arkadaşlar, biz artık “Sin, külahın kimse görmesin.” politikasında olamayız, olmadık çünkü AK PARTİ’nin yaklaşımı edilgen değil “Biz varız.” diyen bir yaklaşımdır ve bunun en mütebariz görüntü yeri de Dışişleri Bakanlığı olmuştur. Bundan dolayı Sayın Bakanımızla iftihar ediyoruz ve arkasındaki şu yetkin kadro, hepsiyle iftihar ediyoruz. Dışarıya gittiğimizde, yurt dışına gittiğimizde Türkiye’nin saygınlığının nasıl zirve yaptığını, nasıl doruklara geldiğini bizatihi hepimiz görüyoruz.

Şimdi, burada bir arkadaşımız Cumhurbaşkanımızın rol modelliğine atıfta bulunup efendim, tenkit geliştirdi oysa doğrudur, rol modeldir, neyin rol modeli? Mazlumların hamisi olmanın rol modeli. Sayın Cumhurbaşkanımızla beraber Türkiye’de yeni bir politika açığa çıktı ve bütün dünya sathındaki mazlumlar tarafından bu politika kucaklanarak, kuşatılarak sahiplenildi. Burada hiç kimse kendi bulunduğu zaviyeden oranın haklılığını yukarı çıkarma adına hakikatleri ters yüz etmeyecek, yok böyle bir şey. Hele özellikle -daha önceki bütçelerde de ben söyledim, hep söyleyeceğim burada- Kürtlerin hamisi olmak, Kürtlerin sahibi olmak, Kürtler adına siyaset yapıyor görüntüsü vermek; bu, hadsizliğin daniskasıdır. Böyle bir şey yok arkadaşlar. Kürt’ün sahibi benim, ben; ben, milletvekili olarak. Onlar asla ve kata, Kürt’ü istismar edip, Kürt’ü öne çıkarıp kendi bireysel ya da küresel aktörlerin oyununu oynayanların yanında olmadılar, hiçbir zaman olmadılar. Kürt ile teröristi eş değer göstermek, konuşurken sanki müsaviymiş gibi bir not düşmek edepsizliktir, kim yapıyorsa, zinhar bu kabul edilemez ve etmiyoruz biz. O yüzden, Kürt’ün sahibi biziz.

Biraz önce bir şey söyledi Garo Bey, ona çok katılıyorum, söyleyeceğim onu: Bir teröristi millete teşmil etmek olmaz, mümkün değil; ben de kabul etmiyorum yani “Ermeni terörü” diye bir kavramı ben de kabul etmiyorum, etmedik biz, millette bugüne kadar etmedik ki biz. “Türk milletinin zaten mütebariz hâli budur.” dedik hep. O yüzdendir ki Cenab-ı Hak inayetiyle, nusretiyle bu milleti kuşatmıştır ve ilanihaye de öyle olacaktır, hiç kimse hülya görmesin; görüyoruz biz bütün bunları.

Şimdi, efendim, bizim Erzurum’da, Naci Bey burada, o da bilir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bu anekdotla bitireceksiniz herhâlde.

Buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bakanımız sert tahdit koyuyor bizim konuşmalara, buradaki herkese.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Hep de Erzurumlulara koyuyor ama.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yok, yok; bizim gruba hep yapıyor onu, olsun, canı sağ olsun.

Şimdi, efendim, Hınçak çetelerinden bir “dığa” -“dığa”nın ne anlama geldiğini Garo Bey bilir- efendim, bir hançer elde etmiş Değerli Bakanım, mazlumlara, yaşlılara, çocuklara musallat olmuş Millî Mücadele dönemlerinde. Bunların önünü kesiyor, haraç alıyor filan, artık insanlar bizar olmuşlar, hırçınlığın, zulmün adı “Heço’nun hançeri” olmuş. Bir Dadaş bunu duymuş, gereğini yapmış, Heço’yu

adam akıllı bir güzel dövmüş, hançerini de almış, münasip hâle getirdikten sonra “Gıt şimdi, desinler ki ‘Heço’ nun hançeri varmış.” Arkadaşlar, Trump’ın mektubuna atıfta bulundunuz ya ha bire, biz hâl diliyle gereğini yaparız, öyle sözde yapmayız. O gün sahaya girdik, onun mektubunun geldiği gün, sözüm ona bizi tekdir ederken cevabını orada verdik askerimizle, sonrasında da dirayet sembolü, liderliğin zirvesi, doruk ismi Sayın Cumhurbaşkanımız o mektubu sahibine yedirerek, vererek Heço’nun hançeri hâlini hayata yansıtmıştır.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Olmadı, olmadı; ters tepti bu örnek.

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) – Örnek tutmadı.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Herkes bunu bilecek arkadaşlar. Şimdi, gidin siz de bu hâlden sonra “Trump’ın mektubu varmış.” deyin neredeyse o mektup! Şunu bileceğiz arkadaşlar: Kişisel kin ve nefretle hakikatleri ters yüz etmek, son tahlilde kim yapıyorsa ona zarar veriyor. Mugalatayla kimse bir yere varamıyor. Bu millet Allah’ın izniyle, bütün bir millet, 80 küsur milyonuyla, Kürt’ü, Türk’ü, hangi etnik aidiyete mensup olursa olsun, Türk milleti şemsiyesiyle bizi zirvelere doğru taşıyacak, ülkemiz eski edilgen hâle asla dönmeyecek, küresel bir güç hâlinde inşallah yoluna devam edecek.

Sevgili Bakanım, sizinle hakikaten iftihar ediyoruz, kadronuzla öyle. Allah yolunuzu, izinizi açık etsin. Sizinle yurt dışına geldiğimizde görüyoruz orada size olan iltifatı, ülkemize olan yaklaşımı görüyoruz ve göğsümüz kabarıyor. Dolayısıyla Cenab-ı Hak yolunuzu hep açık etsin inşallah. Bütçeniz de hayır uğur getirsin.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bir iki düzeltme yapmam gerekiyor.

Birincisi, Sayın Paylan, altı dakika süre verdim Sayın Aydemir’e. Dolayısıyla altı dakikada kesilmişti. Ondan sonra ilave süre verdim. İşte on dakikayı doldurdu. Birincisi o.

İkincisi, Sayın Aydemir’in de bana haksızlık ettiğini düşünüyorum. 7 arkadaşımız konuştu, bana iletilen 3 arkadaşımızdı. Dolayısıyla, bugün grup adına 7 arkadaşımız konuştu. Dolayısıyla, konuşmak isteyen her arkadaşına söz veriyorum. Bu konuda da haksızlık ettiğinizi düşünüyorum açıkçası. Tahdit koyduğunuzu ifade ettiniz ama Sayın Aydemir...

SALİH CORA (Trabzon) – Bence de haksızlık yapmış Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Haksızlık yapıyor, değil mi? Evet.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Konuşurken süreyi kısa tuttuğunuz için.

BAŞKAN – Biraz geçmiş kayıtlara bakın o zaman Sayın Aydemir.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Eyvallah.

BAŞKAN – Sayın Osmanağaoğlu, buyurun lütfen.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, Dışişleri Bakanlığımızın kıymetli bürokratları, basınımızın güzide temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime, geçtiğimiz günlerde Güney Kıbrıs Rum kesiminde, küstah ve kendini bilmez bir güruhun; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin ay yıldızlı bayrağını yakmasını lanetleyerek başlamak istiyorum. Bu cüreti onlara verenler, Kıbrıs’ın kaderini Türkiye’nin kaderinden ayırtırmak isteyenlerin de ta kendisidir. O gün KKTC bayrağını tutuşturan ateşin kıvılcımlarını, “Kıbrıs’ın kaderini Kıbrıs’a bırakalım” açıklamaları yapan belediye başkanları tutuşturmuştur.

O ipten, kazıktan kurtulmuş faşist kitleyi, KKTC Cumhurbaşkanlığı makamını işgal eden zatın Türkiye'ye mesafeli tavri cesaretlendirmiştir. Bilinmelidir ki o yanıp kül olan bayrak; Türkiye'den ayrı düşürüldükleri takdirde, adalı kardeşlerimizin payına düşecek akıbetin de habercisidir. Yanan bizim ciğerimiz, Kıbrıs Türk'ünün yarınları olacaktır. Buna devlet duruşu, millet aklı dün izin vermemiştir, bugün de müsaade edilmeyecektir. Yarınlarda da Kıbrıs'ın yol haritası, Anadolu'nun kaderinden ayrı çizilmeyecektir. Milliyetçi Hareket Partisi'nin Muhterem Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli Bey'in 16 Aralık 2017 tarihinde yaptığı bir konuşmada belirttiği üzere, dünya üzerinde altı hassas bölgeyi bir hat gibi birbirine bağlayan ve zaman zaman da birbirini tetikleyen bir huzursuzluk sarmalı oluşmuştur.

Bu altı kritik nokta; Kaşgar, Keşmir, Kerkük, Kudüs, Kıbrıs ve Kırım'dır. Genel Başkanımızın "Altı K" sözüyle formüle ettiği bu topraklar, bizim gönül coğrafyamıza ve medeniyet havzamıza ait alanlardır. Her birinde asırlık hatıralarımız, yıkık dökük hikâyelerimiz ve hasret türkülerimiz kalmıştır.

Hepsi küresel güçlerin savaş sahasına dönüşmüş olan bu altı diyarda bu milletin kanı ve hakkı vardır. Kapitalizmin sivri dişlerini geçirmeye çalıştığı ve emperyalizmin farklı maskeleriyle arzıdam ettiği bu altı yer, Türkiye'nin herhangi bir şehri kadar bizim iç meselemiz olarak kabul edilmeli ve Türk dış politikası bu hassasiyetle belirlenmelidir. Yaşananlar, küresel gerilim bölgelerinin "Altı K" çizgisindeki ateş hattıyla birebir örtüştüğünü göstermektedir.

Bugün Kıbrıs'ta uluslararası anlaşmalarla da sabit olan haklarımız gasbedilmeye çalışılmaktadır. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi; arkasına önce Yunanistan'ı, sonrasında da diğer emperyal şebeke mensuplarını alarak Türkiye'nin paçasında dolaşmaktadır. Çünkü Doğu Akdeniz Enerji havzası, Amerika'nın belirlediği, İsrail'in bekkiliğini yaptığı uluslararası şirketlere peşkeş çekilmeye çalışılmaktadır.

Bütün bu planları bozan, Türkiye'nin hakkını savunma hususunda geri adım atmaması ve sismik araştırma gemileriyle yürüttüğü enerji arama çalışmalarından taviz vermemesidir. Dışişleri Bakanlığına bu hususta gösterdiği duyarlılıktan dolayı teşekkür ediyorum. Maalesef Türkiye kamuoyu bu meseleler konusunda yeterince büyük bir hassasiyet taşımamaktadır. Unutulmamalıdır ki bütün diplomatik meseleler, milletlerin topyekûn reaksiyonu ve o reaksiyonu bir silaha başarıyla dönüştüren diplomatların kabiliyetiyle çözülebilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayınız efendim.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Diğer yandan; Doğu Akdeniz mevzuu, sadece Türk Hava Kuvvetlerinin bünyesinde karşılık bulan "Türk, Yunan jetlerinin Ege üzerindeki kapışmaları" gibi lokal bir sorun değildir. Dolayısıyla yalnızca Türk Deniz Kuvvetlerinin ve Dışişleri Bakanlığının uhdesinde bulunabilecek bir çözüm yoktur, bütün kurum ve kuruluşlarıyla Türk devleti meseleye ciddiyetle eğilmelidir. Doğu Akdeniz ve Kıbrıs meselesinin hem iç güvenlik, hem dış güvenlik, hem de ekonomik anlamda Türkiye'nin gelecek yıllarını nasıl şekillendireceği konusunda kamuoyunda bir farkındalık yaratılmalıdır.

Bu duygu ve düşüncelerle, Sayın Bakanım, 2020 bütçenizin hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum. Bütçenizin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum. Hepinizi hürmet ve muhabbetle selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum efendim.

Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, Sayın Bakan, değerli bürokratlar, basının değerli emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, AKP'nin, AK PARTİ'nin kurucularından birisiniz ve kuruluş iddialarını en iyi bilenlerdensiniz. Maalesef o kuruluş döneminden çok fazla arkadaşınız kalmadı. (Uğultular)

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen sessiz olalım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Kuruluş dönemi iddialarından da aslında geriye çok fazla bir şey kalmadı Sayın Bakanım.

Bakın, Türkiye'ye huzur, refah, adalet ve demokrasi vadetmişiniz Sayın Bakanım ve Türkiye'nin temel meselelerine girmiştiniz, çok önemliydi. Bir heyecan da yarattınız, Avrupa Birliği hikâyemiz de vardı. Avrupa Birliğine bir uçak kalktığında Sayın Birand'la, Rahmetli Birand'la beraber yüzlerce gazeteci oraya giderdi. Büyük bir heyecan vardı, Avrupa Birliği üyesi olacaktık, demokrasiye doğru yürüyorduk, Kopenhag Kriterleri konuşuluyordu. Şimdi, bakıyorsunuz, bunların hiçbirisi konuşulmuyor. Ne yapıyoruz? Avrupa Birliği raporlarını alıyorsunuz, “Çöpe attık.” diyorsunuz. Yurt dışından gelen bütün kınama mesajlarına, insan hakları ihlalleri, hukukun üstünlüğü meseleleriyle ilgili, “Hepsini çöpe attık.” diyorsunuz, “Yok hükmündedir.” diyorsunuz, böyle açıklamalar yapıyoruz ama maalesef, bu endekslerin hepsinde, Sayın Bakan, geriledik. Yani Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan da olduk.

Bakıyoruz, sebebi ne Sayın Bakan? Türkiye'nin temel meseleleri var. Kürt meselesi, Türkiye'nin temel bir meselesi. Çok önemli noktalara girmiştik, bakıyorsunuz, çok kötü bir yere savrulduk. Ermeni meselesi, Türkiye'nin kadim bir meselesi, konuşulamayan bir meselesi. Hakkınızı teslim ediyorum, ilk kez sizin iktidarınız döneminde konuşulabilir oldu; daha önce büyük bir tabuydu, en azından konuşulabilir oldu. Taksim Meydanı'nda anma yapabildik. Atalarımızı düşünün, Türkiye'nin Ermeni halkını Osmanlı'nın Ermenilerini anabildik yıllarca ama bakıyorsunuz o meselede de tekrar eski reflekslere, eski retoriklere döndük.

Kıbrıs meselesi... Çok önemli, cesaretli adımlar attınız, bakıyoruz, o meselede çözüm Kaf Dağı'nın ardında. Neden, Sayın Bakan, böyle bir noktaya savrulduk? Bakın, ben sunumunuzu dikkatlice dinledim. Şunu diyemediniz ya: “Biz Avrupa Birliğine yollayacağız, Kopenhag Kriterlerini yerine getireceğiz, Kürt meselesini demokratik bir temelde çözeceğiz.” diyemediniz çünkü siz hariciyecisiniz, dış ilişkilerle götürüyorsunuz ama Sayın Bakan, açıkça söyleyeyim, sizi yine çok yorgun gördüm. Neden? Bir gün Washington'dasınız, bir gün Moskova'dasınız, bir gün Paris'tesiniz, jet-lagınız da vardır eminim, zorlanıyorsunuz ama neyi konuşuyorsunuz orada? Kürt meselesini konuşuyorsunuz, Ermeni meselesini konuşuyorsunuz. Kimin Kürtleri onlar, kimin Ermenileri? Osmanlı'nın bakiyesi, Kürtler, Ermeniler, Kıbrıs meselesi, Suriye meselesi yani ulusal meselelerimiz ve bölgesel meselelerimizi konuşuyorsunuz yani komşularınızla olan ilişkileri konuşuyorsunuz. Neden oralarda konuşuyorsunuz Sayın Bakan? Çünkü Türkiye her şeye tekrar milliyetçi bir parantez çerçevesinde bakar oldu, milliyetçi bir mercekten bakıyor, Türkçü bir mercekten bakıyor. Çoğulculuk iddialarımızı büyük oranda kaybettik. **

Ermeni meselesine pek çok arkadaşımız girdi, siz de sunumunuzda söylediniz Sayın Bakan, onlarla ilgili birkaç şey söylemek istiyorum. Bakın, ben babaannemden dinledim bu meseleyi Sayın Bakan, ben 47 yaşındayım, ben yaşananları babaannemden dinledim, yaşadığı büyük felaketi. O “...”(x) derdi Ermenice “büyük felaket” derdi, “O günler gitsin, bir daha gelmesin.” derdi. Bütün ailesini o olaylarda kaybetmiş. Önce -evin erkeklerini topluyorlar şehrin dışında- ölüm haberleri geliyor bütün erkeklerin, sonra Talat Paşa'nın aldığı bir karar üzerine annesinin, kadınların ve çocukların da sürüleceğinin öğrenildiği zaman komşusuna emanet etmek istiyor annesi babaannemi. Yalnızca 2 (**)

(**) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

kardeşini alabilirim diyor ve o 2 kardeşin hayatını Hüseyin amca kurtarıyor. Geri kalanlar sürülüyor ve meçhule gidiyorlar, yollarda maalesef kurda kuşa yem oluyorlar. İşte, böyle büyük bir felaket. Şimdi, bu meselemizi, mesela babaannemin hikâyesini, mesela Bursalı Agop'un hikâyesini, Sivasslı Ani'nin hikâyesini, Tekirdağlı Ohannes'in hikâyesini bir bakıyoruz ABD Kongresi konuşuyor, bir bakıyoruz Fransız Parlamentosu konuşuyor, bir bakıyoruz Almanya Parlamentosu konuşuyor. Ya, bu toprakların meselesi Sayın Bakan, bakın, bu toprakların meselesi ve bu insanlar buranın insanları. Biliyorsunuz, Paris'teki Ohannes amca da Sivasslı, Los Angeles'teki Agop da Malatyalı, buranın insanları; o insanlar yüz dört yıldır bir adaletle buluşmuş değiller. Bakın, Sayın Cumhurbaşkanının yıllardır yayınladığı bir mesaj var, size bu mesajdan birkaç cümle okuyacağım, nereye gittiğimizi anlayacağız, 2014 yılı mesajından. Aynen şöyle söylüyor Sayın Cumhurbaşkanı: "Ermeni vatandaşlarımız ve dünyadaki tüm Ermeniler için özel bir anlam taşıyan 24 Nisan, tarihî bir meseleye ilişkin düşüncelerin özgürce paylaşılması için değerli bir fırsat sunmaktadır. Atalarımızın dediği gibi 'Ateş düştüğü yeri yakar.' Osmanlı İmparatorluğu vatandaşı herkes gibi Ermenilerin de o dönemde yaşadıkları acıların hatıralarını annelerini anlamak ve paylaşmak bir insanlık vazifesidir. Tehcir gibi gayriinsani sonuçlar doğuran hadiselerin yaşanmış olması, Türkler ile Ermeniler arasında duygudaşlık kurulmasına ve karşılıklı insani tutum ve davranışlar sergilenmesine engel olmamalıdır." Yani yaşanmış gayriinsani olaylardan bahsediyor ve en sonunda da şunu söylüyor: "20'nci yüzyılın başındaki koşullarda hayatlarını kaybeden Ermenilerin huzur içinde yatmalarını diliyor, torunlarına taziyelerimizi iletiyoruz." Tarihî bir açıklama, açıkça söyleyeyim tarihî bir açıklama; çok önemli, çok kıymetli ve bütün dünyada heyecan yarattı. Şunu yaptı Sayın Cumhurbaşkanı: Bu meseleyi Türkiye'nin meselesi olarak kabul edip bu topraklarda Cumhurbaşkanı siyasi bir açıklama yaptı. Hani tarihçi değil Sayın Cumhurbaşkanı, bu siyasi bir açıklamadır, siyasetçilerin yaptığı açıklamalar, biliyorsunuz, siyasi açıklamalardır. Şimdi, bakın Sayın Bakan, her yıl bir parlamento kararını kınamakla mesai harcıyorsunuz değil mi? "ABD Kongresi şunu dedi, bunu dedi." Ben Türkiyeli bir Ermeni olarak açıkça şunu söylüyorum: ABD bu adımı yalnızca çıkarları için atmıştır, Türkiye'nin üzerinde Demokles'in kılıcını sallamak için atmıştır. Benim babaannemin acısının, Türkiyeli Ermenilerin acısının ABD Parlamentosunun konusu olması benim yarımı kanatmaktadır Sayın Bakan, kanatmaktadır. Yüz dört yıldır "Almanlar şunu dedi, Fransızlar bunu dedi, Uruguay bunu dedi, ABD bunu dedi." diyoruz. Neden bu toprakların meselesini bu topraklarda çözemiyoruz? Bakın, biliyorum ki bunun için Dışişleri Bakanlığının bütçesinden yıllardır, on yıllardır 100 milyonlarca dolar para harcadınız, lobilere paralar verdiniz; "Efendim, yok işte Ermeni soykırımı iddialarını şöyle yapalım, o senatörlere lobi şirketleri şöyle yapsın, böyle yapsın." diye paralar harcadınız. Sayın Bakan, bakın, yara açık ama o yarayı iyileştirmek de aslında vicdani bir temelde çok kolay çünkü ben Hüseyin amcanın vicdanını biliyorum, babaannemi emanet alırken, annesi ona emanet ederken hangi vicdanla teslim aldığını çok iyi biliyorum, "Evinde Ermeni saklayan, evinin önünde asılacak." diye Talat Paşa'nın bir kararnamesi olmasına rağmen babaannemi sakladı ve hayatta tuttu.

İşte biz o vicdana sarılmamız, o vicdana tutunmamız, Talat Paşa'nın kararına değil de belki de Lice Kaymakamının tehcir kararına karşı çıkmasını anlatmalıyız dünyaya; Kütahya Valisi, Ankara Valisi, Kastamonu Valisinin bu tehcire karşı çıkmış ve oranın Ermenilerini korumuştur, tehcire göndermemiştir, bu anlamda bu tip kararları anlatmalıyız dünyaya ve artık yüz dört yıl sonra babaannemin acısını adaletle buluşturmalıyız. Babaannemin acısını dünyada iyileştirebilecek dünyada tek bir parlamento varsa o da Türkiye Büyük Millet Meclisidir, açıkça söyleyeyim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ne yapalım yani, ne yapalım?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu acının konuşulması gereken tek bir parlamento varsa o da Türkiye Büyük Millet Meclisidir ama geçtiğimiz günlerde bir açıklama yaptı, tamamen inkâr üzerine. Ya, Talat Paşa'nın aldığı karar, siyasi bir karardır. Biliyorsunuz, tehcir kararı bir kararnameyle oluyor, siyasi bir karar ve yüz dört yıldır sizin sürdürdüğünüz yani hariciyenin sürdürdüğü ve hükümetlerin sürdürdüğü inkâr da siyasi. Artık inkârı bir kenara koyup yaşananları anlamamız, idrak etmemiz ve bununla yüzleşmemizin gereği var.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Neyin inkârı, neyi inkâr ediyoruz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Adımı koymamız ve birlikte oturup konuşma meselesi var ama babaannemin meselesini “Tarihçilere bırakalım.” diyoruz. Hatta Sayın Cumhurbaşkanını ileri gitti “Gelin bu meseleyi arkeologlara bırakalım.” diyor.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Benim Yanıkdere’de yakılmış dedelerimin hesabını kim verecek?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, babaannemin meselesi nasıl arkeologların meselesi olabilir ya? Babaannem diyorum ya, bu kulaklar duydu babaannemin yaşadıklarını. Anadolu’da her 5 kişiden 1’i Ermeni’ydi, bugüne teşmil ettirsek 16 milyon Ermeni olması lazım bu topraklarda, hepimizi toplasanız bir futbol stadyumunu dolduramıyoruz. Demek ki başımıza bir felaket geldi, bu felaketle yüzleşme ihtiyacı var.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sayın Paylan, sadece benim 6 dedemi yaktılar, dedemi. Hınçak, Taşnak çeteleri yaktı. Öyle bir şey yok.

BAŞKAN – Lütfen arkadaşlar, lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, Sayın Bakan, ortak tarih komisyonundan bahsediyorsunuz. “Ortak tarih komisyonu” derken kimi çağırıyorsunuz bu ortak tarih komisyonuna Sayın Bakan, kimdir çağırduğunuz, kimdir muhatabınız? Bakın, biz Osmanlı Ermenileriyiz. Osmanlı Türkleri, Osmanlı Kürtleri olarak, Osmanlı bakiyesi, halkları olarak konuşuyoruz. “Ortak tarih komisyonu” dediğinizin bu toprakların komisyonu olması lazım. Bu acı bu topraklarda yaşandı ve çözüm yeri yalnızca bu topraklardır, benim acımı yalnızca bu topraklar iyileştirebilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen...

Sayın Paylan, buyurun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bu acılar Hınçak’ın, Taşnak’ın acıları. Sen Erzurum’a bir gel, Yanıkdere’de yaşadıkları acıları bir gör. Öyle bir şey yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Bakan, bakın, bu meseleyi konuşalım, yüzleşelim. Talat Paşa’nın yanlış kararını değil, dediğim gibi Hüseyin amcanın vicdanını konuşalım.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Benim dedemin ruhunu muazzez edemezsin sen. Böyle bir şey yok.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, Sayın Cumhurbaşkanı bir açıklama yaptı geçen gün, eminim yanındaydınız -Ya, bu toprakların her şehrinde Ermeni vardı, burada da her şehrin milletvekili var, bilirsiniz- şöyle dedi Sayın Cumhurbaşkanı: “Ermeniler değişik yerlerde göçmen olarak dolaşırlardı -göçmen olarak dolaşıyormuşuz biz, nasıl oluyorsa bilmiyorum- Türkiye’de göçmen olarak yaşarken zorunlu tehcir yaşandı.” Ya, düşünebiliyor musunuz, Anadolu’nun binlerce yıllık kadim halkına

“göçmen” demiş. Yani, sizin oturduğunuz koltukta Sayın Gabriel Noradunkyan oturdu 1912’de, biliyorsunuz değil mi? Bir Ermeni’ydi. Ya, bir göçmenken nasıl olmuşsa Dışişleri Bakanı olmuş Sayın Noradunkyan bu ülkede.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – O bizim milletimizin büyüklüğü, asaletidir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu açıklama çok talihsiz, yaramızı kanattı.

Bakın, şunu söyleyeyim: “Kardeş Azerbaycan...” dediniz. Çok önemli, her komşumuzla kardeş olalım. Şu hayali kuruyorum: Bir gün bir Dışişleri Bakanı çıksın desin ki “Kardeş Ermenistan, o da bizim kardeşimiz.” Ama bakın, Karabağ meselesi, inanın, üst üste “copy-paste” yapın, Kıbrıs meselesine çok benzer, inanın çok benzer.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – 1 milyon insan bak orada ne acılar yaşıyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Azerbaycan’ın da, Ermenistan’ın da, bağımsız Karabağ’ın da haklı gerekçeleri var bu konuda ve bu konunun çözümü nereden geçiyor biliyor musunuz? Türkiye’den geçiyor, Türkiye’den geçiyor.

BAŞKAN – Evet, lütfen tamamlayınız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bitiriyorum.

İnanın, Türkiye bu meseleye adil bir hafızayla çözüm noktasında refleks gösterirse eminim çözülür ama bu meseleyi Washington’a ve Rusya’ya bırakırsanız yüz yıl daha çözmezler ki iki halkı da silah satarak sömürmeye devam etsinler.

Toparlıyorum Sayın Başkan.

Bakın, bizler Osmanlı Ermenileriyiz dedim, tıpkı sizler gibi ve Osmanlı Ermenileri olarak bütün meseleleri çözmeliyiz. Ama siz şöyle bir ifade kullandınız “soydaşlarımız” dediniz. Oysa, bakın, o koltukta ben de oturabilirdim Noradunkyan gibi, ben deseyseniz “soydaşlarımız” ne anlardınız? Los Angeles’taki Ermeni’yi, Paris’teki Ermeni’yi anlardınız. Elbette bizlerin soydaşı olabilir yani biz bireyler olarak ama bir devletin soydaşı olmaz, devletlerin vatandaşları olur. Bizim gibi çok kimlikli, çok kültürlü ülkelerin hiçbir şekilde soydaşı olmaz -devletin olmaz, bireylerin olabilir- o yüzden “vatandaşlarımız” ibaresini kullanmalıyız, çok kimlikli, çok kültürlü ibareler kullanmalıyız. Bu toprakların kadim tarihinin evlatlarıyız. Yani milliyetçi bir bakış açısıyla hiçbir meselemizi çözemeyeceğimizi düşünüyorum, ne Ermeni meselesini ne Kürt meselesini. Bu anlamda tekrar demokratik çözüm iradesini hatırlamamız gerekiyor. Bu toprakların meselelerinin çözümü ne Washington’da ne Moskova’da ne Paris’te ne Berlin’de. Ermeni halkının da Kürt halkının derdinin çözümü bu topraklarda.

Bakın, meselelerimizi Putin’le konuştuğunuz kadar, Trump’la konuştuğunuz kadar bizlerle konuşsanız, ben konuşarak çözemeyeceğimiz hiçbir meselenin olmadığını düşünüyorum. Emin olun. Bakın, konuşarak, uzlaşarak çözemeyeceğimiz hiçbir meselemiz yok. Yüz yıl önce İngilizler, Fransızlar geldiler, burada oyunlarını oynadılar, bizi acılar içinde bıraktılar, gittiler, büyük yıkımlar yaşadık. Yüz yıl sonra...

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yüz yıl sonra da Putin, Trump, Amerika, ABD geliyor, burada oyunlarını kuruyor, hep beraber kaybediyoruz. Yüz yıl önce de kaybettik, yüz yıl sonra da kaybediyoruz. Bunun çözümü, birbirimize sarılma, meselelerimizi konuşmak, konuşarak, anlaşarak çözmekten geçiyor diyorum.

Teşekkür ederim.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Son sözüne çok katılıyorum.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, böylece müzakereler tamamlamıştır.

Soru-cevap bölümüne geçiyorum.

Özellikle arkadaşlara, Komisyon üyesi olan veya olmayan milletvekillerine şu hususu bir kez hatırlatmak istiyorum: Zaman zaman bir konuşma metnine, soru sormaktan çok bir konuşma yapıldığını da görüyorum soru sorma aşamasında lütfen doğrudan sorularımızı soralım. Komisyon üyesi arkadaşlarımız için toplam on dakika, Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımız için de toplam beş dakika süre veriyorum.

Soru-cevap bölümünü başlatıyoruz.

Sayın Özdemir, sizden başlayalım.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, geçen haftalarda Cumhurbaşkanının “Bu müzakere masasında olmak bizi bağlamaz, bu müzakereler bir anda bitebilir.” sözü vardı. Bu çıkışı, ülkemizin ulusal stratejik politikasıyla uyumlu mudur ve dış politika teamüllerine ne kadar uyumludur. Vize serbestisi diyalogunda son gelinen aşama hakkında bilgi verebilir misiniz? Ve IPA fonlarını size soru önergesiyle sormuştum ama tatmin edici cevap gelmedi. IPA fonlarıyla ilgili daha ayrıntılı bilgi verebilir misiniz?

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın İpekyüz, buyurun.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Birleşmiş Milletler insan hakları çerçevesinde görev yapan tematik raportörlerinin kaç tanesinin ziyaret talebine olumlu veya kaç tanesine olumsuz cevap verdiniz? Olumsuz yanıt verdiklerinizin gerekçesi nedir? Birleşmiş Milletler insan hakları çerçevesinde görev yapan tematik raportörlerin ziyaretlerine olumlu veya olumsuz, olumsuzsa gerekçeleri nelerdir?

Bir diğer de Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasal Hakları Sözleşmesi kapsamında 2016 yılında verilmesi gereken düzenli raporu ne zaman vereceksiniz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir saniye efendim.

Buyurun.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi için verilmesi gereken raporda yine verilmedi. Ne zaman verilecek? Bu tür raporlar verilirken niçin Meclis devreye konulmuyor? Çünkü sonuçta bu rapor Meclis adına gidiyor? Niçin bu iş de Meclisle paylaşılmıyor? İnternet sayfasında da yok, web sayfasında da yok baktığımızda.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Şahin, buyurun.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Sayın Bakan, Avrupa Birliğiyle ilgili ilişkileri ilerletmek amacıyla geçen yıl kurmuş olduğunuz Reform Eylem Grubunun çalışmaları hangi aşamadır? Bu konuda bilgi rica edeceğim.

Diğer bir nokta da özellikle Dışişleri Bakanlığı Protokol Dairesinin düzenlemiş olduğu Anıtkabir’deki törenlerde milletvekillerinin katılımıyla ilgili birtakım sakıntılar yaşıyoruz. Yani bununla ilgili yeni düzenlemeler veya bunları gidermeye yönelik birtakım adımlar atacak mısınız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Gergerlioğlu, buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Bakanım, tek bir sorum var ama lütfen cevap verin. AB ilerleme raporları ne zaman gerileme raporları olmaktan kurtulacak?

BAŞKAN – Sayın Aydoğan, buyurun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, faaliyet raporunda Katar'ın ilkeli dış politika izlediğini belirtiyorsunuz. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nden lisan olarak ExxonMobil'le Doğu Akdeniz açıklarında doğal gaz aramasını bununla nasıl bağdaştırıyorsunuz? Faaliyet raporunda Afrika Kıtası'yla ilişkilerimizin stratejik olarak iyi ilişkilerin oluşturulduğunu da belirtiyorsunuz. Arap Birliğinin, kınama bildirisine -10 Afrika üyesi devletin, Somali hariç- destek vermesini nasıl açıklıyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Emecan, buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sayın Bakan, DEAŞ ile Mücadele Uluslararası Koalisyonu İçinde Yabancı Terörist Savaşçılar Çalışma Grubunun eş başkanısınız. Suriye ve Irak'ta IŞİD'in art arda aldığı darbelerle zayıflatılması sonucu örgütün başta Kuzey Afrika olmak üzere, başta Afganistan, Pakistan, Libya, Mali gibi ülkelerde Boko Haram ve El Kaide gibi terörist yapı ve teröristlerin desteğiyle yapılandığı görülüyor. Dışişleri olarak bu konuda bir çalışma yapıyor musunuz yoksa büyüyüp gelişip ucu Türkiye'ye dokunana kadar bekleyecek misiniz?

BAŞKAN – Sayın Kemalbay, buyurun.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Ben de Sayın Bakana sormak istiyorum: Türkiye'de yaşayan mülteciler, Suriyeliler, herhangi bir olaya karışıklarında dahi sınır dışı ediliyorlar ve bu sınır dışı edildikleri durumda nereye ediliyorlar, İdlib'e mi? Suriyeliler, Suriyeli mülteciler. Birincisi onu sormak istiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İkincisi, masumiyet karinesi diye bir şey var. Neden mahkemeler sonuçlanmadan bu insanlar iade ediliyorlar bu yerlere? Yani can güvenlikleri tehlikeye atılmıyor mu diye soracağım.

Bir de bugüne kadar kaç kişinin sınır dışı edildiğini...

BAŞKAN – Kaç kişi sınır edilmiş, onu soruyor.

Sayın Girgin, buyurun.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, aralarında ülkemiz vatandaşlarının da olduğu, Türk topluluklarının Çin'de toplama kampları ve hapishanelere atıldığı, akıbetlerinin bilinmediği, ilkokul çağındaki çocukların yetimhanelere konulduğu sürekli olarak basında yer almaktadır. Örneğin geçen ay Birleşmiş Milletler üyesi 23 ülkeden Çin'e Doğu Türkistan'daki Müslüman Uygur azınlığa...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir saniye...

Buyurun.

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) - ...insan haklarına saygı duyma çağrısı yapıldı. Türkiye çağrıyla katılan ülkeler arasında yer almadı. Bu konuda ülkemiz neden bir tepki vermemekte ve Birleşmiş Milletler bildirgesine imza atmamaktadır. Çin'den alınacağı söylenen krediler yüzünden mi böyle bir tavır sergilenmektedir. Dış kaynak ihtiyacı için mi Uygur Türkleri sahipsiz bırakılmaktadır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Çelebi, buyurun.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, 2020 yılının Ağrı İshakpaşa Sarayı yılı olması konusunda sizlerden yardım talebinde bulunuyoruz.

İkinci sorum da yine İsrail'de bulunan Ağrı ili Patnos ilçesinde Aznavur Tepesi'nde çıkartılan 5 ayaklı bir som altın var. Hâlen de İsrail'de olduğunu biliyoruz. Bu konuda gerçekten ilimize tevdi edilmesi konusunda sizlerden özellikle rica, istirham ediyoruz.

Üçüncü bir sorum da Ağrı'dayken de bunu zatalilerinize arz etmiştim. Yine ilimizin tanıtımı konusunda veya İshakpaşa Sarayı'mızın tanıtımı konusunda acaba yurt dışında yani ülkemize gelen bir heyetin veya yurt dışından gelen bakanların bir kısmını İshakpaşa Sarayı'nda ağırlama imkânımız olabilir mi?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Ersoy, buyurun.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, Türkiye'de ofis veya merkezi bulunan uluslararası kuruluşlar hangileridir? Birinci sorum bu?

İkinci sorum, Sudan'da yaşanan darbe sonrasında gelinen nokta nedir? Türkiye'nin yatırım ve anlaşmaları yaşanan siyasi gelişmelerden etkilenmiş midir?

Üçüncü sorum da yabancı heyetler geliyor Türkiye'ye ve çeşitli illerde ağırlanıyor. Önümüzdeki günlerde özellikle kış ayları olması nedeniyle Kayseri'de ağırlamamız mümkün müdür? Buna müsait yerlerimiz vardır. Üçüncü sorum da bu Sayın Bakanım.

Sağ olun.

BAŞKAN – Kayseri'ye bizi de davet et bari.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Her zaman Başkanım, buyurun gelin inşallah.

BAŞKAN – Ağrı'ya davet var ama Kayseri'ye olmadı daha.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Her zaman Başkanım, buyurun gelin inşallah.

BAŞKAN – İnşallah.

Sayın Paylan, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Bakan, mültecilerle ilgili her yıl 10, 20, 30, 40 milyar dolar diye açıklama yapıyorsunuz ama ben Türkiye'nin dört yıldır bir milletvekili olarak, yaklaşık 50 ayrı bakana soru sordum. Ya bu hesabı verin, hangi bakanlıktan harcandı, nereden harcandı diye daha hiçbir milletvekiline -ben dâhil- bu hesap verilmedi. Yani siz söylüyorsunuz da Türkiye'nin Meclisine bu hesap verilmedi. Yani siz söylüyorsunuz da Türkiye'nin Meclisine bu hesabı lütfen verin. Yani siz şimdi vermeye hazırsanız çok memnun olurum. Bunu soruyorum.

Diğer mesele, Ermenistan Başbakanı Paşinyan “Ön şartsız görüşmelere hazırız.” dedi Sayın Bakan. Bu konuya, bu cümleye cevap verdiniz mi Ermenistan’a?

Diğeri, Ruhban Okulu, geçen yıl da açıklamıştınız. “Bizim bir çekincemiz, engelimiz yok.” demiştiniz Dışişleri Bakanlığı olarak ama hâlâ bir mütekabiliyet meselesi olarak görülüyor. Yani vatandaşa mütekabiliyet olur mu diye bunu bir kayıtlara geçelim, bir açıklama yaparsanız sevinirim.

Son sorum da Diyanet İşleri ataşeliği hangi inançlarla ilgili yurt dışında faaliyetler gösteriyor? Türkiye’nin, biliyorsunuz, Müslüman, Hristiyan, Alevi, Musevi vatandaşları var. Yani içerdeki gibi mi hizmet veriyor yoksa yalnızca inanca, dışarıda aynı şekilde mi hizmet veriyor? Bununla da ilgili açıklama yaparsanız sevinirim.

BAŞKAN – Evet, Sayın Sındır...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Sayın Bakanım, bu Trump mektubu 9 Ekimde yazılmış bir mektup. 16 Ekimde Trump’ın bunu Temsilciler Meclisinde kopyasını dağıtması suretiyle Fox News muhabirinin paylaşması sayesinde mektuptan haberdar olduk. 16 Ekimde haberimiz olmamış olsaydı bu mektup bizim bilğimiz dışında kalmaya devam edecek miydi? Bu mektupla ilgili nasıl bir eylem düşünülecekti o durumda?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, Sayın Özsoy...

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Benim de kısa bir sorum var Sayın Bakanım.

Türkiye’nin özellikle Amerika’da çok fazla lobi şirketlerine para ödediğine dair çok sayıda biz haber okuyoruz. Uluslararası basında çok fazla tartışılıyor. Bu lobilere verilen bu paraların kaynağı nedir, hangi bütçeden çıkıyor; Cumhurbaşkanlığından mı, Dışişleri Bakanlığından mı? O ödemelerin kaynağı hakkında bilgi verirseniz sevinirim.

BAŞKAN – Sayın Katırcıoğlu...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, ben de kısa bir soru soracağım.

Demin konuşmamda altını çizdiğim Filipinler’le ilgili olarak, Filipinler’in esasında Türkiye’nin de dâhil olduğu çatışma çözümleri konusunda ilginç bir model olduğu kanaatindeyim. Bu model acaba Türkiye için de düşünülebilecek model bir model midir? Bu konuda ne düşünürsünüz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, değerli arkadaşlar, şimdi, soru, görüş, öneri ve eleştirilere cevap vermek üzere Sayın Bakana söz veriyorum.

Buyurunuz.

Süreniz kırk beş dakika.

DIŞİŞLERİ BAKANİ MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Sayın Başkanım, öncelikle bugün Bütçe Komisyonumuzda Bakanlığımızın bütçe tasarısını sunduktan sonra söz alan, yorum yapan, eleştiri getiren tüm milletvekili arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum. Ayrıca, her görüşte birleşmek de görüş ayrılıklarımız olsa da kabul etsek de etmesek de samimi bir ortamda bir görüşme gerçekleştirdik. Bunun için de çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, konuşmamın başında dünyadaki sorunların hepsini anlatamam bile çok katmanlı, çok değişken bir dünyada olduğumuzu anlatmaya çalıştım. Türkiye olarak da zorlu bir süreç içinde olduğumuzu aynı şekilde vurguladım. Yani sorunlar var, naif değiliz, gerçekçiyiz. Dünyadaki

çatışmaların, sorunların yüzde 60'ı da bizim coğrafyamızda. Böyle bir ortamda dış politikamızı yürütmeye çalışıyoruz. O nedenle, işte yurttan sulh cihanda sulh, girişimci ve insani dış politika ve de sahada ve masada güçlü diplomasi, güçlü Türkiye. Bunların hepsi birbirini tamamlıyor, olmazsa olmaz.

Şimdi, eleştirileriniz için çok teşekkür ediyorum. Ama işin içinde olmasam, sizi dinlesem yani Türk dış politikası rezalet, bitti, her şey yerle bir; öyle karamsar bir tablo çiziyorsunuz ki öyle değil. Yani biz de öz eleştiriler yapıyoruz; nerede hatamız var, nerede eksiklerimiz var, nasıl gidebiliriz. Bu öz eleştiriyi yapmadan doğruları bulmak mümkün değil.

Halka da soruyoruz. Bakınız, en son iki ay önce 26 ilde 3.500 kişiyle yaptırdığımız bir anket var. Öyle ya biz kendimiz göremeyebiliriz bir de halk ne görüyor. Ve vatandaşımızın yüzde 70'ten fazlası Türk dış politikasını başarılı buluyor. Şimdi, bunların hepsi AK PARTİ'ye o veren değil hem CHP'ye hem HDP'ye hem de İYİ PARTİ'ye oy veren insanların içinde de hatırı sayılır bir şekilde Türk dış politikasını destekleyenler var. Benim partimde de elbette Türk dış politikasına eleştiri yapılabilir, bu da doğal, yüzde yüz hepsini mutlu etmek veya Milliyetçi Hareket Partisinin tabanını da mutlu etmek mümkün değil. Yani sonuçta, eksik olabilir, yanlış olabilir ama sizin anlattığımız bir resim yok Türkiye'nin dış politikasında. Bunun bir altını çizelim.

İkincisi, konuşmalarınızda tüm sorunların, etrafımızda yaşanan tüm sorunların müsebbibi olarak Türkiye'nin yanlış yaptığı veya Türkiye'nin hataları olarak gösteriyorsunuz ya da hatalarının sonucu olarak gösteriyorsunuz; o da doğru değil.

Şimdi, bugün Avrupa Birliğinin bize karşı yaklaşımını... Hadi bizim eksiklerimiz var, tamam. Darbe girişimi yaşadık, Gezi olaylarını yaşadık, 17-25 Aralık darbe girişimini yaşadık, güvenlik daha ağır bastı yani imaj, demokrasi, insan hakları, bunların hepsi önemli. Şimdi de reformcu kimliğimize döndük, yoğun bir şekilde, başta yargı reformu stratejisi olmak üzere reform yapıyoruz ki bizim ihtiyacımız. Peki, 2 zor fasıl, güvenlik ve insan haklarıyla ilgili 23 ve 24 fasılın her ikisinin de açılış kriterlerini de karşıladık. Ama bizimle resmî olarak bile bunlar paylaşılmadı açılmasıyla ilgili.

Hadi diyelim ki bizde eksiklik var. Avrupa Birliğinin son aldığı Batı Balkanlardaki kararları takip ettiniz mi? Arnavutluk, Kuzey Makedonya ve de Karadağ. Bir ülke sırf Avrupa Birliğiyle müzakereye başlamak için ve NATO'ya üye olabilmek için ismini değiştirdi; Kuzey Makedonya oldu. Onlar için ne kadar zor olduğunu ben biliyorum. NATO'da da "Makedonya" olarak tek tanıyan ülke biziz. İsmi değiştirdi ya. NATO sözünü tuttu, biz de destekledik ama Avrupa Birliği müzakereye bile çağırmadı. Hadi Bosna'nın sorunları var. Karadağ'la müzakereler başladı ve Karadağ -Avrupa Konseyinde olan arkadaşlarımız da bilir- gerçekten bağımsızlığını kazandıktan sonra kısa süre içinde o kadar reformlar yaptı ki zaten müzakerelere de başladı. Şimdi de hızla devam ediyor. Avrupa Birliği "Bir dakika, dur." dedi, yavaşlattı.

Biz ev ödevimizi yapalım, reforma önem verelim ama Avrupa Birliğinin de kendi içinde yaşadığı ve bu genişleme politikası dâhil birçok alanda bocaladığı için Batı Balkanlarda bile bir taraftan Rusya gelmesin diyor, Çin gelmesin diyor, hatta Türkiye'nin bile etkisi olmasın diyor, diğer taraftan üyelik müzakeresine bile davet etmiyor. O yüzden, her şeyin sorumlusu olarak Türkiye'yi görmek Türkiye'ye, bize, arkadaşlar, haksızlıktır. Ama biz de eksikimizi, her şeyimizi görelim.

Bakanlığımınla ilgili de eleştirileriniz için çok teşekkür ediyorum ama katılmadığım noktalar çok; onu söyleyeyim. Her şeyden önce Dışişleri Bakanı olduğum günden bu yana bu Bakanlık içinde ekipçilik vesaire tüm anlayışları bir kenara bırakarak tüm atamalarımızı objektif, içeride ve dışarıda objektif kriterler çerçevesinde yapıyoruz. Şu anda sağımda ve solumda bulunan bakan yardımcılarımız ve personelle ilgili arkadaşlarımızla da oturuyoruz, istişare ediyoruz, öyle yapıyoruz.

Değerli arkadaşlar, dışarıdan büyükelçi atama konusundaki kanunu biz çıkarmadık. Geçmişte de ihtiyaç varmış ki daha önceki iktidarlar bunu çıkarmış. Az sayıda atamıştır, çok sayıda atamıştır. Bugün misyon olarak sürekli büyüyoruz. Şu anda toplamda 249 büyükelçimiz var ve “dışarıdan” dediğiniz -sizin tabirle- 24 büyükelçimiz var. Yani 249’da 24. Öyle bir anlatıyorsunuz ki Bakanlığın tamamen içeride ve dışarıda herkes dışardan atandı; bu da doğru değil.

Size göre azdır, çoktur. Ama ihtiyaca göre karar veriyoruz. İhtiyaca göre karar verdiğimizize göre nereye hangi arkadaşı atayacağımızı ve yasal bir şey yapıyoruz, etik olmayan bir şey yapmıyoruz. Dolayısıyla, burada, arkadaşlarımızı dışarıdan geldi, içeriden geldi, liyakat olsun olmasın diye... Atamalarımızda bazen hata da yapabiliyoruz veya oturuyoruz, konuşuyoruz, karar veriyoruz, atadığımız arkadaşla ilgili sorun da olabiliyor, içeriden de atanan dışarıdan da atanan; fark etmez bu. Sizlerin de olduğu yerde, her yerde olabilir. O zaman da gereğini zaten bizler yapıyoruz.

Değerli arkadaşlar, gerçekten dış politikanın içeride konuşulmaması diye bir şeyi ben ilk defa duydum. Her zaman konuşabiliriz. Hele hele iç politika ile dış politika o kadar iç içe girmiş ki siz istesenez de istemesenez de bu oluyor. Ama bizim dış politikamız, içeriye mutlu etmek için izlenen bir dış politika değildir. Reel politığe döndü dünya.

Şimdi sorunlardan bahsediyoruz. Tek taraflı ticaret savaşlarını biz başlatmadık. Aynı şekilde, bugün Avrupa Birliğine yönelik Amerika’nın saldırısı, ülkelerle olan problemler, sadece Çin’le veya diğerleriyle değil. Burada o kadar sorun var ki birçoğuna da bakıyoruz o ülkelerde de iç politikayla dış politikanın birbirine girmesi. Ama burada popülizme kapılmadan gerçekçi bir şekilde bu işleri yürütmemiz lazım.

Ben daha önce de söyledim, geçen sene de söyledim. Sayın Genel Başkandan da daha önce Ege konularıyla ilgili bilgilendirme konusunda da Sayın Kılıçdaroğlu’ndan randevu da istedim, grup başkan vekillerine de söyledim –Ünal Bey o zaman Genel Başkan Yardımcısı değildi- o zamanki genel başkan yardımcısına da söyledim ve maalesef anlatamadık o zaman. Ben şimdi de söylüyorum: Ne zaman isterse siyasi partilerimizi bilgilendiririz. Bazen bizim eski arkadaşlarımız, bugün milletvekili olan büyükelçilerimizi geliyor, bazen biz bilgilendirme yapıyoruz. Meclise de söylüyorum, ne zaman emrederseniz biz geliriz, bazen Dışilişkiler Komisyonuna geliyoruz. Yani bizim sizi bilgilendirmeme yani bilgilendirmek istememe diye bir duruma düşmemiz mümkün değil, hele hele on altı sene sizin sıralarınızda milletvekili olarak oturan bir kişi olarak milletvekilinin ve Gazi Meclisin önemini biliyoruz, bundan sonraki süreçte de aynı anlayışla devam edelim.

Şimdi, Suriye konusunda da hep Türkiye’yi suçluyorsunuz. Ya, şimdi arkadaşlar, Suriye’de sorunu, Arap Baharı’nı biz mi başlattık? Mısır’da Arap Baharı’nı biz başlatmadık, Tunus’ta da başlatmadık ve diğer tarafta da başlatmadık. Şimdi belli bir noktaya geldikten sonra... Sizler de ne güzel anlattınız, bazı milletvekillerimiz sahaya da gitmiş, biz gerçekten Suriye’yle, o Öcalan da Suriye’den çıktıktan sonra, iktidara geldikten sonra ilişkileri geliştirmek için o kadar güzel adımlar attık ki bundan da en çok faydalanan Suriye’deki Kürt kardeşlerimiz oldu çünkü bizim telkinlerimizle, Cumhurbaşkanımızın telkinleriyle Esad birçok kişiye kimlik de vermeye başladı, pasaport da vermeye başladı. Şimdi Suriye’deki rejime yönelik bir tek biz tavir sergilemedik.

“Arap Ligi, Arap Ligi” diyorsunuz, Arap Liginde alınan kararlar... 2 kişi getiriyor ya çekince koyarsınız ya çekilirsiniz... Filistin mesela –orada haksızlık yapmayalım- gitmedi çünkü bize karşı karara katılmamak için baskı altında olacağını biliyordu, ilk defa Filistin Dışişleri Bakanı Arap Ligi toplantısına gitmedi. Diğerleri de bazıları çekince koydu... Yani bunun bir şeyi yok. Peki, “Arap Ligi” dediğiniz bir örgütte şu anda Suriye var mı? İslam İşbirliği Teşkilatında var mı? Orada da yok. Yani

demek ki bu rejime karşı “Hep Batı’nın şeyi.” diyorsunuz ya, sadece Batı tavır sergilemedi ki Arap Ligi de dışladı, İslam İşbirliği Teşkilatı da dışladı. Neden dışladı? Bu kadar insanı katlettiği için dışladı. Dolayısıyla burada da yani sadece bize suç bulmalıyım.

Doğu Akdeniz’de... Eskiden konuşurduk, doğru, evet ama şimdi sahadayız. Eğer sahada olmasaydık bu kazanımları elde edemezdik. Eskiden sismik sondaj gemisi gönderiyorduk, şimdi sondaj gemilerimiz orada. Hem Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin hem de Türkiye Cumhuriyeti’nin haklarını sahada savunuyoruz. Niye? Diplomasıyla olmadı, “Tek taraflı sondajı bırakın, Kıbrıs Türk tarafının haklarını garanti altına alacak bir formül bulun, ondan sonra sondaja devam edin.” dedik değil mi? Ama olmadı. Avrupa Birliğini de uyardık. E, şimdi, Almanya diyor ki: “Ara buluculuk yapayım.” İsviçre diyor ki: “Ara buluculuk yapayım.” İngiltere de diyor. Biz buna da karşı değiliz. Hatta “Avrupa Birliği çözün.”, “BM mekanizmasıyla çözülün.” dedik. Her şeye varız, diplomasıya varız biz ama maalesef burada o adımlar atılmadığı için biz de tek taraflı yani o adımlara karşı kendi adımlarımızı atmak durumunda kaldık. Diğer taraftan, bu Doğu Akdeniz’le ilgili yani bir ülkeyle aramız kötü olduğu için değil, o değil, bu değil ama bir şey kesin ki bu yetki alanlarının belirlenmesi konusunda o Doğu Akdeniz etrafındaki ülkelerin hepsi olmadan atılan hiçbir adım geçerli değildir, şu anda bizim için geçerli olan, BM’ye de kaydettirdiğimiz kıta sahanlığıdır.

Değerli arkadaşlar, NATO konusunda radikal gruplar veya şahıslar yorum yapabilir, doğru, biz de NATO’yu bazen eleştiriyoruz. Sadece biz eleştirmiyoruz ki NATO’nun doğu kanadındaki ülkeler de yeterince destek vermediği için eleştiriyor ama önemli olan nedir, NATO’yla ilgili düşüncemiz nedir? NATO bugünün tehditlerine karşı kendisini adapte etmesi lazım. E, Rusya’ya yönelik şimdi caydırıcılık mı, diyalog mu? İkisinde de bocalayan bir örgüt. Yani biz bunu destekliyoruz, hem diyalog hem de caydırıcılık önemli. “Deterrence...” İkiside de önemli ama hangisini ne kadar yapacağımızı başaramayan bir... Şimdi, Türkiye’nin güneyiyle ilgili, Türkiye’ye verilecek destek planıyla ilgili, önce NATO Konseyinden geçti, sonra yayınlamasını bazı ülkeler YPG yüzünden engelledi. Şimdi ben bunu eleştiririm ama meclislerde ve diğer yerlerde, burada bu partilerden eleştiri geldiği zaman, Hollanda ve diğerlerinin, hepsinin verdiği cevap şudur, Genel Sekreterin verdiği cevap burada esastır: Türkiyesiz bir NATO olmaz ve bugün NATO’ya en çok katkı sağlayan ülkelerin başında geliyor. Tüm kriterlere, katkılara baktığımız zaman da bir tek bütçede ilk 8’deyiz, diğerlerinde ilk 5’e giriyoruz.

Değerli arkadaşlar, Barış Pınarı Harekâtıyla ilgili biz gerçekten her türlü bilgilendirmeyi yaptık ve Zeytin Dalı Harekâtı zamanında yaptığımız bilgilendirmenin katbekat fazlasını yaptık. Öncesinde tüm gerekçeleriyle beraber bildirimleri yaptık, Suriye rejimine de bildirimde bulunduk ve bu bildirimde de diğer bildirimlerde de Suriye’nin sınır bütünlüğünü, toprak bütünlüğünü desteklediğimizi ve buna bağlı olduğumuzu da vurguladık. Ve daha sonrasında da, yine harekâtlı beraber tüm dünyada arkadaşlarımız, büyükelçilerimiz, bakın, 511 bilgilendirme toplantısı ve çalışması yaptı, bizim yaptıklarımız hariç. Burada tüm AB üyelerine, tüm P5 ülkelerine, Güvenlik Konseyine ve diğerlerine, Arap Ligne, Körfez ülkelerine, ne varsa hepsine de bilgilendirme yaptık, fazlasını yaptık. Peki gürlütu neden koptu, neden bu kadar bize karşı oldular? O zaman da YPG’ye karşı bir harekât başlatmıştık Afrin’de. Çünkü burada, çok açık söylüyorum, büyük bir oyunu bozduk. Yani burada İsrail’in de desteklediği, Fransa’nın başını çektiği bazı ülkeler bir terör devleti kurmak istiyorlardı, bu, bozuldu.

Ve burada gerçekten etnik temizliği ve demografi mühendisliğini biz yapmadık, böyle bir şey de hiçbir zaman tevessül etmeyiz. Bu, insani de değil. İnsanlar evine dönmelidir, dönebilmelidir. Sadece etnik değil, bakın, YPG aynı zamanda ideolojik temizlik yapmıştır. Ne demek istiyorum: YPG kendi ideolojisini benimsemeyen tüm Kürtlerin de zorla mallarını, mülklerini elinden almıştır, sınır dışı etmiştir, Avrupa’da yaşayanlar var, Türkiye’de yaşayanlar var, Kuzey Irak’ta yaşayanlar var. Ve 15

civarında da Kürt partisini kapatmıştır ve bunların birçok lider ve temsilcileri de öldürülmüş ya da hapistedir, bazıları da dışarıdadır. Şimdi, Suriye'deki bu 350 bin Kürt neden dönemedi? Orayı YPG kontrol ediyor. YPG de madem Kürtlerin temsilcisi, Kuzey Irak'taki 200 bin Kürt neden dönemedi? Ama daha biz girer girmez orayı terk eden 200 bin insanın 100 bini döndü; BM açıkladı. BM raporu, ben demiyorum. Daha ilk günlerde 50 bin civarında döndü. E, şimdi, insanları evine döndürmek demografik mühendislik değil ki. Şimdi Türkiye'deki 350 bin Suriyeli Kürt kendi evlerine döndüğü zaman Kürtler lehine demografik mühendislik mi yapılıyor ya da etnik temizlik mi yapılacak? Hayır. Herkes evine dönsün ama nedir, güvenli bir şekilde dönsün. Bugüne kadar da güvende hissetmedikleri için zaten buralara dönemediler. Dolayısıyla, bu geri kalan yerinden edilmiş insanların da dönmesi lazım ve Türkiye'deki insanların da güvenli, gönüllü bir şekilde dönmesi lazım.

Değerli arkadaşlar, burada bazı konuları yine değerlendirmek istiyorum. Şimdi, burada zeytinle ilgili bilgileri arkadaşlar verdiler. Buradaki, Suriye'deki zeytinler, zeytinyağı "reeksport" yapılıyor bizim üzerimizden. Ve buradan elde edilen gelir de bahçe sahiplerine dağıtılıyor. Yani burada hırsızlık veya başka bir şey yok. Gerçekten şu dönemde öyle bir kara propaganda gördük ki Türkiye'yle ilgili: "Fosfor kullandı, o kullandı." Bizim envanterimizde olmayan, tarihimizde hiç olmayan şeyler konusunda Türkiye'ye yönelik bir sürü iftiralar oldu. Biz bunların cevabını veriyoruz, doğru nedir, yanlış nedir; bunları anlatıyoruz. Aynı şekilde, gerçekleri anlatmaya da bundan sonra devam edeceğiz. Dolayısıyla bu zeytini çalma ve diğerleri de bu kara propagandanın bir parçasıdır.

HİŞYAR ÖZSOY (Diyarbakır) – Özür diliyorum Sayın Bakan. Afrin'den çıkan 150 bin insan var, bağını bahçesini bırakıp giden. Şu an kamplarda yaşıyorlar yani ayrıldılar oradan.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU - Değerli arkadaşlar, çok soru geldi.

Şimdi ABD ve Rusya Federasyonu arasında sıkışık bir ülke değiliz. Evet, Rusya sahada bir aktör ve bazı yerlerden Amerika çekildi. Biz esasen güvenli bölgeyi Amerika'yla oluşturmak istedik. Trump teklif etti, 20 mil... Oturduk konuştuk. Askerlerimiz sahada çalışmaya başladı ama Amerika'dan... Burada benim sözüm de buydu, "Sözünü tutmadı." derken bu süreçte Amerika sözünü tutmadı, tam tersi, YPG'ye desteğini devam ettirdi; eğitim, ondan sonra, silah vesaire. Ve biz bu konuda bir neticeye varamayacağımızı anladıktan sonra harekâtı başlattık. Harekâtı başlattıktan sonra Amerika'nın yine teklifi oldu. Geldiler, oturdular, konuştuk ve bir metin üzerinde anlaştık. Beş gün içinde bu sefer muhabamız Rusya, 2'nci süper güçle de gittik Soçi'de -ben burada çalışma arkadaşlarıma, başta Bakan Yardımcımız Sedat Bey olmak üzere çok teşekkür ediyorum- gerçekten Türk diplomasisinin gücünü, Cumhurbaşkanımızın liderliğinde bir kere daha gördük. Ve burada bizim hazırladığımız metinler üzerinden müzakere yapılarak mutabakat sağlandı ya da ortak açıklama yapıldı ve arkadaşlarımız da gerçekten çok iyi bir şekilde çalıştılar.

Sonuçta, burada 2 ülkeyle de beş gün içinde mutabakat var. Ha, burada şu anda bu mutabakatın gereğini yaptılar mı tamamen? Hayır, yapmadılar, yapılması lazım. Biz mutabakat gereği üzerimize düşeni yaptık ama tacizler olduğu zaman da gereğini yaptık. Eğer buradan bir netice alamazsak tıpkı Amerika'yla denedikten sonra harekâtı başlattığımız gibi gene gereğini yapacağız. Bunun başka çaresi yok. Yani başımızdaki terör tehdidini bizim mutlaka temizlememiz lazım.

Değerli arkadaşlar, yurt dışında soydaş... Olacak. Yani "vatandaş" da diyoruz, "akraba" da diyoruz, hepsini diyoruz. Ermenilerle de buluşuyoruz. Bizimle buluşmak isteyen, davet ediyoruz, tüm Ermenilerle, yurt dışında, sadece Amerika'da değil, gerçekten buluşuyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Onlar da soydaş mı?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Hayır “Soydaş” ayrı bir şey, “vatandaş” ayrı bir şey, “akraba topluluğu” ayrı bir şey. Biz hepsini sayıyoruz ki zaten bu kucaklayıcıdır.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Soydaş nedir?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Soydaş şudur: Batı Trakya’da Türkler var, Makedonya’da Türkler var ve bunlar yani bizim vatandaşımız değil ama Türk yani bizim soyumuz. Biz onları kastediyoruz. Dolayısıyla bu “vatandaşlarımız” dediğimiz zaman Ermeniler ve diğerlerini dışlamıyor bu. Onu da söylüyoruz, diğerini de söylüyoruz. Ermeni de, yurt dışında yaşayan Süryani de hepsi de bizim vatandaşımızdır, hepsine birden hizmet ediyoruz. Benim toplantılarıma da hepsi geliyor. Millî günlerimizde de geliyorlar ve dinî günlerde, millî günlerde de iyi bir dayanışma olduğunu görüyoruz.

Değerli arkadaşlar, mektup konusunda Cumhurbaşkanımız zaten gereğini açıkladı. Mektubu götürdü iade etti ve o üslubun zaten kabul edilmez olduğunu Amerika’nın kendisi de söyledi ve burada bizim yani herhangi bir şeyden çekindiğimiz için değil. “Efendim, Cumhurbaşkanının mal varlığı konusunda araştırma yapacaklarmış.” Bu tehdidi yıllarca söylüyor zaten Amerikalılar, Kongre üyeleri. Eğer bundan korksaydık Barış Pınarı Harekâtı’nı başlatmazdık veya diğer harekâtları başlatmazdık, diğer adımları atmazdık. Ve S-400 konusunda da Cumhurbaşkanımızın, özellikle senatörler bu konuyu gündeme getirdiği zaman “Benim ulusal egemenlik sahama girmenize müsaade etmem.” dedi Sayın Cumhurbaşkanı. Bundan güzel cevap olur mu?

Yani burada gerçekten “Cumhurbaşkanımız ondan çekiniyor, taviz veriyor...” Bunlar doğru değil.

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Demirden korkan trene binmez.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Sayın Çeviköz, teşekkür ediyorum. İnternet sitesinde hakkımla ilgili iddialarla ilgili tabii ki yasal süreci başlatacağız ve uzaktan yakından yani hiç gerçeklikle ilgisi olmayan bu tür iftiralara karşı, özellikle arkasında ne var, hangi oyun var, ortaya çıkması bakımından da bu yasal süreci sonuna kadar işleteceğiz. Hazırlıklarımızı yaptık, çalışmalarımızı yaptık, avukatlarımızla yapacağız. Bunun mutlaka ortaya çıkması gerekiyor. Allah’a şükür, yani insanız, siyasetçiyiz, hepimiz, ekşiğimiz vardır politikalarımızda ama AK PARTİ kurucusu olarak siyasete başladığım günden bu yana o politikamız, bu politikamız Dışişleri Bakanı olarak eleştirilebilir ama hesabını veremeyeceğim, etik olmayan, yasal olmayan, ahlaki olmayan hiçbir konuda ismimiz de geçmemiştir ve bununla da gurur duyuyoruz. Dolayısıyla da...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Neden altı gün geç açıklama yaptınız?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Yoo, 2’nci gün akşam yaptık bize ulaştıktan sonra.

Neticede açıklamamızda zaten tüm gerçekleri ortaya koyduk. Bundan sonra yasal süreci işleteceğiz. Dolayısıyla onun da cevabını vermiş olayım.

Kaç dakikamız var Sayın Başkan?

BAŞKAN – Yirmi dakikamız var.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Gayet güzel.

Şimdi, baştan şu ilk konuşmalarla ilgili arkadaşlarımızın söylediklerine de kısa kısa cevap vermek istiyorum.

Sayın Kuşoğlu, teşekkür ediyoruz, her zaman bütçeyle ilgili çok teknik çalışmalar yapıyorsunuz. Şimdi, bizim harcamalarımızın yüzde 91’i yurt dışı harcamaları. Yani bizim personelimiz, biraz önce bahsettiğim gibi değişik kurumların personeli, bir de uluslararası örgütlere katkı paylarımız var, yüzde

9 da merkezde harcanyor. Dolayısıyla dövizle yapılan harcamalar olduğu için, bütçemiz de kanun gereği TL bazında belirlendiği için bu açıklar olabiliyor. Ama burada özellikle çok teşekkür ediyorum Sayın Cumhurbaşkanımıza ve ilgili bakanlarımıza, Hazine ve Maliye Bakanımıza; ne zaman eksik, açık varsa talepte bulunduğumuz zaman Dışışleri Bakanlığının önemini bildikleri için, faaliyetlerimizin de önemini bildikleri için bu talebimizi hemen yerine getiriyorlar. O bakımdan, elbette ben de bütçemizin fazla olmasını isterim ama bizim hiçbir zaman sıkıntı içinde olmadığımızı söylemek isterim ve burada biz de tasarruf tedbirleri gereği tabii ki bazı harcamalarımızı gözden geçirdik, oturduk hangisi vazgeçilmez, hangilerinde tasarrufta bulunabiliriz? Bu doğal yani devlet olarak bir tasarruf politikası izliyorsak biz de üzerimize düşeni yapacağız. Ama temsil giderleri dâhil yurt dışında milli ve dini günlerimizdeki etkinlikler dâhil, biraz önce söylediğim kültürel diplomasi dâhil, herhangi bir eksik olduğu zaman bunu hemen tamamlıyoruz, arkadaşlarımızı rahatlatıyoruz.

Sayıştayın 15 eleştirisini tabii ki dikkatle inceliyoruz. Yerine bir önceki yıldan getirdiklerimiz var, getirmeye çalıştıklarımız var. Bazıları tamamen bize bağlı değil, diğer kurumlarla eş güdüm içinde yapmamız lazım. Yurt dışında elde ettiğimiz gelirlerin yani aldığımız tahsilatların bir kısmı da, büyük bir bölümü de ilgili kurumlara aktarıldığı için burada eksikliklerimizi gideriyoruz. Sayıştaya da çok teşekkür ediyorum.

Burada bazı arkadaşlarımız dedi ki: “Şu konuyu kısa geçtiniz, bu konuyu kısa geçtiniz.” Bana verilen bir süre vardı, mümkün olduğu kadar o süre içinde değişik konulara değinmek istedim ama hepsine uzun uzun değinemedim, doğru, haklısınız ama o konularla ilgili ilave bilgi talep eden arkadaşlarımıza da biz buradan gerekli yazılı bilgilendirmede de bulunuruz.

Bakınız “Suriye’ye geri dönüş olmadı.” dediniz. 367 bin kişi Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı Harekâtı bölgesine döndü...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – BM doğrulamıyor o rakamları.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – İçişleri Bakanlığımız dâhil bu kadar küsuratı da hepsi de doğruluyor, diğer tarafta da doğruluyor. Dolayısıyla bunlar gerçekçi rakamlar.

Ve biz Suriye’de gerçekten petrol için orada değiliz. Dolayısıyla buraya petrol için giden ülkelerin yanlış politikalarına düşecek de değiliz. Ve bizim diğer taraftan bütçeyle ilgili öneri ve tavsiyelerinizi de not ettik. Yazılı bir şekilde de gerekli bilgileri sizlere ulaştırırız.

Efendim, burada bir arkadaşımız da diğer terör örgütlerini sordu yani Boko Haram ve diğer terör örgütleri. Bizim için Boko Haram da, El Şebab da, DAESH de, Nusra da, El Kaide de, PKK da, YPG de, FETÖ de, hepsi terör örgütüdür. Hiçbir zaman ayırım yapmayız, yapamayız. Biraz önce tartışmaları izledim; dinî, ırkı, milleti, bölgesi olmaz ki terörün, terörist teröristtir. Kürt kardeşlerimiz ile teröristler arasında ayırımı esasen bir yapabilssek hiçbir sorun kalmayacak. Yemin ederim, tamamen sorun bundan kaynaklanıyor, ayırımı yapamıyoruz. Diğerleri de... Diğerleri kullanıyor. YPG’yi biliyor, CIA’in kayıtlarında da var, kod adı “Mazlum Kobani” olan kişinin PKK’lı olduğunu ve ne kadar terör faaliyetlerinden sorumlu olduğunu CIA bize yazılı olarak bildirdi. E şimdi işine geldiği için kullanıyor. O işine geldiği için kullandığı için “Bu terörist değildir.” diyemeyiz ki. Boko Haram ve El Şebab’ın güçlenmemesi için o Afrika ülkelerine destek veriyoruz, vermemiz lazım ve şu anda biliyorsunuz Somali’nin özellikle güvenlik güçlerini de -o amaçla orada askerî kampımız var, eğitiyoruz, kapasitesini de güçlendiriyoruz- güçlendirmemiz gerekiyor çünkü o terörist yarın bize gelir ama gelmesini beklemek zorunda değiliz. Bazı ülkeler terör örgütlerini kullanıyor, bazıları ise “Nasıl olsa bana gelmez.” anlayışıyla duyarlılık göstermiyor. Ve bu anlamda Yabancı Terörist Savaşçılar Komisyonunun eş başkanlığını yapan ülke olarak 7.700 civarında DEAS’ a katılan ya da katılmak için gelen teröristi biz ülkelere bugüne kadar iade ettik ve ülkeye giriş yasağı listesinde 70 bin kişi var

ve o gün INTERPOL'le da Washington'da görüştüğümüzde o ülkeler INTERPOL'e de bildirmemişler, bize isim bildiriyorlar, listelerde biraz karışıklık var. Bundan sonra daha iyi bir dayanışma içinde olmak gerekiyor.

Ermeni meselesi gerçekten... Cumhurbaşkanımızın açıklamasını siz zaten okudunuz, ilave söyleyecek bir şey yok. Peki, yani bu işi kim çözecek? Biz diyoruz ki: "Arşivlerimiz açık, herkes gelsin incelesin şu anda." Hatta Ermenistan'a da diyoruz ki: "Sen de gel." Fransa'ya diyoruz ki: "Madem bu kadar konuşuyorsun, sen de gel." Bizim yaptığımız bir... Sizin beklentiniz...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ulusal mesele bu.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Bir dakika Sayın Garo Paylan. Bakın, siz konuşurken ben size müdahale ettim mi böyle? Ettim mi, etmedim. Müsaade edin. Siz gayet güzel anlattınız, katıldığım yerler var, katılmadığım yerler var.

Sizin beklentiniz şu: Türkiye de buna -sözde- "soykırım" desin. Yani benim anlamam gereken bu mu sizin söylediğinizden?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yo, öyle bir şey mi dedim?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Peki, Türkiye... İşte Cumhurbaşkanımızın yaklaşımı bu. Acılar kabul edilmiş, paylaşılmış, anılıyor, inkâr da yok burada. Bizim itirazımız buna soykırım denmesi, ecdadımızın böyle bir niyeti de yoktu. Bunu iddia edenlere de diyoruz ki: "Gelin komisyon kuralım, siz de bilim adamlarını getirin, incelesinler. Ne çıkarsa da ben kabul edeceğim." Fransa da getirsin arşivlerini, Rusya'da da çok arşivler var, Amerika'da da var. Ortak komisyona getirsinler. Ermenistan niye buna "hayır" dedi. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Bir saniye arkadaşlar.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Ermenistan niye baştan "hayır" dedi. Çünkü Ermenistan'ın bu konuda kendisine güvenmiyorum. Ermenistan direkt "hayır" dedi. Neden "hayır" diyor. Madem bu kadar iddia içindesiniz, o zaman gelin bunlarla beraber yapalım, oturalım, konuşalım ve...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nerede?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Nerede isterseniz. Amerika'da olsun, fark etmez.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Niye Amerika'da olsun?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Ya, Türkiye'de olsun, Ermenistan'la ortak kuralım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nerede ama nerede?

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Ya, Ermenistan'la kuralım.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nerede? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Değerli arkadaşlar, bakınız, lütfen müsaade edin.

BAŞKAN – Lütfen arkadaşlar ya, lütfen.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, arkadaşlar, Bağdadi'nin ailesiyle ilgili ve yakınlarıyla ilgili sanırım yanlış bilgi var. Biz geçmişten bu yana... Tabii, tuttuğumuz, yakaladığımız yakınları da var. Mesela ona en yakın, bir "İthavi" diye bir adam vardı, onu yakaladık ve Irak'a da verdik

ve Bağdadi'nin olduğu yeri o gösterdi, o nerede saklandığını gösterdi. Yani burada son zamanlarda da bir eşi... Kaç eşi var, bilmiyorum ben tabii. O kadar yakın değilim. O gün Trump da merak etti kaç eşi var diye de telefonda... Fakat yani tabii, bunlar terörist.

Diğer taraftan, kardeşi, ailesi ve bunları Azez'de yakaladık, Türkiye'de değil. Yani burada daha önce yakaladıklarımız zaten içeride, tutuklu. Yeni yakaladıklarımız... 287 kişiydi Amerika'ya giderken bizim yakaladığımız Barış Pınarı Harekâtı'ndan sonra. Bunların çoğunu da kim bıraktı? YPG bıraktı. Hani YPG DAESH'le mücadele etmek için oradaydı. Diğer, otobüsler, Rakka Makka onlara girmeyeceğim fakat bunları bilerek bıraktılar. Dolayısıyla burada gerçekten YPG DAESH'le mücadele etmek için değil, kendine alan yaratmak için ve ülkeyi bölmek için bu mücadeleye girdi. Diğerlerinin de işine geldi. Bizim gibi sahaya girip mücadele edemediler. Dolayısıyla, "Proxy" olarak, vekâlet olarak kullandılar.

Yeniden Asya, Sayın Özdemir, bütüncül bir yaklaşım. Orta ve uzun vadeli bir yaklaşım. Çünkü Asya artık ekonominin merkezi olmaya başladı. Ama bu işe sadece ekonomik çıkar olarak bakarsak sağlıklı gidemeyiz. Bütüncül bir yaklaşım, kültürel ilişkilerden tutun da parlamentolar arası ilişkilere kadar, aynı şekilde, savunma sanayisinden tutun da birçok sektör, firmalarımızın oradaki yatırımlarından ve üstlenilecek projeler dâhil ikili düzeyde ve ASEAN dâhil bölgesel örgütlerle iş birliğimizi güçlendirecek bir anlayışla biz oraya gidiyoruz.

Bütçeyle ilgili dağıtımı da zaten biraz önce söyledim, nerelere dağıtılıyor. Efendim, Sayın Erozan'ın söylediklerini şimdi toparlamaya çalışıyorum. Biz gerçekten, Bakanlık içindeki FETÖ'den dolayı atılan bu kişiler, somut belgeler... Zaten mahkeme kararları da var. Bu arada o, "İşkence mişkence yapıldı." kısmı da tamamen iftira, yalan. Yani biz işkencenin her türlüsüne, kime yapılırsa yapılsın karşıyız. Terörist bile olsa karşıyız.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Baronun raporu var.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Yani o baro demiş, bu demiş, onu bilmeyiz. Biz en ufak şikâyeti bile değerlendiriyoruz ama bu FETÖ'nün başka bir propagandasıdır.

Bu, Amerikalılar S-400'le ilgili... Biz Amerika'yla ne elde ettik, ne elde etmedik? Gittik, zor şartlarda bile diyalogun devam etmesi gerekiyor, diplomasi bunun için var. "Her konuyu çözdük." demiyoruz ki veya "S-400 konusunda bir çözüme ulaştık." da demiyoruz. İkisi de söyledi sayın liderler, Trump da söyledi. "Evet, bu konuda görüş ayrılığımız var ama görüşmeye devam edeceğiz." dedi. Şimdi, sorunu çözemiyorsanız ne yapacaksınız? O gün bıçak gibi kesecek değilsiniz, görüşmeye devam etmeniz lazım, değil mi? Yani bir gün anlaşımadık, hadi kavgâ. O zaman diplomasi ne işe yarar.

Diğer taraftan, Ahıska Türklerine yönelik bizim bugüne kadar, Sayın Erozan, ikamet izni verdiğimiz Ahıska Türkü sayısı 26 bin küsur ve vatandaşlık verme hakkı yani daha önce çıkmış bir yasayla 31 bin kişiye vatandaşlık veriyoruz. Bunun 17 binden fazlası şu ana kadar vatandaşlığını aldı. Ben şahsen -kimse yanlış anlamasın, haksızlık yaptığımızı da söylemesinler- bu siyasete girdiğim günden bu yana her konuyla ilgilendim ama bu Ahıska Türklerinin sürgün acısını da öğrendikten sonra içime oturdu, onun da acısını hissettim ve o günden bu yana kendimi tüm işlerimin yanında Ahıska Türklerine de adadım. O yüzden Ahıska Türkleriyle ilgili her meselenin de takipçisiyim, bundan sonra da takip edeceğim diğer meselelerde olduğu gibi.

Bu, İnegöl'deki meseleyle ilgili de bilgi aldık. Burada maalesef sigortasız çalıştırma olmuş Ahıska Türküyle ilgili. Burada şirketin ihmali var. Tabii ki bu kardeşlerimiz veya diğer Türkiye'deki göçmenler de bu şekilde sömürülmelidir. Bunu da buradan söylemiş olayım.

Ermeni meselesinde bugüne kadar parlamentolar karar alabilir, doğru ama yüzüncü yıl dâhil... Onların iddialarının... 2015'te de hayal kırıklığına uğradılar ve tüm çabaları akamete uğradı. Burada 20 kadar parlamento kabul etmiş, önemli değil bu. Önemli ama şu bakımdan önemli değil: Önemli olan yönetimler bu kararlar, parlamentonun aldığı kararlar kendi arasına mesafe koyması ve şu anda Amerikan yönetimi de buna karşı olduğunu zaten Dışişleri Bakanlığı açıkladı ve Merkel de en son yaptığı açıklamada da soykırım tarifini zaten çok güzel bir şekilde yaptı.

Cumhurbaşkanlığında şu anda kurullar var. Her alanda olduğu gibi kurullar var. Bunlar politika oluşturulması için fikir üretirler, çalışırlar. Dış Politika ve Güvenlik Kurulu ile bizim Dışişleri Bakanlığımızın görevleri tamamen ayrıdır, hiçbir yetki çatışması yoktur. Değerli arkadaşlar, Cumhurbaşkanlığı sistemi içinde çalışıyoruz. Eskiden Cumhurbaşkanlığı vardı, Başbakanlık vardı yani o yetki çatışmalarından dolayı çok sorunlar da yaşadık. Şimdi Hükümetin başı Cumhurbaşkanındır, bu konuda da kararı halkımız verdi. Şimdi, bizim Cumhurbaşkanlığındaki arkadaşları rakip olarak görmemiz de mümkün değil. Onlarla iş birliği içinde çalışmamız lazım. Duplikasyonu da önlememiz lazım.

Şimdi, İletişim Başkanlığının görevi nedir? Dış politikayı yürütmek değil ki. Kamu diplomasisi dâhil iletişim konusunda Cumhurbaşkanımız adına çalışmalar yapmaktır. Kamu diplomasisini de Dışişleri Bakanlığı ile İletişim Başkanlığı birlikte yapmak durumundadır çünkü sadece içeride değil, dışarıda da bu faaliyetleri yürütmemiz lazım. Veya Cumhurbaşkanlığımızda diğer arkadaşlarımız ile bizim bir rekabet içine girmemiz mümkün değil, hepimiz bir ekibin bir parçasıyız, beraber çalışıyoruz, herkesin görev dağılımı farklı. İş birliğimizi yapıyoruz, işte diğer ülkelerle müzakerede askerlerimiz, istihbaratımız, biz Dışişleri Bakanlığı olarak hep beraber bu işi yapıyoruz ve Cumhurbaşkanlığında da yine, çok kıymetli bir büyükelçimiz Dış İlişkiler Başkanımız Ferden Bey var ve orada da güçlü bir ekibimiz var. Tüm Cumhurbaşkanlığımızın yurt dışı temasları Bakanlığımızla koordineli bir şekilde bu arkadaşlarımızın da çalışmalarıyla yürütülüyor. Bu birlik beraberlik içinde çalışmaya devam etmemiz lazım.

Savunma sanayisinde dışa bağımlılığımız çok düştü gerçekten. Bizim dışa bağımlılığı daha da azaltmamız lazım. Şu anda ihtiyacımızın yüzde 70'ini üretiyoruz, yüzde 30 civarında dışarıya bağımlıyız. Bunu da azaltmak için çalışmamız lazım, daha da çok çalışmamız lazım.

Avrupa Birliği Bakanlığı Başkanlık olarak bize bağlandı. Sadece biz değil, 16 bakanlığımız var şu anda. Ama bu o kurumun zayıfladığı anlamına gelmez, çok kıymetli Bakan Yardımcımız oranın başında ve ekipleri de birleştirdik yani kadro olarak sıkıntımız yok, her iki bakanlığın ekibiyle güçlü bir şekilde yolumuza devam ediyoruz.

Avrupa Birliği sürecinde bizde bir sapma yok, elbette reform süreciyle beraber daha da ileri gideceğiz ama sorunun sadece bizde olduğunu söylemek mümkün değil, aynı şeyi vize serbestisiyle ilgili de söyleyebiliriz.

Gümrük birliği müzakeresiyle, gümrük birliğinin güncellenmesiyle ilgili soru vardı değerli arkadaşlar. 3 tur görüşme yaptık bugüne kadar fakat Avrupa Birliğinde bazı ülkeler, özellikle de bundan göreceli olarak daha az faydalanacak ülkeler biraz siyasi şey koymaya başladı. Şimdi, geçen gün Batı Balkanlarla ilgili toplantıda şunu söyledim: Diyelim ki "Avrupa Birliğine tam üyelik istemiyorum, şunu yapalım." deyin. İnanın, tam üyelikle ilgili koyduğu şartların, kriterlerin hepsini –kim olursa olsun, biz dâhil, sadece biz değil- aynı şeyleri koymaya çalışıyor. Şimdi, Avrupa Birliği üyesi ülkelerin yarından fazlası bizden daha fazla faydalanacak ekonomik olarak eğer güncellenirse. Şimdi, yeniden canlandırılması için Almanya'nın başını çektiği bir ekiple görüşüyoruz aktörler olarak. Değerli arkadaşlar, vize serbestisiyle ilgili 6 kriter kaldı ve en son REC toplantısında –REC'le ilgili de bir

soru vardı- Sayın Cumhurbaşkanımız talimat verdi, daha sonra biliyorsunuz yazılı talimat verdi ve tüm kriterler yerine getirilecek. Burada, tabii, yüce Meclisimize de görevler düşüyor. Siyasi partilerin finansmanı dâhil, GRECO tavsiyelerinden tutun da Terörle Mücadele Kanunu'nda terörle mücadeleyi zafiyete uğratmadan ne yapılabilir, diğer 6 kriterle ilgili şu anda Avrupa Birliğiyle müzakerelerimizi sürdürüyoruz. Her biriyle ilgili çalışma grubumuz var. Bunların yerine getirilmesiyle ilgili talimatı Cumhurbaşkanımız verdi.

Reform Eylem Grubu eskiden senede bir toplanırdı ve son yedi sekiz ayda 4 defa toplandı ve hepsinde de neredeyiz, ne yapıyoruz, ne yapmamız lazım, bunları gözden geçiyoruz arkadaşlar ve sonuç odaklı bir şekilde bu toplantılarımızı yapıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakanım, lütfen toparlayalım.

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Tamam.

Efendim, Uygur Türkleriyle ilgili biz her platformda gereğini yapıyoruz. Şimdi, bazı ülkeler var, doğru, göz yumuyorlar ama biz öyle bir ülke olamayız, bir mağduriyet varsa bunun arkasında, peşinde olmamız lazım. Bu konuyu hem uluslararası platformda canlı tutuyoruz hem de Çin’le ikili düzeyde götürüyoruz. Şimdi, sizin söylediğiniz o üçüncü komitede sadece 22 ülke... 194 ülkenin içinde neden 22? Çünkü bu ülkeler bu konuyu kullanarak Çin’i köşeye sıkıştırmaya çalışan ülkeler. Biz de ona alet olmamak için... Yani siyasi olarak Çin’e olan husumetinden dolayı, Uygur Türklerini düşündüklerinden değil. Ama biz ne yaptık? Biz ona da alet olmak istemiyoruz ama gerçekleri de görmezden gelemeyiz ve Feridun Bey, Büyükelçimiz, gitti üçüncü komitede Türkiye’nin tezlerini, görüşlerini savunan açıklamasını da yaptı. En son, yine, Dünya Uygur Kongresi Başkanı Sayın İsa’nın yaptığı açıklamada da”Türkiye arkamızda.” diyor. Benim de BM Genel Kurulunda Cenevre’de yaptığım açıklama, Bakanlığımızın yine bu konuda yaptığı açıklama... Birileri rahatsız olabilir ama şimdi, bu konuya duyarsız kalamayız ve Çin’e de heyet gönderirken yine öyle laf olsun diye gönderemeyiz. Kiminle görüşülecek, hangi çalışmalar yapılacak yani orada Çin devletinin yaptığı resmî bir programı takip edecek bir heyet olamaz, sahada gerçekleri görecek, incelemek bir heyet olmalıdır. Daha önce Kırım Tatarlarının durumunu incelemek için biz yine Kırım’a heyet gönderdik, o zaman da heyetin bir kısmı o resmî programdan ayrılarak sahaya indi; camilere, derneklere, iş yerlerine, evlere giderek oradaki raporu hazırladılar, biz de bu raporu Avrupa Konseyi dâhil, Avrupa Birliği dâhil uluslararası kuruluşlarla paylaştık.

Sayın Başkanım, bitirmemi istiyorsunuz. Gerçekten çok konu var, arkadaşlarımız çok soru sordular.

BAŞKAN – Kalan kısımları yazılı olarak alalım.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Filipinler...

DIŞİŞLERİ BAKANI MEVLÜT ÇAVUŞOĞLU – Şimdi, Filipinler’le ilgili biz destek verdik, doğru, hatta Kolombiya’ya da destek verdik, o da doğru. Biz her zaman ara buluculuk inisiyatifini, eş başkanlığını boşuna yapmıyoruz. Bu konularda bilinen bir ülkeyiz.

Siz de çok iyi biliyorsunuz ki Türkiye’de de bizim tabanımız dâhil, toplumun önemli bir kısmı eleştirmesine rağmen bu çözüm sürecini işlettik. Fakat burada ne oldu? Devlet olarak gereğinden fazlası üzerimize düşen yapıldığı hâlde PKK terör örgütü terörü bırakmak istemediği gibi bu süreci suistimal ederek Türkiye’yi bölmeye çalıştı. O zaman da ne oluyor, bu işlemediği zaman da? O zaman da temizlenmesi gerekiyordu. Şehirlerimizden de temizlendi, bundan da en çok Kürt kardeşlerimiz memnun oldu. Yani sizlere de tavsiyem, Diyarbakır’da çocukları kaçırılan bu anneleri de bir dinleyin,

onların da sorunlarına hep beraber eğilmemiz lazım, önce insan odaklı bakmamız lazım. Dolayısıyla bizim Moro'da bir büyükelçimiz şu anda komisyonun başkanlığını yapıyor, bununla da gurur duyuyoruz. Sorunu çözmek istediler, biz de katkı sağladık gayet güzel bir şekilde.

Şu PKK'yla Kürtler arasında ayrımı yapalım. Bir de PKK siz ne dersenez deyin, başkalarının kullandığı bir terör örgütü olduğu için, Kürtlerin haklarıyla ilgili bir derdi olmadığı için silahı da bırakmayacağını zaten bugüne kadar gösterdi. Keşke bıraksaydı, keşke terör bitseydi ve keşke terör hiç olmasaydı ama geldiğimiz noktada da bunları söylemek isterim.

Ben şimdi çok not aldım, arkadaşlarımız da not aldı. Kusura bakmayın, süre bitti, yazılı bir şekilde o soruların –bazı teknik şeyler de vardı bütçeyle ilgili- cevaplarını bildirelim.

Ben tekrar hepinize gerçekten çok teşekkür ediyorum. Güzel bir görüşme oldu, hepinize saygılarımı sunuyorum. Sağ olun.

BAŞKAN – Sayın Bakanımıza çok teşekkür ediyoruz vermiş olduğu cevaplar için.

Burada milletvekillerimiz tarafından dile getirilip ancak cevaplandırılmayan sorular için 25 Kasım 2019 tarihine kadar eğer Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığımıza ulaştırırsanız biz de milletvekillerimize ulaştırma imkânına kavuşuruz.

Son söz sayın vekilin diyorum.

Sayın Keşir'in bir söz talebi var.

Buyurun Sayın Keşir.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Bugün Ahıska Türklerinin gür sesi akademisyen Hocamız Yunus Zeyrek Hakk'a yürüdü. Buradan kendisine Allah'tan rahmet diliyorum.

Aynı zamanda şunu ifade etmek isterim: Gün içinde görüşülmediğini düşünüyorum, UNESCO Genel Konferans Başkanlığına Sayın Büyükelçimiz Altay Cengizer seçildi. Bu da Türkiye'nin diplomasideki büyük başarılarından biridir, bunu da burada kayda geçirmek istiyorum.

Diğer yandan, Barış Pınarı Harekâtı eğer bir diplomatik başarı olmasaydı aynı zamanda bir askerî başarı olamazdı. Barış Pınarı Harekâtı ne kadar büyük bir askerî başarıysa bir o kadar da diplomatik bir başarıdır. Bunu bir Müslüman Türk olarak iftihar ederek söylüyorum ve kendini bu topraklara, bu coğrafyaya ve bu ülkeye ait olarak hisseden herkesin de aynı şekilde iftihar etmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bir cümle daha söyleyeceğim: “Türkiye ve Erdoğan bu ülkelere toplumsal karışıklığın tetiklenmesi için rol model olarak gösterilmiştir.” cümlesini en hafif ifadesiyle talihsizlik olarak görüyorum. Bu kadar hasmane bir cümleyi hakikaten talihsizlik olarak görüyorum. Türkiye, Afrika'dan Türkiye cumhuriyetlerine, Balkanlara kadar tüm bölgede gerçekten rol modeldir hem mazluma olan yaklaşımı, mazlumu kucaklaması ve dik duruşuyla rol modeldir ama bu anlamda değil.

Diğer yandan, Taşnak ve Hınçak çetelerinin şehit ettiği tüm vatandaşlarımızı, Türkleri ve ASALA'nın şehit ettiği tüm diplomatlarımızı da buradan rahmetle anıyorum.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutup oylarınıza sunacağım.

Dışişleri Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Dışişleri Bakanlığı 2020 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi.)

BAŞKAN – Dışişleri Bakanlığının kesin hesabını okutuyorum:

(Dışişleri Bakanlığının 2018 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Avrupa Birliği Başkanlığının bütçesini okutuyorum:

(Avrupa Birliği Başkanlığının 2020 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Avrupa Birliği Bakanlığının kesin hesabını okutuyorum:

(Avrupa Birliği Bakanlığının 2018 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Türk Akreditasyon Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Türk Akreditasyon Kurumunun 2020 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Kesin hesabını okutuyorum:

(Türk Akreditasyon Kurumunun 2018 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN – Böylece gündemimizdeki kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir.

Hayırlı uğurlu olsun diyorum.

Sayın Bakana, milletvekillerimize, bürokratlara ve tüm katılımcılara katkıları için çok teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, 19 Kasım Salı günü saat 10.00’da toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 20.11

